

Građani bi da se njihov glas izravno čuje u Hrvatskom saboru

Polazeći od činjenice da su građani u Hrvatski sabor izabrali zastupnike na neposrednim izborima, za pretpostaviti je da će se, žele li da se o nekom problemu čuje u tom najvišem predstavničkom tijelu građana, obratiti izabranom zastupniku. Zato u Hrvatskom saboru i nije uspostavljena služba kojoj bi se građani obraćali sa svojim reagiranjima na aktualna događanja. Odboru za predstavke i pritužbe, naime, obraćaju se građani koji nisu uspjeli u primjerenom roku riješiti svoje probleme pred tijelima državne uprave ili drugim redovnim institucijama sustava.

Saborska služba za odnose s javnošću, pak, ustanovljena je radi obavještavanja javnosti o radu Sabora (»Izvješća«, povremene publikacije, priopćenja, organiziranje tiskovnih konferencija i sl.). No, nerijetko građani odluče, tijekom izravnog televizijskog prijenosa rasprave u Saboru, polemizirati s govornikom – prigovoriti mu ili ga podržati. Kako? Telefonski zovu Hrvatski sabor pa kad baš nikako ne mogu do zastupnika, koji možda još i nije završio izlaganje, ili do predsjedatelja, evo ih sa svojim prigovorima na telefonskim linijama Službe za odnose s javnošću: »Što on/ona to govori? Zašto predsjednik to dopušta?«.

– Svaki zastupnik ako se prijavi za raspravu ima pravo govoriti o dotičnoj temi deset minuta. Ako se drži teme, ne vrijeđa druge zastupnike, hrvatski narod, vjerske zajednice, nacionalne manjine, predstavnike stranih država, međunarodne organizacije, predsjedatelj ga ne može prekinuti ni uskratiti mu riječ – objašnjavamo.

»Gdje su zastupnici, dvorana je gotovo prazna. Kako ih nije sram? Za te velike plaće bio bi red da barem sjede u dvorani? Ja ne mogu nekažnjeno izostati s posla; ako izostanem dobijem otkaz. Zašto se i njih ne suspendira?«

– To nije moguće... – odgovaramo.

»Tko je u Hrvatski sabor izabrao ove ljude. Pa već pola sata gledam zastupnika... kako se smije i razgovara na mobitel. Pa taj nema ni minimum pristojnosti!« – negoduje naša sugrađanka.

Uz ova, već uobičajena pitanja koja se ponavljaju niz godina, tijekom posljednje sjednice čuli su se i drugačiji tonovi i drugačija pitanja – od onoga: – »Gdje je general Norac?« i »Jesu li ga izručili Haagu?«. »Recite im da ne damo naše generale!«, ili:

– »Ja i moja dva sina smo branitelji. Nismo na prosvjedima i ne želimo da se HDZ za nas bori. Gdje su bili dosad?«

– »Mi smo starci, živimo sa 2000 kuna mirovine, želimo kraj života provesti u miru.«

– »Na što taj Sabor troši naš novac? Danima mlate praznu slamu! Neka se pobrinu da živimo bolje i u miru.«

»Neka puste aktualnu vlast da popravi što se popraviti da. Zapišite to i dajte predsjedniku Tomčiću neka pročita.«

Objektivnosti radi, spomenimo i jedan glas – ali samo jedan među desetina suprotnih – prigovora što predsjedatelji požuruju zastupnike i apeliraju da odustanu od replika. »Građani«, kaže, »žele čuti sve, žele znati tko zastupa njihove interese, a tko neke druge«.

M. K.

Strana

- Uvodnik urednika 2
- Utvrđivanje dnevnog reda 3
- Aktualna politička situacija u Republici Hrvatskoj (Županijski dom); Rasprava o zaključcima koje su 9. veljače 2001. predložili klubovi zastupnika SDP-a, HSLŠ-a, HSS-a, HNS-a i LS-a, IDS-a, PGS-a i SBHS-a i Klub zastupnika nacionalnih manjina (Zastupnički dom) 5
- Prijedlog zakona o sprječavanju zloporabe opojnih droga 64
- Izbori – imenovanja – razrješenja 75

PRIKAZ RADA:

- 51. SJEDNICE ŽUPANIJSKOG DOMA HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 23., 24., 25., 30. I 31. SIJEČNJA TE 1. VELJAČE 2001.
- 52. SJEDNICE ŽUPANIJSKOG DOMA HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 13., 14. I 15. VELJAČE 2001.
- 10. SJEDNICE ZASTUPNIČKOG DOMA HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 24., 25., 26. I 31. SIJEČNJA TE 1., 2., 7., 8., 9., 14., 15. I 16. VELJAČE TE... 2001.

Utvrdjivanje dnevnog reda

Predsjednica Županijskog doma dr. **Katica Ivanišević** otvorila je 52. sjednicu Doma pozvavši sve prisutne da minutom šutnje odaju počast prvom umrlom hrvatskom Predsjedniku i svim palim braniteljima i civilnim žrtvama Domovinskog rata.

Potom je ukazala na činjenicu da je Dom već dva puta odgodio raspravu i glasovanje o Zakonu o Hrvatskoj radioteleviziji, radi toga što je rečeno da će uskoro biti izrađen novi prijedlog. Prošli tjedan, Zastupnički dom je proveo raspravu i glasovanje o HRT-u, istaknula je predsjednica, dodavši kako Županijski dom još uvijek može provesti raspravu o tom zakonu budući da je to zakon koji se donosi ravnopravnim odlučivanjem domova i rok za usuglašavanje je 15 dana.

Miroslav Prpić (HDZ) je tada u ime Kluba zastupnika HDZ-a predložio da se dnevni red proširi s još dvije točke. Prvo je, kaže, rasprava o aktualnoj političkoj situaciji u Republici Hrvatskoj, a drugo rasprava o najavljenosti promjene Ustava Republike Hrvatske radi ukidanja Županijskog doma Hrvatskog sabora. O prvoj predloženoj točki je rekao kako je ona rezultat nezapamćene uznemirenosti hrvatske javnosti oko određivanja pritvora generalu Norcu. Protekli tjedan ostat će zapamćen po događajima vezanim uz tu nesretnu odluku koja je polarizirala građane na one koji Domovinski rat smatraju obrambenim i na one koji ne žele shvatiti da smo bili žrtve a ne agresor, naglašava zastupnik. U duhu toga, ističe dalje, zastupnici Županijskog doma moraju dati svoj doprinos te je zamolio predsjednicu dr. Ivanišević

Prijedlog dnevnog reda

- *Aktualna politička situacija u Republici Hrvatskoj (ŽD/ZD);*
- *Rasprava o najavljenosti mogućnosti promjene Ustava Republike Hrvatske radi ukidanja Županijskog doma Hrvatskog sabora (ŽD);*
- *Konačni prijedlog zakona o Hrvatskoj radio-televiziji, nastavak rasprave (ŽD);*
- *Prijedlog zakona o sustavu obrane od tuče (predlagatelj: Vlada RH; ŽD);*
- *Prijedlog zakona o plaćama u javnim službama (predlagatelj: Vlada RH; ŽD);*
- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Rimskog statuta Međunarodnog kaznenog suda (predlagatelj: Vlada RH; ŽD);*
- *Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnom pripčavanju (predlagatelj: Joško Kontić u ime Kluba zastupnika Hrvatske socijalno-liberalne stranke Zastupničkog doma Hrvatskog sabora; ŽD);*
- *Prijedlog zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (predlagatelj: Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo Zastupničkog doma Hrvatskog sabora; ŽD);*
- *Prijedlog zakona o prestanku važenja Zakona o utvrđivanju ratnih i poratnih žrtava II. svjetskog rata (predlagatelj: Nenad Stazić, zastupnik u Zastupničkom domu Hrvatskog sabora; ŽD);*
- *Prijedlog zaključaka Odbora za nacionalnu sigurnost i vanjsku politiku povodom rasprave o vanjskopolitičkoj orijentaciji i međunarodnom položaju Republike Hrvatske (ŽD).*

da navedeni prijedlog uvaži. Što se druge točke dnevnog reda tiče, rekao je da su se u posljednje vrijeme pojavila mnogobrojna razmišljanja o svrsi postojanja Županijskog doma. Očito je, kaže, da materijalni razlozi nisu nikakav argument za njegovo ukidanje, nego da je osnovica strah od proširenih nadležnosti, posebno kada su u pitanju ljudska prava i lokalna samouprava. Budući da je obrana Županijskog doma obrana demokracije, važno je da se čuje i glas zastupnika tog doma, zaključio je gospodin Prpić, te je i za ovu točku zamolio da se nađe na dnevnom redu.

Prijedlog za proširenjem dnevnog reda iznio je i **Vladimir Mesarić (KDM)**. Prvo je upozorio na prijedlog s prošle sjednice gdje je zatražio da Županijski dom bude upoznat s izvješćem Vlade o razgovorima s, kako kaže, predsjednicom Međunarodnog suda za ratne zločine počinjene za tlu bivše Jugoslavije. Potom se osvrnuo na sve veći problem kraljevskog ludila koji poljoprivredi i javnom zdravstvu stvara velike poteškoće te radi čega bi, smatra, Županijski dom trebao provesti raspravu. Naglasio je da će predložak vezan uz taj problem uputiti Odboru za gospodarstvo i financije te ga zamoliti da on animira nadležna ministarstva kako bi se zaustavile velike gospodarske štete.

Predsjednica dr. **Katica Ivanišević** je odgovorila kako je uputila zahtjev Vladi radi dobivanja navedenog izvješća. Što se tiče kraljevskog ludila, rekla je da će taj prijedlog proći proceduru koju je zastupnik i naveo preko Odbora za gospodarstvo i financije.

Ratko Maričić (SDP) je tada predložio da prijedlozi Kluba zastupnika HDZ-a budu uvršteni na dnevni red kao posljednje točke budući da zastupnici nemaju potreban materijal za raspravu.

Aktualna politička situacija u Hrvatskoj trebala bi svima biti poznata, te za raspravu o njoj nije potreban nikakav materijal, smatra **Zvonimir Puljić (HDZ)**. S obzirom na aktualnost problematike to bi trebale biti prve točke dnevnog reda, zaključio je zastupnik.

Srećko Kljunak (HSS) se osvrnuo na točku dnevnog reda – Konačni prijedlog zakona o HRT-u te je pitao čemu zapravo Županijski dom raspravlja? Smatra da bi Vlada i Zastupnički dom trebali poštovati zakonsku proceduru, čime bi se poštivao Županijski dom i ne bi ga se stavljalo u drugi plan, zaključio je zastupnik. Što se tiče prijedloga Kluba zastupnika HDZ-a rekao je da bi prilikom te rasprave bilo dobro da zastupnici imaju uvid u proglas Stožera za obranu digniteta Domovinskog rata, prijedlog zaključka klubova šestorke, Deklaraciju o suradnji s Haškim tribunalom i Deklaraciju o zaštiti digniteta Domovinskog rata. Zatražio je da se radi tog odredi stanka kako bi se mogli prikupiti navedeni materijali, jer Županijski dom svakako o iznesenim problemima mora zauzeti stav.

Predsjednica **dr. Ivanišević** je prihvatila sugestiju glede stanke kako bi se podijelili potrebni materijali.

Dragutin Bračun (HDZ) je ukazao na točku dnevnog reda – Godišnje izvješće Hrvatske elektroprivrede, koja je radi nepripremljenosti bila povučena s dnevnog reda u desetom mjesecu prošle godine. Tom prigodom bio je zadužen Odbor za gospodarstvo da je pripremi za neku od slijedećih sjednica, a to se danas nije dogodilo, istaknuo je zastupnik. Zamolio je na kraju izlaganja da navedena točka dnevnog reda bude na predstojećoj sjednici Doma.

Ankica Mamić (LS) drži kako za raspravu o aktualnoj političkoj situaciji u Hrvatskoj u Županijskom domu nisu potrebni zaključci Zastupničkog doma, jer će Županijski dom sam donijeti svoje zaključke. Osvrnula se i na Zakon o HRT-u i rekla kako zastupnici nisu dobili nikakav materijal na temelju čega mogu raspravljati, te da je nužna stanika dok se to ne ispravi. Podržala je potom prijedlog da se rasprava oko sudbine Županijskog doma uvrsti na početak dnevnog reda.

Zastupnici Županijskog doma mogu i bez navedenih materijala prove-

sti raspravu o točkama koje je predložio Klub zastupnika HDZ-a, drži **Branko Močibob (HDZ)**. Što se prijedloga za stanku tiče, rekao je da bi se na taj način samo izgubilo vrijeme televizijskog prijenosa.

S rečenim se složio **Miroslav Prpić (HDZ)** predloživši da se potrebni materijali podijele tijekom rasprave.

Prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a podržao je i **Milan Markanjević (LS)**. Drži da je bitno da zastupnici Županijskog doma na jedan kvalitetan način progovore o aktualnoj političkoj situaciji u zemlji. O raspravi oko prijedloga ukidanja Županijskog doma je rekao da se ona može održati i bez dodatnih materijala. Dodao je kako se prije zalagao za ukidanje Županijskog doma, ali da sada više tu opciju neće podržati, s obzirom na to da je ona sada odraz pokazivanja snage šestorke u odnosu na predsjednika Mešića, smatra zastupnik.

Za repliku se javio **Ratko Maričić (SDP)**. Rekao je kako se nije nadao da će se Klub zastupnika HDZ-a založiti za raspravu na temelju članaka iz novina. U ime kluba zastupnika HSLA-a, HSS-a, IDS-a, LS-a i SDP-a, zamolio je stanku od sat vremena nakon utvrđivanja dnevnog reda.

Dobro nam je svima znano što se zbiva u Hrvatskoj i ovaj Dom ne treba biti toliko birokratiziran da radi rasprave o ključnim političkim pitanjima u Hrvatskoj mora imati potrebne materijale, odgovorio je **Branko Močibob (HDZ)**.

Informacije smo sakupili od kuda smo mogli, a nakon rasprave ćemo donijeti zaključke kojima ćemo izreći svoje mišljenje o aktualnim događajima, naglasila je **Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ)**. Pozvala se potom na materijale koji su kaže, bili dostupni zastupnicima od njihova donošenja (rujan prošle godine), a to su Deklaracija o Domovinskom ratu i Deklaracija o ugrožavanju ustavnopravnog poretka vladavine prava i djelovanja pravne države. Zastupnici su imali svo to vrijeme priliku upoznati se s materijalima koji su i danas aktualni, zaključila je zastupnica i zamolila da se predloženi dnevni red prihvatiti kako bi rasprava mogla započeti.

Dr. Branko Sruck (SDP) se prvo osvrnuo na Konačni prijedlog zakona o HRT-u. Zamolio je da radi usuglašavanja u Županijski dom bude dostavljen već doneseni zakon u koji su

uneseni amandmani klubova zastupnika i Odbora Zastupničkog doma za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Bitno je to iz razloga jer zastupnici Županijskog doma nemaju tako dopunjenu verziju Zakona o HRT-u, istaknuo je zastupnik. Podržao je prijedlog za stanku prije rasprave o aktualnoj političkoj situaciji radi toga da se, kaže, osobno pripremi kako bi što argumentiranije mogao istupiti.

Razloga za stanku nema, ali većina je uvijek bila susretljiva i 20 minuta neće škoditi strankama »s desne strane vijećnice«, smatra **Kruno Peronja (HDZ)**. Povijesna je prigoda, kaže, da se u trezvenoj raspravi utvrdi što su doista temeljne vrijednosti hrvatskog društva i hrvatske države. Upravo zato, drži, Županijski dom ne treba uki-dati, već ga razvijati.

Ako ste pokušali nabrojiti stranke koje su više za Hrvatsku znači da postoje i one koje su za nju manje, dodao je **dr. Branko Sruck (SDP)**. Zamolio je da se izbjegavaju ovakve kvalifikacije, jer, kaže, njegova stranka je sigurno za Hrvatsku.

Nisam nabrajao nikakve stranke, odgovorio je **Kruno Peronja (HDZ)**, istaknuvši kako mu je drago da je gospodin Sruck za Hrvatsku.

Zlatko Komadina (SDP) je podržao prijedlog gospodina Maričića da se rasprava o aktualnoj političkoj situaciji stavi kao zadnja točka dnevnog reda. Protivnik je, kako kaže, ovakvih ishitrenih poteza kojima se ne daje nikakav doprinos sudstvu ni pravnoj državi.

Ante Dželalija (HDZ) se nije složio s navedenim prijedlogom rekavši kako bi time Županijski dom pokazao da su zahtjevi velikog broja ljudi na zadnjem mjestu.

Gospodin Komadina je rekao da je to praktički nevažna tema, a ne znam što je u ovom momentu od nje važnije, naglasio je **Branko Močibob (HDZ)**.

Narod hoće čuti što njegovi zastupnici govore te kako se odnose prema događajima u Splitu i prema vlasti, drži **Jure Burić (HDZ)**. Predložio je potom da se ovakva rasprava prekine dok ne bude izravnog televizijskog prijenosa.

Zastupnici Županijskog doma tada su većinom glasova prihvatili prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a, te utvrdili dopunjeni dnevni red.

M. S.

RASPRAVA O AKTUALNOJ POLITIČKOJ SITUACIJI U REPUBLICI HRVATSKOJ (Županijski dom); RASPRAVA O ZAKLJUČCIMA KOJE SU 9. VELJAČE 2001. PREDLOŽILI KLUBOVI ZASTUPNIKA SDP-a, HSLS-a, HSS-a, HNS-a, LS-a, IDS-a, PGS-a I SBHS-a TE KLUB ZASTUPNIKA NACIONALNIH MANJINA (Zastupnički dom)

O dostojanstvu Domovinskog rata i zaštiti branitelja – iz različitih uglova

Različiti nazivi točaka dnevnog reda o faktički istoj temi – odražavaju različite stavove domova Hrvatskog sabora o predmetu rasprave. Naime, Zastupnički dom odbio je, pozivajući se na Ustav i trodiobu vlasti raspravljati – kako je to predložio HDZ – o aktualnoj političkoj situaciji u svezi s pokretanjem istrage, određivanjem pritvora i raspisivanjem tjeralice protiv generala Hrvatske vojske Mirka Norca za ratni zločin protiv civilnog stanovništva. Obrazloženje – takva tema ne može uopće, po Ustavu, biti predmet rasprave. U tom se Domu, dakle, formalno, raspravljalo o *Zaključcima koje su 9. veljače 2001. predložili Klubovi zastupnika vladajuće šestorke te Klub zastupnika PGS-a i SBHS-a te Klub zastupnika nacionalnih manjina* – povodom skupova podrške generalu Norcu u Splitu, Zagrebu, Osijeku i drugim mjestima. Zastupnički dom – pozivajući se na usvojenu Deklaraciju o Domovinskom ratu od 13. listopada 2000. i ukazujući da je donesena konsenzusom gotovo svih zastupnika – zaključcima zahtijeva poštivanje odredbi Deklaracije. Osobito ukazuju na točku 6. u kojoj stoji da je, radi dostojanstva Domovinskog rata hrvatsko pravosuđe dužno procesuirati sve moguće slučajeve pojedinačnih ratnih zločina, teških povreda humanitarnog prava i svih drugih zločina počinjenih u agresiji na Republiku Hrvatsku i u oružanoj pobuni te tijekom Domovinskog rata, strogo primjenjujući načela individualne odgovornosti i krivnje. Vlada i sva nadležna tijela obvezuju se da, u skladu s Ustavom i zakonom, spriječe sve one aktivnosti koje bi mogle dovesti do ugrožavanja temeljnih vrijednosti ustavno-pravnog poretka i funkcioniranja zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti. Uz podršku Predsjedniku i Vladi Republike Hrvatske te pravosudnim institucijama o svim državnim tijelima u vršenju njihovih ovlasti

• Zastupnički dom ukazuje na potrebu poštovanja Deklaracije o Domovinskom ratu, naglašava da je hrvatsko pravosuđe dužno procesuirati sve moguće slučajeve pojedinačnih ratnih zločina te ocjenjuje da svaki politički pritisak na pravosuđe ugrožava jedan od bitnih temelja Hrvatske kao pravne države.

• Županijski dom smatra da već duže vrijeme jačaju sustavni napadi na smisao i dostojanstvo Domovinskog rata, na djelo i žrtvu hrvatskih branitelja te da se time dovodi u pitanje smisao hrvatske borbe za nezavisnost.

Dom je, među ostalim, zaključio, ne osporavajući ustavno pravo na javno okupljanje da je prijeko potrebno osigurati mir i sigurnost za sve građane, zaključuje da nije ugrožen dignitet Domovinskog rata, a niti dignitet hrvatskih branitelja u sudskim postupcima koji se sada vode te da svaki politički pritisak na pravosuđe, bez obzira od koga dolazio ugrožava jedan od bitnih temelja Hrvatske kao pravne države.

Županijski dom je drugačijeg mišljenja. Raspravljajući o *Aktualnoj političkoj situaciji* donio je zaključke, na prijedlog Povjerenstva za zaključke u kojem su bili zastupnici HDZ-a i HSP-a (o prijedlogu zaključaka šestorke nije se glasovalo, jer je većina prihvatila prvopredložene zak-

ljučke), u kojima se ocjenjuje da već duže vrijeme jačaju sustavni napadi na smisao i dostojanstvo Domovinskog rata, na djelo i žrtvu hrvatskih branitelja, da se time dovodi u pitanje smisao hrvatske borbe za nezavisnost i ugrožavaju temelji hrvatskog zajedništva. Hrvatski branitelji, stoji u zaključcima, posebno bolno i uvredljivo doživljavaju tvrdnje i nastojanja kojima se napada na smisao i dostojanstvo Domovinskog rata i njihovo osobno, uz nametanje sjene zločina na herojstvo čitavog naroda. Posebno je zabrinutost i revolt izazvalo izdavanje naloga za uhićenje generala Mirka Norca, legendarnog zapovjednika obrane Gospića i njegovih suboraca. Brojni prosvjedi diljem Hrvatske, koji su kulminirali mnogoljudnim prosvjednim skupom na splitskoj rivi, izrazili su zabrinutost i revolt hrvatskih građana i zahtjeve hrvatskoj vlasti kojima se traži otklanjanje uzroka koji su doveli do ovog stanja – stoji u zaključcima ovog doma. Uz prijedlog predlagateljima Zaključaka predloženih za raspravu i donošenje na 10. sjednici Zastupničkog doma da ih povuku iz procedure, jer njihov sadržaj difamira klubove i stranke koje su ih predložile, te Sabor u cjelini te zahtjev da se zakonskim rješenjima trajno regulira problematika koja stvara uznemirenost hrvatskih branitelja i osloboditelja.

Donošenju ovih zaključaka prethodila je dvodnevna rasprava u kojoj su zastupnicima bili upućeni različiti prijedlozi zaključaka (sve ih donosimo u okviru): zajednička dva prijedloga zaključaka Kluba zastupnika šestorice i Kluba zastupnika PGS-a i SBHS-a te Kluba zastupnika nacionalnih manjina (prvi, oštrije intoniran, povučen je) te pojedinačni prijedlozi zaključaka iz klubova zastupnika: HDZ-a, DC-a; HSP-a i HKDU-a te prijedlog Ivića Šepalića.

Zaključke doma donosimo u cijelosti, na kraju rasprave u svakom domu.

RASPRAVA

Ukloniti podjele i društvene sukobe

Prvi se u Županijskom domu za riječ u ime **Kluba zastupnika HDZ-a** javio **Zvonimir Puljić (HDZ)**. Rekao je da smo svi svjedoci trajnog i sustavnog napadanja smisla i dostojanstva Domovinskog rata te žrtvovanja i ponosa njegovih sudionika. Naglasio je da deklaracije obaju domova Hrvatskog sabora nisu takve tendencije zaustavile, nego su ih i jačale. Rasprava koja je zatražena u Županijskom domu, rezultat je, kaže, događaja nastalih izdavanjem naloga za uhićenjem generala Mirka Norca koja je izazvala veliku uznemirenost u narodu i brojne prosvjedne skupove te je uzdrmala političku scenu Hrvatske. Domovinski rat je opisao kao legitiman i obrambeni koji je nametnut Hrvatima velikosrpskom agresijom.

Posljedice tih barbarskih i okrutnih nasrtaja su tragične, 15 tisuća poginulih, više od 30 tisuća ranjenih i tisuću 588 zatočenih i nestalih, ističe zastupnik. Osvrnuo se i na Haški tribunal, rekavši kako se on u svom djelovanju pokazuje kao instrument usmjeren na pretvaranje žrtve u agresora i agresora u žrtvu. Izjave, kaže dalje, čelnih ljudi hrvatske vlasti koji su izazvali sumnje, duboki nacionalni rascjep te zabrinutost i revolt koji se iskazao u brojnim prosvjedima diljem Hrvatske s kulminacijom na splitskoj rivi. To je zaista bio hrvatski narod koji je uputio poruku, hoćete li je čuti ili ne – to ovisi o Vama, konstatirao je gospodin Puljić. Ukazao je na izjave koje zabrinjavaju. Prije godinu dana premijer je izricao presude i najavljiavao spektakularna uhićenja, rekao je da iza Stožera za obranu digniteta Domovinskog rata stoji organizirani kriminal i HDZ, tvrdi zastupnik. Smatra da optužbe kako se u Hrvatskoj priprema državni udar i rušenje pravnog poretka, suspendiranje novinara HTV-a, upozorenje da oni koji su u odori ne smiju biti na navedenim skupovima, izjednačavanje cestovne blokade s »balvan revolucijom«, pokazuje potpunu odsutnost volje da se pokuša razumjeti osjećaj naroda i naći rješenje. Naglasio je da usprkos svemu Klub zastupnika HDZ-a misli da Hrvatskoj trebaju mir i stabilnost

utemeljena na poštivanju najdubljih vrijednosti na kojima je stvorena ova država, samopoštovanju svakog pojedinca i društva kao cjeline. Na kraju izlaganja je predložio da se izradi i donese zakonsko rješenje kojim bi se obustavilo kaznene progone hrvatskih branitelja i osloboditelja uklanjajući na taj način stalno izvorište današnjih podjela i snažnih društvenih sukoba.

Individualizacija krivnje nije nasrtaj na Domovinski rat

Mnogo puta smo govorili o individualizaciji krivnje i smatrali smo da takva individualizacija nije nasrtaj na dignitet Domovinskog rata, rekao je u ime **Kluba zastupnika SDP-a Ratko Maričić (SDP)**. Dodao je kako razumije brigu branitelja i dragovoljaca za njihovog generala, ali kaže, kako mu se čini da su se takvoj brizi priključili neki koji brinu svoju brigu. Takvima nije do generala Norca jer se oni lijepe na izraz »Svi smo mi Mirko Norac« svjesni da je pravna država počela funkcionirati i da će se nekima dokazati krivica, drži zastupnik. Rekao je da prihvaća prosvjed kao legalno i legitimno pravo izražavanja neslaganja s politikom aktualne vlasti, ali da ne prihvaća sprječavanje redovitog funkcioniranja prometa ljudi i dobara čime se stvara šteta gospodarstvu. Zaključio je na kraju da takvih blokada do sada nije bilo.

Netočni navod je ispravio **Vlado Ošust (HDZ)**. Tvrdi da je netočna izjava gospodina Maričića kako blokada cesta nije bilo prije 3. siječnja prošle godine.

Smiriti nastalu situaciju

U ime **Kluba zastupnika HSS-a** tada je govorio **Petar Novački (HSS)**. Smatra da je svaka rasprava korisnija od barikade i bilo kojeg balvana. Podržao je mirne prosvjede založivši se ujedno za funkcioniranje pravne države. Svaku donesenu deklaraciju i zaključak drži dobrim ukoliko će dovesti do smirivanja nastale situacije i ostvarivanja zahtjeva iznesenih na skupovima. Na kraju je kritizirao medije rekavši kako oni ne pridonose smirivanju nastale situacije, već samo gledaju na prodaju svojih novina.

Obustaviti progone hrvatskih branitelja

Hrvate je povijest uvijek upozoravala kako će svaki pokušaj stvaranja suverene države veliki narodi Europe osuditi kao neoprostiv grijeh, rekao je u ime Kluba zastupnika HSP-a i KDM-a mr. **Vladimir Mesarić (KDM)**. Klub je, kaže, upozoravao tijekom svih godina na prave namjere Haškog suda, na

kriminalizaciju Domovinskog rata, na medijsko blaćenje hrvatskih pobjeda te na presude Hrvatima iz BiH koje su gore od nacističkih. Pitao je potom, koji je narod u povijesti sudio svojim braniteljima i ljudima koji su ginuli za slobodu? Zatražio je da Hrvatski sabor donese zakonsko rješenje kojim bi se obustavili kazneni progoni hrvatskih branitelja i sudionika Domovinskog rata. Ukoliko se to ne desi ponovo će doći do pogubne podjele hrvatskog naroda koja ide u korist onima koji žele narodom vladati, a ne narodu služiti kako nas je učio dr. Ante Starčević, zaključio je zastupnik.

U raspravu se uključio i dr. **Jure Burić (HDZ)**. Ako se našlo načina i zakonske osnove za aboliciju četnika, onda valjda postoji dobra volja da se u taj zakon stave i hrvatski branitelji, drži zastupnik. Smatra kako nema rata nakon kojeg se sudilo pobjednicima, jedino ukoliko se hoće pobjednika omalovažiti, kada se njegovu žrtvu hoće umanjiti i njegov uspjeh zaniijekati. Obratio se tada predsjedniku Mesiću i premijeru Račanu, te ih je upitao čega se boje? Kaže, da će ih narod podržati ukoliko rade dobro, a u suprotnom da će ih narod rušiti za što se i založio. Vrijeme svoje vlasti obilježili ste lističinama, nesigurnostima, ponižavanjima, ali niste predvidjeli da je general Norac sin Cetinske krajine koja je ponos Hrvatske, naglasio je zastupnik. Tvrdi da hrvatski narod pred Haški sud želi poslati upravo predsjednika i premijera radi zločina veleizdaje te konstatira da će se to desiti kad tad. Uputio je i poruku generalu Norcu. Rekao mu je da se nikako ne predaje, a Hrvatima je poručio da ne daju svog generala. Sve naloge za uhićenje nazvao je udarom na Domovinski rat i na hrvatske branitelje kako bi ih se omalovažilo, ponizilo i zastrašilo. Izlaganje je završio riječima: »Neće Norac u Haški dvorac«.

Vlade su u demokratskim državama potrošna roba

Josip Majdanić (HDZ) je ukazao na zaključke koje je donio Zastupnički dom, a u kojima se govori o rušenju ustavnog poretka i rušenju legalno izabrane Vlade. Izostao je samo, kaže, unutarnji neprijatelj, no jasno je apostrofirao da je HDZ tvorac svega. Smatra da i pored prijetnji i insinuuacija građani ove države vjeruju u demokraciju, vjeruju u državu koju su stvorili i zato se odlučuju za ovakve prosvjede koji nisu spram države već protiv Vlade. Za vlade je rekao da su u demokratskim državama potrošna roba, da ih narod izabire i ruši ako ne rade dobro. Zato Vlada mora oslušivati bilo naro-

da, jer guranje glave u pijesak pred ovakvim problemima situaciju čini još lošijom, zaključuje zastupnik. Obratio se predstavnicima vlasti rekavši kako mogu optuživati Hrvatsku demokratsku zajednicu za vlastite propuste i neispunjena obećanja, dok godinu dana samo istjeruju pravdu u kojoj je narod prepoznao osvetnički poriv, a ne pravnu državu. Upitao je ima li što ogavnije, podlije i licemjernije od izjave da iza Stožera za obranu digniteta Domovinskog rata stoji organizirani kriminal. Drži kako su ljudi vjerovali u međunarodnu pravdu, no da su prevareni.

Ivan Novosel (HDZ) se obratio predsjedniku Mesiću te ga je zamolio da objavi sva svoja svjedočenja u Haagu, neka kaže zašto je otišao u Haag, s kim je razgovarao i kojim kanalima su teke informacije. Smatra da bi takve podatke trebalo iznijeti u javnost kako bi se odbacile svake sumnje. Osvrnuo se i na transkripte pokojnog predsjednika Tuđmana. Drži kako je te dokumente trebalo zaštititi te da su bez obzira na svoju vrijednost morali biti arhivirani. Zatražio je da se dostavi spisak dokumenata o onima koji su napustili Pantovčak, ponovno radi razbijanja već navedene sumnje. Za Domovinski rat kaže kako je bio dug i surov u kojem je poginulo mnogo Hrvata, još ih više postalo invalidima, a za mnoge se još ne zna gdje su. Pitao je, hoćemo li se poslije tih događanja morati stidjeti onoga kroz što smo prošli. Rekao je da vjeruje u pravnu državu te da se svakom mora dokazati krivnja. Istaknuo je da se u vrijeme izdavanja naloga za uhićenjem generala Norca aboliralo 80 pripadnika srpske nacionalnosti te pita, funkcionira li pravna država u svim svojim segmentima? Na kraju izlaganja je uputio poziv gospodinu Mesiću da se obrati Hrvatskom saboru i rasvijetli sve sumnje kako bi se zatvorila ta stranica hrvatske povijesti.

Ako se prihvate zaključci koje predlaže Zastupnički dom onda više zastupnici nemaju zašto dolaziti u Hrvatski sabor, smatra **Ante Dželalija (HDZ)**. Cinizam koji je iskazala gospođa Pusić pokazuje da takve osobe nemaju što tražiti u jednom parlamentu, konstatira dalje zastupnik. Ljudi se, kaže, pitaju je li moguće da će najbolji sinovi ovog naroda morati objašnjavati zašto su branili svoju domovinu. Rekao je da Mirka Norca osobno poznaje te da ga je najbolje opisao splitski nadbiskup koji drži da njegovi roditelji imaju biti zašto ponosni. Uputio je kritiku Hrvatskoj radioteleviziji rekavši da bojkotira rad Županijskog doma, čime ignorira sve branitelje i sudionike Domovinskog rata. Dodao je kako ima saznanja da

su ljudi na prosvjedima bili snimani tajnim kamerama, te je zamolio ministru Lučina da se o tome očituje. Naglasio je da podržava Stožer za obranu digniteta Domovinskog rata, kao i prijedlog da Hrvatski sabor konsenzusom donese povijesnu odluku kojom će Domovinski rat okarakterizirati kao pravedan i pošten kako bi prestali svi progoni.

Otkloniti snažne društvene podjele

Javila se parola da smo do trećeg siječnja prošle godine živjeli u totalnom mraku, a onda je granulo žarko sunce, rekao je dr. **Paško Bubalo (HDZ)**. Tako jako sunce moralo je oslijepiti ljude, konstatira zastupnik, i dodaje kako je jedan od tih slijepaca osoba koja je izjavila da bi Medvedgrad trebalo srušiti. Nastavio je istaknuvši da živimo u vremenima u kojima se aboliraju četnici i donose se čudni zakoni na štetu Republike Hrvatske. Ako se stvari mijenjaju i razvijaju, kaže dalje gospodin Bubalo, mogu se ti postojeći zakoni i promijeniti kako bi se zaustavili progoni hrvatskih branitelja i osloboditelja te otklonilo izvorište današnjih podjela i snažnih društvenih sukoba.

Zlatko Komadina (SDP) drži neospornom činjenicom da je Domovinski rat ugrađen u temelje hrvatske države te je on obranio čast i dostojanstvo svakog građanina ove zemlje.

Međutim, kaže, svatko tko Domovinski rat i branitelje koristi radi političke borbe ili promicanja svojih osobnih interesa ne radi dobro za demokraciju u Hrvatskoj. Smatra da je politički neodgovorno od čelnika HDZ-a koristiti nacionalni ponos, domoljublje ili socijalni položaj građana u funkciji ostvarivanja svojih političkih ciljeva. No, kao nepopravljivi optimist, vjeruje da većina članova HDZ-a ne stoji iza neodgovorne politike dijela njihovog vodstva. Pitao je dalje, od koga to HDZ brani Hrvatsku, od pravne države, neovisnog sudstva ili od demokratskih načela? Konstatirao je da hrvatske generale koji su danas u Haagu nije isporučila sadašnja, nego bivša vlast. Tvrdi da kolektivne krivnje nema i da je ne smije biti, ali da individualna postoji. Na kraju je zaključio da je čovjek nevin dok mu se ne dokaže suprotno, ali metodama pravne države.

Ako nećemo biti slijepi na sve što se događa u državi i ako hoćemo biti iskreni moramo priznati da od obećanog sadašnja vlast ništa bitno nije napravila, rekao je **Jozo Medved (HDZ)**. Vrlo zabrinjavajućom je nazvao podjelu i polarizaciju u hrva-

tskom narodu što, kaže, ima za posljedicu nabijenost negativnim emocijama. Olaka obećanja o naglim promjenama u gospodarstvu, otvaranja novih radnih mjesta, raznoraznih revizija te spektakularna uhićenja imaju za posljedicu nesigurnost građana i nepovjerenje u institucije sustava, zaključuje zastupnik. Smatra kako su napadi na dignitet Domovinskog rata, umirovljenja generala, prijetnje Haškim sudom te izjednačavanje agresora i žrtve nedopustivi potezi kojima se želi tražiti krivica na strani onih koji su se branili i sačuvali svoju samostalnost. Takva preturanja po sveti-nji koja se zove Domovinski rat za gospodina Medveda su vrlo opasna i neprimjerena. Vrhunac svega je, kaže, neviđeni dokument potpisan od sedam klubova zastupnika Zastupničkog doma kojim se aktualni događaji opisuju kao rušenje ustavnog poretka, rušenje legalno i legitimno izabrane vlasti, a u krajnjoj liniji i državni udar. Tome se mora stati na kraj, a prosvjede shvatiti samo kao revolt na neispunjena obećanja. Zastupnik je izlaganje završio konstatacijom da je Mirko Norac naš general, a njih moramo štiti i čuvati.

Mr. **Josip Kukuljan (SDP)** je odgovorio na više puta isticano izjednačavanje agresora i žrtve kako se to ne može pripisivati ovoj vlasti te je podsjetio da je bivša, odnosno Ministarstvo unutarnjih poslova privremeno obustavilo postupanje po tjeratici koju je pokrenuo Županijski sud u Osijeku 1996. godine za Veselinom Šljivančaninom, Milom Mrkšićem i Miroslavom Radićem radi kaznenih djela ratnog zločina i genocida počinjenog 1991. godine u Vukovaru na štetu civila i ratnih zarobljenika, a već je bila provedena mirna integracija tog prostora.

U skladu s time privremeno je obustavljeno traganje za 2184 osobe, te je zastupnik želio reći da ova vlast nikoga nije abolirala i nikoga ne štiti nego se drži političkog stava da počinjeni zločini na teritoriju Republike Hrvatske, ma tko ih počinio moraju biti procesuirani.

Zvonimir Puljić (HDZ) je objasnio zašto je krivo tumačenje da je HDZ donio Ustavni zakon o Haškom sudu. Naime, smatra da nakon presude Blaškiću nije više moglo biti iluzije o pravednosti toga suda, a osim toga ta je presuda donijeta odmah nakon preuzimanja vlasti od HDZ-a. Osim toga, jedna od prvih odluka nove vlasti bila je Deklaracija o suradnji sa Sudom, kojom se daje mogućnost Vladi da regulira te postupke i djelovanje Suda na ovom području. Radi se o tome da je na zahtjev Suda Vlada

dužna provesti istražne radnje a predstavnik Haškog suda može biti prisutan tim istraživanjima. No, i prije je dozvoljeno da Haški sud kopa po Gospiću.

Mr. **Josip Kukuljan** je prosvjedovao da gospodin Puljić nije osporio njegovo izlaganje da je obustavljena tjeralica kojom se politika umiješala u pravosuđe, i da su političkom odlukom suspendirani zakoni Republike Hrvatske. U listopadu 2000. godine ta je odluka poništena i postupa se u skladu s bivšom tjeralicom kojom se traže 2184 osobe.

Akademik **Ivan Aralica** je rekao da je politika zbog više vrijednosti izvršila sugestiju pravosudnom organu da učini nešto u korist naddobra, a to bi trebalo učiniti i u ovom trenutku.

Božidar Pugelnik (HDZ) je bio razočaran traženjem kolege Arlovića da se zaključci prihvate bez rasprave, a naročito ga vrijeđa ocjena o postojanoj spremnosti na državni udar. Odbacio je bilo kakvu mogućnost da bi oni koji su je stvarali mogli sada rušiti.

Zastupnik je zatražio da mu se odgovori je li istina da je postignut dogovor s Carlom del Ponte za njezina posljednjeg boravka u Zagrebu da tajni arhiv bivšeg predsjednika Franje Tuđmana bude predan Međunarodnom sudu u Hagu, te upitao – zašto nikada nije izašao na vidjelo iskaz predsjednika Mesića pred tim sudom.

Razočaranje nad činjenicom da se bivši članovi Vlade čude a svojevremeno su znali za sva događanja i poticali branitelje da izdrže na prvim crtama bojišnice.

Uvredljive su riječi čelnika vlasti kako iza prosvjeda stoji organizirani kriminal i HDZ.

Apelirao je stoga da se povuku zaključci Doma, izrazio želju da se ne ponovi slučaj časnik generala i na one koji su sudjelovali u obrambenom ratu.

I **Julije Derossi (HDZ)** je osudio riječi premijera Račana kako iza ovih događaja stoji HDZ jer ga one podsjećaju na negativan prizvuk komunističke retorike. Međutim, u tom slučaju veličina skupa može biti pohvalna za HDZ, jer je smatran marginalnom strankom.

Što se tiče razdvajanja individualne krivnje i neupitnosti Domovinskog rata smatra kako se radi o smicalici, jer se to dvoje ne može razdvajati. O generalu Norcu je rekao da je zaslužan za spas Hrvatske, jer je braneci Gospić branio vezu između sjeverne i južne Hrvatske, i njemu nametanu krivicu doživljava kao krivicu koja se nameće i Domovinskom ratu. Ujedno je osudio nametnuti stav prema kojem

je iskazano protivljenje prema pravnoj državi.

Informirao je o teškoj materijalnoj situaciji u Kninu i apelirao da se o njoj raspravlja u ovome Domu.

Živko Kolega je konstatirao – Hrvatska država stvorena je u obrambenom i oslobodilačkom ratu hrvatskog naroda, abolirala je agresora, a doživljava da iz Haga, »tribunala imperijalnih sila« stiže osuda jer je branjena domovina, čime se zapravo izjednačava žrtvu i agresora. Nakon toga lakše je stvoriti novu »balkanoslaviju« koja je u interesu imperijalnih sila.

Upozorio je da ovaj narod neće dopustiti hapšenja kao 1971. godine, i da je šestorka dobila izbore na obećanjima koja nije ispunila nego kriminalizirala Domovinski rat i progoni hrvatske časnike. Narod s pravom traži da se s time prestane, da se zaštite generali i ostali časnici Domovinskog rata ili raspišu prijevremeni izbori za Zastupnički dom »pa će se vidjeti što narod uistinu misli.«

U Hrvatskoj je prekipjelo

Dr. **Ivan Marijanović (HDZ)** je ustvrdio da je nakon svih događanja, u Hrvatskoj prekipjelo, i to ne bilo kome nego braniteljima koji su »naš ponos i naša čast«. Nakon prosvjeda, smatra da bi se aktualna vlast trebala zamisliti nad time kako, na legalan način, riješiti nastale probleme.

Sumanutim i neodmjerenim smatra njihove zaključke kako su prosvjednici spremni na ugrožavanje ustavnopravnog poretka i rušenje države i drži je nečim najprijevremijim što se u Saboru pojavilo.

Problem je izašao na vidjelo nakon izbijanja slučaja generala Norca, a tome su još pridonijele neodmjerene izjave čelnih ljudi, od one da iza svega stoji HDZ, te optužbi da to sve potječe iz kriminalnog miljea.

Uz sumnju da se politika umiješala u sustav pravosuđa, i upit o sudbini generala Norca, te postavljenih zahtjeva Stožera upućenih Vladi u obliku deklaracije, zastupnik je ponudio svoje viđenje rješenja problema.

Naime, mišljenja je da bi jednom za svagda trebalo riješiti pitanje Domovinskog rata, i to onako kako su ga riješile druge zemlje koje su vodile obrambene ratove. Pritom valja izbjeći neprimjerene postupke kojim se ruši dignitet osobe, misleći pritom na spektakularne i medijski eksponirane situacije procesuiranja. Izjasnio se protiv izigravanja pravnog sustava, i zauzeo za primjereniji način koji bi odgovarao trenutku.

Uputivši kritiku na ponašanje šestorke, u njemu vidi odstupanje od

zakonske i pravne utemeljenosti te misli da ima istine u tome da se zapravo radi o politbiuro.

Istina je i to, rekao je da su srpski agresori, kojima suseljeni Hrvati neće nikada oprostiti, u stvari abolirani od sumnjičenja za ratne zločine. Primjer Veljka Đakule, predsjednika Srpskog demokratskog foruma (organizirao i vodio srpsku pobunu u Pakracu) to potvrđuje a on je nakon uhićenja u vojnoredarstvenoj akciji »Bljesak«, aboliran. Dok njegov slučaj leži u ladicama državnih službi, istovremeno se protiv junaka Domovinskog rata pokreću kazneni postupci.

Valja se upitati, mišljenja je zastupnik o tome zašto u Hrvatskoj, ako je uistinu pravna država i ima nezavisno sudstvo, postoje različita mjerila.

Upozorio je kako se Hrvatskoj ne smiju ponoviti ranije greške načinjene iz naivnosti i vjerovanja u obećanje SAD-a da će suđenje u Haagu biti ispravno i utemeljeno na zakonu, a čovjek je osuđen na 45 godina, bez dokaza o direktnoj krivnji.

Radi buduće suradnje sa sudom u Haagu, predložio je da se iznađe drugačije rješenje za eventualno osumnjičene za kaznena djela, i ujedno prigovara povjesničarima da već sada izostaje jedinstven stav o događaju koji treba obilježiti kao početak Domovinskog rata.

Najviše je bolio Zakon o konvalidaciji

Mr. **Ankica Mamić (LS)** je odala počast obrambenom ratu i svim vojnicima, ali je i prigovorila da se zaboravljaju međudogađaji – razdoblje od »Oluje« do 3. siječnja 2000. godine, za koje vlada amnezija. No, kada se već govori o ponižavanju naroda, prisjeća se takvog osjećaja potaknutog Erdutskim sporazumom, pri čemu je najviše boljelo donošenje Zakona o konvalidaciji, kojem se usprotivila tadašnja oporba. Smatra da se stoga ima pravo upitati nije li taj zakon ustvari početak priznavanja akata okupiranog područja. U izglasavanju zakona nije se postupalo po savjesti nego slijedom stranačke stege, prigovorila je zastupnicima tada vladajuće stranke.

Ne želeći podjele na one »za i protiv« Norca, zastupnica se zauzela za sustav u kojem će funkcionirati pravna država i postavila pitanja zašto se nije jednako tako reagiralo kada se sudilo drugim domoljubima, (spomenula je obranu Karlovca i Mišu Hrstu), te zašto je »puklo« baš sada na Norcu.

Zatraživši da se ima više sluha i odgovornosti za izgovorene riječi, i naročito naglasila riječi gospodina Podruga, – »Vojvodo, neka otpočne druga trka, u njoj pogađamo u sridu, tražimo smjenu vlasti, ako su pametni nudimo im ljudski odstup«, ustvrdila je da je na skupu u Splitu bilo i onih koji su došli da bi vlast upozorili na egzistencijalne probleme. Na njih je i sama upozoravala, svjesna kako se neprimjerenim tempom rješavaju problemi branitelja.

U pitanje o tome »zašto se reagira baš sada«, spada i primjedba o Đakuli, za kojeg se zna da šeće Hrvatskom, pa i nakon kojih odluka, ali se tada nije prosvjedovalo. Isto se postavlja pitanje – zašto sada slučaj Ortinski, ako se i do sada znalo da je bio na visokim funkcijama, te zašto ne vjerovati institucijama države koju smo sami stvarali.

Ne govori tako, rekla je, jer joj je »lako rastegnuti tuđu kožu« nego zašto jer ne može a da se ne zapita – kakvog ima smisla država bez pravnih temelja.

»Nedaj se i ne predaj se«

Dr. **Jure Burić (HDZ)** je poručio generalu Norcu – »nedaj se i ne predaj se«, sudstvu u koje osobno sumnja od onog trenutka kada je javno rečeno da će Haag imati prioritet, te takvom sudu i državi ne vjeruje.

Složio se da je bilo teško »progurati« Zakon o konvalidaciji, i Erdutski sporazum koji su donijeli radi pritiska. No, tada se razmišljalo da će se opraštanjem riješiti problem, a u ovom slučaju ne vjeruje u kaznu koja bi trebala donijeti dobro.

Julije Derossi (HDZ) se opravdao da je glasovao protiv Zakona o konvalidaciji, kao i Paktu o stabilnosti, te naglasio da za njega, kao člana HDZ-a nije bilo posljedica. Isto je kazao i **Ante Dželalija (HDZ)**.

Ratko Maričić (SDP) je upozorio da je Hrvatska pravna država s uređenim pravnim sustavom te da u njoj ne sudi »šestorka« nego postojeći sudski kadar postavljen prije njezinog dolaska na vlast.

Franjo Križanić (HDZ) je osporio tvrdnje zastupnice Mamić da se nije prosvjedovalo u slučaju gospodina Hrasta ukazavši na prvi zaključak Stožera za obranu digniteta rata u kojem se kaže – žurno treba donijeti zakonski okvir kojim će se obraniti od progona hrvatski branitelji i time ukloniti tajni izvor nestabilnosti u hrvatskom društvu a s ciljem konačne pomirbe i premošćivanja podjela u hrvatskom narodu i među prognanim Hrvatima.

Nema u tome podjele na stranke, upozorio je, a što se tiče pravne države, njezino postojanje drži upitnim pogotovo jer se donose zakoni kojima će se procesuirati prijašnje radnje, kao da nema dovoljno važećih, (na to ukazuje i gospodin Barbić, autor zakona o pretvorbi). U funkcioniranju pravne države sumnja i zato jer se hapse predstavnici državne vlasti i bivaju osuđivani kao kriminalci i zločinci.

Ivan Marijanović je opovrgnuo tvrdnje da se ništa ne poduzima u svezi s Đakulom i podsjetio da je predsjednik Mesić dao obećanje ali u tom smislu da nije ništa poduzeo. Drži namime da u medijima postoji medijska blokada.

• Skorašnji popis stanovništva pokazat će imovinske kartice pa će se vidjeti kako je tko doživio Hrvatsku – tko je išao za domovinu i tko za imovinu, jer je i u tome osnovni dio nastalih problema.

Ankica Mamić je konstatala da je čovjek o kojem je govorila na meti već 10 godina i da tom slučaju ne vidi kraja. Pripomenula je da će skorašnji popis stanovništva pokazati imovinske kartice pa će se vidjeti kako je tko doživio Hrvatsku – »tko je išao za domovinu a tko za imovinu«, jer i u tome vidi osnovu za dio nastalih problema.

Dr. **Branko Sruk (SDP)** je izvacima iz nekih dokumenata želio dokazati da je u raspravu Županijskog doma bila upućena točka »Ugrožavanje ustavnopravnog poretka« (26 potpisnika u rujnu prošle godine), kojom se tražila osuda svakog zločina, te se tada tražila istraga, da su odgovorni privedu pravdi, i to temeljem zakona.

Podsjetio je da je rasprava jednoglasno prihvaćena, i potvrđena odluka o nenadležnosti suda u Haagu za operacije »Bljesak« i »Oluju«, te odlučeno da se nastavi, pred hrvatskim pravosuđem utvrđivati individualna odgovornost za eventualno počinjene zločine. S takvom su se formulacijom složili i Klub zastupnika HDZ-a i potpredsjednik Zastupničkog doma gospodin Vladimir Šeks, podsjetio je zastupnik.

U listopadu je prošle godine, napominje zastupnik, konsenzusom prihvaćena Deklaracija prema kojoj je, radi dostojanstva Domovinskog rata, hrvatsko pravosuđe dužno procesuirati sve moguće slučajeve pojedinačnih ratnih

zločina, i teških povreda humanitarnog prava.

Na ove je dokumente upozorio jer drži da predstavljaju veliki uspjeh u nastojanju da naše pravosuđe rješava naše probleme.

Iz Rijeke se ide u Haag

Zastupnik je odbacio izrečenu tvrdnju da se u vlasti govori da se priprema uvođenje izvanrednog stanja, i citirao zapis iz dijela govora gospodina Gorana Granića koji je rekao da će biti loše za sve nas ako se jednoga dana ispostavi da iza ovoga stoji organizirani kriminal kome nije u interesu da se Hrvatska razvija kao pravna i demokratska država.

Izjasnivši se protiv određenih oblika prosvjeda daje podršku skupovima branitelja koji iskazuju nezadovoljstvo ali drži da na njima, u tom slučaju ne mogu govoriti čelnici pojedinih stranaka. Iz redova HDZ-a je, međutim došla izjava da stoje iza »Proglašenja hrvatskom narodu«, i poziva se »marijetska vlast ili će pasti država Hrvatska« te upućuje poziv svim parlamentarnim strankama da bojkotiraju rad Sabora, a narod opredijeli za jednu ili drugu stranu. Takvima koji tako pozivaju, zastupnik je odgovorio da je samo jednom odabrao stranu, a to je bila Hrvatska.

Ne mogavši, kako je rekao a da kao branitelj ne govori bez emocija, obratio se Mirku Norcu riječima neka se više ne skriva, nego skine sa sebe sumnje, zbog sebe samoga, svoje obitelji i najveće mu svetinje Hrvatske.

Suprotno je uzvratilo **Jure Burić** i upozorivši generala Norca da će, ode li u Rijeku završiti u Haagu, što uostalom i sam znade.

Zatražio je za njega da mu se omogući obrana sa slobode kako bi dokazao svoju nevinost, te dodao kako je citirana izjava gospodina Granića užasna, jer je upravo to rekao na drugi način, a **Branko Sruk** opravdao time da se gospodin Granić ne bi služio niskim udarcima.

Branko Močibob (HDZ) je upozorio da donijeti zaključci govore da su aktivnosti usmjerene na rušenje ustavnog poretka u Republici Hrvatskoj, a to je isto kao da se kaže da se sprema državni udar. To implicira da se krši zakon. Nakon toga slijede hapšenja, rekao je, pa takve zaključke smatra sramotnima i »nečuvenim skandalom«.

Vladimir Mesarić (KDM) je bio mišljenja da o ovoj temi valja raspravljati, ali trijezne glave.

Vjeruje, kazao je da zastupnici nemaju iluzija o tome da Haaški sud nije institut svjetske univerzalne pravde,

nego politički instrument među-narodne zajednice koji disciplinira prostor bivše Jugoslavije. Međutim, dodao je – žalosna je činjenica da to uspijeva samo u Hrvatskoj ali ne i u Srbiji.

U nastavku izlaganja, upozorio je da se neki dijelovi povijesti prešućuju iako bi o njima trebalo govoriti, pa prigovara medijima da su već zaboravili spominjati se Domovinskog rata, a kod mlađih naraštaja već se uvlači osjećaj krivnje. Rezultat je to, stalnog potenciranja navodno ubijenih nakon »Bljeska« i »Oluje«. Proizlazi da drugi slave i svoje poraze, i uzdižu svoje mitove, a Hrvati ne govore ni o svojim zaslugama.

Podsjetio je da se svojevremeno tražilo da se privremeno prekine suradnja s Međunarodnim kaznenim sudom za ratne zločine na prostoru bivše Jugoslavije i izađe iz takozvanog Pakta o stabilnosti za jugoistočnu Europu, jer ih drži aktima kojima se zapravo disciplinira ovaj prostor.

Rekavši kako podržava prosvjednike, zauzeo se za upotrebu demokratskih metoda, te pozvao na razumno postupanje. Takav je apel uputio i predstavnicima izvršne vlasti, predsjedniku države i članovima Sabora.

Dragutin Bračun (HDZ) je ustvrdio da je svijet obišla slika zbivanja na splitskoj rivi, a nakon nje je uslijedilo pitanje – kakva je to Vlada.

Upozorio je da su svojim izjavama i postupcima uništili demokraciju stvorenu 1990. godine, od parlamenta stvorili ukras, od zastupnika najomraženije ljude, da mijenjaju Ustav poput voznog reda propalog poduzeća, te za splitski skup krive HDZ, i da je izručio neke ljude Haagu te da je donio Ustavni zakon o suradnji sa Sudom.

Za to postoji opravdanje, rekao je zastupnik – suradnja sa Sudom uspostavljena je u tada postojećim okolnostima, u vrijeme kada Hrvatska nije bila zaokružena, ali se i vjerovalo u pravednost Suda i obećanu brzinu vođenja procesa.

Zatražio je da se poput dokidanja Zakona o istraživanju ratnih i poratnih žrtava te žrtava komunizma, Zakon o abolaciji primijeni na sve koji su sudjelovali u Domovinskom ratu, a ne samo Srba.

• Kako objasniti tako veliki broj prosvjednika na splitskoj rivi ako se tvrdi da je HDZ kao poražena stranka organizirao prosvjed.

Prigovorio je aktualnoj vlasti da se uzбудila jer drugi ne misle kao ona, te je upitao kako može objasniti tako veliki broj prosvjednika na splitskoj rivi ako tvrdi da je HDZ kao »poražena snaga« organizirao prosvjed.

Poručio je vladajućima neka ne produbljuju krizu u hrvatskom društvu, ne optužuju, nego započnu s rješavanjem gospodarskih i političkih problema, dodajući utjehu kako nije grijeh priznati nemoć u rješavanju problema.

Ne sudi se ratnim pobjednicima

Zastupnik **Velimir Kvesić (HSP)** podsjetio je da je njegova stranka glasovala protiv Zakona o oprost. Jednaku principijelnost pokazali su i prilikom donošenja zakonskih propisa o suradnji s Haaškim sudom, pa je danas neprimjereno postavljati takva pitanja onim strankama koje su na ovim pitanjima pokazale punu dosljednost. Smatra da u povijesti nisu zabilježeni slučajevi da neki narod sudi svojim ratnim junacima. Zatražio je da se prestane kriminalizirati Domovinski rat, a hrvatske branitelje uspoređivati sa četnicima. Smatra da se kriminalizacijom nastoji prebrisati razlika između žrtve i agresora.

• Hrvatski branitelji imaju pravo na zaštitu od progona i tužbi.

Takvu politiku, procijenio je zastupnik, potiču pojedine nevladine udruge koje nastoje kriminalizirati Domovinski rat. Procijenio je da takva politika nailazi na podršku i od najviših političkih dužnosnika u Republici Hrvatskoj, a sve se nekritički prenosi i na elektronskim medijima, pogotovo na HRT-u. Smatra da je i bivša Jugoslavija kao država imala Ustav i zakone, a opet su se Hrvati progonili i zlostavljali. Danas se želi uspostaviti pravne države tako da se daju veće privilegije agresorima na Hrvatsku nego ljudima koji su je branili i stvorili. Podsjetio je zatim da nisu kažnjeni ni zločini nakon II. svjetskog rata, a posredstvom sumnjivih svjedoka želi se započeti s političkim progonima istaknutih hrvatskih branitelja. Založio se za donošenje zakonskih propisa prema kojima bi se trajno zaštitili hrvatski branitelji od daljnjih nepravdnih progona. Smatra da se javnost manipulira i s podacima vezanim uz prosvjede dragovoljaca. Kako bi se sačuvala istina o ovim zbivanjima na-

pomenuo je da su skup podrške u Osijeku organizirali pravaši i dragovoljci HOS-a. Zastupnik **Petar Katalinić (HDZ)** ocijenio je da se u javnosti sustavno stvara loša slika o hrvatskim braniteljima, a potenciraju se medijske priče o lažnim invalidima. Smatra da postoji jedan širi scenarij po kojemu se odvijaju rečeni događaji, a započelo je s prihvaćanjem stava o pripadnosti Republike Hrvatske balkanskom okružju.

Guranje u balkanske integracije

Takve su izjave, mišljenja je zastupnik, izazvale snažnu podršku ministra Europske zajednice koja daje potporu novim jugoistočnim integracijama. Pozvao se i na izjave koje su davali europski dužnosnici izričući stavove da će u Europu ući sve ili nijedna država iz ove regije. Smatra da se takvom političkom retorikom nastoji Hrvatsku pacificirati i ucijeniti, te konačno gurnuti u balkansku izolaciju. Suđenje treba Hrvatima dokazati da su genocidni i remetilački faktor, pa bi Srbija mogla ponovno zauzeti dominantnu političku poziciju na Balkanu. Procijenio je da ovakve ideje nailaze na značajnu podršku sadašnjih političkih struktura u Republici Hrvatskoj. Vratio se zatim na njihov politički kredibilitet, potvrđujući da su demokratski izabrani, ali uz značajnu pomoć stranih zaklada i pojedinih američkih dužnosnika. Smatra da i pojedine udruge koje podržavaju Vladinu politiku prema prosvjedima, nisu autentične ni slobodne u izražavanju budući da primaju znatnu financijsku pomoć iz stranih izvora. Smatra da se pokojni dr. Franjo Tuđman nepravdno uspoređuje sa Slobodanom Miloševićem u stupnju odgovornosti i krivnje, a čak je i Stevan Dedijer priznao da je Tuđman stvarao državu u teškim i dramatičnim okolnostima. Kritičkim je i oštrim riječima zatim oslikao svjedočenje predsjednika Stjepana Mesića u Haagu. Smatra da ne odgovaraju istini njegove tvrdnje da je ključni iskaz u rečenoj instituciji dao upravo protiv bivšeg gradonačelnika Vukovara, Slavka Dokmanovića. Nije zadovoljan niti s činjenicom da se transkripti slobodno objavljuju i interpretiraju kako se komu sviđi. Prema objavljenome ispada da su Republika Hrvatska i predsjednik Tuđman krivci za agresiju koja je izvršena na Bosnu i Hercegovinu, istaknuo je zastupnik Katalinić. Ocijenio je da se sudski postupak protiv »gospićke skupine« vodi pod neuobičajenim okolnostima, a saslu-

šavanje svjedoka odvija se pod određenom torturom. Zamjerio je što se u istom tjednu daje nalog za privođenje umirovljenog hrvatskog generala Mirka Norca i akt kojim se na slobodu puštaju 84 osobe srpske nacionalnosti koje su za zločin u Širokoj Kuli puštene zbog nedostatka dokaza.

• Suđenje hrvatskim braniteljima u Gospiću nije lišeno određenih pritisaka koji štete optuženicima.

Vratio se zatim na pitanje kredibiliteta Haaškog suda te ocijenio da zbog nagodbi i oportunističkih poteza pojedinih država, nikada neće doći do suđenja Slobodanu Miloševiću. Govorio je zatim o svojim iskuseima i progonima koje je morao pretrpjeti kao sudionik Hrvatskog proljeća 1971. godine. Za stradanje koje je uslijedilo u tim trenucima izričito je prozvao pojedine političare koji su i tada bili na vlasti, a koje je on doživio kao svoje progonitelje. Analizirao je zatim pojedine događaje oko smjene 200 pripadnika obavještajne službe, te imenovanja novog državnog odvjetnika Republike Hrvatske. Sva ova zbivanja doživio je kao zajednički plan da se Republika Hrvatska vrati trideset godina unazad. Smatra ipak da se hrvatski branitelji neće uplašiti iznijetih prijetnji budući da imaju iskustvo kada su se goloruki suprotstavili neprijatelju.

Zaustaviti neutemeljene optužbe i ulični žargon

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik dr. **Branko Sruk (SDP)** podsjetivši na zajednički donesenu Deklaraciju. Pročitao je temeljne odredbe ovog zakonskog akta iz kojega je vidljivo da se priznaju i respektiraju tekovine Domovinskog rata i napori hrvatskih branitelja. Sve formulacije u ovom dokumentu uvodno govore da je Hrvatska bila žrtvom agresije koju je izvršila Srbija, Crna Gora i JNA, s oružanom pobunom dijela srpskog pučanstva u Republici Hrvatskoj. Sve to potvrđuje, zaključio je zastupnik, da su sve stranke vladajuće šestorice osudile agresiju i stale iza obrambenog rata u Hrvatskoj. Zatražio je da se ne zloupotrebjavaju ove činjenice, a da se prestane s uličnim žargonom u saborskim raspravama. Sada je repliku zatražio zastupnik Katalinić ocjenjujući da se u praksi ne provode zapisani zaključci. Iskoristio je ponovno javljanje da zamjeri zastupnici Zastup-

ničkog doma, dr. **Vesni Pusić** na stavovima prema hrvatskim braniteljima, a na kraju je spomenuo i ministra za europske integracije **Ivana Jakovčića**, govoreći da je zastupao ideje o odvajanju Istre. I zastupnik **Miroslav Prpić (HDZ)** javio se za riječ te odbacio bilo kakvu umiješanost HDZ-a oko bilo kakvih nereda. Ponovno je govorio zastupnik **Sruk** i pozivajući se na fonogram ustvrdio da ni jednom nije spomenuo niti optužio rečenu stranku. Odlučno je zatim govorio zastupnik **Aldo Skira (IDS)** te upozorio da Ivan Jakovčić ni u jednom svom govoru nije pozivao na izdvajanje Istre iz Hrvatske. Zastupnica **Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ)** ustvrdila je da je u ovoj temi ipak bilo riječi i to na skupu u Brtonigli, 1996. godine kada se javno iznosila teza o koncepciji transnacionalne regije. Zastupnik dr. sc. **Paško Bubalo (HDZ)** potvrdio je ovu tezu dodajući da se čak tražilo i uključivanje Malog Lošinja i otoka Cres, što podsjeća na nekadašnji teritorij nastao Ugovorom u Rapallu. Zastupnik **Aldo Skira** upozorio je da se brkaju termini jer transgranična regija ne znači izdvajanje iz državnog prostora već snaženje suradnje i olakšavanje malograđanskog prometa, usluga i roba.

Poštovati zakone pravne države

Nakon ovog razjašnjavanja na red je došao zastupnik **Petar Jurušić (HSS)**, koji je upozorio da treba racionalizirati atmosferu jer je rasprava najvjerojatnije otišla u »krivom smjeru«. Smatra da polarizacija oko »slučaja Norca« nije dobra jer je Hrvatska prošla težak put do slobode i nezavisnosti. Ocijenio je ujedno da nikog nije čuo da loše govori o generalu Norcu koji je dao značajan i mjerljiv doprinos u borbi za samostalnost Republike Hrvatske. Imajući na umu sve te okolnosti, trebalo bi okončati verbalne prepirke i omalovažavanje pravne države, a postojeće pogreške trebaju se uočiti i ispraviti.

• Nitko ne osporava doprinos generala Norca u obrani Republike Hrvatske tijekom rata.

Hrvatska država ima određena naslijeđena opterećenja koja se moraju ispraviti, a slučaj generala Norca dodatno politizira cijelu situaciju. Ne bi se smjelo ići na rušenje legalne vlasti

pod isprikom podrške generalu Norcu, jer zajedničko dobro države treba biti u općem i zajedničkom interesu svih političkih stranaka. U trenutku kada se Hrvatska branila, svi smo dali doprinos njenoj obrani, pa ne treba sada praviti razlike među Hrvatima. Podsjetio je na kraju na brojna povijesna iskušenja kada Hrvatska nije mogla obraniti suverenitet, te pozvao da to bude opomena za sve koji zazivaju rušenje postignute razine slobode, nezavisnosti i demokracije. Ponovno se za riječ javila zastupnica **Ivana Sućec-Trakoštanec** te objasnila da je situacija stvorena oko uhićenja generala Norca samo pokrenula ove događaje. Zamjerila je da se olako prihvatilo sumnjičenje i hapšenje hrvatskih generala. Smatra da je nova vlast trebala započeti s ispunjavanjem obećanih gospodarskih reformi i programom zapošljavanja, a umjesto toga ciklički su se zaredale neprekidne političke afere i progoni. Zbog ovakvog pristupa ne treba se iznenaditi da su ljudi odlučno reagirali i zatražili prestanak progona.

• Treba zaustaviti daljnje podjele i zaštititi zajedničke interese i postojanje hrvatske države.

Smatra da se nakon 3. siječnja 2000. godine počinju nagrizati i umanjivati sve one težnje koje su pokrenule vitalni dio hrvatskog naroda u borbi za slobodu i nezavisnost. Podsjetila je da je taj period bio izgrađivan i učvršćivan na politici nacionalnog pomirenja, a prvi put Hrvati u jednom ratnom sukobu nisu bili podijeljeni međusobno. Istaknula je zatim da pojedine države teško prihvaćaju ideju ratifikacije Međunarodnog suda za ratne zločine, želeći zaštititi vlastite pripadnike od mogućih sankcija i suđenja. Podsjetila je i na pojedina obilježja minuloga rata i upozorila da su se Hrvati morali braniti na vlastitom pragu, od agresije dojučerašnjih susjeda. Upravo je zbog ovakvih okolnosti neprihvatljivo dizanje optužbi protiv hrvatskih branitelja i generala. Zbog svih navedenih okolnosti ne treba tim ljudima zamjeriti odlučne stavove jer ih se neprekidno dovodi u sumnju, optužuje i omalovažava. Trebalo bi pronaći zakonske mogućnosti da se zaustave daljnje aktivnosti koje vode podjelama i sukobima jer treba zaštititi zajedničke interese i postojanje hrvatske države. Ponovno se za ispravak krivoga navoda javio zastupnik dr. **Branko Sruk** i

podsjetio da se Hrvatska branila i obranila na zajedničkoj borbi. Svoj su doprinos dali hrvatski dragovoljci, ali i bivši pripadnici JNA koji su prešli u redove HV-a. Oni su svojim znanjem i sposobnostima dali doprinos koji se ne smije umanjivati i osporavati. Sve te okolnosti nisu sporne, ali sporno je i kažnjivo kada u dubokoj pozadini dolazi do ubijanja, primjerice pet starijih civila. Zastupnica Ivana Sućec-Trakoštanec zatražila je repliku i prosvjedovala što se nije ispravilo ni jedan navod iz njezinog izlaganja. Smatra da je samo ukazala da sada prazna mjesta u HV popunjavaju osobe proizašle iz bivše JNA.

Treba zaustaviti podjele i prebrojavanja

Zastupnik mr. sc. **Josip Kukuljan (SDP)** ocijenio je da se treba čuvati olakog etiketiranja ljudi i događaja. Upozorio je ujedno da se ranije nikada nije koristila saborska govornica za pogrdne o bivšem predsjedniku Republike Hrvatske ni o predsjednicima Sabora i Vlade. Danas se nepotrebno izriču teške i neutemeljene ocjene o ljudima koji su dobili podršku hrvatskog naroda na izborima, pa bi ipak trebalo porazmisliti o takvom načinu izražavanja neslaganja. U potpunosti je podržao pravo hrvatskih branitelja da iskažu vlastite stavove i neslaganja. Podsjetio je na teške ratne situacije iz opsade Dubrovnika kada je i sam morao odlučivati u teškim uvjetima. Usprkos teškim odlukama koje je morao donositi, ponosan je na ovu epizodu vlastitog života pa dobro razumije sve one emocije i zabrinutosti hrvatskih branitelja i dragovoljaca. Zbog toga ne bi trebalo dijeliti hrvatske branitelje jer ni u Hrvatskoj vojsci tijekom rata nije bilo podjela ni pitanja odakle je tko došao. Smatra da je Hrvatska obranjena upravo na politički pomirbe i zajedničke želje, a iskustva iz Dubrovnika ukazuju da se dobro surađivalo i s osobama koje danas imaju različite političke ideje i prioritete. Trebalo bi svakako okončati sadašnje političke duele i zajednički se pripremiti za gospodarske probleme i turističku sezonu koja dolazi. Treba razmišljati i o slici koju o Hrvatskoj stječu strani ulagači i poslovni ljudi, a Hrvatska svoj prosperitet može graditi jedino na otvaranju, razvoju i stranim ulaganjima. Upravo zbog ovakvih prioriteta treba izbjegavati poteze koji narušavaju zajedničke interese. Smatra da bi trebalo ubuduće odustati od blokade važnih prometnica jer se takvim potezima sputavaju zajednički interesi. Apelirajući da de-

mokratsku državu treba izgrađivati zajedničkim naporima i interesima svih građana, zastupnik Kukuljan okončao je izlaganje, a za repliku se iznova javila zastupnica Ivana Sućec-Trakoštanec. Smatra da trebaju osujetiti bilo kakve podjele, a najmanje podržava podjele u vojsci. Postavila je pitanje zašto se onda umirovljavaju i marginaliziraju generali proizašli iz Domovinskog rata. Zastupnik Miroslav Prpić istaknuo je da su i pojedini zastupnici vladajuće koalicije, poput **Ivana Ninića** i dr. **Vilima Hermana** znali izricati neprihvatljive ocjene o bivšim državnim dužnosnicima sa saborske govornice. Prihvatio je da ipak takve istupe svi moraju osuditi i potruditi se da se dijalog vodi na prihvatljiv i dostojanstven način. Ocijenio je na kraju da treba voditi računa i o uzrocima, a ne samo posljedicama trenutnih zbivanja.

Riječ je zatim dobio zastupnik **Zvonimir Novoselec (HDZ)** koji je ocijenio da je izvršna vlast u posljednje vrijeme ipak pokazala nepotrebnu nervozu i nerazumijevanje oko aktualnih događaja u zemlji. Zamjerio je premijeru **Ivici Račanu** na previše energičnom obraćanju u Saboru oko braniteljskih prosvjeda. Pale su i neodmjerene riječi i ocjena da takav put nije najsretnije odabran ukoliko se želi postići nacionalni konsenzus oko važnih političkih događaja. Smatra da je i potpredsjednik Zastupničkog doma, mr. sc. **Mato Arlović** iznio zabrinjavajuće kvalifikacije. Da su upotrijebljeni krivi pristupi, smatra zastupnik, potkrepljuju i ocjene eminentnih stručnjaka ustavnog prava poput prof. dr. Šmerdla. On je u novinama istaknuo da je »vlast pokazala nesnalaznje zato jer je ove događaje okvalificirala državnim udarom, iako nema tih elemenata«. Mišljenja je da zastupnici HDZ-a poštuju zakone i pravnu državu, ali put do konsenzusa treba tražiti međusobnim uvažavanjem, a ne arogancijom, negiranjem i odbijanjem suprotnih argumenata. Zaključio je na kraju da bi trebalo izbjegavati objavljivanje spornih transkripata jer čak i strani diplomati i javnost takve postupke ne doživljavaju u pozitivnom ozračju. Ponovno se za riječ javio zastupnik dr. Branko Sruck te ocijenio da je premijer Račan pozitivno reagirao na zahtjeve HDZ-a oko aktualnih političkih događaja i traženja podataka vezanih uz »slučaj Norac«. Zatim se za riječ javio zastupnik **Ante Dželalija (HDZ)** koji je zamjerio da su klubovi zastupnika šestorice ipak donijeli neprihvatljive zaključke u kojima se upotrebljavaju preteške riječi i osude za prosvjede branitelja.

Braniteljima treba pomoć, a ne prozivanje

Zastupnik **Milan Markanjević (HPS)** smatra da treba do kraja pojasniti i naglasiti činjenicu da su se Hrvati branili u minulom ratu, a branitelji su zatim bili izloženi neprihvatljivim sumnjama. Počelo je s ispraćajem hrvatskih časnika na aerodromu u Haag, a nastavljeno s novim prozivkama i optuživanjima. Zanimljiva je činjenica da su Hrvati morali braniti svoj teritorij kao žrtva agresije. Smatra da su prosvjednici zaslužili priznanje jer na njihovim skupovima nije bilo agresije. Zbog ovih činjenica treba nastaviti korektno političko komuniciranje jer je hrvatska demokracija mlada i ne treba je nepotrebno iskušavati na vitalnim problemima. Moramo se učiti, nastavio je zastupnik, da ne mislimo jednako, a istovremeno dobro paziti da svojim postupcima ne ugrozimo ono što je stvoreno u Domovinskom ratu. I on je podsjetio na brojne tragične podjele i usude koje je hrvatski narod iskusio u prošlosti pa ne bi trebalo dovoditi u iskušenje postignute rezultate i pozicije hrvatske države. Neriješena i sporna pitanja moraju se riješiti razgovorima, a trebalo bi izbjeći dizanje međusobnih tenzija. Predložio je da se odbace zaključci koji identificiraju mirna okupljanja s »balvan-revolucijom«, a da najodgovorniji čelnici države podastru sve relevantne činjenice. Treba razumjeti i emocije branitelja jer mnogi od njih nisu riješili svoja temeljna egzistencijalna pitanja, a svaki suicid branitelja baca sjenu na našu državu. Vlada bi trebala prioritarno rješavati pitanja invalida koji žive u neizvjesnim i često puta teškim uvjetima. Treba shvatiti da je pitanje složeno i zaslužuje angažman svakog političkog djelatnika, uključujući i zastupnike Županijskog doma, zaključio je zastupnik Markanjević.

• *Neriješena i sporna pitanja treba rješavati suradnjom i dijalogom.*

Zastupnik mr. **Ivica Kamber (LS)** ocijenio je da na hrvatskoj političkoj sceni nedostaje spremnosti na dijaloge, a zbog takvih se okolnosti i rađaju prosvjedi. I on je ocijenio da su se stvari počele neprihvatljivo razvijati jer je u »slučaju Norac« vlast odabrala potpuno pogrešan pristup. Smatra da su čelni ljudi izvršne vlasti u svom obraćanju javnosti i zastupnicima

Zastupničkog doma odabrali pogrešan pristup koji nije pridonio rasplitanju problema. Ocijenio je da svi zastupnici Županijskog doma osjećaju požrtvornost, te ljudsku i profesionalnu čast generala Norca. Smatra da postoji izlaz iz sadašnje situacije, te je pledirao na generala Norca da se pojavi pred zakonskim institucijama države za koju se borio. Smatra da su nastali prosvjedi izraz duboke političke krize pa bi trebalo izbjeći polarizaciju i olako etiketiranje prosvjednika.

Zastupnik **Slavko Koković (HSS)** ocijenio je da branitelji zaslužuju punu pozornost javnosti i rješavanje nagomilanih problema. I on je zatražio da svi akteri na hrvatskoj političkoj pozornici respektiraju zaključke Deklaracije o braniteljima jer tako najbolje osiguravaju zajedništvo u ovom teškom trenutku. Smatra da su temeljne vrijednosti Domovinskog rata podcrtane u preambuli i predstavljaju neupitnu vrijednost u hrvatskom narodu. Zastupnik je zatim pročitao i analizirao pojedine segmente navedenog političkog dokumenta. Smatra da se temeljna načela moraju provoditi uključujući i procesuiranje svih mogućih slučajeva pojedinačnih zločina. Zaključio je s konstatacijom da su prosvjedi imali politički kontekst, a najmanje su se ticali rješavanja nagomilanih problema braniteljske populacije. Sada je riječ dobio akademik **Ivan Aralica (imenovan Odlukom Predsjednika Republike)** koji je ocijenio da je zastupnik Koković naznačio i eksplicirao samo središte problema, a zatim se za riječ javio zastupnik **Kruno Peronja (HDZ)**. On je trenutnu situaciju ocijenio ozbiljnom i zabrinjavajućom, a smatra da su tome pridonijele neozbiljne riječi i predstavnika izvršne vlasti. Upozorio je da svi podržavaju načelo nevinosti osumnjičenika osim suca istražitelja u Rijeci koji je otvorio mogućnost izručenja generala Norca Haagu.

Dijalogom treba smanjivati međusobne napetosti

Takve izjave ne pridonose smanjenju napetosti, a cijelu tenziju dodatno potiče i nezavidna gospodarska situacija koja vlada u Splitsko-dalmatinskoj županiji. Smatra da treba razmotriti sve zakonske prijedloge koji nisu dobri i koji su pridonijeli stvaranju ovakve političke situacije. Treba odlučiti da hrvatskim državljanima mogu suditi samo naši sudovi pa nikakvo izručenje ne dolazi u obzir. Zakonskim se propisima ujedno treba zaštititi dostojanstvo hrvatskih bra-

ntielja koji su neopravdano bili izloženi čestim porugama i podmetanjima. Ne treba zaboravljati na sve teškoće u kojima se minulih desetak godina branila i izgrađivala hrvatska država, a izgradnja boljeg standarda treba biti zadatak svim dužnosnicima u izvršnoj i zakonodavnoj vlasti, zaključio je zastupnik. Na kraju se za riječ javio i zastupnik **Ivan Lacković (HDZ)** koji je ukazao na stalno mijenjanje i dijalektiku političkih aktera i okolnosti. Upravo se zbog ovih okolnosti treba pristupiti izmjenama spornih propisa, a nova vlast ne bi trebala ponavljati pogreške prethodnika. Smatra da ne treba dramatizirati ako zakonodavna vlast donese moratorij ili odluku o prestanku suradnje s Haaškim sudom. Kritičkim se riječima osvrnuo i na predložene zaključke Zastupničkog doma, te izrazio očekivanje da će sporni dijelovi biti izbačeni, odnosno ispravljani. Apelirao je na kraju izlaganja da suprotstavljene strane pokažu ljudsku dimenziju jedni prema drugima, jer svi živimo zajedno i trebamo se međusobno tolerirati i pomagati. Smatra da je sadašnja situacija nastala zbog nečijih želja da posvađa hrvatske političke stranke kako bi zavladao ovim prostorom. Predsjedavajući je zatim zaključio raspravu i riječ dao predsjedniku Kluba zastupnika HDZ-a, Miroslavu Prpiću. On je u ime predlagatelja predložio da se osnuje povjerenstvo koje bi formuliralo zaključke koji bi se prezentirali na početku sjednice idućeg dana. Predložio je u Povjerenstvo zastupnike dipl. ing. Zvonimira Puljića (HDZ), Velimira Kvesića (HSP) i dr. Ivana Marijanovića (HDZ), a zatim je zaključena rasprava o ovoj temi. U nastavku sjednice slijedećeg dana rad je započeo upravo s očitovanjem zastupnika Zvonimira Puljića koji je predložio zaključke Povjerenstva (vidi Zaključke ŽD na kraju rasprave).

• Mora se sačuvati dostojanstvo Domovinskog rata, te zakonski zaustaviti progone hrvatskih branitelja.

Zastupnici **Petar Novački (HSS)** i **Josip Kukuljan (SDP)** zatražili su da se zaključci podijele i u pisanom obliku. Zastupnik Kukuljan izrazio je i očekivanje da će predloženo povjerenstvo biti u ponešto drugačijem sastavu i formi jer su u predloženom obliku neprihvatljivi. Zastupnik Puljić objasnio je da je prijedlog za uvrštavanje ove točke u dnevni red došao od Kluba zastupnika HDZ-a, a pridružio im

se i Klub zastupnika HSP-a. Rasprava koja je otvorena ukazala je da se teško može očekivati konsenzus. Upozorio je da se upravo u Zastupničkom domu vodi rasprava o spornim zaključcima prema kojima se prosvjednici i branitelji optužuju za pokušaj državnog udara. Zbog vremenskog tjesnaca predložio je zastupnicima da se odmah pristupi glasovanju o predloženim zaključcima. Zastupnik Kvesić ocijenio je da većina branitelja podupire donošenje pročitane Deklaracije, a zastupnica mr. **Ankica Mamić (LS)** zatražila je i ponovila očekivanja zastupnika da se podijeli tekst predloženih zaključaka. Akademik Aralica sugerirao je da se Zastupničkom domu predloži donošenje takve zakonske normative koji će smiriti nastalu situaciju. Zato bi trebalo dozvoliti pol satnu stanku kako bi se Klubovi stranaka konzultirali i izjasnili o predloženim zaključcima. Zastupnik Markanjević zamjerio je što Povjerenstvo nije popunjeno i s ostalim članovima parlamentarnih stranaka. Zbog potrebe za konsenzusom ne bi u ovom trenutku trebalo forsirati izjašnjavanje i glasovanje o predloženom zakonskom tekstu. Za riječ se zatim javio **Ratko Maričić (SDP)** zatraživši da se omogući preciziranje predloženoga teksta putem amandmana, pa već ta činjenica podrazumijeva podjelu predloženih zaključaka u pismenoj formi.

Predsjedavajuća je zatim zadužila zastupnika Puljića da joj podnese pismeni prijedlog zaključaka koji će se umnožiti i podijeliti na klupe, a rasprava će se nastaviti nakon pol satne stanke. U nastavku je utvrđeno postojanje kvoruma, a predsjedavajuća je obavijestila da su upućena i dva amandmana. Prvi amandman uputili su zastupnici Vukovarsko-srijemske županije, a drugi su potpisali zastupnici Klubova: HSS-a, HSLŠ-a, LS-a i SDP-a. Prvi je amandman u ime predlagatelja dodatno obrazložio zastupnik **Dragan Papac (HDZ)**. Zbog stradavanja tijekom rata traže da se prioriteto nastaviti s rješavanjem zločina vezanih uz stradavanje civila i branitelja u Vukovaru. Ovaj bi se amandman, pojasnio je, trebao inkorporirati u točku 3. predloženoga teksta zaključaka. Zastupnik dr. **Branko Sruk (SDP)** pojasnio je drugi amandman te pojasnio da nije riječ o amandmanu već o predlaganju drugih zaključaka. Nakon ovoga prijedloga u ime predlagatelja ponovno se za riječ javio zastupnik Puljić. Apelirao je zastupnicima iz Vukovarsko-srijemske županije da povuku iznijeti prijedlog. Smatra da

jučerašnja rasprava ipak obuhvaća cijeli prostor pa bi bilo neujednačeno isticati jedan prostor, mada se radi o području Vukovara. Zastupnik Papac prihvatio je obrazloženje i povukao rečeni amandman upozoravajući da će se iznova očitovati u slučaju da Zastupnički dom ne prihvati ponuđenu formulaciju zaključaka. Zatim je u ime Kluba zastupnika HDZ-a, predsjednik Kluba Miroslav Prpić zatražio

kratku stanku kako bi se porazgovaralo o ponuđenim prijedlozima. U nastavku rada predsjedavajuća je konstatala da je povučen amandman pod rednim brojem jedan. Objasnila je da ima dva prijedloga zaključaka jer su svoj prijedlog uz predlagatelja dostavili i zastupnici šestorke. Nakon toga dala je na glasovanje prijedlog koji je izradila grupa zastupnika HDZ-a koji su i predložili izradu zaključaka

kao točku dnevnog reda. Za ovaj prijedlog zaključaka glasovala je većina (30 glasova »za«, uz 7 »protiv«). Konstatirala je nakon toga da su većinom glasova utvrđeni i prihvaćeni ovi zaključci. Ocijenila je da nema smisla provesti glasovanje i o drugim zaključcima budući da je odnos glasova utvrđen provedenim glasovanjem.

Na temelju članka 81. Ustava Republike Hrvatske Županijski dom Hrvatskoga sabora, na 52. sjednici održanoj 13. i 14. veljače 2001. na prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a, proveo je raspravu o Aktualnoj političkoj situaciji u Republici Hrvatskoj.

Utvrđujući da već duže vrijeme u Hrvatskoj traju i jačaju sustavni napadi na smisao i dostojanstvo Domovinskog rata, na djelo i žrtvu hrvatskih branitelja, čime se dovodi u pitanje smisao hrvatske borbe za nezavisnost i ugrožavaju temelji hrvatskog zajedništva, a povodom događaja izazvanih izdavanjem naloga za uhićenje generala Mirka Norca, na temelju provedene rasprave na plenarnoj sjednici Doma Županijski dom Hrvatskoga sabora donio je sljedeće

Zaključke

1. Nakon svih napora, patnji i žrtava podnesenih u Domovinskom ratu, hrvatski branitelji posebno bolno i uvredljivo doživljavaju tvrdnje i nastojanja kojima se napada na smisao i dostojanstvo Domovinskog rata i njihovo osobno, namećući sjenu zločina na herojstvo čitavog naroda.

Posebno je zabrinutost i revolt izazvalo izdavanje naloga za uhićenje generala Mirka Norca, legendarnog zapovjednika obrane Gospića i njegovih suboraca. Brojni prosvjedi diljem Hrvatske, koji su kulminirali mnogoljudnim prosvjednim skupom na splitskoj Rivi, izrazili su zabrinutost i revolt hrvatskih građana i zahtjeve hrvatskoj vlasti kojima se traži otklanjanje uzroka koji su doveli do ovoga stanja.

2. Mišljenja smo da ove skupove mirne, civilizirane, dostojanstvene i potpuno demokratske, bez i jednog incidenta, te njihove poruke treba uzvati i primiti krajnje ozbiljno i razborito, a ne prijetiti represivnim mjerama i zastrašivati optužbama za rušenje ustavnog poretka, optuživati bez ikakvog temelja za državni udar i pozivati na uhićenja.

Zato sugeriramo klubovima vladajuće koalicije, predlagateljima Zaključaka predloženih na raspravu i donošenje na 10. sjednici Zastupničkog doma da ih povuku iz procedure, jer njihov sadržaj difamira klubove i stranke koje su ih predložile, te Sabor u cjelini.

3. Uvjereni da Hrvatskoj trebaju mir i stabilnost utemeljeni na vrijednostima koje su stvorene u Domovinskom ratu, na samopoštovanju svakoga pojedinca i društva kao cjeline, predlažemo Zastupničkom domu, da kao zakonodavni Dom, u skladu s ustavnim ovlaštenjima izradi i donese zakonska rješenja kojima bi se trajno regulirala ova problematika koja stvara uznemirenost hrvatskih branitelja i osloboditelja, uklanjajući tako izvorišta današnjih podjela i snažnih društvenih sukoba, a time i opasnu nestabilnost hrvatske države.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a **Vladimir Šeks (HDZ)** predložio je da se u dnevni red uvrsti nova točka pod naslovom: »Rasprava o aktualnoj političkoj situaciji u Hrvatskoj«. Rasprava bi se provela u svezi s pokretanjem istrage, određivanjem pritvora i raspisivanjem tjeralice protiv generala Hrvatske vojske Mirka Norca, pojasnio je zastupnik. Sukladno predloženom, zatražio je i dobivanje izvješća Vlade o razgovorima s tužiteljicom Haaškog suda Carlom del Ponte.

Zahtjev je podržao u ime Kluba zastupnika HKDU-u i HSP-a dr. **Anto Kovačević (HDKU)**.

Predsjednik **Zlatko Tomčić** je odgovorio da bi se o tom zahtjevu moralo glasovati.

Mr. **Mato Arlović (SDP)** je tada zatražio stanku kako bi se obavile sve potrebne konzultacije unutar šestorke.

Za riječ se javio i dr. **Mate Granić (DC)**. Smatrao je potrebnim da se Zastupničkom domu obrati premijer te da skupina koja je sudjelovala u razgovorima s Carlom del Ponte o tome izvijesti predsjednike klubova zastupnika.

Predsjednik **Tomčić** se složio s prijedlogom gospodina Arlovića te je određena stanka.

Nakon stanke, ponovno je govorio mr. **Mato Arlović (SDP)**. Rekao je da su se članovi šestoročlane koalicije dogovorili da premijer Ivica Račan sa suradnicima podnese kratku informaciju o onome što znaju oko situacije vezane uz generala Norca. Nakon toga moći će se raspravljati o uvrštavanju predložene točke u dnevni red.

Dodatni zahtjev za izvješće premijera

U nastavku sjednice, prvi je govorio dr. **Ivo Sanader**. Vratio se u saborni-

cu (zastupnici HDZ-a napustili su, naime, 7. 2. sjednicu - u tijeku rasprave o HRT-u jer su tražili da u Dom dođe premijer i izvijesti o bitnim okolnostima oko slučaja Mirka Noraca, (što je odbijeno) i zatražio je riječ. Osvrnuo se na održanu tiskovnu konferenciju premijera (i ministra pravosuđa) te ustvrdio da je premijer rekao i bitne informacije koje je HDZ tražio a premijer porekao da ih može reći (da se zna za dogovor sa sucem da će se Norac predati do 18 sati).

• Klub zastupnika HDZ-a dodatno je zatražio da predsjednik Vlade izvijesti Zastupnički dom i hrvatsku javnost (uz okolnosti oko slučaja Norac) i o razgovorima i bitnim dogovorima s haaškom tužiteljicom Carlom del Ponte.

Rekao je da ima informacije da su helikopteri nadlijetali Sinjsku krajinu te da u Splitu zasjeda Stožer za obranu digniteta Domovinskog rata i da se najavljuju prosvjedi. Stanje je takvo da je potrebno da premijer dođe u Zastupnički dom i iznese te bitne okolnosti jer to nije samo pravosudni slučaj već postoje i političke konotacije. Mirko Norac je jedan od simbola Domovinskog rata, naglasio je. Ujedno je dodao da prijašnji zahtjev za dolaskom premijera u Zastupnički dom HDZ sada proširuje i zahtjevom da Vlada odnosno predsjednik Vlade izvijesti Zastupnički dom i hrvatsku javnost o razgovorima i bitnim dogovorima s haaškom tužiteljicom Carlom del Ponte. Hrvatska javnost ima puno pravo na informaciju o tome što je Vlada dogovorila s haaškom tužiteljicom u razgovorima od kojih je prošlo više od deset dana, (to se dovođa u vezu s ovim slučajem i zbog izjave državnog odvjetnika Hrasta i to su političke argumentacije rekao je. Najavio je da će, ukoliko vladajuća koalicija ne prihvati ovaj prijedlog, pisanim putem zatražiti njegovo hitno uvrštenje u dnevni red. Domovinski rat bio je i ostaje tema oko koje mora postojati nacionalni konsenzus. Mirko Norac je jedan od najzaslužnijih za obranu Gospića što je spriječilo da Gospić bude Vukovar i zaslužujemo o ovom slučaju punu informaciju i razmatranje. Inače će Vlada i vladajuća koalicija biti odgovorni za daljnju polarizaciju i podjele koja nije

potrebna. HDZ će učiniti sve da se to spriječi a jedan od tih poteza je i prijedlog za ovu raspravu, rekao je među ostalim.

Potpredsjednik Hrvatskoga sabora i predsjedatelj mr. **Mato Arlović** naglasio je da dan ranije (7. 2.) nije prihvaćen samo prijedlog o prekidu sjednice kako je tražio Klub zastupnika HDZ-a a o raspravi o »točki ako je bude« nije se glasovalo. Za raspravu o tome što se razgovaralo s haaškom tužiteljicom trebalo bi predložiti točku dnevnog reda i redovno je uvrstiti (prijedlog neka podnese Klub zastupnika HDZ-a).

Dr. **Ivo Sanader** u ponovnom javljanju još je jednom obrazložio zašto je Klub zastupnika HDZ-a tražio prekid sjednice. Postojale su vrlo kontradiktorne informacije u medijima ali i iz drugih izvora o tome što se događa s Mirkom Norcem i tražilo se da predsjednik Vlade izvijesti o bitnim okolnostima u vezi s tim što je normalno. Ni sada se ne predlaže prekid sjednice već tražimo, s obzirom na situaciju, da premijer o tome izvijesti a u kontekstu razgovora s tužiteljicom iz Haaga i da se o tome u Saboru raspravlja, rekao je podsjetivši da je to i u skladu s parlamentarnim sustavom u kojem Vlada odgovara Saboru a ne obrnuto. Naglasio je još jednom potrebu konsenzusa u Saboru u bitnim pitanjima pa tako i u vezi s odnosima s Haagom i prema Domovinskom ratu. U suprotnom nije siguran da će Vlada moći s punom odgovornošću i kompetentnošću odgovarati izazovima koji se pred nju postavljaju.

Ne miješati se u sudbenu vlast

Mr. **Mato Arlović**, predsjedatelj na ovo pitanje odgovorio je ocjenom da ni on nije siguran da će se HDZ moći nositi s problemom odgovornosti koji ovakvim stavom sebi stavlja na leđa. Dodao je da bi stoga bilo dobro da se do rješavanja svih spornih pitanja dođe konsenzusom i dijalogom. No u djelovanje sudbene vlasti Sabor se ne smije »petljati« a prijedlog da Vlada informira o drugim zbivanjima koja se ne odnose na djelovanje sudbene vlasti treba pripremiti za točku dnevnog reda i čekat će se očitovanje Vlade. Dr. **Ivo Sanader** složio se da sudbena vlast mora biti autonomna te naglasio da zastupnicima HDZ-a nije ni na kraj pameti miješati se u njezin rad i upravo su zbog toga kritizirali izjavu potpredsjednika Vlade Linića kojom se grubo miješao u rad sudbene vlasti. Razgovor naše Vlade i predsjednika Vlade s Carlom del Ponte

Nakon što je Klub zastupnika HDZ-a, tijekom rasprave o HRT-u zatražio stanku u zasjedanju, a budući da nije završio do dogovorenog vremena, Zastupnički je dom nastavio s radom. Na prijedlog potpredsjednika **Arlovića**, riječ će – obećao je – odmah po povratku u dvoranu, dobiti predsjednik Kluba zastupnika HDZ-a.

Dr. **Anto Kovačević** je potom pojasnio kako zastupnici HSP-a i HKDU-a podržavaju zahtjeve Kluba zastupnika HDZ-a, jer je njihovo demokratsko pravo tražiti izvješće Ministarstva unutarnjih poslova o razlozima uhićenja generala Norca.

Mr. **Arlović** je zamolio zastupnika da pričekaju predsjednika Kluba Ivu Sanadera da se vrati u dvoranu i izloži što su se zastupnici dogovorili. Dr. **Kovačević** je to prihvatio.

Kako je dogovoreno, **Ivo Sanader** je dobio riječ po povratku u dvoranu. Tom je prilikom kazao kako je Klub zastupnika HDZ-a razmotrio informacije koje je dobio putem medija o možebitnom uhićenju generala Norca, koji je junak Domovinskog rata i jedan od njegovih simbola. Stoga je zatražio od predsjedavajućeg da prekine sjednicu Zastupničkog doma i pozove predsjednika Vlade Republike Hrvatske i podnese izvješće Hrvatskom saboru i hrvatskoj javnosti o svim bitnim okolnostima.

Ovaj zahtjev nije upućen s ciljem politiziranja situacije, već sprječavanja polarizacije hrvatske javnosti, budući da kruže razne informacije o tome je li uhićen ili nije, a postoje i naznake kako će se general sam predati, nakon što bude dostupna puna informacija o razlozima njegovog uhićenja.

Mr. **Mato Arlović** je kazao kako je vlast u Hrvatskoj podijeljena na izvršnu, zakonodavnu i sudsku, te kako bi prekid sjednice zadirao u ingerencije svih triju vlasti.

Dom će biti pravodobno informiran o svim potrebnim informacijama. Zahtjev Kluba zastupnika HDZ-a ne može staviti na glasovanje, ali može na glasovanje staviti prijedlog Kluba o prekidu sjednice.

Nakon što su zastupnici glasovali, prijedlog zastupnika HDZ-a nije prihvaćen (32 glasa »za«, 52 »protiv« i 2 suzdržana), **Ivo Sanader** je kazao kako mu je jasno da se radi o presedanu, ali je prijedlog podnesen s ciljem postizanja normalizacije političke situacije, bez političkih podjela i politiziranja bitnih događaja.

prethodio je ovom otvaranju istrage protiv Mirka Norca i želimo znati o čemu se radi, ponovio je. Najavio je pisani prijedlog predsjedniku Sabora za uvrštavanje ove točke u dnevni red hitnim postupkom.

Da se podnese pisani prijedlog predložio je i predsjedatelj mr. **Mato Arlović** kako bi se vidjelo o čemu se radi. Dodao je da prema informacijama iz medija nema nikakvog uhiđenoga naloga Haaškog tužiteljstva. Dr. **Ivo Sanader** je kazao da je i on tako mislio do izjave zamjenika ministra državnog odvjetnika u Rijeci Hrasta koji je doveo slučaj Norac u izravnu vezu s Haagom. Mr. **Mato Arlović** napomenuo je, među ostalim, da se radilo o interpretaciji statuta Haaškog suda i da sada nema potrebe ulaziti u bit stvari. Od Kluba zastupnika HDZ-a očekuje pisani prijedlog na osnovi kojeg zastupnici mogu ocijeniti ima li potrebe i razloga za uvrštavanjem točke u dnevni rad a nakon toga i rad prema Poslovniku. Dr. Sanader je naglasio i da Klub zastupnika HDZ-a inzistira na dolasku premijera na raspravu.

Nakon toga određena je poslijepodnevna stanica iza koje je nastavljena rasprava o zakonskom prijedlogu o HRT-u.

Izviješće premijera

U nastavku sjednice 9. veljače, a nakon prijepodnevnog prekida, predsjednik Hrvatskog sabora i predsjedatelj **Zlatko Tomčić** izvijestio je, da je u Zastupnički dom došao predsjednik Vlade sa suradnicima, podsjetivši na zahtjeve Kluba zastupnika HDZ-a od 7. veljače. Radi informiranosti hrvatske javnosti a i zastupnika, kako je rekao, citirao je dijelove tih zahtjeva u vezi s možebitnim uhićenjem generala Mirka Norca pa i sljedeće »molimo da dođe premijer hrvatske Vlade i izvijesti o svim bitnim okolnostima tog možebitnog slučaja... i onome što je točno jer postoje informacije da nije uhićen, neke da jest, neke da će se on sam predati...«

— Procjenjujući nastale okolnosti uzrokovane i informacijama i dezinformacijama u hrvatskoj javnosti, ocjenjujući potrebu da ovaj Dom i javnost budu upoznati sa svim relevantnim činjenicama koje nam može ovog trenutka pružiti Vlada Republike Hrvatske, uvažio sam ovaj zahtjev uz podršku klubova zastupnika šestorice, rekao je predsjednik **Tomčić** i predložio da se sasluša informacija predsjednika Vlade i njegovih suradnika s čim su se zastupnici složili.

Zatim je govorio predsjednik Vlade Republike Hrvatske Ivica Račan.

— U ime izvršne vlasti mogu govoriti o onome što zna izvršna vlast a ne mogu govoriti u ime onoga što je stvar pravosuđa i pravosudnih organa, rekao je premijer **Ivica Račan**. Dodao je da je Vlada kao i svi ostali u zemlji informirana da je istražni sudac na osnovi činjenica utvrđenih u dosadašnjoj istrazi o tzv. gospićkoj grupi donio odluku o proširenju istrage i određivanju pritvora i za Mirka Norca i za Milana Čanića zbog osnovane sumnje da su sudjelovali u zločinu protiv civilnog stanovništva.

• Među onima koji nisu uspjeli i ne uspijevaju na demokratskim izborima ima onih koji misle da je ovo trenutak da se svrgne demokratski izabrana vlast.

Naglasio je stajalište Vlade da u svakoj pravnoj i demokratskoj državi, što Hrvatska jest, mada kaže, neki to pokušavaju ovih dana osporiti, nitko osim suda nema pravo procjenjivati bilo čiju krivnju ili odgovornost i miješati se u postupke suda i pravosudnih organa.

Sad se želi onemogućiti samostalno i neovisno djelovanje hrvatskoga pravosuđa čak i napadom na demokratski i pravni poredak ove zemlje, što je previše, rekao je premijer naglašavajući da smo suočeni sa žestokim napadima i podmetanjima demokratskoj izabranoj vlasti. Među onima koji nisu uspjeli i ne uspijevaju na demokratskim izborima ima onih koji misle da je ovo trenutak da se demokratski izabrana vlast svrgne. O tome govori ono što se događa u Hrvatskoj (jučer i danas), izgovorene parole i zahtjevi »da Vlada laže, premijer laže, oni znaju gdje je Norac, oni moraju otići, ovo je završno ubijanje hrvatske države... Vlast je zakoračila u veleizdaju i na ovom veleizdajničkom potezu past će mario-netska Vlada ili će pasti hrvatska država... pozivamo sve na zajednički snažni i složni otpor rušiteljima hrvatske države, na bojkot Hrvatskoga sabora«, citirao je premijer rekavši da se iza ovih proglašavanja i riječi kriju potpisnici a jedan je i Stožer za obranu digniteta Domovinskog rata.

— No nismo naivni i po tezama koje se mogu čuti i iz političkih krugova znamo da oni potporu imaju i u dijelu politike, zaključio je premijer Račan.

Do trenutka kad će premijer izvijestiti Zastupnički dom o svim bitnim okolnostima, zastupnici HDZ-a neće sudjelovati u radu Doma.

Anto Đapić (HSP) je ustvrdio kako je potpredsjednik Arlović izrekao netočan podatak, govoreći o zavrzlamama među pojedinim dijelovima vlasti, jer je šestorka, kad je bila u opoziciji, često iznosila upravo takve prijedloge, kojima je zahtijevala podnošenje izvješća od raznih ministara, među ostalim i onog unutarnjih poslova. Stoga su zastupnici HSP-a i HKDU-a razočarani tretmanom HDZ-ovog prijedloga i rezultatom glasovanja, te su odlučili napustiti sjednicu.

Mr. Arlović je podsjetio na inicijativu da se fonogram dostavi nadležnim vlastima i od njih će biti zatražena pravodobna informacija.

PRIJEDLOZI ZAKLJUČAKA

Klub zastupnika SDP-a
Klub zastupnika HSLS-a
Klub zastupnika HSS-a
Klub zastupnika HNS-a I LS-a
Klub zastupnika IDS-a
Klub zastupnika PGS-a I SBHS-a
Klub zastupnika nacionalnih manjina

PRVI PRIJEDLOG (POVUČEN)

Na temelju članka 135. i 128. Poslovnika Zastupničkog doma Hrvatskoga sabora, gore navedeni klubovi zastupnika predlažu Zastupničkom domu Hrvatskoga sabora da donese sljedeće

ZAKLJUČKE

1. Zastupnički dom Hrvatskoga sabora zahtijeva od Vlade Republike Hrvatske da, na temelju podataka svih državnih tijela, u što kraćem roku podnese Izvještaj Zastupničkom domu Hrvatskoga sabora o organizatorima aktivnosti usmjerenih na rušenje Ustavnog poretka u Republici Hrvatskoj, te legalno i legitimno izabrane vlasti, ne prezajući od toga da u svom djelovanju dovedu u pitanje i samu opstojnost hrvatske države, čime u krajnjoj liniji priznaju da su spremni i na državni udar.

2. Zastupnički dom daje apolutnu podršku Predsjedniku Republike Hrvatske, Vladi Republike Hrvatske i svim državnim

To nisu samo podmetanja

Premijer je ponovio u ime hrvatske Vlade da se Vlada nije i ne želi miješati u rad pravosuđa i da neće popustiti pritiscima da to napravi po nalogu onih koji bi suspendirali danas pravni i demokratski poredak Hrvatske. Vlada i njeni organi ne znaju gdje je umirovljeni general Norac ali duboko vjeruje da neki od onih koji ne biraju sredstva da napadnu i ospore, zloupotrebjavajući ovaj slučaj, demokratsku izabranu vlast znaju gdje je Norac i manipuliraju Norcem, možda i na njegovu štetu. Naglasio je također da nema nikakve optužbe iz Haaga protiv Norca a oni koji šire i takve tvrdnje vjerojatno su svjesni što čine jer to nisu samo podmetanja nego pokušaj stvoriti kaos u zemlji i zavesti lažnom optužbom dio ljudi u napadu na ustavni poredak ove zemlje, rekao je.

Ova će Vlada, polazeći od uvjerenja da je iza nas Domovinski rat, doista izuzetna vrijednost koju valja zajednički, kao što smo u tom ratu sudjelovali, i braniti, nastojat će djelovati tako da u takvoj Hrvatskoj, pravnoj i demokratskoj državi nitko ne može i ne smije odgovarati za ono što je dobro učinio pa niti general Norac. Ali ako postoje osnovane sumnje za nešto loše treba se braniti pred sudom i utvrditi istina a ako to radi hrvatsko pravosuđe onda je velika šansa da pokazemo razumijevanje karaktera i tijekova Domovinskog rata za razliku od onih koji bi to radili mimo Hrvatske, rekao je premijer pozivajući na poštivanje hrvatskog pravosuđa.

Upozorio je da na demokratski izabranom izvršnoj vlasti, Hrvatskom saboru, sudbenoj vlasti i medijima stoji odgovornost da se ne uruši Hrvatska te rekao kako vjeruje da će toliko biti nacionalne i demokratske svijesti na svim tim stranama i da se neće stimulirati one koji su u ovom trenutku usmjereni na izazivanje političke i pravne nestabilnosti te kaosa u zemlji a po nekim tezama i direktno na rušenje pravnoga i demokratskog poretka Hrvatske.

— Vlada je čvrsto uvjerenjena da ovakva ponašanja ne mogu uništiti Hrvatsku kao demokratsku i pravnu državu jer su ljudi, institucije i demokratske snage koje brane i ostvaruju takvu Hrvatsku daleko veće, izrazio je premijer još jednom uvjerenje napomenuvši da ga se u nekim medijima cenzurira.

Zatim je govorio dr. **Goran Granić**, zamjenik predsjednika Vlade i potpredsjednik rekavši najprije da je u ovom Domu nekoliko puta govorio u vezi s

Haagom. Ponovio je i ovom prilikom da svaki onaj koji pokušava politički profitirati na toj temi radi loše Hrvatskoj i onome na koga se to odnosi. O toj temi Vlada ima vrlo jasne stavove i štiteći Domovinski rat i legitimnost akcija u isto vrijeme jasno se određuje prema zločinu ne želeći dvostruka mjerila prema nikome stavljajući svakoga u istu pravnu poziciju. To je naša obveza prema civilnom i demokratskom društvu, prema pravnoj državi, rekao je dr. Granić.

Naglasio je da je jasno rečeno Haaškom tribunalu i međunarodnoj zajednici što ne prihvaćamo i da se ne prihvaća niti jedan zahtjev koji bi na bilo koji način upućivao da se dovodi u pitanje legitimnost akcija koje su dovele do oslobođenja Hrvatske. No da se u isto vrijeme želi surađivati na svakom konkretnom zločinu za koji postoje činjenice da je počinjen. Posebno je govorio o teškim, emotivnim razgovorima s glavnom haaškom tužiteljicom o čemu su rezultati predstavljeni javnosti a i tužiteljica se izjasnila. Osnovno je da je Haaški sud zainteresiran samo za procesuiranje konkretnih ratnih zločina i hrvatska će Vlada odgovarati jedino i samo na takve zahtjeve. Rezultat razgovora je i povlačenje zahtjeva za saslušanje generala Stipetića a povući će se i svi zahtjevi neprihvatljivi za Hrvatsku u vezi s traženjem određenih dokumenata i nijedan dokument se neće dostaviti ukoliko zahtjev nije obrazložen zbog čega se traži i na kakve se zločine odnosi. Dogovorena je i jasna procedura u vezi s traženjem svjedočenja naših ljudi koji su bili u državnoj ili vojnoj službi i koji su pod obvezom čuvanja državne, vojne tajne i svakog drugog oblika tajnosti, rekao je dr. Granić.

Posebno je naglasio da u proteklih godinu dana nije došao ni jedan zahtjev za pomoć Tribunalu koji se odnosi na slučaj Gospić 1991. te da niti jedan dokument upućen Uredu Vlade za suradnju s Haaškim sudom ne dokazuje da se general Norac sumnjiči ili da je osoba za koju je Tribunal zainteresiran. — Ne mogu nagađati jesu li ili nisu zainteresirani i da li će biti, jer njihovo je pravo da istražuju i na to ne možemo utjecati, rekao je dr. Granić dodajući da se cijela ova situacija želi ispolitizirati a da veliku štetu rade oni koji sprječavaju umirovljenog generala Norca da se odazove pozivu suda.

— Bit će loše za sve nas, za hrvatsku državu ako se jednoga dana ispostavi da iza svega ovoga stoji organizirani kriminal kojem nije u interesu da se

tijelima i institucijama i traži da u okviru Ustava i zakona poduzmu sve potrebne mjere za očuvanje Ustavom utvrđenog demokratskog poretka u Republici Hrvatskoj, te mira i sigurnosti za sve njezine građane.

NOVI PRIJEDLOG

Na temelju članka 135. i 128. Poslovnika Zastupničkog doma i rasprave u Zastupničkom domu Hrvatskog sabora, Klubovi zastupnika HSS-a, SDP-a, HSLŠ-a, HNS-a i LS-a, IDS-a, PGS-a i SBHS-a i Klub zastupnika nacionalnih manjina, umjesto predloženih zaključaka od 9. veljače 2001., predlažu Zastupničkom domu Hrvatskog sabora donošenje sljedećih

ZAKLJUČAKA

1.) Zastupnički dom Hrvatskog sabora, pozivajući se na usvojenju Deklaraciju o domovinskom ratu od 13. listopada 2000. godine, donijetu konsenzusom gotovo svih zastupnika, **odlučno zahtijeva da se poštuju sve odredbe ove deklaracije, uključujući i točku 6. Deklaracije da »radi dostojanstva Domovinskog rata hrvatsko pravosuđe je dužno procesuirati sve moguće slučajeve pojedinačnih ratnih zločina, teških povreda humanitarnog prava i svih drugih zločina počinjenih u agresiji na Republiku Hrvatsku i u oružanoj pobuni te tijekom Domovinskog rata, strogo primjenjujući načela individualne odgovornosti i krivnje«.**

Deklaracijom o Domovinskom ratu potvrđuje se da »temeljna vrijednost Domovinskog rata jest uspostava i obrana državnog suvereniteta i teritorijalnog integriteta Republike Hrvatske, čime su stvorene pretpostavke za djelovanje pravne države i vladavinu prava te zakonito funkcioniranje državnih tijela kao najbolji način za daljnju afirmaciju Domovinskog rata«.

2) Obvezuje se **Vlada Republike Hrvatske i sva nadležna državna tijela, da u skladu s Ustavom i zakonom, spriječe sve one aktivnosti koje bi mogle dovesti do ugrožavanja temeljnih vrijednosti ustavno-pravnog poretka zemlje i funkcioniranja zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti.**

3) **Dajući podršku Predsjedniku Republike Hrvatske, Vladi Republike Hrvatske, pravosudnim institucijama i svim državnim tijelima u vršenju njihovih ovlasti, Zastupnički dom ocjenjuje da je prijeko potrebno osigurati mir i sigurnost za sve**

Hrvatska razvije kao pravna i demokratska država, zaključio je.

Ministarstvo nije i neće utjecati na procese pravosudnih organa

Ministar pravosuđa dr. **Stjepan Ivanišević** rekao je da Ministarstvo pravosuđa kojem je on na čelu nije niti će u bilo kojem smislu utjecati na procese u našim pravosudnim organima. Ako je bivša vlast to prakticirala, a po svemu sudeći jest jer da su neki od procesa koji se sada vode bili provedeni ranije imali bismo jasniju situaciju, ova to ne kani prakticirati, naglasio je.

*• **Ministarstvo pravosuđa nije niti će u bilo kojem smislu utjecati na procese u našim pravosudnim organima. Ako je bivša vlast to prakticirala, a po svemu sudeći jest jer da su neki od procesa koji se sada vode bili provedeni ranije imali bismo jasniju situaciju, ova to ne kani prakticirati.***

Zatim je iznio činjenice iz izvješća koje je zatražio i dobio od Državnog odvjetništva Republike Hrvatske. Iznio je da je 11. veljače održan sastanak u Državnom odvjetništvu RH s predstavnicima Županijskoga državnog odvjetništva iz Rijeke i razmotreno pitanje proširenja istrage u predmetu Orešković i drugi protiv Mirka Norca i Milana Čanića. U Izvješću stoji da i iz stanja predmeta u tijeku istrage, što znači iskaza svjedoka, drugih osumnjičenih, ekshumacije te drugih dokaza, proizlazi da je Mirko Norac (i Milan Čanić) osumnjičen za sudjelovanje u izvršenju kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva u razdoblju od 14. do 18. listopada 91. godine kada su tri skupine civila lišene slobode i odvođenjem iz Gospića pogubljene na tri mjesta u čemu su dotični sudjelovali kao naredbodavci i kao izvršitelji. Na osnovi ovih procjena 4. 2. 2001. Županijsko državno odvjetništvo Rijeke podnijelo je istražnom sucu Županijskog suda u Rijeci zahtjev za proširenje istrage i određivanje pritvora navedenih. 5. veljače sutkinja Županijskog suda u Rijeci prihvatila je taj zahtjev za proširenje istrage i odredila pritvor

uz nalog za privođenje osumnjičenih i temeljem toga Milan Čanić je saslušan, pri čemu je iznio svoju obranu, a Mirko Norac nije priveden jer nije nađen na adresi na kojoj je prijavljen, rekao je ministar. Još je dodao da je istražna sutkinja preko jednog od branitelja osumnjičenih u tom slučaju dobila obavijest da će se Mirko Norac dobrovoljno predati sudu bez potrebe privođenja (organizirala je i sve za njegov iskaz u neuredovno vrijeme) no do 15,30 sati 8. veljače Mirko Norac se nije javio u istražni centar Županijskog suda u Rijeci i nakon toga istražna je sutkinja dala zahtjev za izdavanje tjeralice.

Ministar je još naveo kako o tome ima pisanu informaciju koju može svatko pogledati i da ona svjedoči da se Ministarstvo nije niti će se upletati u pokretanje, tijekom niti ishod sudskih postupaka.

Ivo Sanader nakon kraćeg objašnjavanja (razlog traženja riječi) s predsjednikom Sabora i predsjedateljem **Zlatkom Tomčićem** rekao je da traži riječ da može odgovoriti u ime HDZ-a predsjedniku Vlade i ministru pravosuđa na niz neizravnih optužbi na račun HDZ-a. To što je uvažen zahtjev Kluba zastupnika HDZ-a da predsjednik Vlade dođe u Sabor i izvjesti o svim bitnim okolnostima u slučaju Norac, a što je vladajuća koalicija prije dva dana odbila, drži dobrim političkim potezom jer da su shvatili ozbiljnost situacije u Hrvatskoj. Radi demokracije u Hrvatskoj treba čuti i drugu stranu bez obzira na to je li po proceduri Poslovnika, naglasio je.

Zlatko Tomčić kao predsjedatelj je odgovorio da će biti strog tumač Poslovnika s obzirom na to da se radi o vrlo osjetljivoj temi te iznio da se može postaviti zahtjev da se otvori rasprava o izvješću predsjednika Vlade i ministra (o tome treba glasovati) a da će on predložiti Domu uvrštenje toga kao dopunske točke u dnevni red. **Vladimir Šeks** (HDZ) pozvao se na odredbe Poslovnika (članak 109.) i rekao da se o ovom izvješću Vlade mora voditi rasprava što je opovrgnuo potpredsjednik Sabora mr. **Mato Arlović**. Raspravu nije moguće voditi a da točka dnevnog reda nije utvrđena, rekao je. Isto tako utvrdio je da nije istina da se glasovanjem odbilo da se raspravlja o informaciji već da se prekine rad sjednice Zastupničkog doma, ispravak je upućen zastupniku Sanaderu. Dr. **Ivo Sanader** rekao je da ne treba dopustiti da poslovnički duel Arlovića i Šeksa odvede u formalne vode i zatražio je još jednom da u ime HDZ-a odgovori predsjedniku

građane Republike Hrvatske kao i puni demokratski i civilizacijski razvitak zemlje radi njenog gospodarskog i socijalnog napretka ne osporavajući ustavno pravo građana na javno okupljanje i mirni prosvjed.

4) Polazeći od ovih stavova ističemo da nije ugrožen dignitet Domovinskog rata niti dignitet hrvatskih branitelja u sudskim postupcima koji se sada vode i da svaki politički pritisak na pravosuđe bez obzira od koga dolazi ugrožava jedan od bitnih temelja Hrvatske kao pravne države.

5) Zastupnički dom Hrvatskog sabora poziva Središnji nacionalni stožer za obranu digniteta Domovinskog rata, Koordinaciju udruga Domovinskog rata, kao i sve građane, društvene institucije, sindikate i medije, da s istančanom osjetljivošću čuvaju temeljne vrednote našeg ustavno-pravnog poretka, da bi se stvorile »sve pretpostavke za skladan razvitak Republike Hrvatske kao zemlje koja prihvaća demokratske standarde suvremenog zapadnog svijeta i otvara brojne mogućnosti približavanja tom svijetu u političkom, sigurnosnom, gospodarskom i kulturnom smislu«, kako se kaže u točki 3. Deklaracije o Domovinskom ratu.

Klub zastupnika HDZ-a

Na temelju članka 135. i 128. Poslovnika Zastupničkog doma i rasprave u Zastupničkom domu Hrvatskoga sabora, Klub zastupnika HDZ-a:

- polazeći od činjenice da je samostalna demokratska država Hrvatska kao izraz volje i težnje hrvatskog naroda obranjena i oslobođena u pravednom obrambenom i osloboditeljskom Domovinskom ratu i to zahvaljujući nesebičnoj i požrtvovanoj hrabrosti i junaštvu hrvatskih branitelja pobjednika nad velikosrpskim agresorima

- uvažavajući činjenicu da su hrvatski branitelji, pobjednici u osloboditeljskim akcijama od Mljevaca i »Maslenice«, do »Bljeska« i »Oluje«, postali ponos hrvatskog naroda i najsnažniji čimbenik njegova dostojanstva i samosvijesti

- uvažavajući snažno i masovno očitovanje neslaganja hrvatskog naroda s progonom hrvatskih branitelja koji je eskalirao uhićenjem brigadir Čanića i uhiđenim nalogom a zatim i tjeralicom za generalom Mirkom Norcem, jednim od najistaknutijih simbola Domovinskog rata, što su

Vlade i gospodi iz Vlade a tu molbu upućuje u ime hrvatske javnosti, demokracije i istine, naglasio je. Nakon kraćih objašnjavanja (Sanader, Šeks, Arlović) i prije stavljanja na glasovanje zahtjeva o otvaranju ove rasprave **Luka Trconić (HSS)** predložio je u ime Kluba zastupnika HSS-a stanku radi konzultacije klubova što je **Zlatko Tomčić** u skladu s Poslovníkom odobrio.

Nema argumenata za raspravu o Izvješću

Nakon jednoipolsatne stanke **Luka Trconić** je rekao da je obavljena konzultacija s ostalim klubovima zastupnika šest stranaka koalicije pa je u nastavku govorio u njihovo ime. Prije par mjeseci cijeli dan se u Domu raspravljalo o bitnim pitanjima naše opstojnosti, suverenosti (Haag, Domovinski rat) kada je i usvojena poznata Deklaracija kojom smo praktički obvezali naše pravosuđe da postupaju u skladu s Ustavom i zakonom i procedurom ratne zločine počinjene na našem području ne čekajući ničiji poticaj. Trudili smo se ispitati svu argumentaciju za i protiv otvaranja rasprave o ovom Izvješću no nema novih elemenata za nju, rekao je zastupnik Trconić dodajući kako su i zastupnici HDZ-a dali svoj doprinos Deklaraciji. Otvarati raspravu o izvješću premijera Račana znači ponovno se baviti istim stvarima, rekao je među ostalim Trconić.

Dr. **Ivo Sanader** u ponovnom javljanju (a i nakon upozorenja predsjedatelja i prekidanja iz klupa) objasnio je da zastupnici HDZ-a traže ovu raspravu jer je to politička tema par excellence i pola Hrvatske je na nogama na što Sabor ne može zatvarati oči a želi se odgovoriti na grubo optuživanje premijera i njegovih ministara suprotnog političkog tabora (citirao pritom izjavu premijera).

– Ali mi smo ovih dana bili svjedoci da se upravo izvršna vlast itekako miješala u sudbenu i to ne samo kod već antologijske izjave potpredsjednika Vlade Linića nego i u slučaju Norac jer je ministar Ivanišević na tiskovnoj konferenciji iznio bitne informacije koje je čuo od suca iz Rijeke i znao za dogovor da će se Norac predati, pa ili premijer ne zna što radi ministar ili nam nije rekao istinu, kazao je dr. Sanader. Još je dodao da raspravu treba provesti i zato što je premijer rekao da neki žele suspendirati pravni i demokratski sustav zemlje. To nije točno, prosvjedi i drugačije mišljenje i nezadovoljstvo dijela hrvatske javnosti ne može se

nazvati suspendiranjem demokracije i pravnog poretka, naglasio je. Povod za raspravu je i izjava potpredsjednika Vlade da će se vidjeti na kraju je li iza svega toga organizirani kriminal, naglasio je te dodao (uz žamor u dvorani i upozorenje predsjedatelja da se vrati temi) da je upravo zastupnicima podijeljen papir naslovljen predsjedniku Zastupničkog doma u kojem vladajuća koalicija govori političkim jezikom i argumentacijom iz 71.

• Predsjednik Vlade nije iznio izvješće o slučaju generala Mirka Norca nego optužio one koji prosvjeduju sada u Hrvatskoj i opoziciju, zastupnike HDZ-a za rušenje ustavnopravnog poretka, rekao je dr. Sanader.

Zatim je svoje već iznesene argumente za traženje rasprave sazeo i ponovno naglasio da predsjednik Vlade nije iznio izvješće o slučaju generala Mirka Norca nego optužio one koji prosvjeduju sada u Hrvatskoj i opoziciju, zastupnike HDZ-a za rušenje ustavnopravnog poretka. Ne vidi razloga da se ne prihvati prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a no to će potvrditi naša nagađanja, rekao je, da vam nije stalo do istine i do toga da Hrvatska čuje i drugu stranu.

Zatim se glasovalo o zaključku što ga je predložio Luka Trconić u ime Kluba zastupnika šest koalicijskih stranaka i većinom je glasova prihvaćen (73 za, 35 protiv i 2 suzdržana) taj zaključak odnosno da se ne raspravlja o podnesenom izvješću predsjednika Vlade i njegovih suradnika.

S obzirom na novonastalu situaciju **Vladimir Šeks** zatražio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a stanku od 30 minuta radi utvrđivanja političkih stajališta u pogledu daljnjeg sudjelovanja u ovoj i drugim raspravama u Zastupničkom domu.

Prijedlog za dopunu dnevnog reda s aktualnom političkom situacijom – odbijen

Zlatko Tomčić je odobrio traženu stanku i ujedno predložio da se, s obzirom na sve ove dobivene informacije od predsjednika Vlade i njegovih suradnika i zahtjeva Kluba zastup-

pokazali masovni prosvjedni skupovi diljem Hrvatske a napose onaj u Splitu kao i današnji u Zagrebu

– razumijevajući ogorčenje naroda što se u isto vrijeme oslobađaju od bilo kakve odgovornosti pripadnici agresorskih velikosrpskih postrojbi odgovornih za zločin genocida nad hrvatskim narodom, a na drugoj strani uhićuju i progone najistaknutiji i najzaslužniji hrvatski branitelji

– uvažavajući nezadovoljstvo hrvatskog naroda pristranim i ispolitiziranim djelovanjem Haaskog tribunala

– osuđujući brojne primjere uplitanja predstavnika izvršne u djelovanje sudbene vlasti

– podsjećajući da ni jedna zemlja u svijetu, koja je poput Hrvatske vodila obrambeni i osloboditeljski rat nije nakon pobjede i oslobođenja od agresora progonila svoje osloboditelje i branitelje

predložemo Zastupničkom domu da prihvati sljedeće ZAKLJUČKE

1. Uvažavajući Ustavom zajamčeno pravo hrvatskih građana na javni prosvjed i izražavanje neslaganja i nezadovoljstva s politikom i pojedinih potezima vlasti da prosvjedujući sačuvaju mir i dostojanstvo.

2. Deklaracija o Domovinskom ratu koju je prihvatio ovaj Dom ostaje, kao cjeloviti dokument, jamstvom zaštite digniteta Domovinskog rata. Zastupnički dom odbacuje i osuđuje pojedine slučajeve obezvrjeđivanja Deklaracije o Domovinskom ratu.

3. S obzirom na neispunjena očekivanja da će Haški tribunal kao objektivno i nepristrano sudšte biti mjesto gdje će se, kao primjerice na Nirberškom sudu, suditi ratnim zločincima iz reda agresorskih i okupatorskih postrojbi, a ne ispolitizirana institucija koja se primarno bavi istraživanjima navodnih zločina hrvatskih branitelja koji su obranili i oslobodili Hrvatsku od velikosrpskog agresora, što dovodi do sve snažnijeg i sve masovnijeg ogorčenja hrvatskih građana a time i do nestabilnosti hrvatskog društva i države, Zastupnički dom obvezuje Vladu Republike Hrvatske da što žurnije u saborsku proceduru uputi prijedloge izmjena Ustavnog zakona o suradnji s Haškim tribunalom u cilju za Hrvatsku svrhovitijeg načina suradnje s tom institucijom.

4. Zastupnički dom izražava stajalište da u mogućim pojed-

nika HDZ-a od 8. veljače 2001. dnevni red dopuni (ne redovni postupak) s točkom – Rasprava o aktualnoj političkoj situaciji u Hrvatskoj u svezi s pokretanjem istrage, određivanjem pritvora, raspisivanjem tjeralice protiv generala Hrvatske vojske Mirka Norca za ratni zločin protiv civilnoga stanovništva.

Nakon stanke **Vladimir Šeks** podsjetio je da je Klub zastupnika HDZ-a tražio uvrštavanje ove točke u dnevni red i zatim to ponovno predložio kako bi se kroz raspravu došlo do suglasnih rješenja parlamentarnih stranaka bitnih za nacionalne i strateške interese Republike na isti način – konsenzusom – kao i u raspravi o Deklaraciji, a koja će spriječiti korijene i uzroke ovakvih velikih političkih napetosti i polarizacije. Istovremeno je pozvao sve prosvjednike i udruge na dostojanstvo i mir.

Predsjednik Sabora i predsjedatelj **Zlatko Tomčić** pozvao se na poslovničke odredbe kako bi se izbjeegli eventualni nesporazumi i naglasio da ne predlaže uvrštavanje ove točke u dnevni red hitnim postupkom.

Mr. **Mato Arlović** iznio je prigovor u ime klubova zastupnika vladajuće koalicije, Klub zastupnika PGS-a i SBHS-a i Kluba zastupnika nacionalnih manjina i predložio da se ova točka ne uvrsti u dnevni red. Jedan od razloga tome je što smatraju da se Sabor ne treba miješati u rad sudbene vlasti i da Sabor treba omogućiti tijelima sudbene vlasti da u skladu s Ustavom i zakonom obavljaju svoj posao. Ako bi se povodom slučaja Mirka Norca otvorila rasprava o aktualnoj političkoj situaciji moralo bi se dotaći pitanja koja su u nadležnosti sudbene vlasti i to bi bilo miješanje zakonodavne vlasti. Uz to moglo bi se dogoditi, što bi bilo veoma neugodno, da se osobu Mirka Norca na izvjestan način bez njegove prisutnosti kroz ovu raspravu instrumentalizira. Smatra se i da bi ta rasprava pridonijela zaoštavanju aktualne situacije u Hrvatskoj (to potkrijepio citatima navoda dr. Sanadera), rekao je mr. Arlović te naglasio da se ne može dopustiti rasprava pa makar glavna opozicijska stranka stoji iza proglašenja i stajališta udruga sa svojom potporom u pitanjima koja optužuju bez dokaza Vladu Republike Hrvatske (veleizdajnički potezi, marionetska vlast).

Isto tako vladajuća šestorka smatra da je nedopustivo da u Saboru predstavnici opozicije podupiru one koji pozivaju »na bojkot rada Hrvatskoga

sabora«, rekao je među ostalim mr. Arlović.

Prijedlog zaključaka klubova zastupnika

Ponovivši da su sve to razlozi zašto se predlaže neuvršavanje spomenute točke u dnevni red predložio je i Zastupničkom domu izglasavanje sljedećih zaključaka klubova zastupnika SDP-a, HSLS-a, HSS-a, HNS-a i LS-a, IDS-a, PGS-a i SBHS-a i nacionalnih manjina: 1. Zastupnički dom zahtijeva od Vlade RH da na temelju podataka svih državnih tijela u što kraćem roku podnese izvještaj Zastupničkom domu Hrvatskoga sabora o organizatorima aktivnosti usmjerenih na rušenje ustavnog poretka u Republici Hrvatskoj te legalno i legitimno izabrane vlasti ne prezajući od toga da u svom djelovanju vode u pitanje i samu opstojnost hrvatske države čime u krajnjoj liniji priznaju da su spremni i na državni udar: 2. Zastupnički dom daje apsolutnu podršku predsjedniku Republike Hrvatske, Vladi RH i svim državnim tijelima i institucijama i od njih traži da u okviru Ustava i zakona poduzmu sve potrebne mjere za očuvanje Ustavom utvrđenog demokratskoga poretka u RH te mira i sigurnosti za sve njezine građane.

Replike

Za repliku se javio **dr. Ivo Sanader** i naglasio da HDZ izražava svoju potporu prosvjedima hrvatskih građana koji njima izražavaju svoje negodovanje o potezima aktualne politike i da »neće dopustiti da mu manipulator bilo koje političke boje stavlja u usta ono što nije rekao«. Kaže da je citirao samo ono što je citirao premijer Račan no ako je to bio povod ovih zaključaka u kojima se govori o rušenju ustavnog poretka onda je to krajnje nekorektno tumačenje i viđenje onoga što se danas događa u Hrvatskoj. Danas se Hrvatska ne slaže s vašom politikom i zato su ovi prosvjedi i ako ste otvoreni za parlamentarnu raspravu prihvatiti naš prijedlog za raspravu, rekao je zastupniku mr. Arloviću.

Mr. Mato Arlović citirao je prijašnje navode premijera Račana i zastupnika dr. Sanadera (u vezi s proglasom Stožera za dignitet Domovinskog rata) te zaključio da je sam zastupnik Sanader rekao da daje tome potporu. **Drago Krpina (HDZ)** pozvao je saborsku većinu na dijalog i konsenzus u rješavanju ovog pitanja te podsjetio da su se u deset godina povijesti ovog demokratskog Parlamenta događali dramatični trenuci ali za većinu njih

načnim slučajevima sudskih postupaka treba postupati s osjećajem za dignitet i dostojanstvo sudionika Domovinskog rata, te da je potrebno primijeniti institut pomilovanja od kaznenog progona hrvatskih branitelja a u svrhu smirivanja napetosti s kojima je suočeno hrvatsko društvo.

5. Zastupnički dom izražava stajalište da hrvatski branitelji pred tijelima sudbene vlasti ne mogu imati nepovoljniji tretman od sudionika antifašističkog rata kako u Hrvatskoj tako i u europskim zemljama.

6. Zastupnički dom zadužuje Odbor za zakonodavstvo da u najkraćem roku prikupi informacije o tomu na koji način je riješeno pitanje tretmana pripadnika osloboditeljskih vojski koje se sumnjiči za djela počinjena u obrani i oslobađanju od agresora u drugim europskim zemljama, primjerice nakon drugog svjetskog rata, te da o tomu, najkasnije u roku od šezdeset dana izvjesti Zastupnički dom, kako bi se na temelju iskustava drugih zemalja sa sličnim iskustvima kakvo je proživljavala Hrvatska, pronašlo trajno rješenje za uklanjanje postojećeg izvora dramatičnih društvenih sukoba u Hrvatskoj, bez čega nije moguće uspješno rješavati gospodarske, socijalne i egzistencijalne probleme hrvatskog društva i hrvatskih građana i bez čega je nemoguć uspješan put integracije Hrvatske u Europsku uniju.

7. Ovi zaključci obvezatni su za sva tijela vlasti u Republici Hrvatskoj kao i za sve državne dužnosnike.

Klub zastupnika HSP i HKDU

Na temelju članka 135. i 128. Poslovnika Zastupničkog doma i rasprave u Zastupničkom domu Hrvatskoga sabora, Klub zastupnika HSP i HKDU predlaže Zastupničkom domu Hrvatskoga sabora donošenje sljedećih

Zaključaka

1. Zastupnički dom Hrvatskoga sabora smatra da je hitno potrebno posebnim zakonom zajamčiti trajnu kazneno-pravnu zaštitu svih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, dakle kako pripadnika oružanih snaga Republike Hrvatske, tako i dragovoljačkih postrojbi; takvu sustavnu zakonsku zaštitu treba usmjeriti prema trajnom prestanku poduzimanja kaznenih progona protiv hrvat-

uspijevalo se pronaći demokratsko rješenje i međustranački konsenzus. Odbijanjem dijaloga i rasprave o jednom ozbiljnom društvenom konfliktu koji danas postoji u Hrvatskoj preuzimate odgovornost za sve moguće posljedice koje iz toga mogu proizaći, rekao je zastupnicima većinskih stranaka.

Dr. Ivo Sanader ispravio je navod zastupnika Arlovića rekavši da je izrazio (HDZ) potporu prosvjedima koji su demokratsko i legitimno i legalno pravo hrvatskih građana da izraze svoje nezadovoljstvo s politikom vladajuće koalicije. Na to je **mr. Mato Arlović** rekao da predgovornik nije ispravio njegov navod već je eventualno pokušao korigirati svoj.

Prijavljenih za replike i ispravke netočnih navoda više nije bilo pa se prešlo na glasovanje o prijedlogu (Kluba zastupnika HDZ-a) da se u dnevni red kao dopuna uvrsti rasprava o aktualnoj političkoj situaciji u Hrvatskoj u vezi s pokretanjem istrage, određivanjem pritvora i raspisivanjem tjeralice protiv umirovljenog generala Hrvatske vojske Mirka Norca.

Prijedlog nije prihvaćen (35 za, 71 protiv) i ta točka nije uvrštena u dnevni red.

Zatražena rasprava o zaključcima klubova zastupnika

Kraču raspravu uz pozivanje na poslovničke odredbe izazvali su predloženi zaključci klubova zastupnika Zastupničkom domu na usvajanje. Naime, nakon što ih je **Zlatko Tomčić** pročitao **Vladimir Šeks** pozvao se na poslovničke odredbe (članak 128.) i zatražio njihovo uvrštavanje u dnevni red i raspravu. **Zlatko Tomčić** je rekao da se o ovim zaključcima može otvoriti rasprava i bez njihovog uvrštavanja u dnevni red. **Mr. Mato Arlović** je pak rekao da Dom može odlučiti i drukčije te predložio da se pristupi glasovanju o zaključcima, na što je **Vladimir Šeks** izrazio čuđenje s obzirom na poslovničke odredbe pa je predsjedatelj zatražio stanku od pet minuta kako bi se razjasnio spomenuti članak Poslovnika.

Nakon polsatne stanke u nastavku rada **Zlatko Tomčić** je rekao kako drži da je potrebno provesti raspravu o predloženim zaključcima a isto je smatrala i **Đurđa Adlešić (HSLŠ)**. Ozbiljna rasprava je potrebna s obzirom na polarizaciju među zastupnicima a boji se, rekla je, i među građanima Hrvatske, koju nema pravo izbje-

• Ozbiljna rasprava o predloženim zaključcima klubova zastupnika je potrebna s obzirom na polarizaciju među zastupnicima (i među građanima Hrvatske) koju nema pravo izbjegavati ni vladajuća šestorka niti oporba. Jedni i drugi snose odgovornost pa se za takvu raspravu treba pripremiti.

gavati ni vladajuća šestorka niti oporba. I jedni i drugi snose odgovornost pa se za takvu raspravu treba pripremiti, rekla je i u ime Kluba zastupnika HSLŠ-a zatražila stanku od sat vremena za pripremu za raspravu. Naglasila je da Sabor mora prihvatiti odgovornost za funkcioniranje pravne države.

Luka Trconić je rekao kako se tome priklanja i Klub zastupnika HSS-a, a **dr. Mate Granić (DC)** naveo da se u predloženim zaključcima upotrebljavaju vrlo teške riječi »državni udar« pa bi ili trebalo povući te zaključke ili omogućiti raspravu i argumente za takve riječi. Založio se za smirivanje situacije i energično odbio izjave da se radi o marionetskoj Vladi naglasivši da su to navodi Stožera. **Vladimir Šeks** zahvalio je **Zlatku Tomčiću** u ime Kluba zastupnika HDZ-a što je održao dignitet ovog visokog Doma pravilnom interpretacijom Poslovnika te izrazio suglasnost da se pripremi temeljita rasprava (za srijedu sljedećeg tjedna, 14. 2.). Niti Klub zastupnika SDP-a ne protivi se raspravi o ovim zaključcima iako je Dom prema Poslovniku mogao odlučiti drukčije, rekao je **mr. Mato Arlović** te inzistirao da među materijalima za raspravu bude i proglas organizatora prosvjeda »koje podupire većinska opozicijska stranka HDZ«. **Dr. Ivo Sanader** još je jednom naglasio (poslužio se fonogramom) da je rekao da prosvjedi imaju potporu HDZ-a a ne proglasi. Podržao je da raspravu treba pripremiti ali i s izvješćem Vlade o predloženim zaključcima.

Nakon dodatnih kraćih ispravaka obaju predgovornika o istoj temi **Anto Đapić (HSP)** u ime Kluba zastupnika HSP/HKDU-a pozdravio je stav da se raspravlja o zaključcima te predložio da se održi sljedeći tjedan

skih branitelja iz Domovinskog rata, za sva bojovna postupanja u razdoblju od 17. kolovoza 1990. do 23. kolovoza 1996. godine.

2. Temeljem ovakve zakonske norme ne bi se više mogli poduzimati nikakvi kazneni progoni, niti bi se mogli pokretati kazneni postupci protiv bilo kojeg hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, za sva bojovna i s njima povezana postupanja, poduzeta tijekom Domovinskog rata u razdoblju od 17. kolovoza 1990. do 23. kolovoza 1996.

Klub zastupnika DC

Temeljem članka 135. i 128. Poslovnika Zastupničkog doma i rasprave u Zastupničkom domu Hrvatskog sabora, Klub zastupnika DC-a predlaže Zastupničkom domu donošenje

ZAKLJUČAKA

1. Zastupnički dom Hrvatskog sabora poziva se na Deklaraciju o Domovinskom ratu usvojenu 13. listopada, 2000. godine i odlučno ZAHTIJEVA poštivanje svih odredbi Deklaracije.

2. Zastupnički dom Hrvatskog sabora podsjeća da usvojena Deklaracija o Domovinskom ratu utvrđuje kako su uspostavom i obranom državnog suvereniteta i teritorijalnog integriteta Republike Hrvatske stvorene pretpostavke za djelovanje pravne države, vladavinu prava i zakonito funkcioniranje državnih tijela kao najboljih način za daljnju afirmaciju Domovinskog rata.

Zastupnički dom zahtijeva daljnju afirmaciju Domovinskog rata afirmiranjem njegovih vrijednosti i funkcioniranjem tijela državne vlasti i pravne države.

3. Obvezuje se Vlada Republike Hrvatske da posredstvom Ministarstva hrvatskih branitelja, Ministarstva obrane, Ministarstva kulture i drugih institucija trajno i sustavno radi na afirmaciji vrijednosti Domovinskog rata.

Zastupnički dom obvezuje Vladu na zaštitu svih stečenih prava hrvatskih branitelja.

4. Obvezuje se Vlada Republike Hrvatske i druga nadležna država tijela da, u skladu sa Ustavom i zakonom, svim građanima zajamče slobodno i potpuno ostvarenje ustavnog prava na javno okupljanje i mirni prosvjed.

5. Obvezuje se Vlada Republike Hrvatske i druga nadležna država tijela da, u skladu sa Ustavom i zakonom, sprječavaju konkretne

zbog priprema a i, među ostalim, od mora »od nadmudrivanja poslovnih i svakih drugih«. **Dr. Furio Radin (zast. pripadnika talijanske nac. manjine)** rekao je da se Klub zastupnika nacionalnih manjina slaže s ovim prijedlozima jer smatra da je rasprava uvijek potrebna kad se radi o krupnim problemima.

Zlatko Tomčić, predsjednik Hrvatskog sabora i predsjedatelj, također je predložio da rasprava bude sljedećeg tjedna (srijeda, 14. veljače) te zadužio Tajništvo da se zastupnicima radi pripreme za raspravu dostavi letak pod nazivom »Proglas hrvatskome narodu« i fonogram ove rasprave. **Vladimir Šeks** rekao je (nakon prigovora zastupnice Zdenke Babić-Petričević da joj je izrečena opomena) da Klub zastupnika HDZ-a prihvaća da se rasprava održi sljedeći tjedan te predložio da se zastupnicima za tu raspravu dostavi i fonogram izlaganja premijera, njegovog zamjenika i ministra pravosuđa kako bi se izbjegle krive interpretacije (mr. Arlović). **Želimir Janjić (SDP)** ispravio je predgovornika i rekao da ovi potonji fonogrami nisu potrebni za raspravu jer je glasanjem odlučeno da se o Izvješću premijera neće raspravljati već o predloženim zaključcima. **Zlatko Tomčić** je rekao da će ti fonogrami poslužiti samo kao priprema za raspravu te zaključio sjednicu (petak, 9. veljače).

Argumentiranom i tolerantnom raspravom do rješenja

Na početku rasprave o aktualnoj političkoj situaciji u Republici Hrvatskoj, prisutne predstavnike Udruga branitelja iz Domovinskog rata i predstavnike sindikata pozdravio je predsjednik Hrvatskog sabora, **Zlatko Tomčić**. Rasprava o temi završit će glasanjem o zaključcima koje su 9. veljače 2001. godine predložili klubovi zastupnika SDP-a, HSLS-a, HSS-a, HNS-a, LS-a, IDS-a, PGS-a, SBHS-a, te Kluba zastupnika nacionalnih manjina.

Predsjednik Tomčić naglasio je važnost ove teme i velika očekivanja hrvatske javnosti, te je stoga istaknuo kako je Zastupnički dom odgovoran u ugledu zemlje u međunarodnoj zajednici, koja je u direktnoj vezi s dinamikom uključivanja u integracije, poštivanje zakonitosti, postupanje koje će utjecati na daljnji razvoj događaja u hrvatskom društvu.

Vjeruje kako je većini zastupnika u cilju stvaranje okolnosti u društvu u kojima će biti moguće prioritarno

rješavati pitanja krucijalnih za kvalitetu života hrvatskih građana.

Tolerantna atmosfera rasprave je dan je od osnovnih preduvjeta kako bi svatko mogao iznijeti svoje stajalište i tako konstruktivno pridonijeti raspravi.

Na ovoj se raspravi Dom neće strogo pridržavati formalnih zahtjeva Poslovnika, kako je zaključeno na proširenoj sjednici predsjedništva, na kojoj su sudjelovali i predsjednici klubova stranaka.

Nakon što je predsjednik Tomčić dao riječ Luki Trconiću, u ime Kluba zastupnika HSS-a, za poslovničku primjedbu javio se **Vladimir Šeks (HDZ)**, koji je ustvrdio kako se za usmeno izlaganje predmetnog dokumenta može javiti samo jedan od predlagatelja.

Zastupniku je potom pojašnjeno kako će zastupnik **Luka Trconić** govoriti u ime Kluba zastupnika HSS-a, a ne u svojstvu predlagatelja.

Dostojanstvo Domovinskog rata obranjeno je njim samim

Za HSS-ove je zastupnike temeljno pitanje može li i smije li si Hrvatska dozvoliti neodgovornost i teoretizirati o stvarima koje su od početka vrlo jasne, kad se zemlja nalazi u nezavidnoj gospodarskoj i socijalnoj situaciji, kad građani žive na egzistencijalnom minimumu.

U listopadu je Zastupnički dom pristao na raspravu o Domovinskom ratu, potaknut nekim neprincipijelnim pritisima, iako je istina o tom ratu vrlo jasna – dostojanstvo Domovinskog rata obranjeno je njim samim.

Kome je u interesu dovoditi društvenu situaciju do usijanja, upitao je Trconić, i zašto razni »poklisari« kruže Hrvatskom, pokušavajući stvoriti negativne i neproduktivne tenzije. Nakon svega što su proživjeli, hrvatske se branitelje iznova uvjerava da ih netko manipulira, odnosno da ih manipulira demokratski izabrana vlast. Zastupnici HSS-a držali su da je donošenjem Deklaracije o Domovinskom ratu definitivno povučena crta, da su stajališta jasna i usuglašena, te da će nakon toga biti moguće posvetiti se ostvarivanju gospodarskog prosperiteta. Trconić se pozvao na vođu hrvatskog naroda između dva rata, Stjepana Radića, koji je već tada anticipirao što je Hrvatska i kakva ona mora biti – suvremena, demokratska, pravedna zemlja, otvorena prema

čine kojima bi se ugrožavalo ustavno-pravni poredak ili funkcioniranje zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti.

6. Zastupnički dom Hrvatskog sabora daje punu podršku pravosuđnim i drugim državnim tijelima u obavljanju njihovih poslova

Pozivaju se pravosuđna i druga državna tijela da pažljivo i s poštovanjem primjenjuju svoje ovlasti prema braniteljima i svim građanima.

7. Zastupnički dom ističe da u sudskim postupcima koji se vode nije ugrožen dignitet Domovinskog rata ni dignitet hrvatskih branitelja.

Svaki politički pritisak na pravosuđe, bez obzira od koga dolazi, ugrožava jedan od bitnih temelja pravne države.

8. Zastupnički dom Hrvatskog sabora poziva Središnji nacionalni stožer za obranu digniteta Domovinskog rata, Koordinaciju udruga Domovinskog rata, društvene institucije, medije i sve građane da s osjetljivošću i pažljivo čuvaju temeljne vrednote našeg ustavno-pravnog poretka.

Zastupnički dom Hrvatskog sabora obvezuje se čuvati sve vrijednosti i dignitet Domovinskog rata i hrvatskih branitelja.

Ivić Pašalić

zastupnik u Zastupničkom domu

Na temelju Poslovnika Zastupničkog doma Hrvatskog sabora, predlažem Zastupničkom domu Hrvatskog sabora da donese sljedeći

ZAKLJUČAK

Zastupnički dom Hrvatskog sabora obvezuje ministra pravosuđa i uprave, da sukladno odredbama članka 1. do 6. Zakona o pomilovanju (N.N. br. 29 iz 1993.), pokrene postupak pomilovanja radi oslobođenja od gonjenja, generala Mirka Norca u postupku koji se vodi pred Županijskim sudom u Rijeci.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Stajališta Vlade RH u odnosu na suradnju s tužiteljstvom Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju

Polazeći od želje Vlade Republike Hrvatske da u punoj mjeri

BROJ
288

IHS
22. II. 2001.

svijetu, u kojoj žive ljudi koji vjeruju u sebe i posjeduju razbor, razum i toleranciju.

»Ostavimo tlapnje i okrenimo se budućnosti« apelirao je Trconić, ocjenjujući kako to od vlasti traže hrvatski građani, poglavito oni mladi, koji žele imati budućnost u Hrvatskoj.

• Ponuđene je zaključke neki dan HSS ocijenio možda malo preoštrima, ali nedavni su događaji opravdali eventualnu oštrinu zaključaka, kojima se imputira da oduzimaju slobodu govora i prosvjeda.

Ponuđene zaključke neki je dan HSS ocijenio možda malo preoštrima, ali su nedavni događaji opravdali eventualnu oštrinu zaključaka kojima se imputira da oduzimaju slobodu govora, prosvjeda i slično.

U njima se jednostavno samo želi osigurati da država pokrene mehanizme samoobrane i utvrdi sve ono što bi moglo dovesti do ugrožavanja ustavnog poretka.

Pozvao je zastupnike da prosude sami, prema onome što se moglo vidjeti na prosvjedu u Splitu i uzvicima o veleizdaji hrvatskog naroda, za koju će vlast morati odgovarati. Radi li se o mirnom, demokratskom prosvjedu, upitao je govornik. HSS je uvijek spreman na dijalog, na toleranciju, na postupanje u najvišem državnom interesu, na ustrajan angažman s ciljem svrstavanja Hrvatske među ostale demokratske zemlje suvremenog svijeta. Trconić je kazao kako je tužan kad vidi hrvatske branitelje kako vjeruju da se doista sprema nešto protiv njih, a takav je pristup i doveo do Splitske deklaracije koja dovodi u pitanje demokratski poredak i pravnu državu.

»Tražiti da se oslobode od progona hrvatski branitelji i uklanjanje trajnog izvora nestabilnosti u Hrvatskoj naprosto je traženje nemogućeg« kazao je Trconić, budući da ni jedan parlament ne može protupravno postupati i unaprijed izdvajati određene grupe građana. Zakon o oprost, koji je donio Hrvatski sabor odnosi se na sve građane. Zahtjev da se obustavi progon generala Norca također nije moguće ispuniti jer tko može derogirati sud koji vodi istražni postupak. Zasigurano se neće moći naći zajednički jezik, ako će se primjerice u točki 4. Splitske deklaracije tražiti

kazneni progon za one koji su pod osnovanom sumnjom za oružanu pobunu i za veleizdaju, te špijunažu, kao npr. predsjednik Mesić.

»U Deklaraciji o Domovinskom ratu, koju su prihvatili i kolege iz HDZ-a, točka 6. stoji kako je, radi zaštite dostojanstva Domovinskog rata, pravosuđe dužno procesuirati sve moguće slučajeve ratnih zločina, povreda međunarodnog humanitarnog prava i svih drugih zločina počinjenih na području Republike Hrvatske...« citirao je Trconić, pojašnjavajući kako se upravo to događa. Otpor deklarativno donesenim zaključcima potpuno je nerazumljiv, pa će se HSS zauzeti za preformuliranje nekih zaključaka i s tim u vezi definirati poziv da sva državna tijela rade svoj posao i čuvaju ustavni poredak, te spriječe sve one koji žele dovesti u pitanje temeljne vrijednosti i ustavni poredak.

Vladimir Šeks je replicirao Trconiću jer se ovaj, govoreći o Deklaraciji o Domovinskom ratu, obraćao zastupnicima iz HDZ-a. Dodao je i kako se razlika u mišljenjima ne može okarakterizirati kao pokušaj rušenja ustavnog poretka.

Luka Trconić odgovorio je kako je citiranu točku prihvatio i HDZ, te da je to u suprotnosti sa sadašnjim postupanjem i stvaranjem zbrke u hrvatskom društvu, nakon što je sudska istraga proširena i na umirovljenog generala Norca.

Drago Krpina (HDZ) također se javio za repliku zastupniku Trconiću. Njegov je istup u suprotnosti s onim na što je apelirao predsjednik Tomčić otvarajući raspravu o ovoj temi, jer je iznio čitav niz patetičnih, demagoških i neutemeljenih optužbi koje vode u političku svađu. Prosvjeda, blokada prometnica i graničnih prijelaza je u Republici Hrvatskoj bilo i dok je HDZ bio na vlasti, kada su se oni ocjenjivali izrazima demokracije, a sada se još samo treba predložiti donošenje zakona o zaštititi države.

Odgovarajući na repliku **Trconić** je kazao kako mu nije bila namjera »dolijevati ulje na vatru«, već pokazati kako se HDZ ponaša nerazborito i do kraja analizirati nastalu situaciju, odnosno vezu između promišljanja glavnog odbora HDZ-a i svega onoga što se događa u Hrvatskoj. Prihvaćanjem Deklaracije o Domovinskom ratu trebalo je osigurati uvjete za normalan život i zajednički raditi na postizanju blagostanja, a ne dizati na noge čitavu hrvatsku javnost.

Vladimir Šeks je, ispravljajući netočan navod upitao je li ovo sudnica u kojoj se sudi HDZ-u da izaziva zbrku i utječe na sudbenu vlast.

surađuje s Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju, vjerujući da svi ratni zločini, neovisno o nacionalnoj pripadnosti počinitelja, trebaju biti procesuirani i individualni počinitelji kažnjeni,

nastojeći da se u suradnji s Međunarodnim kaznenim sudom prikaže stvarna slika ratnih događanja, logika zblivanja i počinjenja ratnih zločina na području Republike Hrvatske,

držeći da je hrvatsko pravosuđe u stanju samo procesuirati sve zločine, pa tako i one ratne,

držeći da rezultat rada Međunarodnog kaznenog suda ne smije biti izjednačavanje krivnje i amnestiranje agresora,

u potpunosti podržavajući rad Savjeta za suradnju s Međunarodnim sudom pravde i Međunarodnim kaznenim sudom,

Vlada Republike Hrvatske traži da Tužiteljstvo Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju u provođenju svojih istraga na području Republike Hrvatske poduzme sljedeće:

1. U potpunosti prihvati kriterij individualizacije krivnje;

2. Prilikom pokretanja postupka pred Sudom poštuje vremenski slijed i težinu zločina;

3. Procesuirati ratne zločine rukovodeći se načelom istine i pravde, izbjegavajući svaki utjecaj političkih prosudba u postupku donošenja odluka;

4. Rukovodi se kriterijem težine počinjenog zločina i odgovornosti počinitelja, bez obzira na položaj počinitelja u formalnoj strukturi vlasti, te napusti svoj stav da će progoniti samo odgovorne na »vodećim položajima«;

5. Jednako tretira žrtve i počinitelje, bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost, te napusti dosadašnju praksu podjele istražiteljskih timova prema nacionalnoj pripadnosti počinitelja;

6. Više učini na procesuiranju zločina koje su bivša JNA i srpska paravojska počinile na području Hrvatske u periodu 1991. – 1995. godine, uvažavajući postojeće dokaze za te zločine;

7. Istražuje konkretne zločine, a ne u cjelini legitimne operacije Oružanih snaga Republike Hrvatske koje su vođene u cilju oslobođenja međunarodno priznatog teritorija Republike Hrvatske;

8. U potpunosti surađuje s hrvatskim pravosuđnim organima na procesuiranju ratnih zločina za koje se postupci vode pred sudovima u Republici Hrvatskoj;

Tko diže tenzije u hrvatskom društvu

S istom se namjerom javio i **Drago Krpina**, jer drži netočnima navode da HDZ diže tenzije, a to potvrđuje zahtjevom da premijer upozna zastupnike s pojedinostima slučaja, nakon što je izdan uhiđbeni nalog za generala Norca. Tenzije diže netko drugi, a ne HDZ, primjerice, izjava potpredsjednika Vlade da iza skrivanja generala Norca stoji organizirani kriminal.

Predsjednik **Tomčić** je pojasnio kako je Goran Granić kazao kako bi bilo loše da iza skrivanja generala Norca stoji organizirani kriminal.

Luka Trconić ponovio je dobro riječ kako bi replicirao Vladimiru Šeksu, te je tom prilikom pojasnio da je njegovo izlaganje bilo dobronamjerno i iskreno.

Kome je u interesu dovoditi u pitanje turističku sezonu?

Damir Kajin govorio je u ime Kluba zastupnika IDS-a. Zastupnik drži kako se zapravo raspravlja o širokom spektru tema, koje su vezane uz najnovije događaje, te kako je jasno da se rasprava ne odnosi samo na predložene zaključke, koje bi trebalo u jednoj mjeri i korigirati, odnosno ispustiti dio o državnom udaru. Također bi trebalo izbjegavati optužbe o kontra-revolucionarnom djelovanju i velezdaji vlasti. Najnovija događanja za Hrvatsku znače opadanje bookinga za ovu turističku sezonu u posljednjih 4 do 5 dana, taman kad su se turisti počeli vraćati na jadransku obalu.

Vlast očito nije bila spremna za prosvjed kakav je održan u Splitu, mnoge su procjene bile netočne, nije se moglo pretpostaviti ni što će se dogoditi u Sinju, a ni koliko će cesta biti blokirano.

Ljudi koji su se skupili u Splitu sasvim sigurno nisu protiv Hrvatske, iako je njihovo ponašanje naštetilo Hrvatskoj, a prosvjed im neće ništa pomoći. Pomoći će samo njima deseterici ili dvadeseterici koji sve to čine samo zato da ne bi morali objašnjavati porijeklo svega što su stekli posljednjih godina.

Na sindikalnom skupu u Zagrebu 20. veljače 1998. godine skupili su se ljudi različitih političkih opredjeljenja, kao i u Splitu, gdje su se našli zbog sasvim drugih razloga, kao primjerice socijalne bezizglednosti i neimaštine, ali su bili uklopljeni među one koji su skup iskoristili za politički poklič. Umirovljeni general Mirko Norac samo je povod, ali više ni ne predstavlja primarni interes, sudeći prema tekstu Splitske deklaracije.

Kajin se složio s ocjenom Markice Rebića, iako inače ne dijeli njegov svjetonazor, kako iza svega toga ne stoji čak ni HDZ, te je istaknuo kako im ne treba na taj način dizati rejting i pomoći okupljanjem desnice oko njih. Zastupnik drži da iza svega stoji zapravo grupa ljudi koja zna da će im određene državne institucije morati zahvaliti na njihovom trudu i eventualno ih za nešto teretiti. Zbog toga ovo možda može poslužiti kao trenutak izvaninstitucionalnog povezivanja, koristeći kao povod Mirka Norca, ali ne može rezultirati prijevremenim izborima.

Čitava je situacija poprimila obilježja maškara, jer se s jedne strane Norac pojavljuje u Splitu i podnosi prijavu predsjedniku Republike, »pa se čovjek pita tko je ovdje lud«, kazao je Kajin.

Predsjednik **Tomčić** upozorio je Damira Kajina da će mu oduzeti riječ, ako nastavi ovako govoriti.

Zastupnik je nastavio izlaganje objašnjavajući zašto su ovakve demonstracije moguće, budući da su dalmatinski gradovi sustavno zanemarivani i praktički izgubili industrijsku prepoznatljivost, za što se teško može okriviti sadašnja Vlada koja je preuzela mandat tek prije godinu dana. Trebalo bi pokušati učiniti nešto u svezi s industrijskim simbolima Dalmacije, po uzoru na poljoprivredu, u koju je u posljednje 2 proračunske godine uloženo 80 posto više sredstava.

U svemu tome Mirko Norac za neke predstavlja narodnog heroja, a za istražnu sutkinju ipak nešto drugo. Danas nitko ne prosvjeduje za generala Andabaka, koji je optužen za šverc nekoliko stotina kilograma droge. Generalu Norcu svi priznaju veliki doprinos obrani Gospića, za ranjavanje u ratu, zbog čega je odlikovan brojnim odličjima, imao vrtoglavu vojnu karijeru i vjerojatno neke druge beneficije. Gospić se, međutim, pami i po nekim drugim stvarima, radi kojih je stradao Milan Levar – stradanje desetaka srpskih civila. Krajem 1991. i 1992. provedene su policijske istrage, koje je potom ili ministar Šušak ili Predsjednik potom obustavio, ostavljajući tako da se posthumno hrvatski građani još jednom bave tim temama.

• Kad bi istražna sutkinja do kraja provela svoju istragu, hrvatska javnost možda ne bi tako bezrezervno stala na stranu generala Norca.

9. U zahtjevima za pomoć koje dostavlja Vladi Republike Hrvatske navede:

a) ime osobe protiv koje se vodi istraga;

b) kazneno djelo za koje se vodi istraga,

c) okolnosti i inkriminirani događaj,

d) relevantnost dokumenata koji se traže,

e) što je moguće veću određenu traženih dokumenata;

10. Kontakte s državnim dužnicima i službenicima, bivšim i sadašnjim, u slučajevima kada ih se želi ispitati o okolnostima za koja su saznanja dobili u obavljanju službene dužnosti, obavlja isključivo preko Vlade Republike Hrvatske;

11. Poštuje pozivanje potencijalnih svjedoka na njihovu dužnost čuvanja službene, vojne i državne tajne, te da poštuje zakonsku proceduru za oslobađanje osoba od obveze čuvanja službene tajne;

12. U provođenju istražnih radnji na području Republike Hrvatske pridržava se Statuta Suda, te da poštuje pravni poredak Republike Hrvatske;

13. Ne primjenjuje dvostruke standarde u procjenjivanju suradnje pojedinih država.

Obzirom na navedeno, Vlada Republike Hrvatske razmotrit će mogućnost predlaganja izmjene Statuta Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju u smjeru definiranja ovlasti Tužiteljstva Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju prema uzoru na ovlasti Tužiteljstva Stalnog međunarodnog kaznenog suda, definiranim u Rimskom statutu.

Vlada Republike Hrvatske razmotrit će i mogućnost upućivanja prijedloga Hrvatskom saboru o izmjeni Ustavnog zakona o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju u smjeru uspostavljanja učinkovitije suradnje Republike Hrvatske i Suda na navedenim stajalištima.

Vlada ocjenjuje da su ova stajališta sadržana i u pismu koje je 18. studenog 2000. godine, u ime Savjeta Vlade za suradnju s Međunarodnim sudom pravde i Međunarodnim kaznenim sudom i uz suglasnost predsjednika Vlade, Glavnoj tužiteljici Međunarodnog kaznenog suda uputio dr. sc. Goran Granić, predsjednik Savjeta za suradnju s MSP i MKS.

Vlada Republike Hrvatske, zbog važnosti problema koji prelazi nacionalne okvire, o svojim stavovima upoznat će predstavnik međunarodne zajednice.

Kad bi istražna sutkinja do kraja obavila svoju istragu, hrvatska javnost možda ne bi tako bezrezervno stala na stranu generala Norca.

Točno je da se rat nije mogao dobiti svetom vodicom i molitvama, ali postoje granice preko kojih se ne prelazi. Hrvatski je sabor prije nekoliko godina donio Zakon o aboliciji, na koji se pozivaju mnogi.

Vlast je dokazala kako ne osporava pravo na slobodno demonstriranje stavova, te slobodno nastupanje, kazao je Kajin, ističući kako je bolje imati zatvorene ceste dva, tri dana, »nego da nepotrebno padnu dva šamara«.

Također, legitimno je pravo tražiti prijevremene izbore, ali ne i pretvarati Stožer u tužitelja i suca, jer to vodi ustanjavanju prijekih sudova, zbog kojih se sudi nekima u Hrvatskoj, kao Gospičkoj skupini.

Prelaženje preko okvira institucija i instrumenata državnog ustavnog poretka nikome ne može biti u cilju, a to je jasno i onima 33 posto građana koji daju podršku Splitskom skupu. Sve je ostalo avantura u kojoj će stradati samo sirotinja. Kajin vjeruje u stabilnost državnih institucija bez obzira na stalna podmetanja kako će Alfe odbiti zapovijed, a specijalci u Lučkom vratiti značke i slično.

Ljudima je dosta patnji, strepnji i socijalne nesigurnosti, te prejakih riječi koje godinama slušaju. Kajin je na kraju svog izlaganja iznio svoje uvjerenje kako je svakom stalo do mirnog i dostojanstvenog života, te je poručio pojedincima kako se ustaškim koračnicama ne može u treći milenij. Treba se okrenuti trezvenosti i pokušati smiriti strasti, a galamiti u Saboru.

HDZ nije otjerao turiste s jadranske obale

Za repliku na izlaganje Damira Kajina javila se **Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)**. Zastupnica je kazala kako je zastupnik koristio u svom izlaganju mnoge teške riječi, iako je u isto vrijeme pozivao na trezvenost. Nije joj jasno što je Kajin htio reći, obraćajući se zastupnicima HDZ-a, glede turista koji su 1991. godine pobjegli s jadranske obale. Je li HDZ otjerao turiste? Upitala je zašto nije istom gorljivošću branio uspjeh turističke sezone u srpnju 1999. godine kada je pola Hrvatske bilo blokirano radi seljačkih prosvjeda. Način na koji je diskutirao zastupnik Kajin ne vodi razboritom i trezvenom pronalaženju rješenja.

Na repliku je odgovorio **Damir Krajin**. HDZ nije otjerao turiste, a i

tadašnji predsjednik Sabora, akademik Vlatko Pavletić je pozivao na deblokiranje graničnih prijelaza.

Pravo na repliku zatražio je i **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**. Damir Kajin se sam ispravio (HDZ nije otjerao turiste), ali je netočan navod da su Alfe odbile poziv, već se pripadnici vojske i policije javljaju i govore kako neće udariti na svoj narod, pa se prema tome varaju svi oni koji misle da će moći poslati policiju i vojsku na narod. Točno je da je malo ljudi branilo i obranilo Hrvatsku, svega 200 tisuća. U jednom danu smijenjeno je 168 pripadnika SIS-a, a na njihovo se mjesto dovedu umirovljeni udbaši, kosovci, KGB-ovci. Kuda nas to vodi i je li to budućnost Hrvatske, upitao je Česić-Rojs. »Svi smo mi za mir, ali ne zaboravite da su branitelji bili zajedno u ratu, a zajedno su i u miru«, kazao je zastupnik.

Sasvim je sigurno da hrvatska vlast neće poslati vojsku i policiju na svoj narod, kazao je **Kajin**, odgovarajući Česiću-Rojsu.

Mr. **Nevio Šetić (HDZ)** javio se također za repliku Damiru Kajinu, te je tom prilikom kazao kako je rasprava krenula sasvim krivo i kako je osobno od Kajina očekivao više, budući da je vrlo osjetljiv na nepravdu. Dodao je kako je nemoguće zaboraviti ono što se u Istri događalo u proteklih 10 godina, kad su se konstantno dovodili u sukob Istra i Zagreb. Trebalo bi ponuditi viziju rješenja za izlazak iz trenutne situacije, a za to je najpozvanija vladajuća šestorka. Zastupnik je ukazao i na nelogičnost njegovog istupa, budući da je čelnike IDS-a uočio na čelu sindikalnog prosvjeda u Zagrebu, kad se, primjerice Ivan Jakovčić gurao naprijed da ga se vidi. To je tada bilo demokratski, a sada nije demokratski prosvjedovati.

Damir Kajin je kazao da su se čelnici IDS-a gurali naprijed jer su ispred ljudi stajale tisuće policajaca, a ne zato da ih se vidi.

Drago Krpina je replicirao Kajinu, jer drži da za opadanje bookinga nisu krivi prosvjedi, budući da ti turisti dolaze iz zemalja u kojima su prosvjedi svakodnevnica, već zbog nedostatka iskustva u situacijama u kojima eksplodiraju plinske instalacije u Istri, gdje je na vlasti IDS. Dovođenju turističke sezone u opasnost sasvim sigurno je pridonijela i formulacija iz šestorkinog dokumenta u kojemu se spominje priprema državnog udara. Tko će doći u zemlju gdje se priprema državni udar, upitao je Krpina.

Kajin je odgovorio kako je i 50 ljudi stradalo u Alpama, pa to nije

utjecalo na njihov booking. Sigurno je da su na opadanje broja rezervacija utjecali nedavni događaji, a zaustavljanje tog negativnog trenda i brisanje imagea nesigurne destinacije neće biti moguće ako negativnosti i dalje budu eskalirale.

Netočan navod zastupnika Česića-Rojsa željela je ispraviti **Vesna Pusić (HNS)**, jer drži kako u vojsci i policiji nema subordinacije, kako je to pokušao prikazati zastupnik, te je pozvala zamjenika premijera da se očituje o tom pitanju.

Nenad Stazić (SDP) se javio s istom namjerom i kazao kako nije točno da je u obrani Hrvatske sudjelovalo 200 tisuća vojnika, jer je njihov broj bio daleko veći. Zastupnik Rojs govori potpuno neovlašteno u njihovo ime, a raspravi su nazočni i ministri Picula, Čačić, Vidović i Pančić, koji doduše ne zastupaju istu političku opciju, kao zastupnik Rojs, ali podatak o 200 tisuća ljudi sasvim sigurno nije točan.

Nevio Šetić (HDZ) je ispravio Kajinov netočan navod, pitajući ga zar negativnom imageu pred međunarodnim tvrtkama nije pridonijela situacija s privatizacijom nekih istarskih banaka. Šteta je dakle višestruko uzrokovana, a ne ponašanjem zastupnika HDZ-a i prosvjedima.

Ante Beljo (HDZ) je također replicirao Damiru Kajinu, jer drži da demokratski i opravdani prosvjed u Splitu nije primjereno nazvati maškaradom, a s druge strane još i tražiti od državnog aparata da spriječi takvo ponašanje.

Diskusija se kanalizira na način da se HDZ optužuje za sadašnju situaciju u zemlji. Svi prosvjednici zasigurno nisu HDZ-ovi birači, ali su pokazali da je broj nezadovoljnih vrlo velik.

Ljubo Česić-Rojs je ispravljajući netočan navod Nenada Stazića kazao kako stoji iza podatka da je Hrvatsku branilo maksimalno 200 tisuća ljudi. Kazao je kako nije dobro nabrajati ljude koje je Stazić nabrojao, budući da se radi o dezerterima, za kojima i dandanas postoji tjeratica u Ministarstvu obrane, a nisu se vratili bez obzira na stranačku liniju. 1991. godine Hrvatsku je branilo 55 tisuća branitelja, a poslije međunarodnog priznanja 200 tisuća branitelja. Kroz redove je fluktuiralo njih 600 tisuća, ali stalno je u gardijskim brigadama bilo njih 200 tisuća.

Upozoravajući na povredu Poslovnika, zastupnik **Stazić** je kazao kako je Česić-Rojs uvrijedio hrvatske ministre nazvavši ih dezerterima.

Predsjednik **Tomčić** je kazao kako će provjeriti u fonogramu, te ako se utvrdi da je navod točan, izreći će zastupniku Česiću opomenu.

Hrvatska Vlada nije u sukobu s građanima

Riječ je potom uzeo zamjenik premijera **Goran Granić**, koji je reagirao na izjavu Česića-Rojska kako je hrvatska Vlada u sukobu s hrvatskim narodom. U Hrvatskoj se može protestirati s bilo kojim povodom i za to ne treba tražiti odobrenje. Štoviše, Vlada je pružila pomoć u kvalitetnoj organizaciji splitskog protesta, kako bi on prošao bez incidenata, što je suprotno od prakse zabranjivanja skupova i kada su pojedini ministri morali podnositi ostavke. To je vrijeme iza nas, gradimo drugačiju Hrvatsku i svatko se može uvjeriti kako se na ispravan način hrvatska vlast odnosi prema izražavanju suprotnih mišljenja.

• U Hrvatskoj se može protestirati s bilo kojim povodom i za to ne treba tražiti odobrenje.

Za ispravak netočnog navoda Nenađa Stazića javio se **Ljubo Česić-Rojs**. Kazao je kako se zna na koga se odnosi njegovi navodi, budući da su te podatke objavljivali i mediji, te kako stoji iza onoga što je rekao. Bilo je pojedinaca koji su ubacivani u redove hrvatskih branitelja i koji su ih pokušavali onesposobiti, ali hrvatska je država stvorena i više je nitko neće srušiti.

Predsjednik **Tomčić** je ponovio da će provjeriti u fonogramu i izreći poslovničku kaznu, za slučaj da je zastupnik hrvatske ministre nazvao dezerterima.

Ne radi se o miješanju u pravosudni postupak, već o političkoj osjetljivosti

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je **Ivo Sanader**. Podržao je apel predsjednika Tomčića na suzdržavanje od teških riječi i pronalaženje rješenja u snošljivom dijalogu. Svoje je izlaganje započeo iznoseći način na koji je jedan njemački novinar izvijestio njemačku javnost o splitskom prosvjedu. Broj okupljenih odgovara broju od 2,5 milijuna Nijemaca koji bi se skupili protestirajući protiv vladine politike, te se prosvjed ne može okarakterizirati marginalnim. U

Splitu i drugim gradovima protestirao je onaj dio građana koji se ne slaže s politikom koju vodi hrvatska Vlada i vladajuća koalicija.

Drugi je razlog nalog za uhićenje Mirka Norca, junaka i heroja Domovinskog rata, koji se proslavio u obrambenim akcijama. Postavlja se pitanje – može li heroj oslobodilačkog rata, rata za svoju domovinu počiniti zlo djela? Naravno da može, kazao je zastupnik Sanader, i za to mora odgovarati, ali tada je pitanje kakav će politički i pravosudni tretman imati ti hrvatski branitelji. Zašto državni pravobranitelj nije pozvao Norca i Čanića na saslušanje, bez lisičina i policijske pratnje. To nije miješanje u pravosudni postupak, već pitanje političke osjetljivosti. Sanader je potom upitao je li miješanje u pravosudni sustav izjava Ivice Račana o uhićenjima u Gospiću jesenas, kako su započeli procesi uhićenja zločinaca i kriminalaca, te uhićene i prije nego je proveden sudski postupak zapravo okrivio i osudio.

Također je upitao je li izjava predsjednika Mesića prema kojoj državni odvjetnik mora slijediti državnu politiku zapravo uplitanje u sudbenu vlast.

Strahovite polarizacije u hrvatskom društvu koje su na vidjelo izašle u proteklih nekoliko dana rezultat su političkog tretmana prema braniteljima i smanjivanja stečenih prava branitelja, čiji je najočitiji dokaz Nacrt zakona o braniteljima, smanjivanje dotacija drugugama, uvođenje poreza na mirovine i plaće obitelji poginulih branitelja, privođenje na informativne razgovore, revizija invaliditeta i slično... Zastupnik se prisjetio i žalosnog slučaja kad je invalid Domovinskog rata skinuo protezu pred ministrom Pančićem i upitao je li i on lažni invalid...

Članovima vladajuće koalicije Sanader je kazao kako provode represivnu politiku prema onima koji drugačije misle, ocrnjujući političko vodstvo i koncepciju u proteklih 10 godina. Sanader je kazao kako je istina da je u redovima HDZ-a bilo nečasnih ljudi, ali takvih više neće biti, te je dao riječ hrvatskoj javnosti da će inzistirati na otkrivanju svih onih koji su malverziral u procesu privatizacije i pretvorbe, bez obzira na stranačku pripadnost. Ivu Sanadera je zanimalo i na temelju čega je Ivica Račan dao izjavu talijanskom dnevniku L'Unita, u kojoj iznosi kako se HDZ nalazi pod istragom. U kojoj se zemlji i na temelju čega jedna politička stranka, koja je bila na čelu

narodnog pokreta za oslobođenje svoje zemlje, stavlja na optuženičku klupu. Nakon izbora, provedena je smjena kadrova od najviših do najnižih pozicija, neovisno o tome što su ti ljudi pokazali kako kvalitetno obavljaju povjerene im poslove. Također, formalnopravno je u redu da se provjeri koliko pištolja u kući ima Janko Bobetko, ali ipak, imajmo na umu da je taj čovjek zapovijedao čitavom Hrvatskom vojskom, pa nije moguće ni zamisliti da bi taj čovjek mogao zloupotrijebiti svoju poziciju.

Zastupnike HDZ-a je, pri donošenju Deklaracije o Domovinskom ratu zanimalo gdje je zahtjev za odgovornost zločinaca koji su po Hrvatskoj pljačkali i ubili više od 15 tisuća ljudi, te 7,5 tisuća ljudi u BiH. Hrvatska se javnost buni jer iz fokusa nestaju srpski zločini, jer svijet zaboravlja kako je na Hrvatsku bila izvršena agresija, od SR Jugoslavije, uz pomoć pobunjenih Srba u Hrvatskoj. To su temeljni razlozi zbog kojih se traži da se pokuša naći rješenje u obliku zakonskih okvira, koji bi trajno uklonilo izvorište društvenih sukoba.

Kad je HDZ 1990. godine preuzeo vlast nije vršio revanšističku politiku, a pitanje komunističkih zločina ostalo je otvoreno. I danas Hrvatskom šetaju počinitelji tih zločina, te se do danas nitko za njih nije ispričao niti obiteljima poginulih, niti Franji Tuđmanu, Savki Dabčević, Miki Tripalu, Vladimiru Šeksu, Ivanu Zvonimiru Čičku za to što su najbolje godine proveli u zatvoru.

Nitko se nije ispričao ni hrvatskim emigrantima koji su desetljećima živjeli u progonstvu i strahovali da će ih ubiti UDBA. Upravo o tome govori splitski skup – o pomirbi koja je započela 1990. godine, bez koje ne bi bilo moguće osloboditi Hrvatsku i bez koje nema budućnosti, bez koje će uvijek biti podjela u hrvatskom nacionalnom korpusu.

Sanader je istaknuo kako nije pobornik teške riječi, jer one priječe demokratski razgovor, te stoga podržava onaj dio dokumenta koji govori o pronalaženju rješenja za novonastale probleme, te kako HDZ nema ništa s proglasom i zahtjevima koje je uputio Stožer. Zato upiti o njima stižu na krivu adresu. Valjalo bi upitati udruge o namjerama i pokušati postići s njima kompromisno rješenje. HDZ ne manipulira braniteljima ni Mirkom Norcem, te je stoga zamolio da šestorka povuče predložene zaključke i otvori raspravu i društveni dijalog s ciljem prona-

laženja zakonskih okvira koji bi omogućili rješavanje svih potencijalnih žarišta društvenih sukoba, vezano uz Domovinski rat.

Na kraju je svog izlaganja pozvao, u ime HDZ-a, na red i mir, te dostojanstvo na prosvjednim skupovima, ali i na čvrstinu u iznošenju političkih stajališta, budući da je pravo na prosvjed temelj demokracije. Pozvao je i na prestanak iznošenja optužbi i negativnih kvalifikacija o onima koji misle drugačije, prestanak optužbi u smjeru izazivanja odnosno rušenja ustavnog poretka. HDZ je spreman na razgovor i dogovor o svim bitnim pitanjima za hrvatsku javnost.

Hrvatska Vlada neće ni za kim obustavljati tjeralice

Mr. Mato Arlović (SDP) replicirao je Ivi Sanaderu, koji je pozvao na uzdržavanje od uporabe teških riječi, te je citirao dio iz proglasa HDZ-a, a ne Stožera, u kojemu se navode mnoge teške optužbe sadašnjoj vlasti. Zastupnik Sanader je ocijenio kako će svijet zaboraviti da je na Hrvatsku izvršena agresija i kako će se zaboraviti srpski zločini, ako mi nešto ne poduzmemo. Arlović je upitao treba li poduzeti ono što je poduzelo Vijeće obrane i nacionalne sigurnosti 25. ožujka 1998. godine kad je donijelo odluku o obustavljanju tjeralice za Veselinom Šljivančaninom, Milom Mršićem, Miroslavom Radićem, iako se znalo da je u veljači 1996. godine Međunarodni sud u Haagu raspisao tjeralicu za njima radi počinjenih ratnih zločina. Upitao je je li to miješanje u pravosuđe i djeluje li na taj način pravna država. Je li to radila sadašnja vlast i pokušava li ona onemogućiti funkcioniranje pravne države. Također, postavlja se pitanje što je sa 2 tisuće 184 osobe koje su bile osumnjičene za ratne zločine protiv građana Republike Hrvatske. Ratni zločin ne zastarijeva i nitko nema pravo obustaviti tjeralicu.

Dr. Ljerk Mintas-Hodak (HDZ) javila se radi poslovničke primjedbe, jer Mato Arlović nije mogao replicirati na nešto što zastupnik Sanader nije rekao.

Ivo Sanader odgovorio je na repliku Mate Arlovića, te je pozvao govornike da ne predbacuju jedni drugima, već da se pokuša otvoreno razgovarati o nekim stvarima. Vrlo je bitnim ocijenio podatak koji je ranije iznio – da postoji trend zaboravljanja povijesnih činjenica, da je na Hrvatsku izvršena agresija, te je stoga bit-

no ne dopustiti da se Hrvatska i Srbija stavljaju u istu košaru.

To je bit apela upućenog sa splitskog skupa.

• Postoji trend zaboravljanja povijesnih činjenica, da je na Hrvatsku izvršena agresija, te je stoga bitno ne dopustiti da se Hrvatska i Srbija stavljaju u istu košaru.

Branislav Tušek (SDP) je replicirao Ivi Sanaderu, jer drži kako je iznio neke neodgovorne kritike. Rekao je kako se provodi represija nad onima koji drugačije misle, kako se vrše smjene kadrova na svim razinama, te kako koalicija vrši politiku podjele i polarizaciju hrvatskog društva. Bilo bi dobro organizirati okrugli stol i utvrditi tko vrši podjele u hrvatskom društvu, tko je izvršio podjelu na bogate i siromašne, moćne i nemoćne, podobne i nepodobne, privilegirane i nepriviligirane.

Dr. Ivo Sanader se složio s inicijativom da se organizira okrugli stol, ali činjenica je da se danas u Hrvatskoj događaju skupovi koji spajaju srž nekih ranije održanih povijesnih skupova, pa bi se trebalo zapitati zašto se to događa. Sanader drži da je razlog tome politika vladajuće koalicije u proteklih godinu dana.

Milanka Opačić (SDP) također je željela replicirati Ivi Sanaderu, jer drži netočnim ono što je zastupnik govorio o zakonu o braniteljima, koji je tek u pripremi. Dodala je kako je promjena ocjene invalidnosti bila promijenjena u samo 4 posto slučajeva. U protekloj je godini zaposleno 11 tisuća 272 razvojačena hrvatska branitelja, što dakako nije dovoljno, ali predstavlja značajan broj, budući da se najveći dio te strukture treba obrazovati ili doškolorovati. Zastupnica se prisjetila kako se prije nekoliko godina, kad se obnavljala zgrada Hrvatskog sabora, nije vodilo računa o tome da se u natječaju dade prednost poduzeću nekog razvojačenog branitelja, iako je to bio smisao jedne od odredbi Zakona o hrvatskim braniteljima.

Dr. Sanader je odgovorio ako je doista u samo 4 posto slučajeva izmijenjena ocjena stupnja invalidnosti, čemu se dizala tolika halabuka o velikom broju lažnih invalida, koja se prezentirala u javnosti. Također je zamolio od Vlade podatke koliko je branitelja otpušteno.

Građanska pristojnost

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) željela je replicirati i ispraviti netočan navod Ive Sanadera. Iako joj je jasno kako ima ljudi koji posjeduju dva različita mjerila, ovisno o tome koga i što prosuđuju, željela je upitati kako se Ivo Sanader usuđuje prigovarati premijeru Račanu i potpredsjedniku Liniću, te predsjedniku Mesiću, prozivajući ih da se upliću u funkcioniranje sudske vlasti, i to samo zato što je jednom prilikom potpredsjednik Linić komentirao sudsku odluku kojom nije bio zadovoljan.

Također je pozvala zastupnika Sanadera da se ne poziva na predizborna obećanja šestorica, jer je mandat tek započeo, te je zatražila od njih bar malo građanske pristojnosti, jer su upravo oni u posljednjih 10 godina bacili hrvatsku ekonomiju u provalliju.

Ivo Sanader odgovorio je na repliku, pitajući se iz kakvog to mentaliteta proizlazi ocjena prema kojoj se on ne bi trebao »usuđivati« komentirati izjave predsjednika ili potpredsjednika Vlade. To je demokratsko pravo svakoga, a obveza i dužnost zastupnika. Složio se da nije protekao čitav mandat Vladi, ali drži kako opozicija ima pravo iznositi primjedbe i promatrati rad Vlade. U drugim se zemljama čeka 100 dana da Vlada pokaže što zna i umije. Ako zastupnica drži da ni nakon godinu dana nitko nema pravo procjenjivati ono što je Vlada učinila, tada pogrešno gleda na demokraciju.

Romano Meštrović (SDP) je ispravio netočan navod zastupnika Sanadera da se provela kadrovska čistka na svim razinama. Istina je to da su po naputku 1992. godine iz srednjih škola maknuti svi nepodobni ravnatelji, osobito članovi SDP-a. U njegovoj je županiji smijenjen samo jedan ravnatelj, na prijedlog pročelnika za prosvjetu županije, a bio je najbolji ravnatelj, dok su svi oni nesposobni ostali i dalje.

Sljedeća je na redu za repliku bila **Dragica Zgrebec (SDP)**, koja je ustvrdila kako nije točno da se nitko nije ispričao za zločine koje je komunistička vlast počinila nad Hrvatima, jer je na prvoj konvenciji SDP-a, održanoj 1990. godine SDP donio Deklaraciju u kojoj se, kao sljednik bivše vlasti, ispričao za sve učinjeno za vrijeme komunističke vladavine. O invalidu koji je ministru uručio svoju protezu kazala je kako nije bila upitna njegova invalidnost, već 20 posto dodatka na koji, prema zakonu, nije imao pravo. Vlada Republike Hrvatske

tske nema nikakvu obvezu ustupka glede abolicije i procesuiranja srpskih zločinaca, kao što je to učinila HDZ-ova Vlada obustavljajući tjeralice za 2 tisuće 184 osobe, među ostalim i toliko tražene Vukovarske trojke.

Zato je i donijela 13 točaka za suradnju s Haaškim sudom, gdje se traži i veći angažman na procesuiranju zločina koje su počinile JNA i srpska paravojska na području Republike Hrvatske.

Ivo Sanader je odgovorio kako je u hrvatskom narodu ostala trauma stara 45 godina, uzrokovana komunističkom diktaturom, koju SDP ne može izbrisati jednom isprikom, iako je zastupnik pozdravlja. Hrvatski se narod 1990. godine opredijelio za politiku pomirbe, a ne za revanšizam, a tu politiku zastupa i danas, bez obzira na to koliko su i koliko bi članovi HDZ-a bili izloženi represiji.

Neke članove HDZ-a privodi se na informativne razgovore i prisluškuje ih se, međutim, s podacima o tome izići će u javnost kasnije, kazao je Sanader. Prosvjed u Splitu i pravo na drugačije mišljenje, komentiranje postupaka Vlade u duhu su tolerancije i demokracije, te će ih zastupnik praktirati i podržavati i nadalje, jer su prevelika pitanja iz prošlosti ostala neriješena, te će kao takva opterećivati budućnost.

Građani nezadovoljni brzinom rješavanja problema, a ne politikom Vlade

Za ispravak netočnog navoda javio se **Ivan Ninić (SDP)**, jer drži netočnom ocjenom da većina hrvatske javnosti ne podržava politiku Vlade, jer su građani nezadovoljni što pravna država nije brže profunkcionirala i sankcionirala pljačku koju su omogućili i izvršili sramotnom pretvorbom, koja je rezultirala otpuštanjem 700 tisuća ljudi. Sve to hrvatska javnost dobro zna, a znala je to i 3. siječnja. Također, netočno je da HDZ nema ništa s deklaracijom sa skupa u Splitu, jer je zastupnik pažljivo gledao televiziju i vidio na skupu i članove HDZ-a. Vezano uz navode o prisluškivanju, zastupnik je kazao kako je iznesen podatak na Odboru za unutarnju politiku da se u ovom trenutku prisluškuje sedamdesetak osoba, a za vrijeme HDZ-ove vlasti broj prisluškivanih osoba bio je puno veći.

Željko Malević (SDP) je replicirao na izlaganje Ive Sanadera, jer nitko

ne osporava pravo i obvezu parlamentarne opozicije da kritički govori o potezima vlasti, ali se ne smije zaboraviti da prejake riječi izazivaju prejaku reakciju, koja ne može koristiti hrvatskim građanima, a neće uroditi ni demokratskim, tolerantnim dijalogom. Nije točno da se nitko nikad nije ispričao u ime hrvatske ljevice, odnosno njihovih sljedbenika, kazao je zastupnik, podržavajući ono što je ranije kazala zastupnica Zgrebec. Komunistička ideologija nije jedina zla ideologija koja je harala ovim prostorima i zbog koje je stradao hrvatski narod. Možda bi trebalo analizirati zašto se nisu ispričali oni koji su bili u Partiji, a sada su članovi drugih stranaka. Podsjetio je kako je samo 5 posto bivših članova partije sada u SDP-u, dok je 70 tisuća, uglavnom onih najrigidnijih prešlo u druge stranke.

• Komunistička je ideologija jedina zla ideologija koja je harala ovim prostorima i zbog koje je stradao hrvatski narod.

Ivo Sanader je odgovorio kako zastupnik Malević ni jednom riječju nije argumentirao svoje neslaganje s onim što je kazao Sanader. Zastupnik Malević se ne mora slagati s iznesenim konstatacijama, ali ako ih želi osporiti, nužno je da iznese protudokaze.

Predsjednik **Tomčić** je upozorio kako je isteklo vrijeme za prijavu za pojedinačnu raspravu, te je dodao da će rasprava o ovoj temi, prema njegovom proračunu trajati 2,5 mjeseca, ako se nastave ovako brojne replike. Pozvao je zastupnike da promise imaju li pravo na ovaj način koristiti novac poreznih obveznika.

Pravo na repliku Ivi Sanaderu iskoristio je **Josip Leko (SDP)**, koji je istaknuo kako ga više zanima i brine hrvatska budućnost, nego hrvatska prošlost. Zastupa ideju o pomirbi, ali u kontekstu bolje budućnosti, za što je potrebna tolerancija i iskrenost, te politička i osobna jasna opredijeljenost. Zastupnik Sanader je iznio kako HDZ nije organizator Splitskog skupa, ali podržava i artikulira tamo iznesena stajališta i zahtjeve. Na taj način nije moguće iskreno zastupati ideju pomirbe, ne ograđujući se od kvalifikacija prema kojima je hrvatska vlast progonitelj hrvatskih branitelja, izdajnička i nedemokratska, koju se optužuje da abolira čet-

nike i zločine radi lakšeg i bezbolnijeg uključivanja u procese balkanske suradnje.

Vlada bi trebala stupiti u pregovore s udrugama

Odgovarajući na repliku **Ivo Sanader** je ponovio kako HDZ podržava skup u Splitu, te kako su sudjelovali na njemu, izražavajući punu potporu svim skupovima koji će se održati s ciljem obrane dostojanstva Domovinskog rata. Njegovi su organizatori demonstrirali vrlo visok stupanj odgovornosti, a ljudi koji su sudjelovali na skupu razišli su se nakon pola sata, bez ijednog incidenta. Poziv da se HDZ ogradi od, na splitskom skupu, iznesenih kvalifikacija, upućen je na krivu adresu. Sanader je predložio da vlast stupi u dijalog s udrugama i sa Stožerom, te da s njima pokuša naći rješenje, te eventualno argumentirati zašto nemaju pravo na slobodu izražavanja.

Dr. Zdravko Tomac (SDP) pozvao je zastupnike da prekinu silne replike i ispravke netočnog navoda, jer je rasprava skrenula s teme radi koje se i održava. Na taj će način hrvatska javnost biti razočarana, jer se govori o raznim temama, a ne o onoj najbitnijoj. Trebalo bi se kloniti teških riječi, a rasprava je došla do točke koja razdvaja puteve konstruktivne rasprave o situaciji u kojoj se danas nalazi Hrvatska i nekonstruktivne rasprave.

Predsjednik **Tomčić** se pridružio apelu zastupnika Zdravka Tomca.

Ivo Sanader je odgovorio kako drži da ne bi trebalo prekinuti s replikama, jer one služe razbistravanju stajališta i artikuliranju zaključaka koji će biti doneseni na kraju rasprave o ovoj temi. Pridružio se, međutim, apelu da se raspravljati treba o onom bitnom, te je stoga na početku svog izlaganja i predložio da se predloženi zaključci povuku, jer duh u kojem su pisani ocrtava razlog zbog kojeg su se prosvjednici okupili. Ti se zaključci, u ime demokracije, neće moći prihvatiti.

Ljubica Lalić (HSS) je replicirala želeći razjasniti kako su motivi za splitski skup i seljačke prosvjede sasvim drugačiji. Seljaci su 1999. godini bili prisiljeni na taj korak, jer ih nitko iz tadašnje Vlade nije htio primiti i saslušati njihove zahtjeve: tražili su da im se isplati cijena žita primjerena uloženoj trudu, da im se isplati novac za njihova dobra koja su predali prije godinu i više, te da im se isplate premije koje su zakonom, pravilnikom i obećanjima utvrđene, ali im nikada nisu isplaćene. Na tim se pro-

svjedima nisu mogle čuti uvredljive riječi upućene Vladi, niti pozivanje na podjelu »mi« i »oni«. Napokon, nije se tražila ni suspenzija pravne države i nadležnosti pravosudnih organa, već upravo suprotno – tražili su da profunkcionira pravna država.

Ivo Sanader je odgovorio kako nitko nikad nije osporio razloge za seljačke prosvjede, kao ni njihovu opravdanost. Ocijenio je negativnom činjenicu da ih nitko iz HDZ-ove Vlade nije htio primiti na razgovor. Stoga je preporučio kako bi i zahtjeve Stožera trebalo saslušati na razgovoru s predstavnicima Vlade, a ne unaprijed zaključivati kako oni pozivaju na državni udar. Na taj bi se način razjasnile sve dileme. Loše je, međutim, marginalizirati situaciju, iako nikome nije u cilju suspendirati pravnu državu. Radi se o ljudima koji su u ratu stali u obranu države, te se pokazali da im je stalno do toga da u Hrvatskoj funkcionira pravni sustav i pravna država.

U budućnost se ne može s glavom okrenutom unatrag

U replici je **Vladimir Šepčić (SDP)** iznio kako će se teško naći zajednički jezik jer je dio zastupnika još uvijek usmjeren na događaje iz 1941. godine, te je upitao kako se može u budućnost s glavama okrenutim unatrag. Stalno se spominje nekakva pomirba, iako zastupniku nije jasno s kime bi se on to morao miriti jer je rođen tek 1950. godine, a sastav Hrvatskog sabora po godištu je sličan njegovom. HDZ stalno poziva na raskol hrvatskog naroda, da se ljudi opredijele za neku stranu. Kuda to Hrvatska ide i kuda je to želi HDZ odvesti, upitao je Šepčić Ivu Sanadera, ocjenjujući kako čelnništvo HDZ-a ne zna što radi i kako nije u stanju odgovoriti na postavljene izazove.

Ivo Sanader je odgovorio kako vika i povišeni ton ne mogu zamijeniti prazninu u argumentaciji. On je pozvao na nadvladavanje novonastale situacije, govoreći o velikoj traumi hrvatskog naroda, koja je rezultirala podjelom naroda, koja je nedopustiva za budućnost hrvatskog naroda i budućnost zemlje. Sabor je jedina politička pozornica na kojoj se mogu problemi riješiti, te je pozvao zastupnike da pronađu način za pronalaženje rješenja. Zastupnik je ponovno predložio, budući da nije dobio odgovor, da se povuku zaključci o kojima će se na kraju rasprave glasovati, a koji govore o državnom udaru.

Predsjednik je zamolio zastupnike da podrže presedan i da se riječ da potpredsjedniku Vlade.

Zločin (ne)zastarijeva

Ispravljajući navod **Mate Arlovića, Ivan Jarnjak (HDZ)** je rekao kako je hrvatska potraga za Mrkšićem, Šljivančaninom i Radićem bila bespredmetna nakon što je Međunarodni sud raspisao tjeralice za njima. Na Arlovićevu tvrdnju kako zločin ne zastarijeva pozvao se zatim **Željko Krapljan (HDZ)**, upitavši hoće li premijer Račan upitati Carlu del Ponte kada će oni koji su pobili 3 milijuna nedužnih Vijetnamaca – Amerikanci – u Haag. Koji su ga, podsjetio je, osnovali da bi se tamo sada sudilo Hrvatima i »tamo nekima« iz afričkih zemalja. Na upit predsjednika Doma, **Zlatka Tomčića**, koji navod ispravljajući, zastupnik **Krapljan** rekao je da je ovi me želio ustvrditi da ratni zločin za neke (Amerikance) zastarijeva. Uz ocjenu kako je u Haagu kamen spoticanja te da 99 posto problema hrvatskih branitelja leži u Haagu, zastupnik je predložio vladajućoj šestorci da se »riješi taj problem, jer će time biti riješeno sve«.

Ljubo Česić-Rojs (HDZ) ispravio je zastupnika Sanadera. Agresija na Republiku Hrvatsku izvršena je od strane Srbije i Crne Gore, ali i iz »unutarnjih redova«. Ustvrdivši kako je »najopasnije imati zmiyu u njedrima«, rekao je kako su po Zagrebu »ubijali UDBA i KOS«. Oni su, naglasio je, i danas digli glave, »mobilizirani su svi udbaši i kosovci, mobiliziran je 10. korpus«. Napomenuvši kako ih ima »i tu među nama« te da ih je najviše, možda, bilo u HDZ-u, rekao je da su upravo zbog toga birači 3. siječnja glasovali tako kako su glasovali.

Da bi ispravio Milanu Opačić za riječ se javio dr. **Juraj Njavro (HDZ)**. Ne samo da je cirkulirao jedan već dva Prijedloga zakona o pravima hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji i koordinacija udruga je jednoglasno odbila Prijedlog.

Ispravljajući navod **Ingrid Antičević-Marinović** i **Vladimir Šeks** je rekao kako Slavko Linić nije samo komentirao presudu Upravnog suda već ju je nazvao kriminalnim aktom i rekao da suci koji su je donijeli ne mogu više nositi sudačke odore. Nije li to miješanje u vlast (sudbenu), koju imputirate HDZ-u upitao je zastupnik, komentirajući tvrdnje zastupnika Vladimira Šepčića.

Drago Krpina (HDZ) rekao je kako je **Ingrid Antičević-Marinović** netočno ustvrdila da je HDZ kroz 10 godina gurnuo Hrvatsku u provaliju. Hrvatska je samostalnom postala tek zahvaljujući politici Hrvatske demo-

kratske zajednice (»koju je šef vaše partije proglasio Strankom opasnih namjera«).

Ispravljajući navode zastupnice **Zgrebec, dr. Anto Kovačević** uvodno je rekao kako zastupnici ne bi trebali iz sabornice dok se ne postigne »općedomoljubni, nacionalni konsenzus o istini«, jer samo to može spasiti Hrvatsku. Jedino je rješenje – skinuti hipoteku zločina, svih, s ovog naroda i procesuirati sve. Vladajuća partija (»SDP, odnosno SKH«) nije učinila ništa da se procesuiraju zločini počinjeni u tzv. antifašističkoj borbi, odnosno zločini partizana u Bleiburgu – zločinci Bleiburga šetaju mirno Hrvatskom – rekao je zastupnik.

• Jedino je rješenje – skinuti hipoteku svih zločina s ovog naroda i procesuirati sve. Vladajuća partija (SDP odnosno SKH) nije učinila ništa da se procesuiraju zločini počinjeni u tzv. antifašističkoj borbi, odnosno zločini partizana u Bleiburgu. Zločinci Bleiburga mirno šetaju Hrvatskom.

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) replicirala je najprije Sanaderu. Nije točno da policija privodi na informativne razgovore ljude samo zato što su članovi HDZ-a. Privode se i progone oni za koje postoji osnovana sumnja da su počinili kazneno djelo, koje (ranije) nisu privodili upravo zato što su članovi HDZ-a.

Mr. **Mato Arlović** netočno je nazvao tvrdnju Sanadera da HDZ ne potiče podjele. Potkrijepio je to dokumentom što ga je HDZ uputio iseljenim Hrvatima u Kanadi i SAD-u, u kojem, kako je rekao, »koordinacija uz podršku, zapravo, HDZ-a i njegovog stručnog i tehničkog servisa poziva na podjele i u isto vrijeme optužuje Mesića i Račana za veleizdaju.

• Uz podršku HDZ-a i njegovog stručnog servisa, poziva se na podjele i u isto vrijeme optužuje Mesića i Račana za veleizdaju.

Vladimir Šepčić (SDP) rekao je Sanaderu kako smatra da pomirbe ni

ne treba, jer se rođeni iza rata nemaju s kime miriti jer se ni sa kim nisu ni svađali. A da ima ponovo »prozivanja na 90-tu i spiskova za odstrel« govorio je Luka Podruk na splitskom mitingu, napomenuo je.

Usljedi su ispravci dr. **Ive Sanadera**. Rojsu je pojasnio da je rekao kako je agresor bila Srbija, Crna Gora i JNA uz pomoć pobunjenih Srba. Zastupnici **Ingrid Antičević-Marinović** rekao je, pak, kako je argument za tvrdnju o privođenju članova HDZ-a našao u izjavi premijera Račana kako je HDZ pod istragom (tu izjavu, dometnuo je, premijer nije demantirao, iako ga je i tog dana pozvao da to učini).

Ivan Penić (HDZ) notornom je laži nazvao Ninićevu tvrdnju kako je lani prisluškivan 70 osoba, dok bi se u Domu moglo naći i više od tog broja onih koje je prisluškivala HDZ-ova vlast u ranijim vremenima.

• HDZ ne poziva na podjele nego na konsenzus oko bitnih pitanja od nacionalnog i državnog interesa.

Ispravljajući navod Mate Arlovića, dr. **Ivo Sanader** je izjavio kako HDZ ne poziva na podjele nego na konsenzus oko bitnih pitanja od nacionalnog i državnog interesa. **Vladimir Šeks** je, pak, Arloviću upitao što želi dokazati svojom tvrdnjom o dopisu upućenom iseljenicima.

Nakon stanke, predsjednik Zastupničkog doma **Zlatko Tomčić** izvijestio je zastupnike da klubovi zastupnika nisu prihvatili njegov prijedlog o izbjegavanju replika i ispravaka tijekom rasprave, apelirajući na zastupnike da se, ipak, od toga maksimalno suzdrže.

U Hrvatskoj se politika upliće u pravosuđe

Anto Đapić (HSP) na početku je izlaganja, u ime **Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a**, izjavio kako je splitski skup imao više nazočnih nego, zajedno, tzv. povijesni skupovi Tuđmana i Broza. Rekao je, zatim, kako bit ne pogađaju argumenti šestorice kako je prijašnja vlast donijela Ustavni zakon o suradnji s Haškim sudom i Zakon o oprostima te kako su političkim odlukama abolirani gotovo svi srpski teroristi u Hrvatskoj osim njih 20-tak. Jer, bit problema je činjenica da se u Splitu skupilo između

100 i 200 tisuća ljudi te pitanje – što je te ljude skupilo tamo.

Po riječima **Đapića**, hrvatski čovjek želio je upozoriti da u ovoj državi nešto nije u redu («država je u depresiji, velika je nezaposlica, narod je naglasio, ponos i dostojanstvo koje je ostvario kroz Domovinski rat. I ako smo to počeli, na neki način, dovoditi u pitanje kroz uhidbene naloge, kroz suđenja ljudima koji predstavljaju simbole Domovinskog rata, narod reagira na način na koji je reagirao – spontano, ali vrlo odmjereno, bez ijednog ekscesa, osim eventualnih izreka, parola – rekao je Anto Đapić.

• Narodu su ostali ponos i dostojanstvo koje je ostvario kroz Domovinski rat, i ako smo to počeli dovoditi u pitanje kroz uhidbene naloge, kroz suđenja ljudima koji predstavljaju simbole Domovinskog rata, narod reagira na način na koji je reagirao – spontano, ali vrlo odmjereno, bez ijednog ekscesa, osim eventualnih izreka, parola.

On je zatim ustvrdio kako bi trebalo demistificirati »tu priču o pravnoj državi u Hrvatskoj«. Veliko je pitanje koliko je u Hrvatskoj sudstvo neovisno u odnosu na ovaj događaj, a sam pojam pravne države nije sveta krava, napomenuo je. Naglasivši kako država mora biti pravna, ali i pravedna, mora imati sluha u osjetljivim nacionalnim problemima, da osluhne kako u ovom trenutku reagira dio hrvatskog naroda.

Zastupnik **Đapić** je, u nastavku izlaganja, rekao kako nitko nikad nije odgovarao za zločine počinjene nad pripadnicima oružanih snaga NDH koji su pobijeni bez suda, upozorivši s tim u svezi kako je kod Maribora nedavno iskopana kilometarska jama s posmrtnim ostacima tisuća tih vojnika. Kako reče, uslijedilo je 45 godina progona, ubijanja («do 1950. znalo se ljude izvesti iz kuće i na pragovima ubijati pred ženom i djecom»).

Vrativši se ponovo splitskom mitingu, zastupnik je napomenuo kako se sudilo i američkim vojnicima, ali pred vojnim sudovima, zatvorenim za javnost.

• Je li se politički razmišljalo o tome da je u Gospiću, praktički bio priveden i ispitivan svaki odrasli čovjek koji je bio u Domovinskom ratu?

Da se u Hrvatskoj politika upliće u pravosuđe, po riječima zastupnika HSP-a, svjedoči to što je u Gospiću ispitano više od 300 hrvatskih branitelja («je li se politički razmišljalo o tome da je u Gospiću praktički, bio priveden i ispitivan svaki odrasli čovjek koji je bio u Domovinskom ratu?») te što je sudski proces protiv gospićke skupine premješten u Rijeku, a i što su pojedini državni službenici Službe za zaštitu državnog poretka po nekoliko puta, »preparirani«, dopunjavali svoje iskaze u Rijeci. Političkih odluka je bilo, napomenuo je, i kod zadarskog slučaja (predsjednik suda rekao je da zadarski sud priprema sve ako državni vrh ne odluči drugačije; iz kompetentnih krugova hrvatskog pravosuđa čulo se da bi bilo bolje da se njima sudi u Haagu, jer je zločin počinjen u drugoj državi).

Po procjeni Ante **Đapića**, u Hrvatskoj danas nijedna politička stranka ne može pokrenuti 150 tisuća ljudi na ulicu pa nije, kako reče, prava stvar govoriti da je to u organizaciji jedne stranke. Domovinski rat je zadnji čvrsti stup u Hrvatskoj, naglasio je, a narod boli nepravda. S jedne strane uhidbeni nalozi za osobe koje predstavljaju simbole Domovinskog rata, a s druge s amnestira 80-ak srpskih pobunjenika.

Zastupnik je rekao kako je i pomoćnik Državnog odvjetnika dao političku izjavu, rekavši da bi Norca trebalo privedi zbog jedne stvari, ali da će ukoliko Haag bude to tražio biti prosljeđen u Haag.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo upozorenje kako vlast manipulira izjavom Busha, koja – tvrdi **Đapić** – nema veze s prosvjedima već je konvencionalni odgovor na čestitku povodom Bushova izbora.

Dubravka Horvat (SDP) rekla je kako je teško povjerovati da se skup od 200 tisuća ljudi dogodio spontano, među ostalim i zato što je plaćen prijevoz u iznosu više od 80 tisuća kuna, a i stoga što to nije prvi put da se pokušava dovesti u pitanje legalno i legitimno izabrana hrvatska vlast. Narod boli nepravda, složila se zastupnica, komentirajući **Đapićeve**

tvrdnje, ali zato što su ljudi u proteklih deset godina ostali bez posla, bez poduzeća i imovine, što su branitelji, vrativši se s ratišta, ostali bez osnovnih uvjeta za život.

Problemi se ne mogu gurati pod tepih

Replicirajući, **Anto Đapić** je rekao kako nijednom riječju nije u raspravi, niti na skupu, osporio legalitet niti legitimitet novoizabrane vlasti već upozorio na otvorene probleme, koji se ne mogu gurati pod tepih. Rekao je da je skup djelomično spontan, a tehnička su pitanja način dolaska i prijevoza. Ne treba, naglasio je zastupnik, zabijati glavu u pijesak, kako je, dometnuo je, vrlo hrabro rekao pripadnik Koalicije.

Uvjeti rata često određuju nesretne učinke

Mr. **Nevo Šetić (HDZ)** upoznao je zastupnike s dopisom istarskih antifašističkih boraca, u kojem se oni osvrću na ideju Furija Radina o poklonu žrtvama bačenim u istarske kraške jame (fojbe). Objašnjavajući svoje stajalište s tim u svezi oni u dopisu, koji je zastupnik najvećim dijelom citirao, kažu kako u svakom ratu stradaju nevini ljudi te kako dozvoljavaju da su u danima bezvlašća moguće bile i pojedinačne osвете, za koje NOB ne snosi odgovornost niti ih podržava. Takvim su se žrtvama davno poklonili te ovom prigodom iskazuju dužno poštovanje i dodaju kako Istarski antifašistički borci ne mogu prihvatiti dug pojedinca i organizacije koje njihove pale borce svrstavaju u ratne zločince. U dopisu još stoji, nastavio je zastupnik, da je svaki rat teška i velika nesreća za sve koji u njemu sudjeluju, da je povijest pokazala da nema bezgriješnih ratova, da uvjeti rata vrlo često određuju i nesretne učinke te da su fojbe produkt ratnih uvjeta.

Zastupnik je na kraju napomenuo kako je ovime dopunio izlaganje Ante Đapića, napomenuvši još kako s više odgovornosti treba ući u »razna optuživanja«.

Ljerka Mintas-Hodak (HDZ) javila se radi ispravka navoda zastupnice Horvat. Treba, rekla je, raskrinkati demagogiju kojom se stalno pokušava prebaciti odgovornost na HDZ i prošlih deset godina. Stopa nezaposlenosti rekordno je rasla baš prošle godine, napomenula je, uz podatak o 35 postotnom povećanju u odnosu na siječanj prethodne godine.

Dubravka Horvat odgovorila je da su 150 do 170 tisuća (novo)neza-

poslenih koji se spominju samo posljedica. Ti ljudi u proteklih par godina nisu uopće primali plaću, niti imali ikakvih prava, jer su bili »zaposleni«, a nisu dobivali nikakva sredstva za život - pojasnila je.

• Bilo bi uistinu strašno da se procesuiraju zločini Hrvata a da nije procesuiran nijedan srpski zločin. Da to nije točno svjedoči podatak o 6 tisuća kaznenih prijava, oko 2 tisuće započetih procesa i 900 pravomoćnih presuda.

Bilo bi uistinu strašno da se procesuiraju zločini Hrvata, a da nije procesuiran nijedan srpski zločin - rekao je **Nenad Stazić**. Da to nije točno svjedoči, naglasio je, podatak o više od 6 tisuća kaznenih prijava, oko 2 tisuće započetih procesa i 900 pravomoćnih presuda.

Mr. **Marin Jurjević** javio se radi ispravka navoda Ljerke Mintas-Hodak. Nezaposlenost je u odnosu na zadnju godinu vladavine HDZ-a smanjena za 10 posto, rekao je, potkrijepivši to brojčanim pokazateljima.

Ivan Milas javio se da bi ispravio Dubravku Horvat. Netočno je da je kriva ova ili ona Vlada. Riječ je o posljedicama globalizacije i jedini je izlaz u promjeni politike prema Međunarodnom monetarnom fondu i Svjetskoj banci - da se vodi vlastita politika, a ne slušaju »oni koji nas žele osiromašiti.«

Ljerka Mintas-Hodak rekla je kako Jurjević nije i ne može ispraviti podatke iznesene u informativnoj emisiji Hrvatske televizije o broju nezaposlenih u siječnju ove prema siječnju prošle godine.

Na mjesta otpuštenih branitelja dovode se kosovci, udbaši i bivši SZUP-ovci

Jurjevića je odlučio ispraviti i **Ljubo Česić-Rojs**, tvrdnjom kako se otpuštaju branitelji i svi ostali te na njihova mjesta dovode umirovljenici. U SIS-u je, rekao je, jednim potpisom smijenjeno 168 ljudi, dragovoljaca od 1991. a na njihova mjesta su dovedeni udbaši, kosovci izbačeni s posla i bivši SZUP-ovci (već deset godina umirovljeni).

Mr. **Marin Jurjević** odgovorio je Ljerki Mintas-Hodak da je iznio

službene podatke o nezaposlenim osobama u 1999. i 2000. godini, iz čega se vidi da je indeks rasta nezaposlenosti smanjen. Zatim je dodao kako je u 1999. umirovljeno 60 tisuća građana, a u prvih dvanaest mjeseci vladavine šestorke - 17 tisuća. Dr. **Ljerka Mintas-Hodak** na to je rekla kako se manipulira tvrdnjama te, sada, i podacima o rastu nezaposlenosti. Podatak objavljen na Televiziji isto je tako služben, ali se odnosi na drugo razdoblje (siječanj 2001. prema siječnju 2000.) pojasnila je.

Ne može se u parlamentu raspravljati o suspenziji pravne države

Dr. **Zlatko Kramarić (LS)** izlagao je u ime *Kluba zastupnika LS-a i HNS-a*. Ne može, napomenuo je uvodno, pristati da se u parlamentu raspravlja o tome jesmo li svi jednaki pred sudovima treba li ili ne suspendirati pravnu državu. Očito se iznova vraćamo u jedno pretpolitičko vrijeme i, zapravo, i dalje pristajemo na ograničenje i razaranje civilnog društva.

Klub zastupnika LS-a i HNS-a ne može pristati, naglasio je, da se građansko i moderno društvo supstituirano kastinskom organizacijom, u kojoj si neki daju za pravo da imaju posebna prava. Ne mogu pristati da žive u društvu gdje se neki ponašaju da su izvan sistema i da su nedodirljivi, i da ih dio javnosti tretira kao junake, heroje, legende (»dobro je iz povijesti znano kako veliki dio legendi završi«). Jer, ako bismo na takvo što pristali onda bismo se suočili s potpunom destrukcijom civilnoga društva, individualne i grupne autonomije.

• Ne možemo pristati da se građansko društvo supstituirano kastinskom organizacijom u kojoj si neki uzimaju za pravo da imaju posebna prava.

Kao moderne građanske stranke LS i HNS ne mogu pristati na sudjelovanje u prevladanim podjelama i konfliktima iz prošlosti, na ideologizaciju društva ideologijama, koje ovome društvu ništa dobro nisu i nikad ne mogu donijeti - rekao je zastupnik Zlatko Kramarić. Ustvrdio je zatim kako se opet uvodi stara, totalitaristička paradigma - »mi«, »oni«, »prijatelji-neprijatelji«, gdje bi

se ti prijatelji i neprijatelji morali iznova homogenizirati.

Tip političkog govora kakav je dominirao na splitskom skupu, po riječima zastupnika Kramarića dovodi do destrukcije društva, dezorganizacije države, depersonalizacije ličnosti.

• Tip političkog govora kakav je dominirao na splitskom skupu dovodi do destrukcije društva, dezorganizacije države, depersonalizacije ličnosti.

Napomenuvši kako se »ježi« od kolektivnih parola »da smo svi mi nešto«, zastupnik je rekao kako je on Zlatko Kramarić »građanin svijeta«, samo to i da ništa drugo ne pristaje biti, da ne pristaje da ga se supstituiru na kolektivnoj razini.

Nije moguće da su nam uvijek krivi drugi, dodao je, te zatim nastavio sljedećim riječima:

»Na takvim porukama ne može se graditi moderno društvo, sa stabilnim, neovisnim institucijama. I upravo zbog toga se mi iz LS-a i HNS-a želimo postaviti na čelo građanske Hrvatske, koja je, po svim anketama, jedna tiha velika većina.«

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: napomenu zastupnika kako je teško pristati na to da dobar dio javnosti ne samo da nije spreman osuditi zločin nego ne želi ni čuti za njega; upozorenje kako ravnodušnost spram objektivnih istina nije dobar saveznik; apel da se javnost jednom zauvijek suoči s time što se dogodilo u prošlosti, u Gospiću i Pakracu; napomenu kako nitko iz LS-a i HNS-a nije doveo u pitanje legitimitet »Bljeska« i »Oluje«, ali su doveli u pitanje ono što se događalo nakon toga.

• Dio javnosti ne samo da nije spreman osuditi zločin već ne želi ni čuti za njega.

Anto Đapić replicirao je Kramariću upitom – je li pravna i pravična država koja u lisičinama vodi organizatora obrane brigadira Čanića. Bilo je to, podsjetio je, i na naslovnica listova koji su, u istom broju, objavili i razgovor s organizatorom pobune u zapadnoj Slavoniji koji je prigovarao zbog vrlo sporog povratka Srba.

Zlatko Kramarić uzvratilo je da je protiv privođenja u liscama (moraju se izmijeniti zakoni prema kojima policija tako postupa), da svatko ima pravo na anonimnost, na poštovanje digniteta, da nitko nije kriv dok mu se to ne dokaže. Kad je riječ o zblavnjima u istočnoj Hrvatskoj, poznati su – rekao je – njegovi govori i o Zakonu o aboliciji, o Pismu namjere, o Erdutskom sporazumu i o Sporazumu o normalizaciji odnosa s Jugoslavijom.

Replicirajući Kramariću, dr. **Anto Kovačević** rekao je da je liberalizam koji je on ponudio hrvatskom narodu pogubniji od »crvenoga i crnoga«. Hrvatska sudbina, naglasio je, nije ni komunizam ni fašizam, a još manje liberalizam. Autentično je pitanje – hoće li zastupnici stati na stranu autentične, žive Hrvatske sa splitske rive ili na stranu Carle del Ponte. Je li pravna država, upitao je zastupnik, »ako ista pravosudna struktura samo dan prije nego što se treba uhititi Čanića i Norca amnestira Budisavljevića, Čedu, Četnika (i 80 četnika), koji ubija i kolje jednu djevojčicu od 13 godina, jednu staricu od 95 godina«.

• Je li pravna država ako ista pravosudna struktura samo dan prije no što se treba uhititi Čanića i Norca amnestira Čedu Budisavljevića i osamdeset četnika?

Na upozorenje predsjednika **Tomčića** Kovačeviću da izbjegava karakterizacije (pozitivne ili negativne) bilo koje političke stranke ili ideologije, dr. **Anto Kovačević** uzvratilo je da ga predsjedavajući ne može kao zastupnika poučavati Poslovniku, što će i kako govoriti. Na upozorenje **Zlatka Tomčića** da je uvrijedio sve liberale, **Anto Kovačević** je odgovorio da se i ljevica i desnica može osjećati isto tako povrijeđenom, dok je **Tomčić** komentirao kako pokušava zadržati nekakav dignitet Doma.

Za riječ se zatim javio, radi odgovora, **Zlatko Kramarić**. Napomenuvši uvodno kako Kovačevića ostavlja u njegovom uvjerenju te da mu neće držati predavanja o liberalizmu, zastupnik je rekao da je spomenuta abolicija stvar hrvatskog pravosuđa, da postoji institut žalbe, ali da se to nikako ne rješava na ulici. U svom govoru, napomenuo je, nije abolirao ni amnestirao nijedan zločin.

• Abolicija je stvar hrvatskog pravosuđa, postoji institut žalbe.

Replicirajući Kramariću, **Vladimir Šeks** ga je upitao kada se i pod kojim okolnostima kani »stavljati na čelo, da li na nekim izborima ili sada već«. Uslijedio je zatim upit zastupnici Pusić – kako se ona želi staviti na čelo liberalne, civilne, građanske Hrvatske. **Zlatko Kramarić** je uzvratilo da sigurno ne na čelo kolone, već na izborima, dometnuvši kako žele poručiti hrvatskoj javnosti da postoji treći put.

»Pravna država« nije čarobna formula

Da »pravna država« nije čarobna formula – bio je komentar **Ivana Milasa**, koji je ustvrdio da se nije bavila svojim braniteljima te da se od Hrvatske traži da jedina to riješi na takav način. Napomenuo je zatim kako su, primjerice, Francuzi mogli ubijati Nijemce u osloboditeljskom ratu, ali da nisu rješavali problem svojih branitelja na način kako to sugerira »građanin svijeta«, Kramarić.

Napomenuvši kako kvalifikaciju »građanin svijeta« doživljava kao kompliment, **Zlatko Kramarić** je odgovorio upitom – misli li zastupnik da se doista mora zažmiriti na zločine nad civilima, djecom i starcima. Da li je to doista put koji će Hrvatsku odvesti u demokratsko, moderno i građansko društvo.

Ustvrdivši da je Kramarić ponudio globalizaciju kao rješenje, **Ivan Milas** je rekao da to podrazumijeva deregulaciju – da se kapital slobodno kreće kuda hoće, a radnik ne može nikud. Globalizacija je, naglasio je, u Rusiji skratila prosječno trajanje života na 55 godina, s tendencijom snižavanja. Nema tu jednakosti, to je društvo bez osjećaja i srca – zaključio je.

Netočno je da sam ja sugerirao da treba zažmiriti nad bilo kojim zločinom – rekao je, replicirajući Kramariću, **Drago Krpina**, rekavši kako je samo problematizirao tezu da se nastali društveni konflikt može riješiti suhoparnim pozivanjem na pravnu državu. Dometnuo je zatim kako se Kramarić nije pozivao na tu jednostavnu formulu kod donošenja, na zahtjev generala Kleina, Zakona o oprostima od krivičnog gonjenja onih koji su sudjelovali u oružanoj pobuni. **Zlatko Kramarić** uputio je zastup-

nika na fonogram o raspravi o Zakonu o oprostima da provjeri što je govorio.

Hrvatski narod treba ujediniti poštovanje ustavnog poretka

Izlaganje u ime *Kluba zastupnika HSLS-a Dražen Budiša* započeo je replikom Anti Kovačeviću, rekavši kako liberali s ponosom ističu da iza hrvatske, a i europske liberalne tradicije ne stoje ni Jasenovac ni Bleiburg, Vukovar ni Škabrnja, Gospić ni Pakračka Poljana. Prošlo stoljeće hrvatske povijesti odvijalo se u sukobu totalitarnih ideologija.

Govoreći o splitskom skupu, najprije je izjavio da se ne može olako prijeći preko njegove masovnosti te da se svođenjem svega na političku organizaciju i manipulaciju ne bi dobio odgovor – zašto se okupilo toliko građana. Nesumnjivo postoje, naglasio je i gospodarski i socijalni i politički razlozi za takvo što, te svi odgovorni moraju izvući pouke iz masovnosti, žestine i visoke motiviranosti velikog dijela građana, uglavnom južne Hrvatske.

Jednako tako moramo posve jasno reći, rekao je Budiša, za većinu političkih zahtjeva koji su se postavili, i političkih govora koji su održani, i posebno dokument koji je usvojen – kada bi to bila politička platforma ove nacije onda bi se dovelo u pitanje ono što smo ostvarili u procesu stvaranja hrvatske države, i doveli bismo u pitanje i našu perspektivu. To ne može biti politička platforma.

• Kad bi većina političkih zahtjeva koji su postavljeni, i političkih govora koji su održani te, posebno, dokument koji je usvojen bili politička platforma ove nacije onda bi se dovelo u pitanje ono što smo ostvarili u procesu stvaranja hrvatske države i doveli bismo u pitanje i našu perspektivu.

Očigledno su velike razlike u hrvatskom narodu oko ocjene različitih povijesnih događaja, a hrvatski narod treba ujediniti – poštovanje ustavnog poretka i zakona te osnovnih ustavnih vrednota, prema kojem su svi građani u državi ravnopravni i pred

zakonom jednaki. Kad bismo odustali od tog načela onda ne bismo samo odustali od koncepcije liberalne ili građanske ili civilne Hrvatske nego bismo odustali i od elementarnih pretpostavki demokratske Hrvatske, bez obzira na političko, ideološko opredjeljenje – rekao je zastupnik HSLS-a.

Politički kaos onemogućuje svaku Vladu

Napomenuvši, zatim, ako se ne smiju zaboraviti ni problemi s kojima se suočava hrvatski narod u BiH, Budiša je rekao kako politički kaos ne onemogućuje samo ovu već svaku Vladu da ostvari program. Legitimno je tražiti nove izbore i izražavati nezadovoljstvo učincima Vlade, legitimno je kritizirati nespretnu potezu koji su se vukli i u proteklih godinu i pol dana, ali svaka vlast, napomenuo je, ima pravo na pogrešku. Ali, argument da je jedna počinjena greška ili pogrešna izjava razlog, da to bude način djelovanja i ponašanja, posve je na klimavim nogama, i kada bi to bila naša politika mi bismo ušli u područje političkog voluntarizma s nesagledivim posljedicama – rekao je zastupnik. Rekavši zatim kako ne prihvaća političke ocjene sa splitskog skupa, pogotovo ne uvrede na račun niza ljudi, izrazio je zadovoljstvo što je skup prošao bez nasilja te zatim dometnuo kako će se turistički boeking početi dizati, jer je Hrvatska pokazala političku stabilnost, pokazala da se može suočiti i s teškim političkim izazovima i masovnim skupovima.

Skupovi visokog rizika mogu u Hrvatskoj proći bez tragičnih posljedica zato što je hrvatski narod svjestan svoje krvave povijesti u prošlom stoljeću i što golemu većina teži miru, stabilnosti i poštovanju ustavnog poretka i što se s obzirom na političko iskustvo boje da sukobi ne izađu iz institucija političkog sustava, rekao je Dražen Budiša, rekavši kako je jedinstvo hrvatskog naroda vrednota koja se mora čuvati.

Spremnost da se povuče raniji prijedlog zaključaka

On je, u ime HSLS-a, izrazio spremnost da se povuče raniji prijedlog zaključaka, jer su nastali u trenutku povišenog raspoloženja, pod utjecajem događaja, predloživši da se rasprava okonča zaključcima kojima će se podsjetiti na Deklaraciju o Domovinskom ratu (koju nije prihvatio samo HSP) u kojoj se ukazuje na

njegove temeljne vrijednosti i odlučnost te predviđa da je, radi dostojanstva Domovinskog rata, hrvatsko pravosuđe dužno precesuirati sve moguće slučajeve pojedinačnih ratnih zločina, teških povreda humanitarnog prava i svih drugih zločina počinjenih u agresiji na Republiku Hrvatsku i u oružanoj pobuni tijekom Domovinskog rata.

• Svaki politički pritisak na pravosuđe, bez obzira s koje strane dolazio, ugrožava jedan od bitnih temelja Hrvatske kao pravne i pravične države.

Zastupnik je predložio da se, uz to, zaključči kako nije ugrožen dignitet Domovinskog rata niti dignitet hrvatskih branitelja u sudskim postupcima koji se sada vode te da svaki politički pritisak na pravosuđe, bez obzira s koje strane dolazio, ugrožava jedan od bitnih temelja Hrvatske kao pravne i pravične države. Uz to bi trebalo naglasiti kako Hrvatski sabor, ne dovodeći u pitanje pravo na javne prosvjede, jer su zajamčeni Ustavom, poziva građane koji prosvjeduju da to očine izbjegavajući, kao i dosad, svaki oblik nasilja te da ne poduzimaju radnje koje bi dovodile u pitanje normalno funkcioniranje hrvatske države.

Tražiti zakonodavno rješenje

Replicirajući Draženu Budiši, **Drago Krpina** rekao je kako mora biti jasno da se konflikt koji postoji godinama neće moći razriješiti »jednostavnim, suhoparnim« ponavljanjem kako se treba držati pravne države. Želi li se naći rješenje za uklanjanje latentnog društvenog sukoba misli bi, naglasio je, trebalo upraviti prema traženju rješenja u zakonodavnom kontekstu.

Zašto bi za jednog generala vrijedilo načelo pravne države, a za drugog ne – upitao je zastupnik, ustvrdivši kako ljetos, »kad je Hrvatsku tresla groznica od slučaja Stipetić« Budiša nije samo »ponavljao rečenicu pravna država«, ali je tada – kako reče – bila drama, kojoj je i Budiša davao na dramatičnosti i opsegu.

Milan Kovač, replicirajući Budiši, rekao je kako ništa od poštovanja pravne države ako prvi čovjek države, predsjednik Mesić, ne poštuje Ustav, s obzirom na to da je izjavio kako odvjetništvo i sudstvo mora poštovati odluke pobjednika od 3. siječnja. Za

splitsku deklaraciju zastupnik Kovač rekao je kako je 60 posto njezinih zaključaka plod, posljedica, zaključaka predloženih u Hrvatskom saboru dana prije skupa u Splitu, te da je dobro da je predloženo njihovo povlačenje.

Da je uz HSP i HKDU bio protiv Deklaracije – ispravio je Budišu dr. **Ante Kovačević**, rekavši kako se i danas vidi da su bili u pravu, jer je – kako reče – danas pitanje svih pitanja da li stati uz hrvatski narod sa splitske rive ili uz Carlu del Ponte i sponzore iz Haaga. Ne može, naglasio je zastupnik, pravna država funkcionirati tako da se Čedi Budisavljeviću oprostimo sve, da se abolira 80 četnika, a da se procesuiraju generala Čanića i druge.

Željko Krapljan (HDZ) rekao je kako ni u izlaganjima predstavnika klubova šestorke niti u ispravicima netočnih navoda i replikama ne vidi pomak prema rješavanju zahtjeva sa splitskog skupa. Budiša, po njegovoj ocjeni nije rekao ništa konkretno, samo je »odvezao politički veleslalom između lijevice i desnice«. To znači, napomenuo je zastupnik, da je u neakvom centru političkih zbivanja i da je na njemu povijesni trenutak da povuče kompromisni potez. U protivnom će se, prema saznanjima iz Koordinacije udruga Županije Sisačko-moslavačke, mirni prosvjedni skupovi nastaviti.

Oštro se odbacuju radikalizmi i izvaninstitucionalne metode ponašanja

U ime Kluba zastupnika DC-a, **Vesna Škare-Ožbolt** rekla je da zabrinjava što se u buri riječi i optužbi uopće ne čuje snaga argumenta i razuma. Umjesto toga, upotrebljavaju se grube riječi, javno se vrijeđaju najviši predstavnici vlasti, dio oporbe se optužuje za pokušaj državnog udara, a neodgovorni pojedinci koriste situaciju čak i za vrijeđanje nacionalnih manjina.

Služaj Gospić i proširenje istrage i na generala Norca je, po riječima zastupnice, kulminacija sukoba oko svih neriješenih odnosa u društvu poslije 3. siječnja. »Nakon deset godina ponovo smo podijeljeni, više nego ikad. Zapravo, danas gotovo da i nema čovjeka koji, na neki način, nije opredijeljen ili za vlast ili za oporbu, odnosno protiv vlasti.«

Aktualna vlast nije dobila mandat da dira u same temelje hrvatske države nego da izvuče zemlju iz krize,

a ona se produbila – rekla je Vesna Škare-Ožbolt, ustvrdivši da su umjesto rezultata u gospodarskom i socijalnom razvoju, u hrvatskom nacionalnom biću stvorene podjele kakvih nije bilo u bliskoj prošlosti. Za sav izraženiji građanski neposluh i prijetnju eskalacijom radikalizma, po ocjeni Kluba zastupnika DC-a, prije svega je odgovorna vlast, ali i oni koji žele – radikalizirajući političku scenu Hrvatske – izazvati krizu u zemlji. Vlast je kriva, kažu, zbog brojnih afera od 3. siječnja – borbe za ustavne ovlasti, za utjecaj nad tajnim službama, krize s Haaškim sudom, smjene generala, objavljivanja transkripata te, na kraju, zbog ishitrenih izjava oko najnovije afera s generalom Norcem. Kako je moguće, upitala je zastupnica, da se tjeđan dana u medijima najavljuje uhićenje generala Norca bez oglašavanja nadležnih tijela, uz objašnjenje – kad se najave pokažu točnima – kako se nitko nema pravo miješati u rad pravosudnih tijela. Podsjeća to na »slučaj Stipetić« kad je javnosti »pojašnjeno da nitko ništa ne zna, a na kraju se spoznalo da se sve znalo«.

• Za sve izraženiji građanski neposluh i prijetnju eskalacijom radikalizma prije svega je odgovorna vlast, ali i oni koji žele – radikalizirajući političku scenu Hrvatske – izazvati krizu u zemlji.

Prigovorivši Vladi zbog proturječnih izjava, zastupnica je ustvrdila da Vlada ne govori istinu ili ne vlada.

Radikalizaciji pridonijeli – proglas Stožera i reakcije šestorke

Radikalizaciji stanja su, po njezinim riječima, pridonijeli proglas Stožera i reakcija šestorke. U kojoj bi se, upitala je, demokratskoj državi bez konkretnih dokaza predlagali zaključci koji spominju državni udar i velike ovlasti represivnog aparata. Ako ima dokaz Vlada ga mora predložiti te tražiti potporu i konsenzus parlamentarnih stranaka u obrani demokracije, rekla je, dometnuvši kako proglas Stožera to svakako nije bio, iako je pun neodmjerenih jednostranih ocjena.

Klub zastupnika DC-a upozorio je, nadalje, da se skup ne može ignorirati

jer je pokazao da u državi mnogo toga ne štima. Demokratski centar podržao je prosvjede u mjeri u kojoj je cilj da se dozna istina o sudbini generala Norca, ali je oštro odbacio radikalizme, izvaninstitucionalne metode ponašanja i bilo kakvo skupljanje političkih poena na slučaju Norac – rekla je zastupnica Škare-Ožbolt. Naglasila je zatim da pravosuđe, unatoč nespretnim izjavama i od njega i od predstavnika same vlasti, mora biti potpuno neovisno, da je svaki građanin jednak pred zakonom te da je hrvatski sud jedino mjesto na kojem general Norac može potvrditi svoju nevinost.

U nastavku izlaganja, predstavnica ovog kluba rekla je da je slučaj Norac samo povod za temeljito preispitivanje današnjice i temeljnih vrijednosti države, da kriminalizacije Domovinskog rata očito ima, da braniteljska populacija samo želi normalan i pristojan život za sebe i svoje obitelji, a u posljednjih godinu dana ih je više otpušteno nego zaposleno.

Umjesto bučno najavljivane revizije pretvorbe i privatizacije dogodila se, naglasila je Vesna Škare-Ožbolt, revizija ratnih vojnih invalida, dometnuvši kako to može učiniti samo nacionalno slabo osjetljiva vlast, čiji su vodeći ljudi s predstavnicima udruga branitelja u godinu dana razgovarali samo jednom, »reda radi«. DC očekuje od predsjednika Republike i premijera da stanu pred svoje građane i pokažu da ih žele saslušati, rekla je zastupnica.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo, uz prijedlog o povlačenju starih zaključaka, poziv svim sudionicima društvene scene na smirivanje stanja u zemlji, prekid s praksom politizacije svakog problema u društvu i prestanak manipulacije ugroženim društvenim skupinama te na kvalitetan i tolerantan dijalog.

Dr. **Zdenko Franić (SDP)** reagirao je na tvrdnju zastupnice Škare-Ožbolt (kako vlast nije postigla naročite rezultate) podacima o povećanju bruto društvenog proizvoda (sa negativne na 3,7 posto, ili 5 posto povećanja), vraćanju dugova privredi, smanjenju nelikvidnosti, obranjenom tečaju kune, stabiliziranju bankarskog sustava, smanjenju kamata na kredite te olakšanom položaju gospodarstva, popravljenom kreditnom rejtingu, vraćanju duga umirovljenicima, 100-postotnom porastu burzovnih indeksa. Uz to je naglasio da je nova vlast Hrvatsku izvela iz izolacije, uvela je u Svjetsku trgovinsku organizaciju, u Parlamentarnu skupštinu NATO pakta te u Partnerstvo za mir, a strateško

je opredjeljenje da još ove godine postane pridružena članica Europske unije.

Vesni Škare-Ožbolt replicirao je i **Ljubo Česić-Rojs**. U Splitu nije bilo stotinjak tisuća već između 180 i 250 tisuća ljudi. A kad je riječ o nagađanjima u javnosti tko je platio vlak, zastupnik je rekao da je s prijateljima skupio po 2000 kuna, »jer se radilo o invalidima, ljudima bez ruku i nogu. I nemojte manipulirati i istraživati. Mene istražujte ako treba, tu sam, pucajte« – rekao je.

Ekstremizam ne smije proći

U ime Kluba zastupnika PGS-a i SBHS-a govorio je **Damir Jurić (SBHS)**. Nakon napomene kako će »ova rasprava« biti žrtvom politike detanda koju je tako snažno zagovarao Dražen Budiša, izvijestio je zastupnike da je ovaj klub zastupnika potpisao predložene, prvotne, zaključke jer smatraju da je u tehničkom smislu bila riječ o nekim stvarima koje su nalikovale pokušaju državnog udara. Poziv na građanski neposluh je legitiman, Mahatma Gandhi se time dosta bavio, ali poziv državnim institucijama na neposluh je nešto posve drugo.

• Umjesto bučno najavljivane privatizacije i pretvorbe dogodila se revizija ratnih vojnih invalida.

Zastupnik je, zatim, rekao kako se nije slagao s tezom iz jednog izvješća Vijeća Europe kako je HDZ ekstremistička stranka, ali da nije slučajno, s obzirom na to da je takvo mišljenje većeg dijela međunarodne javnosti, što se Hrvatsku ne smatra u potpunosti demokratskom zemljom. Do 3. siječnja 2000. imala je posebnu poziciju, smatrana je zemljom u kojoj je na vlasti autoritaran sustav s elementima demokracije. Od 3. siječnja imamo demokratsku vlast, ali autoritarnu oporbu, rekao je Jurić, naglasivši kako je to ono zbog čega Hrvatska još nije uključena u europski model političkog ponašanja, kao što je to, dometnuo je, i slučaj u Slovačkoj (slučaj Vladimira Mečija) te u Bugarskoj (nedovoljno reformirani komunisti u oporbi).

Predstavnik Kluba zastupnika PGS-a i SBHS-a je nakon toga, uz prijedlog da se uvede tzv. sat građanskog odgoja, ustvrdio da zabrinjava stanje svijesti dijela naroda, to što tako ve-

liki broj ljudi, koliko ih je bilo u Splitu, ne shvaća kako funkcionira pravna država. Iako je na tribini, dometnuo je, bilo i onih koji razumiju što je to i koji su mogli, ali iz nekih razloga nisu objasnili.

To što je tradicija desnog ekstremizma uhvatila korijen u nekim dijelovima zemlje, i među značajnim brojem građana, nije nikakav problem poštoje li se procedura da manjina, bez obzira kako glasna bila, ne može nasilno uvjeriti većinu u nešto nego mora pričekati trenutak raspisivanja izbora. Poruka je, prije svega da ekstremizam ne smije proći, da je vrijeme da se svi prihvate posla, da se smire tenzije te da se s onima koji nisu načisto s temeljima demokracije dodatno poradi – rekao je zastupnik, uz apel strankama koje predstavljaju njihova stanovišta da u najvećem dijelu porade na obrazovanju svojih birača.

Replicirajući, **Ivan Milas** je rekao da je Vijeće Europe dvaput pozdravilo demokraciju – 1990. (»da je bila pobjeda nad snagama ovih, nad snagama mraka komunizma«) i 2000. godine (»kad ste vi nas pobijedili«). Osvrnuvši se na pitanje Slovačke, napomenuo je kako je ona »imala bolju vrijednost nego Češka«, ali da to nije odgovaralo »gospodarima svijeta«, zatim da je Bugarska postala uzor Srbije te zaključio riječima »Pobijedili ste, vladajte, ali dozvolite i nama da živimo.«

Uzvratajući Milasu, **Damir Jurić** je rekao kako su koncem 1990. četiri zemlje u Europi ocijenjene kao demokratski problematične – Bjelorusija, Slovačka, Hrvatska i SR Jugoslavija.

Insinucije na račun HDZ-a

Vladimir Šeks je rekao da Jurić opet insinuirao na račun HDZ-a te da bi, čini se, njemu trebao građanski sat povijesti. Ponovo je na djelu upravo jedna kriminalizacija i insinucija te optužba Hrvatske demokratske zajednice da je sudjelovala u državnom udaru.

Damir Jurić je, replicirajući, rekao kako zabrinjava to što se Šeks, iako vrstan pravnik – koji zna kako funkcionira pravni sustav, nije na javnome skupu usprotivio stanovištima koja su naprosto neobranjiva i koja vrijeđaju pravnu struku.

Krunoslav Gašparić (HDZ) najprije je podsjetio kako HDZ egzistira 11 godina i da je u nekoliko navrata dobio različite izbore te da je prvi predsjednik HDZ-a predsjedničke izbora dobio dvaput u prvom krugu. Zatim je apelirao na Jurića da se ne upušta u

analizu i procjenu demokratskih elemenata u HDZ-u – barem ne sa saborske govornice i ne za vrijeme rasprave o ovoj točki dnevnog reda. Teza o autoritarnoj oporbi, o strukturalnom državnom udaru, daje naslutiti, naglasio je Gašparić, kako bi Jurić vrlo vjerojatno volio ukinuti »ovu oporbu«.

Damir Jurić je odgovorio da bi bilo dobro da je i HDZ član neke međunarodne internacionale koja bi legitimirala političku poziciju HDZ-a, da je osobno kao građanin, a ne kao politički konkurent, zainteresiran da i HDZ bude u europski kompatibilnoj političkoj ocjeni. Jer će Hrvatska biti u cijelosti demokratska zemlja kad sve temeljne političke opcije budu europski kompatibilne (liberali su članovi liberalne, socijaldemokratske i socijalističke internacionale, a HDZ nijedne).

Komentirajući spominjane prosudbe nekih međunarodnih institucija kako je HDZ ekstremna stranka, **Dario Vukić (HDZ)** je rekao da je i međunarodna zajednica na samom početku stvaranja hrvatske države donijela neke krive prosudbe. Jedna od njih (embargo na uvoz oružja) koštala je Hrvatsku jako mnogo i onemogućila stvaranje Hrvatske vojske. Prema tome i dobro informirana međunarodna zajednica vukla je, vjerojatno štiteći svoj interes, neke krive poteze. Ono, međutim, što si je HDZ zacrtao, u zajedništvu s hrvatskim narodom i sa svim strankama, to je i ostvario – državu.

Podsjetivši kako je Bush na upit neće li izbiti rat na Balkanu ako se Amerika otud povuče odgovorio da je došao Amerikancima, a ne Afrikancima, **Ivan Milas** je rekao kako »u nas, nažalost, političari ne dolaze k nama nego se pokušavaju svjediti drugima«.

Vladimir Šeks je rekao kako nije točna Jurićeva tvrdnja da sudjelovanje bez ograđivanja od onog što je rečeno na skupu znači sudjelovanje u strukturalnom pozivu na državni udar. To je, rekao je, nevjerojatna logika, prema kojoj bi svatko tko sudjeluje u nekom skupu neograđivanjem pristajao na sudjelovanje u državnom udaru.

Krunoslav Gašparić je, u novom javljanju, rekao da HDZ nije niti će biti ekstremistička stranka, a kad je riječ o međunarodnom članstvu još 1991. je postao punopravni član Europske pučke stranke, u kojoj imaju i mjesto dopredsjednika. Dr. **Anto Kovačević** podupro je argumente zastupnika informacijom da je HDZ 10 godina pridruženi član EUCD-a i da su HDZ, HKDU, HSS i DC uputili

zahtjev za primanje u punopravno članstvo u Obitelj narodnjačkih, pučkih, demokršćanskih stranaka Europe te da će biti primljeni.

Da im to što se događalo zadnjih dana neće pomoći u kandidaturi — bio je odgovor **Damira Jurića**.

Podrška zaključcima šestorke

U ime Kluba zastupnika nacionalnih manjina, mr. **Zdenka Čuhnil** dala je podršku Vladi da, kako je rekla, ostane čvrsta u odluci da se poštuje trodioba vlasti, da se ne miješa u sudstvo i dopušta da pravna država ipak funkcionira. Naglasila je da su zastupnici toga kluba podržali zaključke šestorke zato što su zajedno s njom, 3. siječnja, dobili mandat od birača da umjesto autokratske, totalitarne države stvore modernu europsku državu.

Oporba zasigurno ima na raspolaganju sva demokratska sredstva da vrati poziciju vlasti, rekla je zastupnica, naglasivši kako manipuliranje braniteljima, generalima uz poklič »oba će pasti« ili »srušit ćemo marionetsku vlast« nisu demokratska sredstva. Vjeruje, napomenula je, u častan doprinos Norca i drugih generala Domovinskom ratu, ali joj nije jasno zašto ne vjeruju hrvatskom pravosuđu, jer jedino ono može dati odgovor o nečijoj krivnji ili nevinosti.

• Poziv na građanski neposluš je legitim, ali poziv državnim institucijama na neposluš je nešto sasvim drugo.

Napomenuvši da je i sama majka branitelja, **Zdenka Čuhnil** upoznala je zastupnike sa zamolbama branitelja (koji su joj se obratili) da se njima prestane manipulirati, da se počnu stvarati uvjeti za prosperitet gospodarstva.

Replicirajući zastupnici, **Vladimir Šeks** je izrazio čuđenje što je Hrvatsku prije 3. siječnja označila totalitarnom državom. One imaju, naglasio je, precizno jasne značajke — u njima nema stranaka ni slobode mišljenja, u njoj su zatvori za kritičku misao, u njoj je represija. Takve su države bile fašistička Italija, njemački Treći Rajh, komunistički sistemi — rekao je, dometnuvši kako je vrlo pogibeljno hrvatsku državu u kojoj su bili provedeni demokratski izbori proglašavati totalitarnom.

Željko Krapljan rekao je da zastupnica Čuhnil manipulira (zamolili su je

2–3 ili 20-ak branitelja, dok je njega — rekao je — Koordinacija udruga branitelja Sisačko-moslavačke županije (5–6 tisuća ljudi — obitelji poginulih, nestalih, zatočenih veterana dragovoljaca, udovice branitelja) izvijestila da će nastaviti s mirnim prosvjedima ne riješe li se traženja sa splitskog skupa.

• Samo hrvatsko pravosuđe može dati odgovor o nečijoj krivnji ili nevinosti.

Pravo na različitost da, poticanje na nasilje ne

Netočnom i nevjerovatnom, **Drago Krpina (HDZ)** ocijenio je izjavu zastupnice Čuhnil da je međunarodna zajednica Hrvatsku označavala totalitarnom državom, i podsjetio zastupnicu da je Hrvatska postala članicom UN-a, Vijeća Europe i OEES-a u vrijeme HDZ-ove vlasti. **Branimir Glavaš (HDZ)** složio se s Krpininom izjavom i predložio zastupnici Čuhnil da se za iznesene optužbe ispriča Hrvatskom saboru i hrvatskom narodu.

»Kada bi navod naše kolegice zastupnice bio točan tada nije moguće da je njezin sin (Čeh) stupio u redove totalitarne vojske koja brani totalitarnu državu«, rekao je **Ivan Milas (HDZ)**. Rekao je još kako nije siguran da zastupnica prenosi stav vlastitog sina.

Na riječi zastupnice Čuhnil da je dobila zamolbu branitelja iz Domovinskog rata da se s njima ne manipulira odgovorio je **Milan Kovač (HDZ)** konstatacijom da su udruge i stožeri pozvali sve političke stranke u Hrvatskoj da dođu na te skupove, pa ga interesira zašto to nije učinila i zastupnica kako bi izrekla takvo svoje mišljenje.

Željko Malević (SDP) zaničevao je Krpinine riječi da je Hrvatska pod vlašću HDZ-a postala članicom UN-a i na taj način članom velike međunarodne zajednice. To se, kaže, dogodilo na temelju onoga što je Hrvatska izborila pod Vladom demokratskog jedinstva.

• Vlada demokratskog jedinstva dala je velik doprinos međunarodnom priznanju Hrvatske.

Damir Jurić (SBHS) replicirao je na navode zastupnika Krpina da UN u svoje članstvo prima samo demokratske države. U svoje članstvo UN prima sve države, kaže, zastupnik. Iako je bio totalitarna država, Sovjetski je Savez bio suosnivač UN-a, zaključio je ovaj zastupnik.

Za dr. **Ivu Sanadera (HDZ)** netočna je izjava zastupnika Malevića da Hrvatska nije postala članicom UN-a za vrijeme vladavine HDZ-a. To se dogodilo upravo u vrijeme dok je HDZ-e pobijediš na izborima dobio apsolutnu većinu mandata u Saboru. O demokratskom opredjeljenju HDZ-a svjedoči činjenica da je pozvao druge parlamentarne stranke u Vladu nacionalnog jedinstva, rekao je Sanader te izrazio zadovoljstvo što je u teškim ratnim godinama ta Vlada pomogla da svi zajedno izvučemo zemlju iz krize.

I za zastupnika **Krpinu** netočan je navod da Hrvatska nije primljena u međunarodne institucije i asocijacije u vrijeme vlasti HDZ-a. Zastupnik Krpina upozorava da Vlada nije jedina institucija vlasti ali se pridružuje mišljenjima da je prilog tome dala Vlada demokratskog jedinstva.

• Vodi se rasprava na rubu oštice koja može dovesti do podjele hrvatskog naroda i izazvati kaos, nemir i zlo.

Zdenku Babić-Petričević (HDZ) šokirala je rasprava zastupnice Čuhnil i riječi da je teško živjeti u zemlji podobnih i poslušnih. Pita je stoga je li njezin sin od straha išao braniti domovinu. Dodaje još kako je dugo živjela izvan Hrvatske i točno zna što znače ljudska prava i zaštita nacionalnih manjina ili stranaca u stranoj zemlji. Mi, međutim, moramo biti ponosni što živimo u državi gdje se poštuje svaki čovjek i građanin, i što hrvatski narod poštuje svakoga tko poštuje zakone hrvatske države.

Predsjednik **Tomčić** je konstatirao da je zastupnica Babić-Petričević zlorabila institut ispravka netočnog navoda.

U nastavku **Željko Malević (SDP)** netočnim je ocijenio izjavu zastupnika Krpina da je Hrvatska međunarodno priznata u vrijeme vladavine HDZ-a. Malević naglašava da se takvo priznanje dogodilo u vrijeme koalicijske Vlade demokratskog jedinstva te da smo pod tom Vladom dobili i Domovinski rat. Reagirajući

zastupnik **Krpina (HDZ)** je zaniijekao da je rekao kako je Hrvatska primljena u UN za vrijeme Vlade HDZ-a. Ustvrdio je, kaže, samo da je Hrvatska primljena u međunarodne institucije u vrijeme vlasti HDZ-a. Netočnim je okarakterizirao konstataciju da je Vlada demokratskog jedinstva bila koalicijska Vlada. Ona to naprosto nije bila jer nije potpisan koalicijski sporazum između stranaka nego samo sporazum o stvaranju Vlade demokratskog jedinstva, a to nije bila klasična koalicijska Vlada jer je HDZ-e u to vrijeme imao debelu većinu u Saboru. Ponovio je tvrdnju da je Vlada demokratskog jedinstva dala veliki doprinos međunarodnom priznanju Hrvatske.

U tom je času predsjednik Doma zamolio zastupnike da vode računa da su u izravnom TV prijenosu i da gledatelji sasvim sigurno ocjenjuju da zastupnici potpuno nepotrebno troše njihov novac na ovakve rasprave. Zamolio je stoga zastupnike da se maksimalno suzdrže od replika, i ispravaka netočnih navoda, te da budu konstruktivniji u raspravi.

Dr. **Ivo Sanader (HDZ)** rekao je kako će rado prihvatiti ovu sugestiju gosp. Tomčića, ali se ipak javlja da bi ispravio netočan navod zastupnika Malevića da je Domovinski rat dobio pod Vladom demokratskog jedinstva. Domovinski rat dobio je pobjedama u akcijama »Bljesak« i »Oluja« te mirnom reintegracijom Hrvatskoga podunavlja. Hrvatska je dobila rat u vrijeme HDZ-a, zaključio je Sanader.

Hrvatski blok

Riječ je zatim dobio mr. **Mato Arlović**. U ime *Kluba zastupnika SDP-a* podržao je pravo na različitost i drugačije mišljenje pa i mirnim prosvjedima i javnim okupljanjima, ali je apsolutno protiv toga da se oni koriste za moguće poticanje na nasilje i urušavanje ustavno-pravnog poretka. U teškoj gospodarskoj i socijalnoj situaciji koja je uzrokovana agresijom na RH i promašajima u vođenju gospodarske politike, osobito temeljem pretvorbe i privatizacije, nije dobro pozivati građane na podjele po ideološkoj osnovi. Kao i 1990. i danas Hrvatska treba jedan oblik jedinstva koji bi se temeljio na minimumu zajedničkih interesa u obnovi zemlje, oživljavanju gospodarstva i stvaranju prosperiteta u svom razvoju. U okviru materijalnih mogućnosti naše zajednice nesporno je da svi hrvatski branitelji i stradalnici Domovinskog rata moraju imati punu zaštitu, do-

stojanstvo i skrb. Neprihvatljivo je da bilo tko stvara nekakav hrvatski blok, jer nasuprot kome bi taj blok bio, upitao je Arlović. Potpuno je jasno da iza organiziranih djelovanja ne stoje samo stožeri za obranu digniteta Domovinskog rata, nego i HDZ-e, nastao je Arlović, potkrijepivši to citiranjem proglašenja i naputaka HDZ-a. Ukoliko HDZ-e prigovara sadržaju pojedinog zakona i propisa neka to čini kao parlamentarna stranka preko svojih zastupnika pokrećući postupak za izmjenu i dopunu istog, a ne da na ulicama, skupovima i prosvjedima postavlja takve zahtjeve optužujući istovremeno aktualnu vlast za ono što nije učinila niti čini.

Na političkom tržištu svaka stranka ili pojedinac može i treba se boriti za simpatije birača i građana, ali ne na postavkama i idejama koje mogu dovesti u pitanje Republiku Hrvatsku, mir i sigurnost svih njezinih građana, a napose zajedništvo u borbi za prosperitet i razvitak zemlje. HDZ-e je prešao rubikon, a ovdje se radi o raspravi kada se vodi politika na rubu oštrice koja može dovesti do podjele hrvatskoga naroda i izazvati kaos, nemir i zlo, rekao je Arlović. Otuda pitanje čini li se takvo što da bi se izazvali izvanredni izbori i srušila aktualna vlast. Ocjena je Kluba da se to čini samo za to da bi se pod svaku cijenu HDZ-a vratilo na vlast. Nevjerojatno je da se Predsjednik Republike Hrvatske često puta, pa i u ovom Domu naziva pogrdnim imenima i optužuje da je špijun, zaključio je Arlović, te podsjetio da je on izabran od građana RH na neposrednim izborima. Ne mogu se izricati objede na račun Predsjednika države ako za to nema kvalitetnih argumenata i dokaza, podvukao je Arlović.

• Da, pravu na različitost i drugačije mišljenje, pa i mirnim prosvjedima i javnim okupljanjima, ali odlučno ne da se takvo što koristi za moguće poticanje nasilja i urušavanje ustavno-pravnog poretka.

Nakon njegovog istupa uslijedilo je reagiranje niza zastupnika, a prvi je bio **Ivan Milas (HDZ)**. Rekao je da mu nije ni na kraj pameti da se pridruži onima koji bi zaustavili trenutke blistave budućnosti u koju krećemo.

Odgovarajući mu **mr. Arlović (SDP)** je rekao kako nije nikoga pozivao u svjetlu budućnost nego je samo, kaže, upozorio na jedinstvo njezinih građana u obnovi zemlje i gospodarskom rastu i razvoju zemlje. A uz građane, na političkoj razini zemlje podrazumijeva se da u tom smislu doprinos da pozicija i opozicija u zemlji.

Ovo što je iznio zastupnik Arlović vrhunski je i klasičan primjer manipulacije velikih razmjera i zamjena teza, replicirao je **Vladimir Šeks (HDZ)**. Kaže kako je zastupnik Arlović jedan od potpisnika i koautora prijedloga zaključaka kojima se prije splitskog i drugih skupova optuživalo za pokušaj državnog udara te tražilo poduzimanje mjera zaštite ustavnog poretka protiv rušitelja. A te mjere, tvrdi Šeks, znače uhićenja, rapresije, zabranu stranke. Legitimno je pravo HDZ-a da poziva svoje članstvo na splitski prosvjed, a ovdje se insinuira o zavjereničkoj djelatnosti i pri tome koriste javno objavljeni dokumenti i naputci Predsjedništva HDZ-a, rekao je Šeks, ocijenivši to vrhunskom manipulacijom.

Zastupnik **Arlović** zaniijekao je takvu tvrdnju svog prethodnika. Arlović misli da to replikom čini upravo zastupnik Šeks, te podsjeća da se u zaključcima šestorke i klubova zastupnika SBHS i zastupnika nacionalnih manjina nigdje ne govori kako se priprema državni udar nego se u završnom dijelu doslovce kaže: »Čime u krajnjoj liniji priznaju da su spremni i na državni udar«. Zaključci su bili samo odgovor na proglas Stožera uz naputke HDZ-a.

Replicirajući **dr. Ivo Sanader (HDZ)** potvrdio je da je javno pozvao članstvo stranke da se pridruži prosvjedima u Splitu i Osijeku, a i sam je otišao na prosvjed u Split uvjeren da je to demokratski i legitiman način iskazivanja negodovanja protiv politike aktualne vlasti u Hrvatskoj. Arlovićeve riječi protumačio je na način da bi za tog zastupnika bilo najbolje ukinuti oporbu, kako se ne bi čulo drugo mišljenje i kritika vlasti.

Mr. Mato Arlović odlučno je odbacio takvo što, te upitao zašto je HDZ pozvao iseljene Hrvate na mirne prosvjede pred hrvatskim veleposlanstvima širom svijeta i da izraze svoje neslaganje prema veleizdajničkoj i sramotnoj politici koju vode Mesić i Račan. »Ovo nije poziv da dođu na kolačice i kavu. Ovo je poziv na nešto vrlo ozbiljno i o tome mi razgovaramo«, rekao je Arlović te dodao još kako je jedno tražiti rješenje da se

poboljša položaj branitelja i osigura kvalitetnije funkcioniranje pravne države, a drugo stvarati međunarodnu klimu za rušenje Vlade.

Odgovorio mu je **Ljubo Česić-Rojs**: »Vi ste okrenuli pilu naopak o onoga dana kada je upućen sudski poziv generalu Norcu, bio je spreman za njega jedan zrakoplov da ga deportira kao Tutu žurno u Haag, a drugi je zrakoplov čekao da deportira generale Gotovinu i Markača.« **Dr. Ivica Kostović (HDZ)** smatra da su vladajući napravili kobnu grešku i pokazali pravo lice kada su optužili HDZ da sprema državni udar, a zapravo im je to isprika pred nezadovoljnim narodom.

Nije problem što zastupnici vladajućih misle da je HDZ-e nasilnim putem ili izazivanjem izvanrednih izbora htio srušiti vlast, odgovorio je **Arlović**. Problem je u tome što sva istraživanja pokazuju da tako misli većina građana Hrvatske. Smatra kako vladajući nisu napravili grešku već je to učinio HDZ s obzirom na zahtjeve koji su pročitani na skupu u Splitu, a iza kojih je stajao predsjednik HDZ-a i drugi dužnosnici. Tjeralicu za generalom Norcem nije izdala Vlada nego istražna sutkinja, a optužbe da to radi izvršna, odnosno zakonodavna vlast okarakterizirao je kao podmetanje.

Receptirao mu je **Milan Kovač (HDZ)** konstatacijom kako je vjerovao da u Saboru više neće čuti govor kakovoga je u ime Kluba zastupnika SDP-a iznio Arlović. U nastojanju da bude argumentiran Arlović je iznio nekoliko neistina kao npr. da je proglas HDZ-a iz rujna prošle godine bio potka za pismo hrvatskih generala, a u nabranjanju samo još nedostaje spominjanje pisma Biskupske konferencije iz Poreča. Kovač, međutim, upozorava da se pismo generala pojavilo prije pisma HDZ-a o kojem govori Arlović.

Nevidljiva ruka

»Problem je u tome što su Vas pogodile teške riječi iz mog izlaganja i dokumenti na koje sam se pozivao«, uzvratilo je **Arlović**, a **Ivan Milas (HDZ)** ustvrdio kako je netočna Arlovićeva interpretacija po kojoj su prosvjedi upereni protiv šestorke, jer je predsjednik HSLS-a govorio upravo suprotno ustvrdivši da je situacija u državi loša, a da su prosvjednici došli prosvjedovati zbog »svijetle budućnosti« koja je započela. Zamolio je stoga gosp. Arlovića da govori samo u ime svoje stranke.

Na Arlovićev istup repliku je imao i **Željko Krapljan (HDZ)**. SDP-ov za-

stupnik tvrdi da HDZ manipulira biračima, a Krapljan kako ima dosta primjera o manipuliranju SDP-a. S tim u svezi naveo je potpisivanje sporazuma iz 1999. godine sa sindikatom Petrokemije iz Kutine, i naveo gosp. Arlovića kao glavnog autora tog sporazuma. Krapljan je odbacio teze o državnom udaru nazivajući ih običnim glupostima, te dodao kako misli da ni jedan član Koordinacije udruga proisteklih iz Domovinskog rata (udruga dragovoljaca, veterana, invalida) županije iz koje on dolazi, nije član HDZ-a.

Reagirajući **mr. Arlović** je netočno ocijenio tvrdnju glede potpisanog sporazuma sa sindikatima Petrokemije iz Kutine. Taj je sporazum potpisala Vlada i Hrvatski fond za privatizaciju, a on i njegova stranka su svojim znanjem i umijećem besplatno pomogli sindikatima i radnicima tvornice Kutine oko sporazuma. I umjesto da za to stigne zahvala sada se njemu i SDP-u, tvrdi, pokušava ovakvo što imputirati. A zastupniku Krapljanu poručio da se ukoliko već želi manipulirati obrati svom stranačkom kolegi Šeksu. Uzvratilo mu je zastupnik **Krapljan** tvrdnjom kako ta pripomoć treba gosp. Arloviću da manje pravi promašaje i greške. Zastupnik **Ivan Šuker (HDZ)** rekao je kako ima potvrdu iz Kutine da iza spomenutih zaključaka stoji zastupnik Arlović i njegov stranački kolega Maričić. Ako su ti zaključci bili dobri i provedivi 1998. kako to da ih danas ne može provesti potpredsjednik Vlade **Slavko Linić**, pita ovaj HDZ-ov zastupnik?

Milan Kovač (HDZ) ustvrdio je kako je znao za postojanje neke nevidljive ruke koja je prije dvije godine vukla konce oko organiziranja sindikata Petrokemije u Kutini i blokiranja Kutine, te da je to netko iz SDP-a, no nikad to nije iznosio. Ipak, prije nekoliko dana čuo je kako je Arlović vodio cijelo kolo i pregovarao sa sindikatima, dogovarao o prijedlogu zaključaka i ucjenjivao Vladu. Od onoga što je Arlović predlagao tadašnjoj Vladi sada, kada je došlo do promjene vlasti nema ništa, i zato su ljuti ljudi u Kutini, poručio je Kovač.

• Iza organiziranih djelovanja ne stoji samo Središnji stožer, nego i HDZ-e.

Nije bila nikakva nevidljiva ruka Mate Arlovića, rekao je **istoimeni za-**

stupnik, te ustvrdio kako je na tom skupu u Kutini i prilikom razgovora koji su vođeni oko formuliranja i donošenja zaključaka bio službenik i predstavnik Fonda gosp. Ostović koji je zastupao i stav tadašnje Vlade. Tamo ništa nije bilo nepoznato, sve je razvidno i nema potrebe nešto kriti, poručio je Arlović, a kada je riječ o spomenutom prosvjedu ističe da su tamo bili i neki generali, inače vrlo visoki dužnosnici HDZ-a koji su, gle slučajnosti bili i na nedavnim prosvjedima.

Zastupnik Arlović se više puta okomio na zahtjev koji se mogao čuti u Splitu da će pasti ova marionetska Vlada ili država, primjetio je **Drago Krpina (HDZ)**. No ovaj ga HDZ-ov zastupnik podsjeća na ljeto 1998. kada je tadašnji potpredsjednik SDP-a, gosp. Tomac, u svojoj kolumni u »Nacionalu« objavio: »Ili će HDZ raspisati prijevremene izbore ili će u Hrvatskoj izbiti građanski rat.« Zastupnika Krpinu zanimalo je u čemu je razlika između navedenih stavova? Čak da se HDZ i dogovarao s braniteljskim udrugama o promjeni vlasti u Hrvatskoj, drži kako je to manji grijeh nego se dogovarati u Washingtonu o promjeni vlasti u Hrvatskoj kao što je radila sada vladajuća šestorka.

Jedno je iznositi svoja stajališta i promišljanja o nekom političkom problemu i aktualnoj političkoj situaciji u kolumnama, a drugo podupirati i organizirati skupove koji dovode i do toga da se zaprječavaju državni prometni pravci, i istodobno na skupovima govoriti »past će obadva«, primijetio je **Arlović**. Tako se, kaže, ne vodi oporbena politika, podvukao je ovaj SDP-ov zastupnik. Time ne umanjuje pravo HDZ-u da nastavi s takvom politikom, no želi samo da narod u sabornici prepozna tko je na kakvim pozicijama.

Na Arlovićevu konstataciju da politika HDZ-a dovodi do podjele hrvatskoga naroda reagirao je protupitanjem **Ivica Tafra (HDZ)** ne vodi li SDP i vladajuća koalicija takvu politiku koja je već dovela do podjele hrvatskog naroda. A tvrdnjama da je HDZ organizirao te skupove dovode se u neugodan položaj ljudi koji stvarno stoje iza tih prosvjednih akcija i najbolje osjećaju što se u društvu događa, i zbog čega su krenuli s jednom takvom akcijom. A glede metoda na skupovima na koje također Arlović ima primjedbe odgovara opet protupitanjem tko je sklapao sporazume sa sindikatima, pozivao na građanski neposluh, organizirao prosvjede, pozivao radnike na ulice. Drži

kako nema potrebe da jedni drugima drže lekcije. Činjenica je da se tijekom ove rasprave pobjeglo od teme, a tiče se generala Norca i branitelja te daljnjim koracima koji će se poduzeti ako se ne ispune zahtjevi s prosvjeda. Zastupnik misli da bi u tom smislu trebalo voditi razgovor.

Rubikon

Nakon toga predsjednik Doma **Zlatko Tomčić** izrekao je opomenu zastupniku **Ljubi Česiću-Rojsu (HDZ)** za izjavu kako su ministri Picula, Čačić, Vidović i Pančić dezerteri. Na taj se korak, kaže, Tomčić, odlučio nakon što je pročitao fonogram s prijepodnevnog dijela ove sjednice. Ovaj HDZ-ov zastupnik rekao je da prihvaća opomenu i stoički je podnosi uzdignuta čela.

Riječ je zatim dobio **mr. Arlović**. Replicirajući zastupniku **Tafri** rekao je kako nije u redu da se saborska govnica ponovno koristi za potenciranje zahtjeva kojim se postavljaju uvjeti i iznose prijetnje da će se ako se isti ne ispune nastaviti neredi i provokacije. Zastupnik **Arlović** drži kako to nije doprinos pokušaju da se u okviru ustavnopravnog poretka traži rješenje za ovu situaciju.

Zastupnik **Tafra** zaniijekao je tvrdnju da je u svom izlaganju prijetio, već ustvrdio da je samo iznio činjenice i podsjetio na rok upućen prema Vladi. Od svih nas, a posebno od vladajuće većine, međutim, ovisi što će sve skupa biti.

Po mišljenju zastupnika **Šeksa** krupna je neistina tvrdnja zastupnika **Arlovića** da je HDZ želio državnim udarom preuzeti vlast u zemlji. Zastupnik **Šeks (HDZ)** podsjeća **Arlovića** da se državni udar izvodi uz uporabu vojske, raspuštanjem parlamenta itd. »Kada već ne možete promijeniti stvarnost tada treba promijeniti predodžbu o toj stvarnosti«, zaključio je **Šeks**. Također kaže kako HDZ nije prešao nikakav rubikon u smislu pokušaja državnog udara i ugrožavanja ustavnog poretka jer kad bi to bilo tako tada bi svi zastupnici trenutačno bili uhićeni kao što su komunistički zastupnici bili uhićeni po izlasku iz beogradskog parlamenta 1922. kada je donesen Zakon o zaštiti države i zloglasna »Obznana«. A **dr. Ivo Sanader (HDZ)** ponovio da HDZ nije organizator prosvjednih skupova, ali ih je podržao, i pozvao svoje članstvo da u njima sudjeluje. Ako se ove aktivnosti i prosvjedi kojima se legitimno izražava neslaganje s aktualnom politikom vladajuće koalicije

koja u godinu dana nije riješila ni jedan socijalni i gospodarski problem, ali je podijelila zemlju, kvalificira kao pokušaj pripreme državnog udara tada se radi o zamjeni teza, rekao je **Sanader** i još jednom pozvao na povlačenje zaključaka koji govore o tome da se radi o državnom udaru.

• Nakon Domovinskog rata Hrvatsku se ne ostavlja na miru već joj se nameće osjećaj krivnje.

Ljubo Česić-Rojs zaniijekao je tvrdnju da je **Drago Krpina** bio na barikadama u Sinju, **Damir Jurić (SBHS)** zaniijekao konstataciju zastupnika **Šeksa** da se državni udar izvodi uporabom vojske i tenkova. Zastupnik **Jurić** kaže da je ta mogućnost puno šira, te s tim u svezi podsjetio na predsjednika Bjelorusije **Lukašenka** koji je prije isteka svog mandata umjesto redovitih predsjedničkih izbora održao referendum o tome da mu se produži mandat. A kod nas se, kaže, 1995. u poluozbiljnom tonu počelo govoriti da se predsjedniku **Tuđmanu** dade doživotni mandat, kaže ovaj zastupnik, i dodaje da bi to također bio državni udar.

Reagirajući **Ivan Milas (HDZ)** ispravio ga je rekavši da se tu radi o **Josipu Brozu Titu**.

Hrvatski sabor i vladajuća šestorka nisu donijeli Zakon o zaštiti države već samo želi da se raspravlja i komentira o iznesenim političkim stajalištima, upozorio je **Arlović**.

Konflikt

Ivana je Ninića (SDP) zanimalo, je li zastupnik **Krpina** uspio u nakani da deblokira most kod **Šibenika**, a **Krpina** mu je ponovio kako je na putu za **Bibinje** naišao na tu blokadu, ali je put nastavio zaobilazno preko **Skradina** i **Benkovca**.

Prešlo se zatim na pojedinačnu raspravu u trajanju od 10 minuta, a prvi se za riječ javio zastupnik **Drago Krpina (HDZ)**. Drži da je u Hrvatskoj na djelu ozbiljan društveni konflikt, a od Hrvatskog sabora se očekuje prilog u njegovu razjašnjenju. To se, međutim, neće razriješiti prijetnjama i zatvaranjem očiju, podvukao je **Krpina**. Apelirao je na zastupnike da traže rješenje konflikta, umjesto što se natječu optužbama.

Hrvatsko povijesno pamćenje prepuno je trauma, rana i ožiljaka prouzrokovanih međusobnim sukobima, katkad ideološki podijeljenog hr-

vatskog naroda, a katkada svjesno podijeljenoj čimbenicima izvan Hrvatske. S takvim ožiljcima i ranama hrvatski je narod prije desetak godina dočekao priliku za svoju nezavisnu i demokratsku državu. Nakon prvih demokratskih izbora HDZ je preuzeo vlast, a dočekali su ga, među ostalim, nekažnjeni bezbrojni komunistički zločini iz vremena nakon II. svjetskog rata i 45 godina komunističke strahovlade. Tadašnja se vlast našla pred dvojbom i izazovom – pozabaviti se nekažnjenim komunističkim zločinima ili se ne baviti time. HDZ je odabrao potonji put – nacionalne pomirbe – a da se kojim slučajem slijepo pozivao na suhoparnu formulu o pravnoj državi danas bi mnogi komunistički ideolozi i zločinci sjedili iza rešetaka. Zastupnik misli da u tom smislu HDZ nije pogriješio u svom odabiru jer da je učinio suprotno nastavila bi se spirala hrvatskih obračuna koja u povijesti ima tragične posljedice. Kaže kako nema primjera u svijetu da je neka zemlja rješavala na ovaj način pitanje mogućih zločina u obrambenom ratu. Nakon II. svjetskog rata Francuzi se nisu bavili tobožnjom krivnjom pripadnika francuskog Pokreta otpora protiv nacističke Njemačke. Upitao je zašto bi jedna mjerila važila za partizansku vlast, a druga za Domovinski rat. Nakon Domovinskog rata Hrvatsku se ne ostavlja na miru, već joj se nameće osjećaj krivnje, i opsjednutost progonom navodnih zločina hrvatskih branitelja, rekao je ovaj zastupnik. Da bi se izašlo iz stravičnog društvenog konflikta koji postoji u Hrvatskoj potrebno je za to stvoriti pravne i zakonodavne pretpostavke i prestati mrcvariti izmučeni hrvatski narod i državu. Predloženim načinom šestorka ne može razriješiti taj konflikt, a Hrvatska koja će biti unutar sebe sukobljena neće biti poželjan partner susjedima, EU-u i svijetu, zaključio je **Krpina**.

• HDZ-u ne odgovaraju izbori jer sva istraživanja pokazuju da nigdje ne bi prešao prag od 10 posto, i zato stvara eksplozivnu situaciju jer misli ušćeriti.

Njegov je istup izazvao niz replika. **Damir Jurić (SBHS)** složio se s konstatacijom da nisu proceurirani zločini francuskog Pokreta otpora, ali podsjeća da je to bilo 1945. godine,

dok se danas takvi zločini procesuiraju u cijelom svijetu (Amerikanci su procesuirali likvidaciju civila u Vijetnamu, V. Britanija upravo obnavlja proces u svezi s »krvavom nedjeljom« u Belfastu). To su standardi 21. stoljeća i mi im želimo udovoljiti, zaključio je Jurić.

Dr. Furio Radin (zast. pripadnika talijanske nac. manjine) smatra kako Krpina nije povukao dobru paralelu između zločina koje je počinio francuski Pokret otpora i zločina koji su se dogodili u Hrvatskoj u vrijeme Domovinskog rata. Nijemci su stradali, a to im se ne bi dogodilo da su ostali kod kuće, kazali su Francuzi. U Hrvatskoj, međutim, stradali su baš Srbi koji su ostali kod kuće, zaključio je Radin.

Uzvratio je **Krpina** konstatacijom da je govorio načelno te podsjetio da su upravo oko Gospića bile udarne postrojbe tzv. »Beli orlovi«, niški specijalci, ali im je »letjelo perje« pred postrojbama Mirka Norca. Izrazio je nadu da ovaj Dom neće voditi istražne rasprave već će tražiti političko, odnosno zakonodavno rješenje za jedan ozbiljan i dramatičan društveni konflikt, koji će nas ako ga ne riješimo, trajno onemogućavati u rješavanju životnih problema.

I **Damir Kajin (IDS)** misli da je hrvatski problem što su u okolici Gospića ubijani ljudi koji su izvučeni iz svojih kuća.

Reagirajući opet zastupnik **Krpina** je zaniijekao da je govorio o pojedinačnim slučajevima. Apelira, međutim, da se uz pomoć pravnih stručnjaka iz zemlje i inozemstva nađe pravno i zakonodavno rješenje koje će nam kao narodu pomoći da izađemo iz tog konflikta.

Niti jedno djelo nije kažnjivo po samom propisu ako ga netko neće procesuirati, ali se postavlja pitanje prioriteta, rekao je **Ivan Milas (HDZ)**.

Ako je nekome do prava i do ravnopravne primjene istog načela tada bi trebao biti jednako milostiv odnosno »težak« prema učinjenim zločinima, zaključio je Milas.

U ponovnom istupu zastupnik **Radin** primijetio je da Krpina u svom izlaganju povlači analogiju između onoga što se u vrijeme i poslije II. svjetskog rata dogodilo u Francuskoj odnosno u Hrvatskoj u vrijeme Domovinskog rata tj. paralelu između Nijemaca u Francuskoj i Srba u Hrvatskoj. Pozvao je zato Krpina da kaže o kojim se to Srbima radi.

Povlačenja te paralele zanijekao je zastupnik **Krpina** te, kako kaže, samo upozorio na hrvatski slučaj koji je specifičan utoliko što se veliki dio pripadnika srpske nacionalne ma-

njine pridružio agresiji na Hrvatsku. U ratu postoje specifične situacije koje se iz akademskih salona teško mogu shvatiti i razumjeti, podvukao je Krpina te upozorio na jednu dokumentarnu emisiju banjolučke televizije koja je prikazala jednu srpsku staricu naoružanu minobacačem, beztrajnim topom i kalašnjikovim. Naslov te emisije bio je u stilu, evo kako majka Srpkinja brani srpsku otadžbinu.

Činovi

Izlaganje **Ivana Ninića (SDP)** koje je zatim uslijedilo također je ponukalo brojne zastupnike da reagiraju.

Niti nakon rasprave od 7 do 8 sati zastupnici se nisu približili cilju rasprave, a to je da pronađu zajednički izlaz iz novonastale situacije, a sam general Norac tek je dva ili tri puta spomenut, primijetio je Ninić. Sudbina generala Norca, dakle, nije bitna zastupnicima HDZ-a, mišljenja je Ninić, i iako ne želi dolijevati ulje na vatru, kaže, kako HDZ stoji iza prosvjeda. Primijetio je da ni jedan zastupnik njegove stranke sigurno ne bi mogao platiti vlak prosvjednicima, kao što je to učinio Česić-Rojs.

Kao što je građanima Norac svojim junačkim djelima zadužio Domovinu i Domovinski rat, tako treba dokazati i opravdati svoju čast pred hrvatskim sudom, smatra Ninić. Primijetio je i to da su neki današnji velikobrižnici u sabornici uz lijepu pompu 1997. otpratili u Haag Hrvate od kojih su neki dobili i 45 godina zatvora. Kaže kako nije bilo teško okupiti veliki broj ljudi na splitskoj rivi. Radi se o ljudima koji su nezadovoljni stanjem i novom vlašću, ali zato što pravna država nije profunkcionirala, a očekivalo se da će biti kažnjeni odgovorni za pljačku hrvatske imovine. To su nadalje, oni koji su razočarani i ogorčeni dijeljenjem odlikovanja na vruće, a u Šibeniku gdje malo tko nije sudjelovao u Domovinskom ratu na prvoj liniji fronte, nema npr. niti jednog generala. S druge strane bilo je više pukovnika i brigadira koji nisu bili istinski borci (pukovnica Nela Eržišnik, zastupnica Babić-Petričević). Istinske je branitelje iritirala činjenica da su ostajali bez posla a bilo je lažnih invalida.

• Opetovano se navodi neistina da je HDZ organizirao prosvjede iako je jasno da ih je samo podržao.

Kazao je kako HDZ-u ne odgovaraju ovi izbori jer sva istraživanja pokazuju da ne bi nigdje prešao prag od 10 posto, i zato stvara eksplozivnu situaciju, jer misli »ušćariti«. Na kraju je predložio da se sve stranke nađu na tragu prijedloga Dražena Budiše.

Na njegov istup prvi je reagirao **Vladimir Šeks (HDZ)** riječima da je HDZ uvijek zanimala i još zanima sudbina generala Norca. Pita se, međutim, što se događa s jednim časnim i ponosnim čovjekom koji je stavljao glavu u torbu i izlagao se smrti da odjednom dođe u situaciju da se ne odazove istražnom sudu, posebice nakon što je objavljen sastanak ministra Ivaniševića, istražne sutkinje i zamjenika državnog odvjetnika, nakon čega je donesena odluka o proširenju istrage i pritvoru. HDZ je zabrinut da politika nije ušla u sudnicu na mala vrata. To se radilo prije u vrijeme SKH pa bi trebalo provjeriti radi li se tako i danas. Ako ćemo unaprijed dokazivati svoju čast na sudu onda je to pravda tipa – vješanje će se obaviti danas, a suđenje nastaviti sutra, zaključio je Šeks.

Kada hrvatski sud pozove građane Hrvatske na sud oni se tom pozivu trebaju odazvati, a ne kako kaže Šeks unaprijed dokazivati svoju čast na sudu, uzvratio je **Ninić (SDP)**. Odao je priznanje spomenutom HDZ-ovom zastupniku da vješto manipulira riječima, a glede vremena Jure Bilića podsjeća kako u to vrijeme nije bio član SK, dok je Šeks bio javni tužilac pa vjerojatno bolje poznaje te prilike.

Reagirajući na Ninićevu tvrdnju o tome da su mnogi dobivali činove, **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)** upitao je Ninića zašto nije preveo svoj čin pukovnika kojeg je prije rata do 1990. imao kao suradnik UDDBE i KOS-a. Rojs kaže da on osobno nije pošao u rat 1990. radi čina nego da brani svoj goloruk narod od agresora. Za plaćanje vlaka prosvjednicima do Splita izdvojio je, tvrdi, iz plaće sa još 30-toricom ljudi, a ne iz uštede od benzina, i ne vidi da u tome ima išeg lošeg.

Glede primjedbe na plaćanje vlaka za Split **Ninić** tvrdi da akcent nije bio na uštedi novca od benzina već na automobilu od 100.000 DEM kojeg je Rojs platio u vrijeme dok je kao general imao plaću maksimalno 6500 kuna. Ninić je opovrgnuo da je bio suradnik UDDBE i KOS-a uz komentar: »za razliku od nekih od vas«.

Samostalan i neovisan sud

I **Jadranka Kosor (HDZ)** se nije složila s Ninićevim mišljenjem da HDZ-u nije bitna sudbina generala

Norca. Upravo obrnuto, HDZ pokušava upozoriti da je general Norac danas poput progonjene zvijeri, te da nažalost postoje dvije vrste generala u Hrvatskoj. Uz to, opetovano se navodi neistina da je HDZ organizirao prosvjede iako je jasno da je ova stranka samo poduprla prosvjednike. Drži da se u raspravi neće daleko stići konstatacijama da HDZ želi u ovoj ozbiljnoj situaciji ušičariti nešto za sebe i da oduzima legitimnoj vlasti pravo da govori o nastalim problemima, pogotovo o problemima branitelja. Iako nitko ne brani da se o tome govori izostala je, kaže, reakcija na istup dvojice ili trojice članova vladajuće koalicije kada su javno rekli kako je Deklaracija o Domovinskom ratu zapravo običan papir koji nikoga ni na što ne obvezuje.

• Tvrđnja zastupnice Pusić pogibeljna je za hrvatski narod u BiH i za Hrvatsku, a tome se raduju samo haaški sponzori.

Za potonju konstataciju Ninić (SDP) je rekao kako garantira da nitko iz SDP-a nije takvo što rekao i ne zna je li itko to rekao. Dodao je još kako je na bini na skupu bilo 95 posto članova HDZ-a.

Na prije iznesenu Ninićevu opasku da se tijekom rasprave vrlo malo govori o Norcu, reagirao je **Luka Bebić (HDZ)** upozoravajući da se strogo formalno gledajući ovdje vodi rasprava o prijedlogu zaključaka šestorke i klubova zastupnika nacionalnih manjina te PGS-a i SBHS-a o aktualnoj političkoj situaciji. Odbijen je, međutim, prijedlog oporbe da se raspravlja o izvješću premijera Račana, potpredsjednika Vlade Granića, ministra Ivaniševića, i o generalu Norcu.

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) zanimala je da ima čin pukovnika Hrvatske vojske, a da ga ima nosila bi ga, kaže, ponosno.

Ivan Milas (HDZ) naglašava da je svaki zločin zločin te da bi pravna država bila kada bi se zločini procesuirali redosljedom događanja. Zločin ne zastarijeva pa tako ni zločin iz 1945. godine.

Uzvratio je zastupnik Ninić (SDP) konstatacijom da ga Milas nije razumio. Ninić smatra da su generalu Norcu štetu napravili oni koji su ga savjetovali da se ne javi sudu. Drži kako nitko nema pravo ne odazvati se sudu, za kojeg drži da je danas samostalan i neovisan.

Dr. Ivić Pašalić (HDZ) je odgovorio na Ninićeve navode o načinu na koji je bivša vlast svojedobno izručila osumnjičenike Haaškom sudu. Zastupnik je rekao da ga je Dario Kordić zamolio da pročita što je kazao pri odlasku u Haag. Kordić je još zamolio da se na tu temu ne politizira jer su se on i skupina Hrvata dragovoljno predali hrvatskim vlastima.

Toliko ste revnosni bili da ste u Haag poslali i one koji su iz Haaga vraćeni kao nevini, uzvratio mu je Ninić, a **dr. Pašalić** pozvao da se oko ove teme zastupnici ne prepucavaju. Većina onih koji su otišli u Haag svjesna je da se radi o političkom sudu, i da će im presuda biti izrečena kakve god bile činjenice.

Replicirajući Niniću, **Drago Krpina** je po tko zna koji put rekao da HDZ nije organizirao, ali je dao potporu prosvjedima, no to su prema pisanju »Slobodne Dalmacije« učinili i sinjski SDP i HSLŠ. To, kaže, samo potvrđuje njegovu tezu da je riječ o dubokom društvenom sukobu koji se ne poklapa sa stranačkom pripadnošću. Niniću je poručio da je lijepo kada se poziva na herojski Šibenik, a bilo bi još ljepše da hrvatskim braniteljima koji su ga 1991. pozivali da im se pridruži nije izjavio kako to nije njegov rat. Reagirajući, zastupnik Ninić potvrdio je da u spomenutom članku »Slobodna Dalmacija« doista stoji naslov: »Sinjski SDP i HSLŠ uz prosvjednike«, ali se zato u sadržaju članka kaže da bi, se iako se radi o junaku Domovinskog rata, Norac trebao javiti organima pravne države. Dodao je još kako je bio u Kriznom stožeru u pošti u Šibeniku koja je bila cijelo vrijeme u ratu, i prvi se javio za obranu kada je počeo rat, ali nije prihvaćen jer nije bio podoban.

Glede Ninićeve opaske da je HDZ organizirao prosvjede oglosio se i **Ante Beljo (HDZ)**. Zanimajući takvo nešto pročítao je priopćenje Tajništva svoje stranke od 8. veljače 2001. godine gdje Predsjedništvo HDZ-a poziva javnost, sva tijela, stranke i članove na složenost, dostojanstvo, i poštivanje ustavnopravnog poretka. Za uspjeh Domovinskog rata zaslužni su i mnogi književnici i glumci pa nije ništa neobično i izvan prakse u svijetu da se i takvim osobama daju odlikovanja, zaključio je Beljo.

Vojni činovi su se 1993. dodjeljivali po točno određenim državnim zadacima u ratno vrijeme, dodao je **Jure Radić (HDZ)**. Tako se dogodilo da je čin generala dobio tadašnji predsjednik Sabora Stjepan Mešić, a Budiša kao član ratne Vlade. Činovi se nisu

dodjeljivali po ratnim zaslugama, zaključio je Radić, te zamolio Ninića da okupljene prosvjednike ne naziva izmanipuliranim narodom. Uostalom, tko može izmanipulirati oko 100.000 ljudi.

Govoreći o mogućim manipulacijama Ninić kaže kako nije imao u vidu narod nego branitelja kojima se može lako manipulirati, a spomenuo je i razloge za to.

U vrijeme dok su drugovi Račan i Jure Bilić redigirali neke optužnice za višegodišnje kazne Arasu, Šali i Meštroviću, itd. bio sam samo zamjenik okružnog tužitelja u Osijeku rekao je **Vladimir Šeks (HDZ)**. Na toj je funkciji, kaže, bio sve dok nije otvorio istragu protiv pripadnika Službe državne sigurnosti radi nezakonitog odnošenja pisama u Centar sigurnosti u Osijeku i prisluškivanja telefonskih razgovora.

U ponovnom javljanju **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)** rekao je Niniću da mu je precijenio jeep, ali mu ga zato može prodati za 50.000 DEM s tim da se ta svota uplati za tri vlaka od Splita do Zagreba kada se bude organizirao velebni skup u metropoli Hrvatske.

Joško KONTIĆ (HSLŠ) pojasnio je priopćenje sinjskog HSLŠ-a koji podržava sve ljude koji su na miran i dostojanstven način izrazili potporu generalu Norcu, ali se ograđuje od pojedinaca i skupina koji su pokušali tu potporu iskoristiti za osobnu i stranačku promidžbu. Sinjski su liberali pozdravili odluku Središnjeg stožera za obranu digniteta Domovinskog rata o deblokiranju prometnica.

Pitanje je kako može general Norac imati povjerenje u sud gdje bi trebao dokazivati svoju nevinost kada je to isto pravosuđe oslobodilo 80 ličkih četnika kojima je dokazano da su rušili Gospić, Sveti Rok i Lovinac, pita **dr. Anto Kovačević (HKDU)**. Blaškić je otišao u Haag dokazivati svoju nevinost pa je dobio 45 godina zatvora, a sada se sudi po zahtjevu jer Haag traži hrvatsku krvarinu, zaključio je Kovačević.

Prilikom da ispravi netočan navod dobio je zatim **Ivo Fabijanić (SDP)**. Netočna je, kaže, informacija zastupnika Radića da se za vrijeme prijašnje vlasti činovi nisu dijelili po stranačkoj osnovi. Drži da je to bilo normalno i legitimno tj. da je HDZ kao stranka koja je vodila Domovinski rat više povjerenja imala u svoje ljude. Kao sudionik Domovinskog rata tužan je što se mnogi zastupnici sada prezentiraju kao političke osobe pritom najmanje vodeći računa o sudionicima toga rata te zamolio kolege da se vrate na temu rasprave.

Poput zastupnika Kontića i **Vedran Lendić** pozvao je zastupnika Krpinu da ne čita samo naslove »Slobodne Dalmacije«. Jer da je pročitao tekst iz naslova našao bi da sinjski SDP drži da je pravo i obveza svakog građanina suverena i demokratska RH da poštuje njezine ustavnopravne institucije pa ako se radi i o junaku Domovinskog rata.

• Treba osnovati u okviru MORH-a ili Glavnog stožera HV-a tijelo koje bi utvrđivalo je li nekom obrambenom i oslobodilačkom akcijom povrijeđen ratni kodeks.

Zastupnik Kovačević je izrazio sumnju u hrvatsko pravosuđe konstatacijom da sud radi po zahtjevu, rekla je **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** te ustanovila da je normalno da radi po zahtjevu ovlaštenog tužitelja. A na upit **dr. Kovačevića** zašto je onda skupina osumnjičenika prebačena iz Gospića u Rijeku na sud, zastupnica je odgovorila da je to opet normalno po zahtjevu mjesne nadležnosti.

Novi zaključci

U ime klubova zastupnika šestorke te PGS-a, SBHS-a kao i zastupnika nacionalnih manjina, a na temelju održane rasprave i okolnosti koje su dovele do te rasprave, **mr. Mato Arlović** predložio je nove zaključke koji se temelje na usvojenoj Deklaraciji o Domovinskom ratu od 13. listopada 2000. Zastupnički dom ovim zaključcima odlučno zahtijeva da se poštuju sve odredbe Deklaracije pa tako i ona po kojoj je »radi dostojanstva Domovinskog rata hrvatsko pravosuđe dužno procesuirati sve moguće slučajeve pojedinačnih ratnih zločina, teških povreda humanitarnog prava i svih drugih zločina počinjenih u agresiji na Hrvatsku i tijekom Domovinskog rata, strogo primjenjujući načela individualne odgovornosti i krivnje«. Vlada i sva nadležna tijela obvezuju se da u skladu s Ustavom i zakonom, spriječe sve one aktivnosti koje bi mogle dovesti do ugrožavanja temeljnih vrijednosti ustavno-pravnog poretka zemlje i funkcioniranja zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti.

Zaključcima se daje podrška Predsjedniku Republike, Vladi, pravosudnim institucijama i svim državnim tijelima i vršenju njihovih ovlasti. Zastupnički dom ocjenjuje da je

prije potrebno osigurati mir i sigurnost za sve građane RH kao i puni demokratski i civilizacijski razvitak zemlje radi njenog gospodarskog i socijalnog napretka ne osporavajući ustavno pravo građana na javno okupljanje i mirni prosvjed.

Ističe se kako nije ugrožen dignitet Domovinskog rata niti hrvatskih branitelja u sudskim postupcima koji se sada vode i da svaki politički pritisak na pravosuđe bez obzira od koga dolazi ugrožava jedan od bitnih temelja Hrvatske kao pravne države.

Na kraju zaključka poziva se Središnji nacionalni stožer za obnovu digniteta Domovinskog rata, Koordinaciju udruga Domovinskog rata, kao i sve građane, društvene institucije, sindikate i medije, da s istančanom osjetljivošću čuvaju temeljne vrednote našeg ustavno-pravnog poretka, da bi se stvarale sve pretpostavke za skladan razvitak RH kao zemlje koja prihvaća standarde suvremenog zapadnog svijeta i otvara brojne mogućnosti približavanja tom svijetu u političkom, sigurnosnom, gospodarskom i kulturnom smislu.

Na kraju Arlović je pozvao sve stranke u Domu da, pridružujući se ovim zaključcima daju doprinos pravnoj stabilnosti i sigurnosti za sve naše građane i našu domovinu.

Sjednica je potom prekinuta radi konzultacija klubova zastupnika oko ovih zaključaka, a nastavak rasprave zakazan za sljedeći dan (15. veljače).

U četvrtak (15. veljače) Zastupnički je dom nastavi s raspravom. Predsjednik **Tomčić** zatražio je da izvješće podnesu predstavnici onih klubova zastupnika koji nisu sudjelovali u izradi novih (preinačenih) zaključaka vladajuće koalicije.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a **dr. Ivo Sanader** ocijenio je prihvatljivim zaključke Županijskog doma povodom rasprave o aktualnoj političkoj situaciji u zemlji. Drži da bi bilo politički mudro da su klubovi zastupnika šestorke i klubovi PGS-SBHS te nacionalnih manjina uzeli u razmatranje te zaključke kao i iznesene argumente iz rasprave njihove rasprave u Zastupničkom domu. HDZ-u je posebno neprihvatljiva druga točka predloženih zaključaka u kojoj se obvezuje Vlada »da u skladu sa zakonom i Ustavom spriječi sve one aktivnosti koje bi mogle dovesti do ugrožavanja temeljnih vrijednosti ustavnog poretka zemlje i funkcioniranja zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti«, što se po riječima dr. Sanadera može promatrati i politički jer se u ovom trenutku i ovim zaključcima

dovode u izravnu vezu s onim što se događa u Hrvatskoj.

Drži da je dobro što su povučeni prvotno predloženi zaključci koji su izravno govorili da su prosvjedi izražavanje negodovanja politikom Vlade, rušenje države i društvenog poretka te priprema za državni udar, ali nije dobro, kaže, što se na drugi (neizravan) način o tome govori u novopredloženim zaključcima. Predloženi zaključci spomenutih klubova zastupnika, naime, samo drugačijim riječima govore ono što i oni prvotno predloženi, i zato će Klub zastupnika HDZ-a tijekom ove rasprave izaći sa svojim prijedlogom zaključaka, podvukao je Sanader.

Predložene zaključke nije podržao niti **Anto Đapić**. Kaže kako se oni temelje na usvojenoj Deklaraciji o Domovinskom ratu koju nije prihvatio Klub zastupnika HSP-a i HKDU-a. Istupajući u ime Kluba pozdravio je odluku šestorice da promijeni ton prvih zaključaka, ali i pored toga, kaže, ima dosta primjedbi na novopredložene zaključke. Založio se za nastavak započete rasprave i najavio prijedlog zaključaka toga Kluba te izrazio uvjerenje da će se rasprava završiti usvajanjem primjerenih zaključaka.

Potom je **mr. Mato Arlović (SDP)** obrazložio razloge za prijedlog novih zaključaka. Podsjetio je da su novi zaključci šestorke predloženi s ciljem da se osnaži Deklaracija o Domovinskom ratu te da se dodatno pojača vladavina prava i sam Domovinski rat. Zaključci nemaju za cilj da bilo koga oslobode od moguće odgovornosti za počinjeni ratni zločin, rekao je Arlović. Čudi ga da najveća oporbena stranka ne prihvaća zaključke, s obzirom na to da je u njih uključen i dio Deklaracije o Domovinskom ratu koji je HDZ-e prihvatio u listopadu lani jer se u tom kontekstu, po Arlovićevim riječima, pokušava revidirati Deklaracija koju je HDZ podržao zajedno sa šestorkom.

Nikako ne može biti upitna spomenuta točka dvaju predloženih zaključaka, nastavio je Arlović jer se njome samo potvrđuje ustavna obveza i dužnost Vlade RH. U nastavku Arlović je pročitao prijedlog zaključaka.

Uslijedila je replika **Luke Bebića (HDZ)**. Najprije je protestirao što je zastupniku Arloviću već drugi put omogućeno da pročita predložene zaključke, držeći da je to gubitak vremena. Predloženi zaključci pozivaju se, tvrdi Bebić, na jednu točku deklaracije, a Deklaracija predstavlja jedinstvenu političku cjelinu, ali odmah

dodaje kako je možda riječ o tome da treba ponoviti neke stavove iz tog dokumenta s obzirom na to da se HNS ogradio i obezvrijedio deklaraciju. Glede obveze Vlade i svih nadležnih državnih tijela da spriječe sve aktivnosti koje bi mogle dovesti do ugrožavanja temeljnih vrijednosti ustavno-pravnog poretka zemlje, zastupnika je zanimalo tko određuje te vrijednosti. Nakon donošenja takvog zaključka pitanje je tko sve to može kontrolirati, a zastupnik izražava i bojazan od mogućeg političkog pritiska u takvoj situaciji. Izrazio je sumnju da je tu riječ o političkom pritisku.

Uzvratio mu je **Ivo Fabijanić (SDP)** da predložena točka 2. ne predstavlja nikakav politički pritisak već je jednostavno pokušaj da se dođe do rješenja za takve situacije. A **mr. Mato Arlović** mu je (SDP) odgovorio da su te vrijednosti određene člankom 3. Ustava RH. Predloženim zaključcima željela se pokazati neupitnost tih vrednota koje su temelj tumačenja Ustava. HNS se pokušalo obraniti tvrdnjom da je ta stranka aktivno pridonijela izradi Deklaracije i glasovala za taj dokument.

U ponovnom istupu **dr. Ivo Sanader (HDZ)** odbacio je Arlovićevu insinuaciju da HDZ neprihvatanjem zaključaka dovodi u pitanje deklaraciju i želi njezino revidiranje. HDZ-e je lani potaknuo raspravu koja je rezultirala usvajanjem Deklaracije iza koje i danas stoji i traži da se poštuje duh i slovo tog dokumenta. Rekao je kako se novopredloženim zaključcima pokazuje neosjetljivost za vrlo osjetljivu tematiku i situaciju o kojoj je sada riječ, i to je razlog zašto će zastupnici njegove stranke nastaviti s raspravom i predložiti svoje zaključke.

Glede opaske o osjetljivosti trenutka predloženi zaključci pripremljeni su upravo zato da pridoesu smirivanju situacije u državi, a građani ne dijele niti razvrstavaju u blokove, ali i s ciljem da se pronađu moguća rješenja koja će biti u funkciji daljnje afirmacije Domovinskog rata i zaštite prava branitelja i njihovih udruga, uzvratio mu je gosp. **Arlović**. Pri tome, kaže, ne ulazi u pravo bilo koje političke stranke da glasuje i odluči drugačije.

Glede neprihvatljivosti točke 2. predloženih zaključaka oglasio se **Vladimir Šeks (HDZ)** interesirajući se koja se to nadležna državna tijela mogu obvezati da spriječe aktivnosti koje bi mogle dovesti do ugrožavanja temeljnih vrijednosti ustavno-pravnog po-

retka države, pitajući istodobno može li se Vlada na to obvezati. Isto tako drži da se zaključcima ne može dati podrška Predsjedniku Republike jer je odnos Predsjednika Republike i Hrvatskoga sabora, odnosno Zastupničkog doma reguliran člankom 105. Ustava odnosno Poslovnika Doma kada se utvrđuje i pokreće odgovornost Predsjednika Republike za povredu Ustava.

Točka 2. zaključaka predložena je s ciljem da se omogući funkcioniranje legalnih i legitimnih, te Ustavom utvrđenih tijela vlasti, a ne da se dovedemo u situaciju izvanrednog stanja, replicirao mu je **Arlović**. Glede potpore Predsjedniku Republike, ističe da je Zastupnički dom nositelj zakonodavne vlasti u zemlji, ali istovremeno i predstavničko tijelo građana, te kao takvo može dati podršku i potporu ustanovama, organizacijama, pojedincima pa tako i Predsjedniku Republike. Drugo je, pak, pitanje kako je Ustavom razriješeno pitanje odnosa predsjednika države i Hrvatskoga sabora kod povrede Ustava.

Opomena

Dr. Vesna Pusić (HNS) rekla je kako je stranka kojoj pripada podržala deklaraciju o Domovinskom ratu, ali podsjetila da je javno rekla i sada ponavlja da o Domovinskom ratu koji se vodio u Hrvatskoj ima svoje pozitivno mišljenje. Smatra, međutim, da se Domovinski rat ne može voditi izvan teritorija RH.

U ponovnom istupu **Luka Bebić (HDZ)** zaničevao je da je tvrdio kako HNS nije potpisao Deklaraciju o Domovinskom ratu već da je samo ustvrdio da je predsjednica stranke, gđa **Pusić** javno rekla kako je ne obvezuju odredbe Deklaracije i tako taj dokument omalovažila i obezvrijedila.

• Nedopustivo je imputiranje teze o totalitarnosti sadašnje vlasti.

Na riječi zastupnika **Arlovića** da bi predloženi zaključci, ako se usvoje, bili nadomjestak u slučaju uvođenja izvanrednog stanja, reagirao je **Vladimir Šeks (HDZ)** pozvavši se na članke 100. stavak 3. i 101. stavak 2. Ustava. Drži kako nikakvi prijedlozi ovih zaključaka nisu u funkciji nekog preventivnog djelovanja niti reguliranja izvanrednog stanja.

Uzvratio je **mr. Mato Arlović** konstatacijom kako nije rekao da su predloženi zaključci nadomjestak za

Ustav kako se ne bi primjenjivale ustavne odredbe. Zaključcima se samo želi obvezati Vladu da u okviru Ustava i zakona poduzme sve mjere da do takve situacije ne dođe. Ukoliko do takve situacije ipak dođe tada se nesporno primjenjuje Ustav. Isti je zastupnik zatim ispravio navod zastupnice **Pusić** glede vođenja Domovinskog rata izvan teritorija RH pročitavši odredbu članka 2. Deklaracije u kojoj se jasno kaže da je Hrvatska vodila pravedan, legitiman, obramben i osloboditeljski, a ne osvajački i agresivan rat prema bilo kome. **Drago Krpina (HDZ)** je ustvrdio kako zastupnica **Pusić** po tko zna koji put iznosi netočnosti i neistine o nelegitimnosti operacije Hrvatske vojske u oslobođanju dijelova BiH od velikosrpskih agresora. Toj je operaciji, podsjeća **Krpina**, prethodio sporazum kojeg su u Splitu potpisali predsjednici **Tuđman** i **Izetbegović** te je za te operacije HV-e dobio priznanje i međunarodne zajednice. Zahvaljujući tim združenim operacijama HV-a i Armije BiH bilo je moguće postići mir u toj nama susjednoj državi, rekao je **Krpina** te poručio zastupnici **Pusić** kako je očito da se iz dalekoga svijeta odakle je promatrala Domovinski rat to nije dobro vidjelo.

Točno je, rekla je **Jadranka Kosor (HDZ)** da je HNS podržao i potpisao Deklaraciju, ali je gospođa **Pusić** vrlo brzo nakon toga u jednoj televizijskoj emisiji izjavila kako tom papiru (Deklaraciji) ne pridaje osobitu važnost i da je potpisala samo zato da se šestorka ne raspadne. Uslijedile su reakcije udruga proisteklih iz Domovinskog rata, ali se nitko nije oglasio iz vladajuće šestorke, primijetila je gđa **Kosor**.

U spomenutoj televizijskoj emisiji rekla sam, baš kao i sada u Sabornici, da se radi o mom osobnom stavu, podvukla je zastupnica **Pusić**.

Da nije bilo ovakvih izjava kao što je izjava zastupnice **Pusić** i člana njezine stranke, gospodina **Mesića** izrečene u Haagu prilikom svjedočenja o slučaju **Blaškić** da je RH agresor na BiH tada ne bi sjedili ovdje i raspravljali o ovoj točki dnevnog reda, podvukao je **Milan Kovač (HDZ)** ispravljajući krivi navod predsjednice HNS-a da je RH izvršila agresiju na BiH. Baš suprotno, poručio je **Kovač**, Hrvatska je oslobodila teritorije BiH.

Ispravljajući netočan navod zastupnika **Bebića**, **dr. Vesna Pusić (HNS)** poručila mu je da ona, za razliku od njega, nikad nije pripadala organizaciji koja je zagovarala demokratski

centralizam, te da zadržava i uvijek će zadržavati pravo na svoje osobno mišljenje o svakoj temi, pa čak i onda kada stranka kojoj pripada ima eventualno drugačije mišljenje.

»Iz mene pomalo istječe demokratski centralizam, i ne znam je li savim isteklo, ali iz vas orjunaštvo nije nikad isteklo«, uzvratilo joj je **Luka Bebić (HDZ)**.

U Deklaraciji stoji da Hrvatska pod vodstvom HDZ-a nije vodila nikakav agresivan rat. Po mom dubokom uvjerenju, HDZ-ovska vlast vodila je agresivan rat u BiH, izrekla je zastupnica **Pusić**, a **Vladimir Šeks (HDZ)** ustvrdio da je tom izjavom ova zastupnica povrijedila ne samo Hrvatsku da je izvršila agresiju na drugu državu već i teško povrijedila Deklaraciju o Domovinskom ratu. Zbog toga je u ime Kluba svoje stranke zatražio stanku od pola sata na konzultaciju. Predsjednik Doma **Zlatko Tomčić** udovoljio je tom zahtjevu ali je odredio stanku od 15-ak minuta.

• Hrvati i hrvatski narod ne mogu biti taoci pojedinaca, grupa i političkih stranaka.

Nakon stanke predsjednik **Tomčić** rekao je kako drži da je izrečena izjava zastupnice Pusić u potpunoj suprotnosti s Deklaracijom o Domovinskom ratu, i kako bi bilo dobro da se HNS-ova zastupnica ispriča Domu koji je tu deklaraciju donio.

Dr. Pusić (HNS) odgovorila je da poštuje Dom i da se povinovala volji svoje stranke, ali da smatra kako ima pravo zadržati svoj osobni stav i uvjerenje da je u BiH pod vodstvom HDZ-a vođena jedna agresivna politika. Rekla je kako od tog stava ne može odustati i zadržava svoje građansko pravo da iznese svoj stav kao pojedinac.

Predsjednik **Tomčić** složio se s njezinom konstatacijom da svatko ima pravo na svoja osobna stajališta, ali i dodao, da s obzirom na činjenicu da je Dom gotovo konsenzusom usvojio Deklaraciju njezina je izjava u potpunoj suprotnosti i vrijeđa one koji su za Deklaraciju glasovali, pa joj zato izriče opomenu.

Istražno povjerenstvo

U ime Kluba zastupnika HDZ-a **dr. Ivo Sanader** rekao je da je tvrdnja Vesne Pusić monstruoza optužba koju svatko tko je iole objektivan i dobronamjeran, a pogotovo domoljub

mora odbaciti. Deklaracija, podsjetio je Sanader, obvezuje državne dužnosnike i sve građane da se drže njezinog teksta i duha, a zastupnica Pusić je monstruošnom optužbom optužila Hrvatsku da je izvršila agresiju na drugu zemlju. Na taj je način uvrijedila sve branitelje, ranjene i mrtve, ali i branitelje koji su pomogli u borbi za oslobođenje od agresije u BiH. Klub stoga traži očitovanje Doma zaključkom kojim će osuditi izjavu te zastupnice, zaključio je Sanader.

Replicirajući **dr. Vesna Pusić** rekla je kako odbija optužbu da je bilo koga uvrijedila osim eventualno ljude koji su zagovarali takvu politiku u BiH. Smatra da su branitelji u Domovinskom ratu vodili obrambeni rat u okvirima granice i teritorija RH, ali dodaje kako nisu ništa odlučivali nego je to radila određena politika.

Dr. Zdravko Tomac (SDP) zamolio je da se prekine ovakva vrsta rasprave i prestane s vrijeđanjem, te pledirao da se zastupnici vrate temi rasprave. **Dr. Anto Kovačević (HKDU)** kazao je da je teza Vesne Pusić pogibeljna za hrvatski narod u BiH i za Hrvatsku te da se tome raduju samo haaški sponzori. »Ovako cinkariti svoj narod mogu samo hrvatski unitaristi i orjunaši«, zaključio je Kovačević.

Teza zastupnice Pusić trebala bi dovesti Hrvatsku na optuženičku klupu Haaškog suda, i to je optužba vlastite države, a za to se npr. sudilo nacističkoj Njemačkoj, fašističkoj Italiji i militarističkoj Japanu, primijetio je **Vladimir Šeks (HDZ)**.

Jadranka Kosor (HDZ) dobila je priliku da ispravi netočan navod zastupnice Pusić glede nastupa u spomenutoj TV emisiji. Zastupnica Pusić tvrdi, kaže, da je tamo iznosila samo svoja stajališta o deklaraciji, i to kao privatna osoba, a gospođa Kosor podsjeća da je ona tamo bila predstavljena kao predsjednica HNS-a i saborska zastupnica, a ne kao privatna osoba. Deklaracija o Domovinskom ratu, međutim, obvezuje je kao zastupnicu i kao građanku, zaključila je gđa Kosor.

Usljedila je pojedinačna rasprava o prijedlogu zaključaka šestorke, a prvi je govorio **Božidar Kalmeta (HDZ)**. Prvim prijedlogom zaključaka šestorke htio se uvesti verbalni delikt i progon svih koji drugačije misle. Drži da je potpisivanje tih i takvih zaključaka bila nepromišljena odluka onih koji su te zaključke potpisali. »Bio je to trenutak kada su pale maske i kada se vidjelo da se bez obzira što su potpisnicima zaključaka puna usta demokracije i slobode poje-

dinaca, Hrvatskom pokušava vladati na jedan nedemokratski da ne kažem totalitaristički način«, rekao je u nastavku **Kalmeta**. Drži da su ti zaključci bili vrhunac jedne krive politike prema vlastitom narodu, te da su u zaključcima građani prepoznali 70-godine, pa čak i nešto gore, a to je »država to sam ja«. Otvorile su se stare rane iz siječnja, i zato su ti zaključci sramni. Ne može se, nastavlja **Kalmeta**, obezvrjeđivati Domovinski rat i za proteklih deset godina govoriti da su krive i totalitarne godine, kako se jasno moglo čuti u ovoj raspravi. Isto tako ne mogu se obećati neka gospodarska rješenja, da bi se nakon godinu dana vidjelo da od toga nema ništa. Stoga ne treba čuditi prosvjed u Splitu ali i drugdje gdje se prvenstveno davala potpora generalu Norcu, ali je bilo i drugih upozorenja.

Totalitarizam

Potpisnici prvog prijedloga zaključaka uvidjeli su grešku i zastupnik **Kalmeta** drži da je to dobro, ali odmah dodaje kako je novi prijedlog zaključaka bitno drugačiji i u sebi ima ugrađene vrijednosti iz Ustava i Deklaracije, ali po njegovom mišljenju ne rješava uzroke konflikata i podjela u našem društvu. Stoga te zaključke valja promijeniti. **Kalmeta** drži da je nedopustivo da se general Norac i drugi potencijalni takvi generali dovode na suđenje s lisicama na rukama, za njima raspisuju tjeralice i hoće ih se zatvoriti. Takvo što, misli **Kalmeta**, nije u duhu demokracije već je u duhu totalitarističkih zakona. Predložio je na kraju da se u okviru MORH-a ili Glavnog stožera HV-a osnuje jedno tijelo koje bi utvrđivalo je li u nekim obrambenim i oslobođilačkim akcijama bio povrijeđen ratni kodeks, ali bi prije toga Vlada trebala predložiti Saboru donošenje određenih zakona. Tek nakon svega toga osumnjičeni bi se branitelj mogao izručiti civilnom sudu radi daljnjeg eventualnog procesuiranja. Zastupnik također smatra da bi trebalo izmijeniti propise kako bi se branitelji branili sa slobode i bez lisica na rukama.

Nakon njegova istupa odmah je reagirao **dr. Zdravko Tomac (SDP)** tražeći od predsjednika **Tomčića** da izreče opomenu zastupniku **Kalmeti** jer je nastavio s praksom izricanja teških optužbi i uvredljivih riječi koje se u Saboru ne bi smjele izricati. Zastupnica nacionalnih manjina napadnuta je zato što je govorila o totalitarnom režimu u proteklih deset godina, i **Tomac** se slaže da se takvo što ne

može govoriti jer je to ipak bio višestranački i demokratski sustav u kojem su mnogi od zastupnika sudjelovali u vlasti.

Predsjednik **Tomčić** odgovorio mu je da pokušava biti restriktivan u primjeni Poslovnika te da niti sada nije izrekao sve opomene koje je trebao izreći. Tako će postupiti i ovom prilikom i neće dati opomenu zastupniku, ali je podsjetio zastupnike da se u sabornici ne može nikoga vrijeđati.

Kalmeta je opovrgnuo da je rekao kako je danas na djelu totalitarni sustav već je samo govorio kako je privođenje branitelja u lisicama u duhu totalitarističkih sustava. No, danas živimo u demokraciji, a to pretpostavlja i takvo ponašanje, zaključio je Kalmeta.

Replicirajući **Milanka Opačić** (SDP) upozorila je Kalmetu da ne govori paušalno kako u godinu dana ova vlast nije ništa učinila u gospodarskom i socijalnom smislu. Valja, kaže zastupnica, respektirati činjenicu da je u proteklih godinu dana ova vlast vratila 9 milijardi kuna unutarnjeg duga, koji je naslijeđen, zatim 2,5 milijardi kuna štedišama koji su ostali bez svog novca u propalim bankama, a jednako tako osigurano je da ne dođe do pada plaća zaposlenih i mirovina umirovljenika. Konačno, seljaci su dobili novce za pšenicu i nisu na to morali čekati i do dvije godine.

Kalmeta je kratko odgovorio da svojim izlaganjem nije želio produbiti podjele, već upravo suprotno.

Željko Malević (SDP) drži da Kalmeta nije uspio u svojoj temeljnoj namjeri da uspostavi jedan tolerantni dijalog i ne zaoštava atmosferu. Nedopustivo je, kaže Malević, da se imputira teza o totalitarnosti sadašnje vlasti, a teza »država to sam ja« nije prepoznata, kako tvrdi Kalmeta, iz zaključaka šestorke. Takvu je tezu, međutim, prepoznao hrvatski narod prije godinu dana, tvrdi Malević. »O Domovinskom smo ratu sve dogovorili i donijeli deklaraciju koju ste skupa s nama izglasali, a danas birate članke iz deklaracije koji vam se sviđaju«, zaključio je ovaj SDP-ov zastupnik.

Nakon tog istupa Kalmeta je pozvao Malevića da mu kaže što treba reći vjerujući da bi se tada izbjegla replika.

Nije dobro amnestirati krivca za ono za što se sumnja da je učinio, mišljenja je **Stjepan Henezija** (SDP). General Norac je građanin Hrvatske i za njega važe zakoni ove zemlje, stav je ovog zastupnika.

Na Kalmetinu tvrdnju da je sadašnja vlast obećala rješavanje gospodarskih i drugih problema, a dosad nije učinila ništa replicirao je **Dragutin Vukušić** (SDP) iznoseći neke pokazatelje koji tu tvrdnju opovrgavaju. Unatoč svih teškoća i raznih opstrukcija ovoj je vlasti pošlo za rukom da lani poboljša politički i financijski položaj Hrvatske u Europi i svijetu, rekao je ovaj zastupnik. Uz to, u prvih 11 mjeseci lani zabilježen je porast industrijske proizvodnje za 2,1 posto, povećan izvoz za 4,3, posto, a uvoz samo za 1,4 posto. Devizne su rezerve dostigle najveću razinu u posljednjih pet godina, i 30. studenoga 2000. iznosile su 3 milijarde i 400 milijuna dolara, a danas su još i veće za daljnjih oko 400 milijuna. Najzad, isplaćen je dug (2,5 milijardi kuna) osigurane štednje u bankama i štedionicama u stečaju, izmijenjene su stope poreza na dobit i dohodak i smanjeno porezno opterećenje itd.

Po mišljenju **Vladimira Šepčića** (SDP) Hrvatska i hrvatski narod ne mogu biti taoci pojedinaca, grupa i političkih stranaka. Iznad svega je Hrvatska, poručuje ovaj zastupnik.

Za razliku od zastupnice nacionalnih manjina koja je jasno optužila bivšu vlast za totalitarizam, Kalmeta je samo načelno, a ne jasno i deciderano iznio tvrdnju da se radi o totalitarnoj vlasti aktualne šestorke, primijetio je **Branimir Glavaš** (HDZ).

Ivan Šuker (HDZ) ne zna kako će se zastupnici složiti o općim političkim temama kada krivo iznose egzaktno pokazatelje. U državnom proračunu npr. rečeno je da je vraćen dug od oko 4 milijarde kuna, ali tek treba vidjeti koliki će biti dug za ovu godinu, upozorio je Šuker. Tvrdi zatim da je vraćeni dug mirovinskom i invalidskom osiguranju bio daleko veći nego što je bio početkom 2000., a neisplaćene mirovine u siječnju 2001. pokazatelj su da je mirovinsko osiguranje u daleko većem minusu nego što je bilo prije. Komentirao je i, kako kaže, paušalno nabranjanje određenih ekonomskih pokazatelja. Drži, naime, da o tome najbolje mogu govoriti građani Hrvatske.

Mladena Godeka (HSL) zasmetao je što se o svemu raspravlja samo ne o temi rasprave, ali se s tim nije složio **Luka Bebić** (HDZ) tvrdeći da se raspravlja ne samo o prvom prijedlogu zaključaka šestorke već i o novim zaključcima, a vjeruje da će se raspravljati i o prijedlogu zaključaka HDZ-a.

Montirani procesi i svjedočenja

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) replicirala je Kalmeti na izrečenu tvrdnju da su građani bili u zabludi jer nisu znali da će se voditi postupak protiv generala. S tim u svezi upitala je ovog HDZ-ovog zastupnika zna li možda da su tijekom 1996. godine vođeni procesi protiv siromašnih vojnika koji su se redom pojavljivali pred Općinskim sudom u Zadru i Kninu, ali se nisu mogli dostojno obući u novu odoru (vojnu ili civilnu) već su pred suce dolazili polugoli ili polubosi. Prisjetila se i nekih optužnica da je iz polusrušene kuće uzeto sedam tableta za komarce, dvije svijeće, daske ostavljene na putu itd. Pita stoga zastupnika Kalmetu zašto tada nije pokazao brigu za te vojnike ili možda misli da se pravna država može i mora iscrpljivati samo na sirotinji, vojnicima i radnicima?

Odgovarajući joj **Kalmeta** (HDZ) je upozorio zastupnicu da je pobrkala neke stvari. On je, podsjeća, govorio o zaštiti digniteta Domovinskog rata i u tom smislu o progonu, a ne o tome je li netko ukrao daske, svijeće itd. Nije mu poznato jesu li ti osumnjičeni dolazili tako obučeni na sud, kako prikazuje zastupnica Antičević-Marinović, ali je siguran, kaže, ako ih je branila da je tada bila jako dobro obučena.

Za razliku od Vukušića, **Ivan Šuker** (HDZ) smatra da su izmjenama zakona hrvatski poduzetnici i obrtnici doživjeli porezno opterećenje, a ne rasterećenje, što će uskoro osjetiti kad im pristignu uplate prvih akontacija za ovu godinu. Na podatak o dostignutim deviznim rezervama Šuker podsjeća da su one 1990. godine bile na nuli, a novoj je vlasti ostavljena rezerva od 3 milijarde i 200 milijuna dolara.

Replicirajući mu **Milanka Opačić** (SDP) je rekla da siječanjske mirovine nisu isplaćene zbog nekih tehničkih problema jer je prvi put počela funkcionirati državna riznica, a uzvratio je zastupnik Šuker riječima kako ne zna tko sada govori istinu – zastupnica Opačić ili premijer Račan. Naime, na tiskovnoj konferenciji premijer je izjavio da su za kašnjenje u isplati mirovina krivi državni službenici, a Ministarstvo financija jer nije prebacivalo novac u mirovinsko osiguranje. Šukeru je uzvratilo **Josip Leko** (SDP) iznoseći potanko podatke o hrvatskim zaduženjima od 1994. do kraja 1998. godine. U tih pet godina ukupno je zaduženje iznosilo 6 mi-

lijardi i 300 milijuna dolara, kaže Leko. U ponovnom istupu **Ivan Šuker** je ustvrdio kako je Leko pošao od 1994. jer mu tako paše, a pritom zaboravlja kazati da je sve do 1990. dug Hrvatske bio 5 milijardi i 700 milijuna dolara. U dokumentu što ga je usvojio Sabor jasno se konstatira da je javni dug RH u proteklih deset godina smanjen za 630 milijuna dolara, upozorio je ovaj HDZ-ov zastupnik. **Leko (SDP)** je pojasnio da je govorio o zaduživanju Hrvatske od 1994. tj. od donošenja Stabilizacijskog programa pa sve do 2000. godine.

Ispravljajući netočan navod **Dario Vukić (HDZ)** se prisjetio dokumenta kojeg je na zahtjev Sabora izradila Narodna banka Hrvatske u kojem jasno piše da je 1999. u odnosu na društveni bruto proizvod 1990. zaduženost RH manja za 20 posto. A njegov stranački kolega **Ivan Šuker** primijetio da Leko nije kazao ništa o genezi zaduživanja Hrvatske, i što je najbitnije da se u međuvremenu promijenila struktura vanjskog i unutar-njeg duga.

U nastavku rasprave govorio je **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**, a njegov je istup izazvao niz replika, a sam se zastupnik morao čak nekoliko puta ispričati Domu. Izlaganje je počeo konstatacijom da su »neostaljinističke optužbe o pripremama državnog udara i rušenju ustavnog poretka drske i monstrozne podvale hrvatskom narodu, direktno uperene protiv temeljnih ljudskih sloboda zajamčenih Ustavom te zahtijevaju odgovornost svih koji iza njih stoje«. Na inzistiranje predsjedatelja ovog dijela sjednice, **mr. Mate Arlovića** zastupnik se već kod ove rečenice morao ispričati predlagateljima zaključaka.

Kazao je u nastavku izlaganja da je prosvjed u Splitu bio samo upozorenje, jednako tako i prosvjed na Markovom trgu u Zagrebu, te da će se, ako bude potrebno u Zagrebu okupiti više od 500.000 ljudi. U svakom demokratskom društvu i razvijenoj parlamentarnoj demokraciji svaka legalna i legitimno izabrana vlast kada izazove tešku i duboku unutarnju političku krizu mora biti svim legalnim i legitimnim sredstvima smijenjena, ako već nije dovoljno mudra da sama ponudi ostavku. Promjene Vlade uobičajeni su i normalni dio demokratskog života u svim razvijenim parlamentarnim demokracijama, pa zašto bi to trebalo biti čudno u Hrvatskoj, pita Rojs. U susjednoj Italiji npr. česte su smjene Vlade pa nikome ne pada na pamet da to proglašava državnim udarom, rušenjem demo-

kracije i ustavnog poretka, podvukao je dalje Rojs. Drži da je to zato što u toj zemlji postoji demokracija, a u Hrvatskoj od 3. siječnja 2000. umjesto stvarne demokracije premijer nastoji uspostaviti tzv. demokratski centralizam. Rigidnoj komunističkoj ideologiji i demagogiji koja je policijom i vojskom gušila početak mlade hrvatske demokracije 1971. takve podvale danas hrvatski narod neće dozvoliti, podvlači Rojs. A već u sljedećem trenutku morao se opet ispričati i to kada je rekao da je hrvatski premijer gušio mladu hrvatsku demokraciju jugoslavenskom vojskom 1991. godine. Predsjedatelj **Arlović** upozorio je Rojsa da premijer nije bio lider jugosoldateske vojske 1971. niti poslije jer uopće nije časnik, te zatražio od zastupnika da se zbog izrečene konstatacije ispriča, a ovaj je odgovorio da će to učiniti kada vidi premijera. Na Arlovićevo inzistiranje ipak je to učinio odmah.

U nastavku izlaganja sudstvo u Hrvatskoj nazvao je tzv. nezavisnim sudstvom koje prijete »i onima koji su svojim životima i tijelima stvarali hrvatsku državu«. Za slučaj generala Norca, pak, rekao je da je montiran, te da Dubravko Merlić nije smijenjen zbog suca Ortinskog već zato što nije htio objaviti prilog o montiranom svjedočenju jedne gospođe prema kojoj je general Norac ubijao civile. Ne zaboravite da je tijelo generala Norca puno gelera, ožiljaka i rana jugokomunističke soldateske, te da je Norac pošao u rat s 22 godine života. Dodao je zatim kako nije pošteno da se montiraju procesi hrvatskim generalima. Predsjedatelj **Arlović** preporučio je predsjedniku Kluba zastupnika HDZ-a da obavi razgovor s Rojsom, ali je isti zastupnik u nastavku rasprave rekao kako i predsjednik Mesić krši Ustav jer će navodno Norac doći kod njega na prijavak. Podvukao je kako general Norac kao legenda Domovinskog rata to nije služio, i nastavio: »Danas to čine Norcu, sutra Gotovini ili nekom drugom, želi se odvojiti glava od tijela, ali u tome gospodo nećete uspjeti«, poručio je Rojs vladajućima.

Replicirajući **Dino Debeljuh (IDS)** je kazao kako je Rojs pokazao da doista iznad svega voli demokraciju, toliko da bi je najradije uzeo u svoje ruke. Čudi ga toliko ljubavi koju Rojs pokazuje prema Norcu, s obzirom na to da je u tisku bivši ministar obrane, Pavao Miljavac kazao da je Rojs prijeto Norcu likvidacijom jer je njega i Antu Jelavića prozvao zbog nedopuštene radnje oko tvrtke Monitor.

Na to je zastupnik **Rojs** uzvratilo da je i ovo montiran proces te dodao da vladajući kontroliraju medije, ali je hrvatski narod ovoga puta digao glavu i gleda uspravno. Hrvatski je narod izabrao Parlament »ali nije izabrao da glavnu riječ u trećini saborskih odbora vode oni koji su oženjeni Srpkinjama ili su Srpkinje«. Na to mu je **Arlović** izrekao opomenu zbog vrijeđanja nacionalnih manjina, a zastupnik je opomenu prihvatio.

Nakon toga zastupnik **Debeljuh (IDS)** rekao je kako za razliku od Rojsa on vjeruje Miljavcu.

Govoreći u ime Kluba zastupnika HDZ-a dr. **Ivo Sanader** odlučno je odbacio iznijete tvrdnje zastupnika **Ljube Česića-Rojsa**, naglašavajući da to nisu stajališta njihove stranke. Naznačio je da HDZ smatra sve nacionalne manjine bogatstvom hrvatske države, te zamolio zastupnike da se u nastavku rasprave suzdrže i čuvaju teških riječi.

Vlast treba ispuniti socijalna obećanja

Zastupnik dr. **Anto Kovačević (HKDU)** ocijenio je da svađe između Hrvata zasigurno raduju zastupnika **Milana Đukića**, a osvrnuo se potom i na skup podrške umirovljenom generalu Mirku Norcu u Splitu. Tamo se, prema njegovoj procjeni, okupilo oko 200 tisuća ljudi pa hrvatska vlast ne bi trebala olako prelaziti preko važnih poruka izrečenih tom prigodom. Smatra da se radi o ljudima koji su snagom svoje volje mijenjali odnose 1990. godine kada se rušio komunizam, a voljom hrvatskoga naroda i vladajuća šestorka došla je na vlast nakon izbora održanih 3. siječnja 2000. godine. Međutim, hrvatski narod nije sadašnjoj vlasti dao mandat da progona i zatvara branitelje nego da ispuni socijalna obećanja i riješi tešku gospodarsku krizu, upozorio je zastupnik Sanader. Podsjetio je da Mirko Norac sa 23 godine odlazi u rat radi obrane Hrvatske, a ne da čini zločine. Obrana Gospića i Hrvatske bila bi upitna bez negovog patriotizma i hrabrosti, a da nije bilo generala Norca danas bi se u Zagreb dolazilo preko Ancone i Ljubljane, a ne ličkom i uskom prugom. Opisao je zatim raspoloženje stanovnika Sinja koji su s mnogo emocija pratili ove događaje, te konstatirao kako se prijetnjama iz Haaga udara u suverenitet hrvatske države i svetost Domovinskog rata. Smatra, dakle, da u Saboru hitno treba ratificirati Rimski sporazum o

utemeljenju stalnog kaznenog suda o ratnim zločinima, a koji priznaje i daje jamstva da se ne ugrožava suverenitet ni jedne zemlje. Upozorio je da bi ovakvu odluku trebalo donijeti konsenzusom, a Hrvatska bi trebala skupiti zajedničke snage i amnestirati svoje branitelje.

Mirko Norac je sa 23 godine otišao u rat radi obrane Hrvatske, a ne činiti ratne zločine.

Ukazao je na pojedinačne slučajeve zločina nad Hrvatima koje su učinili Srbi, a koji su, po njegovim spoznajama obuhvaćeni, u sudsku amnestiju, odnosno aboliciju počiniteljima. Ukazao je i na slične odluke koje su zemlje pobjednice provodile u pravosudnoj praksi, ocjenjujući ujedno da se nikako ne radi o pravnim presedanima ili neostvarivim odlukama. Odlučno je zatražio da se odbace formulacije o tobožnjoj prijetnji državnim udarom od prosvjednika u Splitu. Kao bivši politički zatvorenik osjetljiv je, kaže, na takve i slične konstrukcije prema kojima su se u nedavnoj prošlosti zatvarali hrvatski rodoljubi. Apsurdno je da se za rušenje optužuju osobe koje su svoje živote ugradili u temelje države, a za rješavanje nastale situacije potrebno je ostvariti općehrvatski nacionalni konsenzus, zaključio je zastupnik Kovačević.

Treba čuvati dostojanstvo svih zastupnika

Predsjedavajući, mr. **Mato Arlović** ispravio je iznijetu tvrdnju da se, »zastupnik Đukić smije dok se Hrvati svađaju«. Smatra da ovakve objede nisu utemeljene jer je riječ o zastupniku koji je i sam sudjelovao u obrani i stekao čin pričuvnog bojnika u ratu. Ocijenio je da se ni jednog branitelja ne smije dovesti u neugodnu situaciju koja narušava njegovo dostojanstvo. Zastupnik **Vladimir Šeks** ocijenio je da je narušen Poslovnik, a iznijeta obrana nije opravdana. Smatra da je zastupnik Đukić u više navrata osporavao karakter oslobodilačkih akcija »Bljesak« i »Oluja«, pa ga ne bi trebalo štiti od kritika. Predsjedavajući je ponovno konstatirao da zastupnik Đukić nije nazočan ovoj raspravi te se ne može braniti od iznijetih insinuuacija i objeda. Svaki je predsjedatelj dužan uzeti u zaštitu zastupnika, pa se nikako ne radi o povredi Poslovnika. Sada se i zastupnik

Zlatko Canjuga (HND) osjetio pozvanim da se uključujući u raspravu. Uvodno je citirao nekoliko stavova francuskog intelektualca židovskog porijekla Finkellkrauta koji je osjetio i posvjedočio opravdanost hrvatske borbe. I u nedavnoj je prošlosti bilo srpskih vojnika i časnika koji su osuđivani zbog pripadnosti ustaškoj vojsci. Zbog kobnih i tragičnih trenutaka koje nosi svaki rat, trebalo bi okončati slične riječi i šoviniističke govore. Zastupnik dr. Kovačević pozitivnim je ocijenio angažman francuskog pisca, ali smatra da nije iznosio šoviniističke poruke nego je branio pravo Hrvatima na aboliciju. Smatra da ima moralno pravo na takvu inicijativu jer je u Parlamentu podržao dosadašnje zakone o aboliciji, o konvalidaciji te o suradnji s Haaškim tribunalom.

Sadašnja vlast principijelno se zalaže za procesuiranje svih počinjenih ratnih zločina.

Sud tek treba utvrditi pravu istinu

Zastupnik **Vladimir Šepčić (SDP)** replicirao je ocjenom da ne bi trebalo govoriti o pretpostavljenoj krivnji generala Norca sve dok nadležni sud ne utvrdi istinu. Smatra ujedno da ne treba sadašnjoj vlasti predbacivati zataškavanje istrage jer se založila za kažnjavanje svih ratnih zločina.

Ispravak netočnog navoda, odnosno repliku, zatražio je zatim zastupnik **Željko Malević (SDP)** ocijenivši da nema potrebe za generalnim aboliranjem svih branitelja i cijelog Domovinskog rata. Time se hrvatski branitelji nepravredno dovode u isti red sa četnicima koji su povelj agresiju. Ocijenio je da se treba držati onih ocjena o Domovinskom ratu koje su zajedničkom političkom voljom donesene u nedavnoj prihvaćenoj Deklaraciji. Konstatirao je ujedno da ne vjeruje da su abolirani zločinci za koje bi se moglo ustanoviti da su tijekom rata okrutno ubijali civile hrvatske nacionalnosti. Zastupnik dr. Anto Kovačević odgovorio je na repliku, te upozorio da je za agresiju na Republiku Hrvatsku do sada osuđeno samo 23 osobe. Smatra da hrvatski branitelji ipak imaju pravo na aboliciju, jer se u povijesti ne pamti slučaj da se pobjednička vojska procesuirala, ponižava i odgovara za pobjedu u

ratu. Repliku na njegovo izlaganje sada je zatražila zastupnica **Gordana Sobol (SDP)** i to na onaj dio u kojemu govori o mandatu kojega je ova vlast nakon izbora dobila od naroda. Smatra da je narod mandat dao zastupnicima i to da štite funkcioniranje pravne države i neovisnost sudstva. Upozorila je zatim da su neki zastupnici HDZ-a u Županijskom domu iznosili određene prijetnje i revanšističke poruke, a slučaj generala Norca bio je zapravo minoriziran. Zastupnica je zatim citirala dio fonograma koji se odnosi na izlaganje zastupnika **Jure Burića (HDZ)** u Županijskom domu. Zastupnik dr. Anto Kovačević zatražio je odgovor na repliku i zamjerio što se citiraju dijelovi izvan konteksta temeljne poruke. On je naveo ranije segmente iz izlaganja u kojemu je rečeni zastupnik zamjerao Vladi Republike Hrvatske na nedostatku vizije i strategije i nakon jedne godine vladanja. Kao potvrdu takvih kritika citirao je i određene napise iz »Slobodne Dalmacije« u kojima se pretpostavlja da je sadašnja Vlada ušla u neprincipijelne i štetne nagodbe sa zahtjevima međunarodne zajednice i Haaškog suda. Prema tom članku u Hrvatskoj su ponovno na djelu stare špijunske strukture (UDBA i KOS) koje vode specijalni rat protiv Republike Hrvatske.

Treba prestati s neprekidnim pritiscima i »savjetima« pravosuđu.

Neprihvatljive su optužbe na račun »šestorke«

Sada je repliku zatražila zastupnica **Dubravka Horvat (SDP)** koja je naglasila da se generalu Norcu ne sudi zbog obrane Gospića nego zbog postojanja opravdane sumnje da je učinio zločin. Usput, generalu Norcu se ne sudi nego se provodi istraga, a tijekom dosadašnje rasprave pokazuje da se vladajuća šestorka nastoji odvojiti od branitelja. Takve se težnje ne smiju dozvoliti jer su neutemeljene budući da nikome u vladajućoj šestorci nije upitno postojanje hrvatske države i doprinos njenih vojnika i branitelja. Upitala je za razloge zbog kojih se vrši pritisak na pravosuđe i zašto je uistinu razložan prijedlog zaključaka neprihvatljiv za parlamentarnu oporbu. Na repliku je zatim odgovorio dr. Kovačević ocjenjujući da su »priče o individualnoj krivnji i

zločinu, samo farsa i uvod u Haaška izručenja«. Ponovio je tezu da je »lovom na generala Norca, otvoren lov na Domovinski rat i hrvatske branitelje«. Ispravak netočnog navoda zatražio je zastupnik Canjuga koji je ocijenio da je se u nedostatku pravih argumenata izriču neutemeljene ocjene. I zastupnik **Željko Malević (SDP)** ispravio je iznesene tvrdnje te pojasnio tko je, a tko nije glasovao za Zakon o aboliciji i kakva je istinska namjera tog zakonskog akta. Smatra da se ne bi smjelo manipulirati takvim osjetljivim zakonskim propisima jer se nitko ne može amnestirati rečenim Zakonom, za zločin koji je učinjen nad civilnim stanovništvom. I zastupnica **Dubravka Horvat (SDP)** javila se za ispravak krivog navoda te navela da nikakav lov na Domovinski rat i hrvatske branitelje nije otvoren. Sada je uslijedilo kratko objašnjava-nje između predsjedavajućega koji je želio da se poštuju poslovničke odredbe prilikom ispravaka krivih navoda i zastupnika koji su željeli uzeti riječ mimo procedure propisane Poslovníkom. Zastupnik Kovačević koji je iznova dobio riječ, dijelom je ispravio krive navode, a dijelom otvorio nove rasprave. Zastupnice **Dragica Zgrebec (SDP)** i **Dubravka Horvat** ponovno su ispravile kao netočnu tvrdnju da se »otvara lov na Domovinski rat i hrvatske branitelje«. Ponovile su već iznijete stavove da su započeti sudski procesi u skladu sa zakonom i propisima koji vladaju u Republici Hrvatskoj. Nakon razjašnjavanja rasprava je nastavljena, a za riječ se javio dr. **Ivić Pašalić (HDZ)** koji je uvodno ocijenio da su upotrijebljene netočne i optužujuće riječi za prosvjednike u Splitu. Smatra da su članovi šestorke i sami uvidjeli pogrešku jer povlače stare i potpisuju nove zaključke.

Preteške su i neutemeljene ocjene o državnom udaru

Ocijenio je potom da su se i ranije spominjale neutemeljene riječi o državnom udaru jer je potpredsjednik Vlade, **Slavko Linić** prije nekoliko mjeseci govorio o pripremama državnog udara. Upozorio je da bi trebalo odbaciti sličnu retoriku jer se time plaše i tjeraju zainteresirani strani ulagači, koji žele investirati svoj novac u hrvatsko gospodarstvo. Upozorio je da se time ujedno amnestira odgovornost Srbije jer dužnosnici EU i SAD šeću tom zemljom osluškujući pozive tamošnjih gospodarstvenika, dok »mi u Hrvatskoj otvaramo novu liniju podjela«.

Smatra da sadašnja vlast mora pokazati spremnost na dijalog i uspostavu međusobnog povjerenja prilikom rješavanja temeljnih interesa države i nacije. Ukoliko ova spremnost izostane konflikti će se produbiti, a mogu uslijediti i gore posljedice. Nabrojao je zatim sve točke sukobljavanja u nedavnoj prošlosti, spominjući korištenje transkripata, prijatnje sudom u Haagu, tajne optužnice i umirovljenje hrvatskih generala. Sve je to kulminiralo, procijenio je, uhićenjem umirovljenog generala Norca, pa je potrebno zaustaviti ovakav trend koji vodi u nove podjele.

Umjesto optuživanja prosvjednika u Splitu, trebalo bi potražiti svima prihvatljiva rješenja.

Umjesto teških optužbi na račun prosvjednika u Splitu treba pristupiti traženju svima prihvatljivih rješenja. Upozorio je da treba sačuvati samostalnost i neovisnost sudbene vlasti jer se »čelni ljudi izvršne vlasti zaklinju u nezavisnost sudstva, a s druge se strane vuku potpuno drugi potezi«. Ocijenio je da neki najnoviji potezi oko Ustavnog suda, DSV-a i imenovanja državnog odvjetnika potkrepljuju njegove ocjene i pretpostavke. Kritički se osvrnuo i na neke poteze ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave koji je, po njegovom mišljenju, »čak naveo da državni odvjetnik ispunjava uvjete iz budućeg zakona«. Pozvao se zatim i na pojedine napise i fotografije u već imenovanom hrvatskom dnevnom listu i ocijenio da su objavljeni prilozi potvrda njegovih političkih prosudbi iznijetih u raspravi.

Kada se govori o Domovinskom ratu treba pronaći rješenja s kojima bi se stišalo naraslo i ogromno nezadovoljstvo hrvatskih branitelja, a potrebno je i dopuniti Zakon o suradnji s Haaškim sudom. Kada je riječ o domaćem procesuiranju, važno je poštivati vremenski slijed i težinu zločina, a slučaj generala Norca nije tek obično procesuiranje. Procesi generalu Norcu i mogućim drugim generalima Hrvatske vojske doveli bi do kriminalizacije Domovinskog rata, a oslobodilačke akcije onda bi se mogle podvesti pod etničko čišćenje. Podsjetio je da je general Norac negirao sve optužbe o ubijanju civila, a zbog budućnosti ne bi se smjeli dovoditi u pitanje heroji Domovinskog rata.

Predložio je da se moguće rješenje potraži u skladu s hrvatskim Ustavom i zakonima, te naveo odredbe Zakona o pomilovanju kojima je predviđen institut pomilovanja radi oslobođenja od gonjenja, a odluku o tome donosi hrvatski Predsjednik. Predložio je donošenje zaključka kojim Zastupnički dom obvezuje resornog ministra da pokrene proces pomilovanja radi oslobođenja od gonjenja generala Mirka Norca u postupku koji se vodi pred Županijskim sudom u Rijeci.

Predsjedavajući je ocijenio da se ovakvi zaključci mogu podijeliti nazočnim zastupnicima u Velikoj vijećnici, a zatim su uslijedile replike. Prva se javila zastupnica **Lucija Debeljuh (SDP)**. Ocijenila je da bi se umirovljeni general Mirko Norac zasigurno sam predao da je mogao naslutiti tko će ga sve i na koje načine braniti. Odgovorio je zastupnik Pašalić i istaknuo da ne želi sudjelovati u besplodnim odgovorima na iznijete tvrdnje navedene zastupnice koja svojim izjavama narušava dostojanstvo Hrvatskog sabora. Repliku je zatražio i zastupnik **Stjepan Henezi (SDP)** koji je uvodno ocijenio da se moraju potražiti zajednička rješenja. Smatra da treba podržati pravo sudionika splitskih prosvjeda na stavove i političke ocjene, ali ne mogu se prihvatiti određene poruke iz tamošnje deklaracije koje su tom prilikom prosljeđene u hrvatsku javnost. Smatra da iza njih može stati samo HDZ, a tako se ne mogu tražiti zajednički putevi i rješenja, za koje se uostalom založio i zastupnik Pašalić. Smatra da pojedine tvrdnje nisu utemeljene pa je zatražio da se navede koji se to hrvatski heroji progone od hrvatskih vlasti.

Deklaracija o Domovinskom ratu je neupitna

Zastupnik **Dragutin Vukušić (SDP)** replicirao je i zamjerio zastupniku Pašaliću na selektivnom tumačenju novinskih poruka. Prije njegovih citata istaknuo je da oslobodilačke akcije »Bljesak« i »Oluja« nisu upitne, a to se potvrđuje i doneseom Deklaracijom. Smatra da se dio stranaka, uključujući i HDZ miješa u organizaciju prosvjeda kako bi stekao određene političke poene. Istaknuo je zatim poruke predsjednice splitskog ogranka HNS-e prenesene u novinama, da je »dr. Pašalić bio glavni inspicijent na rivi, čas ispred, čas iza pozornice, određujući tko će govoriti«. Istaknuo je i poruke kninske udruge UDHOS koji su tom prigodom oštro osudili govore političara, optužujući ih isto-

vremeno na ranije nedosljednosti i suradnju s Haaškim sudom. Zastupnik Pašalić odgovorio je na repliku te ustvrdio da je ukazivao na zajedničke fotografije ministra pravosuđa s glavnim državnim odvjetnikom, te da bi bio ponosan na sebe kada bi uspio bilo gdje skupiti 200 tisuća ljudi. Replicirao je zatim zastupnik Zeljko Malević te konstatirao da treba suspregnuti vlastite procjene oko nečije nevinosti ili krivnje, a prepustiti nadležnim institucijama da obavljaju svoj posao. Isto tako je važno da Hrvatska štiti i izgrađuje vlastitu poziciju suverene države čije je pravosuđe sposobno da samostalno rješava sporove. Zastupnik Pašalić odgovorio je konstatacijom da je samo iznio pravne mogućnosti koje su sukladne s hrvatskim Ustavom i zakonima. Stvar je političke volje u Parlamentu hoće li to prihvatiti ili odbaciti. Jednako tako je predložio da se Zakon o suradnji s Haaškim sudom nadogradi, a takve prijedloge poznaje i svjetska pravosudna praksa. U svojoj ponovnoj replici zastupnik Branislav Tušek je ocijenio da se ključno pitanje odnosi na pravo pravosuđa da samostalno odlučuje. Odlučno je odbacio optužbu da je sadašnja vlast odgovorna za podjele i loše stanje među braniteljima. Za podjele su, ocijenio je, najviše krivi oni koji su već za vrijeme Domovinskoga rata pojedincima dali ekskluzivna prava na imovinu, a preostali, najveći dio nije dobio ništa, gubeći usput i radna mjesta koja su ranije imali. Zastupnik Pašalić ponovno se javio kako bi odgovorio na repliku. Smatra da nije vjerodostojno citiran pa je pojasnio iznesene tvrdnje oko prijepora vezanih uz sporna pitanja oko Domovinskog rata i najnovijih posljedica koje proizlaze na gospodarstvo. Drži stvarnom i objektivnom činjenicu da su se produbila nezadovoljstva nakon posljednjih izbora, te pleđira da se zaustave nove podjele.

Nezadovoljstva se postupno povećavaju nakon posljednjih izbora, pa treba zaustaviti nove podjele.

Zastupnik **Dino Debeljuh (IDS)** zatražio je repliku te ocijenio da zastupnik Pašalić možda nije svjestan svojih zahtjeva iz kojih proizlazi da traži pomilovanje za generala Norca. Ocijenio je ujedno da je ovakav zahtjev čudan, budući da se njime preudicira krivnja. Smatra da se ništa ne bi

smjelo pretpostavljati, a na sudu je da samostalno ocijeni i utvrdi postojeće činjenice. Predsjedavajući je ocijenio da je po hrvatskom zakonu moguće tražiti pomilovanje i od sudskog progona, a ovakvu je konstataciju podržao i zastupnik Pašalić u svom ponovnom javljanju.

Miješanje politike i sudstva

Potvrdio je zatim da su postojale čistke u MORH-u jer je jednim dekretom iz sigurnosno – informativne službe otpušteno 150 osoba. Za riječ se javio zastupnik **Luka Bebić (HDZ)** i ispravio netočan navod da je na mogućem sastanku u Ministarstvu pravosuđa, bila prisutna i gospođa Sajonara Čulina, zamjenica državnog odvjetnika. Ova funkcija nije točna, jer je ona istražna sutkinja koja je potpisala nalog za uhićenje generala Norca. Zastupnik **Vlado Jukić (HSP)** zatražio je od predsjedavajućeg da pozove zastupnicu Luciju Debeljuh na ispriku puku i narodu Sinja i Cetinske krajine zbog netočnih i uvredljivih ocjena. Predsjedavajući ga je međutim, pozvao da ispravi netočni navod za što je dobio riječ i ujedno ocijenio da je zastupnica govorila o skupu u Splitu, a ne u Sinju. Ovakvo objašnjenje nije zadovoljilo zastupnicu **Zdenku Babić-Petričević (HDZ)** koja je ocijenila da je zastupnica Debeljuh pogriješila kada je iznijela skepsu i sumnju oko iskrenosti branitelja generala Norca. Smatra da je prema odredbama Poslovnika, dakle, zasluzila opomenu od predsjedavajućeg. Predsjedavajući je ukratko podsjetio na Poslovnik, čija tumačenja kaže, ne provodi prema vlastitoj volji, već prema unesenim odredbama. Otklonio je primjedbe na svoj račun te omogućio **Krunoslavu Gašpariću (HDZ)** da ispravi netočan navod. On je ocijenio da je zastupnik Vukušić krivo procijenio kada je zastupnika Pašalića prozvao zbog citiranja novinskih pasusa u »Slobodnoj Dalmaciji«, budući da je samo skrenuo pozornost na jednu fotografiju.

Predsjedavajući je zatim pozvao zastupnika Sanadera da obrazloži zaključke HDZ-a, povodom ranije obavljene rasprave o prirodi i karakteru Domovinskog rata. Zastupnik je uvodno zatražio da se Zastupnički dom zaključkom ogradi od tvrdnji koje je zastupnica dr. **Vesna Pusić** iznijela oko karaktera rata vođenog u Bosni i Hercegovini. Replicirao je zatim zastupnik **Mladen Godek (HSL)** ocijenivši da svaki zastupnik ima pravo na slobodno iznošenje vlastitih procjena, a Sabor ne može suditi o političkim

izjavama. Zastupnik Sanader je ponovio da nitko ne priječi iznošenje vlastitih političkih stavova i mišljenja, a zamjerio je zastupniku Godeku da je njegovu inicijativu predstavio u pogrešnom svjetlu. Smatra ipak da se svi zastupnici trebaju pridržavati donijete Deklaracije i odbaciti teze da je Hrvatska u BiH bila u ulozi agresora. Zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** upozorila je na povredu Poslovnika. Smatra da je Klub zastupnika HDZ-a pokušao preuzeti ovlasti predsjedatelja, odnosno predsjednika Sabora koji je zadužen za održavanje reda i stegovne mjere. Predsjedatelj Arlović nije se do kraja složio s ovakvom tezom te podsjetio da se sukladno poslovničkim odredbama mogu davati stajališta o pojedinim događajima i zbivanjima.

O karakteru rata u Bosni i Hercegovini

Pravo na ispravak krivog navoda dobio je zatim zastupnik **Vladimir Šeks (HDZ)** koji je ocijenio da se zastupnicu Pusić nije pozivalo na kaznenu odgovornost, već je zatraženo očitovanje Sabora na jednu izjavu koja predstavlja osudu Hrvatske i hrvatskog naroda da je počinila zločin agresorskog rata.

Ispravak netočnog navoda zatražio je zatim zastupnik **Nenad Stazić (SDP)** koji je podsjetio da slične mjere nisu bile predviđene za pojedine zastupnike HDZ-a koji su za premijera i predsjednika izjavljivali da su izvršili veleizdaju. Zbog takvih okolnosti misli da je donošenje zaključaka besmisleno i nepotrebno. Predsjedavajući je zatim podsjetio na iznijete stavove te upozorio da se u posljednjem slučaju nije pristupilo ispravku netočnog navoda. Sada je ispravak zatražio zastupnik **Damir Jurić (SBSH)** koji je ocijenio da je zastupnik Sanader pogrešno interpretirao riječi zastupnice Pusić, a sama je zastupnica ispravila netočne navode zastupnika Šeksa i upozorila da nikad nije iznosila optužbe na račun hrvatskog naroda i branitelja već na račun jedne političke stranke koja se je uostalom, na toj temi i raskolila.

Pojedini zastupnici HDZ-a pretjerali su u prozivkama, a čule su se i optužbe za tobožnju veleizdaju.

Nastavilo se s ispravicima netočnih navoda i replikama, a prvo je zastup-

nica Kosor ocijenila da zastupnik Stazić nije točno interpretirao stavove zastupnika Godeka. Smatra da nisu točne objede da je HDZ imao »niz istupa štetnih za interese Hrvatske«, navodeći pritom brojne zakonske prijedloge o kojima se raspravljalo u posljednje vrijeme. Zastupnik **Milan Kovač (HDZ)** ocijenio je da je i u podnevnom »Dnevniku« prenesena izjava zastupnice Pusić u kojoj se navodi da je Republika Hrvatska izvršila agresiju na Republiku Bosnu i Hercegovinu. Ocijenio je da time ispravlja netočni navod zastupnika Jurića. Ponovno se za riječ zatim javio zastupnik Mladen Godek te ocijenio da su pojedine izjave zastupnika HDZ-a ipak bile uvredljive, a i štetne za hrvatsku državu. Smatra da su pojedine ocjene koje su dopirale od nekih zastupnika ove stranke bile ksenofobične. Ovakve ocjene nije želio prihvatiti zastupnik Šeks koji je odlučno zatražio novi ispravak krivog navoda. Smatra da su iznijete ocjene na račun HDZ-a u potpunosti netočne i neprikladne. Daljnje pojašnjavaње o tome tko je što rekao na ovu temu, osujetio je predsjedavajući koji je pozvao oba zastupnika da razjasne što su mislili poslije sjednice, a zatim je riječ dao zastupniku Nenadu Staziću koji je iznio pojedine stavove oko mogućih zajedničkih zaključaka. Zastupnik Stazić je ocijenio da se rasprava mogla davno okončati, ali nije bilo dovoljno volje da se prihvate zaključci koje su predložili klubovi zastupnika sedam parlamentarnih stranaka. Do ovakve situacije došlo je zbog protivljenja klubova HDZ-a, HKDU-a, i HSP-a koji su osporavali određene formulacije. Zapitao se zbog čega je neprihvatljiva druga točka u kojoj se navodi da se »Obvezuje Vlada Republike Hrvatske i sva nadležna državna tijela da u skladu s Ustavom i zakonom spriječe sve one aktivnosti koje bi mogle dovesti do ugrožavanja temeljnih vrijednosti ustavnopravnog poretka zemlje i funkcioniranja zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti«. Čude ga razlozi zbog kojih se odbijaju ovi prijedlozi, a neprihvatljivi su i pojedini prijedlozi zastupnika Pašalića. Podsjetio ga je na preuzete zakonske odredbe prema kojima Haag može zatražiti izručenje svakog osumnjičenog ukoliko ustvrdi da suđenje u zemlji nije objektivno. Ovakvim interpretacijama i analizama nanosi se zapravo najveća šteta upravo generalu Norcu. Upozorio je da ni jedna stranka, a to je jasno naznačeno i u Deklaraciji, ne smije svojatati Domovinski rat jer su i mno-

gi ministri i nazočni zastupnici iz vladajuće koalicije sudionici i borci Domovinskog rata. Zbog takvih činjenica nitko ne bi imao pravo govoriti u ime svih branitelja. Da je tako svjedoče i poruke Udruge dragovoljaca Hrvatske ratne mornarice, vezane uz slučaj generala Norca. U prvoj se točki osuđuju manipulacije dijelom hrvatskih branitelja i građana države od pojedinih stranaka i političara. Oni, navodi se u tom proglašenju, nezadovoljstvo prosvjednika koriste za svoje, a ne za hrvatske interese.

Neprihvatljive su teške riječi, uvrede i optužbe

Ocijenio je da ni Stožer za obranu digniteta Domovinskog rata ne okuplja sve udruge, a kamoli branitelje, a pogotovo cjelokupan hrvatski narod u čije se ime i ovom prilikom počesto nastupalo. Upozorio je da su se na prosvjedima čule i neprimjerene, teške riječi, uvrede i prijetnje. Prostački se vrijeđalo predsjednika hrvatske države, predsjednika Vlade i neke zastupnike, a pojedini umirovljeni generali poput generala Janka Bobetka tvrdili su da je vlast u njihovim rukama, a ne u rukama onih koji su dobili većinsku potvrdu naroda na posljednjim izborima. Ako iza pučističkih tvrdnji stoji HDZ koji kaže da podržava prosvjede, onda se pitamo kakvu politiku vodi ova stranka. Traži se donošenje zakona kojim će se osloboditi jedna grupa ljudi, koja bi bila izdignuta iznad zakonskih propisa. Predsjedavajući je zatim prekinuo daljnje izlaganje i pozvao predstavnike Saborskog osiguranja da udalje zastupnika Česića-Rojša iz dvorane. Navođeno je i razloge, konstatirajući da se pokušao tući i udariti zastupnika Dina Debeljuha. Nakon stanke predsjedavajući je apelirao da se preostalo vrijeme za raspravu maksimalno racionalizira, a u protivnom će se drugi tjedan morati nastaviti sa sjednicom. Također je obavijestio da je pristigao veći broj brzojava u kojemu građani prosvjeduju zbog dosadašnjeg neracionalnog rada Sabora jer se objektivno rasipaju i sredstva i vrijeme. Sada se prvi za raspravu javio zastupnik mr. **Mato Arlović** te u ime Kluba zastupnika SDP-a zaključio da se pojedine rasprave ponavljaju, koriste se neprimjerene riječi i uvrede, a demonstrirana je i fizička snaga. Takva situacija ne pridonosi traženju rješenja koja bi bila u interesu građana Republike Hrvatske, hrvatskih branitelja i udruga. Zbog navedenoga je Klub donio odluku da zastupnici SDP-a neće

sudjelovati u daljnjoj raspravi i povlači daljnje prijave vezane uz raspravljanje o ovoj temi. Ukoliko pojedini zastupnici u daljnjoj raspravi budu osobno prozvani, zastupnici Kluba zadržavaju pravo na eventualnu repliku, zaključio je zastupnik Arlović.

Daljnja rasprava postala je bespredmetna jer se stvara incidentna atmosfera koja nikome ne koristi.

Zastupnik **Luka Trconić** uzeo je zatim riječ i govorio u ime Kluba zastupnika HSS-a. Smatra da zastupnici HSS-a podržavaju korektnu parlamentarnu raspravu koja se pomalo počela gubiti u incidentnoj atmosferi. U takvim okolnostima i sama politička rasprava gubi vlastiti smisao pa i on, u ime svoga Kluba povlači prijave za raspravu. Zaključio je da svaka minuta rada košta porezne obveznike koji ne bi trebali snositi trošak zbog opisanih propusta i ispada.

Samostalna Hrvatska – izraz volje i težnje naroda

Tijekom rasprave predsjednik Doma, **Zlatko Tomčić** je upozorio da građani traže da se racionalno troši vrijeme a time i njihov novac.

Nakon stanke zamoljen je predsjednik Kluba zastupnika HDZ-a **Vladimir Šeks** da podnese izvješće. Prema njemu podržan je stav da manje zastupnika sudjeluje u raspravi i da predstavnici klubova usklade zaključke.

Prema uvodnim naznakama predsjednika, Klub polazi od činjenice da je samostalna demokratska Hrvatska izraz volje i težnje naroda, oslobođena u pravednom, obrambenom i oslobođilačkom Domovinskom ratu hrabrošću i junaštvom, pobijeden je velikosrpski agresor.

Uvažavajući neslaganje hrvatskog naroda, napose reakciju na tjeralicu za generalom Norcem, te uvažavajući nezadovoljstvo ispolitiziranim djelovanjem Haškog tribunala, pogotovo jer nijedna zemlja u svijetu nakon obrane nije progonila svoje branitelje, Klub je u svojih 6 točaka predložio da – prosvjednici sačuvaju mir i dostojanstvo; da Deklaracija o Domovinskom ratu ostane kao cjelovit dokument i jamstvo zaštite digniteta Domovinskog rata te Zastupnički dom odbaci i osudi pojedine slučajeve obezvređivanja deklaracije o Domovinskom ratu.

Zahtijeva se izmjena i dopuna Zakona o suradnji s Haškim sudom radi neispunjavanja očekivanja o nepristranom suđenju, da se u mogućim pojedinačnim slučajevima postupa s osjećajem za dignitet sudionika, primijeni institut pomilovanja od kaznenog progona branitelja, radi smirivanja postojeće napetosti, te da branitelji ne mogu imati nepovoljniji tretman od sudionika antifašističkog rata (u Hrvatskoj i Europi). Predloženo je da se zaduži Odbor za zakonodavstvo da u roku 60 dana informira o načinu rješavanja pitanja tretmana pripadnika oslobođilačkih vojski koje se sumnjiči za djela počinjena u obrani i oslobođenju od agresora u drugim europskim zemljama, primjerice nakon 2. svjetskog rata, te se na kraju traži da ovi zaključci budu obvezni za sva tijela vlasti i državne dužnosnike.

Predsjednik Doma je primijetio da nije smanjen broj sudionika u raspravi iz Kluba zastupnika HDZ-a, a jest u klubovima zastupnika SDP-a i HSS-a.

Mr. **Mato Arlović** je pozvao predstavnike klubova zastupnika da se izdvoje i pokušaju usuglasiti stavove radi donošenja zajedničkih zaključaka, a u sabornici je nastavljeno s raspravom.

Nema mjesta kolebanju

Nenad Stazić (SDP) je, imajući razumijevanja za emotivne reakcije, ustvrdio da u pitanju kada se ostvaruje pravna država i jednakost pred zakonom – nema mjesta kolebanju.

Što se tiče zagovaranja za suđenje u Hrvatskoj već i sam primjer generala Blaškića pokazuje da bi, po našim zakonima maksimalna kazna bila 20 godina. U smislu tog argumenta apelirao je na razum u slučaju generala Norca. Dodao je da se sa Zakonom o suradnji s Haškim sudom i njegovim Statutom ne treba igrati.

Repliku je uputila **Jadranka Kosor** a odnosila se na primjedbu da je više branitelja izvan udruga nego u njima, iznoseći podatak da samo udruga veterana iz Domovinskog rata broji 212 tisuća članova.

U ispravku je dr. **Juraj Njavro** ustvrdio da je u logoru u Mitrovici bilo najteže onima koji su se izjasnili da pripadaju HDZ-u, ali je **Nenad Stazić** odgovorio da primjedba nema veze s onim što je on govorio. Dr. **Juraj Njavro** tvrdio je suprotno, rekavši da je 90 posto branitelja Vukovara bilo iz HDZ-a te da se zna kako su prošli u Mitrovici.

Joško Kontić je ustvrdio na temelju anketnih rezultata da je Hrvatska podijeljena te smatra da su joj potreb-

ni umirujući glasovi političara. Bio je na skupu u Splitu, rekao je, jer smatra da mu je mjesto među narodom i u slučaju kada ne misli kao on. Odbacio je optužbe da se radi o »razularenoj nacionalističkoj rulji«, i ustvrdio da su došli oni koji su željeli izraziti svoje nezadovoljstvo. Ono je, naime prisutno već 9 godina, rekao je pa je »splitski skup« ujedno odgovorio da Domovinski rat nije etničko čišćenje nego »hrvatsko biti ili ne biti«.

Također je izrazio protivljenje ocjenama iz nekih tiskovina koji žele emocije povezuju sa »šovinističkim enklavama«. Njih izražavaju ljudi iz Like i Dalmacije zgažene, spaljene i osiromašene zemlje.

Ocjenjuje da je temeljni razlog njihova dolaska potpora generalu Norcu, što je njihovo pravo, izrazivši žaljenje što se već godinama govori o njegovim možebitnim djelima a ne i stvarnim zaslugama.

Opravdavajući zabrinutost naroda, izdvojio je pitanje, primjerice, uspostavljanje kontakata s predstavnikom Vlade Jugoslavije, koji je pravomoćno u Hrvatskoj osuđen na 20 godina zbog granatiranja Zadra, te prisutne nesigurnosti zbog tajnih optužnica Carle del Ponte.

Uvjeren u nužnost dobrog odnosa s Haškim sudom ocijenio je da za hrvatsko sudstvo ne bi bilo dobro da Sud iskaže nepovjerenje prema našem sudu i radi toga zatraži izručenje.

Podsjećajući na pitanje pravne države, rekao je da dijelom Hrvatska ide i ispred svijeta, istražujući tamne strane Domovinskog rata. Slijedom toga, podrazumijeva se da ratni zločin ne zastarijeva pa ne može ni onaj počinjen u razdoblju od 1941. do 1945. godine te da je, smatra, potrebno otvoriti i ta pitanja.

Prigovorio je nekim tiskovinama što je Norcu već izrečena presuda te je sa zabrinutošću konstatirao, da ukoliko do njega dođe suđenje može biti neravnopravno, izrazivši vjeru u konačnu Norčevu pobjedu.

Ivo Fabijanić je uputio podršku Zlatku Tomčiću glede usputnog pokušaja prozivanja.

Branitelji demokratski orijentirani

Zlatko Canjuga je izdvojio citate predsjednika SAD-a Washingtona, Ante Starčevića, Stjepana Radića, Vladimira Nazora, Franje Tuđmana, pape Pavla Ivana II i zajedničku im poruku kako mora postojati jedinstvo naroda.

Naglasio je da je u splitskom skupu izraženo da hrvatski branitelji s mnogo senzibiliteta osjećaju hrvatske

političke, socijalne i gospodarske probleme, te su izrazili potporu Norcu, ali ne častohlepnim političarima niti obrani tobožnjih zločina, nego su iskazali zabrinutost i poštovanje za Hrvatsku. Time su ujedno pokazali da su demokratski orijentirani, teško podložni manipulacijama, da imaju snage reagirati na nametnute prilike izvana, a to isto pokazivali su i prije 3. siječnja 2000. godine.

Ustrajući u nastavku izlaganja na potrebi jedinstva, zastupnik je rekao kako smatra pogrešnim pozivanje na izvanredne izbore a još većom pogreškom da se destabilizira i ruši legalna i legitimna vlast, radi potrebe održavanja nacionalnog zajedništva, stabilnosti međunarodnog ugleda i gospodarskih potreba. Sugerirao je da u tom smislu budu intonirani i zaključci Sabora.

U očekivanju da će vlast prepoznati splitsku poruku, zastupnik Canjuga je apelirao da se problem riješi bez pomoći »tuđinca« te uputio poruku da se opredjeljuje za legitimnost vlasti zbog općeg dobra, te takvu vlast za koju će se boriti na legalnim izborima i legitimnim sredstvima.

I **Luka Bebić** je ustrajao na »žalosoj činjenici da je hrvatski narod podijeljen« i da je 3. siječnja prekinut trend dosadašnjeg usavršavanja demokracije. Podjela je potencirana činjenicom da se ime hrvatskog generala Norca našlo uz imena onih koje traži Haški sud – Karadžića, Mladića, Martića, Šljivančanina. To je neprihvatljivo to više što je poznato da je hrvatski narod branio svoju slobodu i nikoga nije ugrožavao.

Među naznačene razloge ubraja i pitanje – zašto je trebalo umiroviti tolike generale – jednim rješenjem povući 35 veleposlanika – raspustiti HIS – strah da će se generala Norca isporučiti Haškom sudu (na to upućuju određeni postupci).

Izlaganje je završio apelom da se ne stavlja u isti red našeg generala Norca koji je bio na čelu borbe za slobodu i nezavisnost s agresorima pa i zato što to nije učinio nijedan narod u Europi.

Josip Leko je sugerirao da se ne smije sumnjati u sudove države koju smo sami stvorili.

Nagomilani problemi

Đuro Dečak je bio mišljenja da je u premošćivanju podjela prijeko potrebno iznaći uzroke u politici, gospodarstvu, i moralu. Tako su nagomilani upozorava, da, ukoliko ne budu riješeni u Domu to bi moglo biti neko drugi mjesto.

Smatrao je da je trebalo odgovoriti na pitanje je li Dom osigurao pretpostavke da zaštiti Domovinski rat, branitelje, obitelji invalida, poginulih i nestalih hrvatskih branitelja, pitanje zapošljavanja, podjele ili plodouživanja državne zemlje, obrazovanja i prekvalifikacija (Deklaracija o Domovinskom ratu ostala je mrtvo slovo na papiru).

Govoreći o problemu branitelja gospodin Dečak je upozorio na 40 tisuća nezaposlenih branitelja, najavljena otpuštanja iz Ministarstva obrane i Ministarstva unutarnjih poslova, te je iskazao bojazan od kritične mase koja će opravdano tražiti svoja prava. Nadalje, prigovara da je naputkom obustavljeno raspolaganje državnom zemljom, u pravu prioriteta za koncesiju, temeljem prijedloga zakona o poljoprivrednom zemljištu, nudi se tek treće i sramotno peto mjesto prioriteta, zaustavljen je dobar proces prekvalifikacije, prestankom financiranja zatvoreni su centri za hrvatske branitelje i članove njihovih obitelji, a u protekloj godini zabilježeno je više od stotinu slučajeva suicida zbog PTSP-a.

Međutim, kap koja je prelila čašu uhidbeni je nalog za generalom Norcem i brigadirom Milom Čanićem, rekao je zatraživši u ime branitelja da se kaže gdje je general Norac te kakav je konačni dogovor s Haškim tribunalom.

S obzirom na to da su traženja bila ocijenjena kao ucjene, prijetnje, izazivanje kaosa kojima se dovodi u pitanje samostalnost Hrvatske i da se ruši ustavni poredak, prema državni udar, pa se čak uspoređivalo branitelje s onima koji su postavljali balvane, zastupnik je rekao da su te kvalifikacije toliko uvredljive da potenciraju podjelu nacionalnog korpusa. To braniteljima nije cilj kao ni rušenje države za koju su se borili, rekao je gospodin Dečak.

Smatra, naime da zbog svojih ljudskih i materijalnih žrtava smiju odgovornima ukazati na njihove poteze, te im dijalogom i mirnim prosvjedima uputiti pohvale i sugestije, odbacujući optužbe da se zveckalo oružjem.

Predsjednik **Zlatko Tomčić**, usprotivio se generalnom kritiziranju Doma. Upozorivši da štiti njegov dignitet i ugled podsjetio je zastupnike da je to mjesto na kojem se daju inicijative i prijedlozi.

Milanka Opačić je podvukla konstataciju zastupnika Canjuge koji je kazao da se situacija među hrvatskim braniteljima pogoršava u posljednjih

nekoliko godina a ne samo u zadnjih godinu dana.

Prema njezinim podacima u protekloj je godini zaposleno 11 272 branitelja, dodijeljeno je 210 ha poljoprivrednog zemljišta, 700 ha dato je u zakup, ostvareno je, temeljem poreznih i carinskih zakona 2 milijuna i 225 tisuća kuna, pravo upisa u obrazovne ustanove dobio je 131 student, po osnovi branitelja smještaj u studentske domove dobio je 372 korisnika, 104 osobe smještaj u umirovljeničke domove, kao i 76 roditelja poginulog hrvatskog branitelja, 15 roditelja umrlog branitelja i 19 roditelja nestalog branitelja.

Đuro Dečak je upozorio da u iznijete brojke ne bi trebalo ubrajati zaposlene sezonske radnike naglasivši podatak da je tijekom prošle godine 20 tisuća branitelja dobilo otkaz.

Branitelji zabrinuti za stanje u državi

Pravo na repliku zatražio je **Brani-slav Tušek** dodavši podacima zastupnice da je u programima kreditnog samozapošljavanja i kreditiranja malog i srednjeg poduzetništva odobreno 406 zahtjeva, da je stradalnicima Domovinskog rata dodijeljeno 646 stambenih jedinica, djeci poginulih branitelja dodijeljena 23 stana, suprugama poginulih branitelja 105 stanova a da je preostalo iz 1999. godine isplaćeno 1032 stambena kredita.

Đuro Dečak je uzvratilo da nije riječ o stanogradnji i kreditnim linijama.

Dr. Juraj Njavro je u ispravku netočnog navoda želio znati odakle podaci ako je obveza Ministarstva hrvatskih branitelja da dostavlja izvješće dva puta godišnje i podatke o ostvarivanju prava iz Zakona o pravima hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji. Ujedno je iznio podatak da je 1997. godine 570 branitelja dobilo zemljište u zakup.

Dr. Ivica Kostović je nastavio s raspravom slijedom stava gospodina Kontića o razlozima dolaska tolikog broja branitelja na splitsku rivu. Osim upozorenja da teško žive, došli su upozoriti koliko su zabrinuti za stanje u državi. Zabrinutost je logična, smatra zastupnik i radi toga jer se u Saboru ne komentira značenje pojma »zapadni Balkan«, ni raspuštanje službi koje osiguravaju nacionalnu sigurnost, smanjenje vojnog proračuna, činjenicu da televizija gubi hrvatska obilježja. Zabrinutost se temelji i na umanjanju hrvatskih a veličanju

drugih žrtava, zbog provođenja medijskog linča nad zaslužnima za stvaranje hrvatske države. Za sve je to odgovorna Vlada, smatra zastupnik, pa i za to što je Hrvatska na optužničkoj klupi, i toga što se ocjenjuje da se brani zločin. Takve su artikulacije veća opasnost za prihod zemlje i zato što Vlada ocjenjuje da se sprema državni udar.

Jadranka Kosor je konstatirala da se ne smije zanemariti činjenicu da se na splitskoj rivi okupilo oko 200 tisuća ljudi i da je takva brojnost mogla iznenaditi samo one koji ne žele znati za raskol u hrvatskom društvu. Stoga su naivna imputiranja da HDZ manipulira hrvatskim braniteljima.

Podsjetila je da su branitelji i prije iskazivali nezadovoljstvo zakonskim rješenjima, te su, podsjeća, 1996. godina iskazali nezadovoljstvo rješenjima u Zakonu o hrvatskim braniteljima i odnosom vlasti prema njima. Umjesto što polemiziraju, smatra da zastupnici trebaju potražiti uzroke nezadovoljstva. Izvori nezadovoljstva, nalaze se, između ostaloga, i u izjavama koje su se mogle čuti u rujnu prošle godine nakon gospićkih uhićenja da su uhićeni kriminalci i zločinci, i prije nego je svoju riječ rekao sud.

Valja se podsjetiti i na hajku na lažne invalide, te na pozive da se svatko svakome treba ispričati, na muk za rušenja spomenika Domovinskom ratu (Borovo selo), na izjave da je hrvatska država stvorena na zločinu, izjave da je prošla vlast manipulirala zatočenima i nestalima, odnosno njihovim pronalaženjima.

U svezi s potonjim, zastupnica je prenijela pitanje roditelja zatočenih i nestalih – je li predsjednik države i ministar vanjskih poslova postupio po zaključcima ovoga Doma i u razgovorima s Koštunicom postavio pitanje zatočenih i nestalih kao prioriteta.

Zastupnica je uputila kritike na pritiske HTV-a na javno mišljenje, na izjave na konferenciji za novinare SDP-a da se radi o klasičnom državnom udaru, te je zatražila da se na kraju saborske rasprave odgovori gdje je general Mirko Norac i hoće li mu se, pojavi li se na sudu, omogućiti pravedno suđenje.

Koalicijska vlast zauzima se za nestale

Replikom je **Mirjana Ferić-Vac** odgovorila kolegici Kosor da se koalicijska vlast zauzima za nestale u 13 točaka u zahtjevima Republike Hrvatske spram prijama Jugoslavije u Vijeće Europe a spominju ga i članovi

izaslanstva u radu političkih skupova i odbora.

U odgovoru na repliku **Jadranka Kosor** je rekla da se njezino pitanje odnosilo na saborsku raspravu.

Repliku je uputila i **Mirjana Dido- vić** odbacivši prigovor da je vlast prošle godine vodila hajku na invalide branitelje. **Jadranka Kosor** se ogradila od toga da je optužila vlast. Rekla je da je spomenuvši nerazumijevanje spomenula hajku. Da je nje, u izvjesnom smislu, ipak bilo govori podatak da je u provedenoj reviziji utvrđeno samo 4 posto lažnih invalida.

Mr. **Ivan Štajduhar** je na riječi zastupnice Kosor kako se HDZ optužuje da manipulira hrvatskim braniteljima upitao – što je prije 2 dana kolega Njavro radio s Udrugom hrvatskih branitelja u Karlovcu.

Sudjelovao je na tribini branitelja, odgovorio je dr. **Juraj Njavro**, a **Ivan Štajduhar** je odgovorio da je kao prvi zapovjednik 3500 branitelja trebao biti pozvan, a to što nije još više potvrđuje da je došao po drugom zadatku.

U nastavku rasprave **Vladimir Šeks** je ustvrdio da je Sabor u svim kriznim razdobljima bliske povijesti bio na razini svoje povijesne zadaće i da je i sada pozvan da u raspravi pronađe političko rješenje.

Ukazao je na to da su prosvjedi diljem Republike Hrvatske pokazali da postoji osjećaj nepravde, ugrožavanja stečevina Domovinskog rata, te da su izrazili kritiku postojećeg stanja.

Naime, u zadnju je godinu dana iz dijela medija izlazilo sustavno sumnjičenje i prokazivanje, unatoč zakljinanju Vade i njezinih dužnosnika u suprotno. Protiv značajnijih hrvatskih branitelja vođen je javni linč i haranga, kriminaliziran je Domovinski rat, iako je takav primjer teško naći u povijesti nekog naroda. Prisutan je i kopernikovski obrat, pa se težište ispitivanja Haškog suda, umjesto na one koji su u agresiji na Hrvatsku počinili ratni zločin, stavlja na čelnike vojnih postrojbi Domovinskog rata.

Prirodni revolt koji je nastao, proizlazi iz pokretanja proširenog kaznenog postupka protiv generala Norca. Pred time ne treba zatvarati oči, rekao je zastupnik Šeks, te smatra da se ne može govoriti o neovisnosti sudbene vlasti bez uzimanja u obzir cjelokupnog političkog konteksta.

Tumačeći osjećaje branitelja splitskog skupa, Osijeka, Broda, podsjeća na njihovu žrtvu, na zaborav njihovih

djela, te se oni više ne osjećaju sigurnima, jer ih se sumnjiči za ratni zločin, a drugu se stranu (Srbiju) ohrabruje time da nije prioritet izručivanje ratnih zločinaca. Iz toga proizlazi spontani bijes, očaj i paraliziranost u hrvatskom narodu.

Pledirao je da Dom preuzme ulogu zaštitnika vrijednosti Domovinskog rata, pravne države, ustavom utvrđenog pravnog poretka a poglavito dostojanstva i ponosa hrvatskih branitelja.

Zdravko Tomac je u replici ukazao na postojanje različitih aspekata slučaja Norac – pravni u kojem je on osumnjičenik na sudu u koji nije moguće miješanje te politički, moralni i svaki drugi. U ovom drugom slučaju Dom može pomoći u smanjivanju nepravdi.

Usprotivio se mogućem izjednačavanju krivnje agresora i žrtve te amnestiranju agresora, i umjesto međusobnog optuživanja, a time i slabljenja u odnosu na Haški sud, zatražio da se ukazuje na probleme.

Dr. **Ivan Čehok** je u ispravku netočnog navoda osporio tvrdnje zastupnika Šeksa da je Sabor uvijek bio na razini svoje povijesne i političke zadaće, videći upravo suprotno u protekloj dvodnevnoj raspravi.

Ante Markov je ustvrdio da bez odgovorne rasprave u Saboru nije moguće iznaći kvalitetne odgovore koji bi pomogli Vladi u rješavanju postojećih pitanja.

Opredijelivši se za budućnost, sa žaljenjem je konstatirao da je izgovoreno mnogo riječi koje ne služe na čast ni Domu ni pojedincima.

Mišljenja da se ovoj temi nije prišlo na pravi način odgovorio je onima koji smatraju da Hrvatskoj ne treba globalizacija i svjetski poredak, stavom da Hrvatska nema alternative, osim da pristupi gospodarskim i političkim asocijacijama te da demokracija i parlamentarizam budu jedini oblici izražavanja mišljenja.

Također ne prihvaća stav prema kojem se razlike linearno šire. Drži da su vođene prema potrebi određenih struktura da bi bile politički iskorištene. Takvu politiku narod prepoznaje, rekao je, i zauzima se za glas tolerancije i razuma koji treba uputiti svim strukturama vlasti. Ne slaže se sa stavom da rezultati izbora donose podjele.

Jedina prava poruka treba glasiti – Hrvatska nema alternative ako nije pravna, europska država, te ima parlament s jedino onom ulogom koju mu je odredio narod.

Kao što ima svaka vlast tako je i ova imala neke svoje propuste, a osnovni je što se nije značajnije obračunala s učestalim kriminalom. Zastupnik je prenio poruku Udruge dragovoljaca Hrvatske ratne mornarice iz Domovinskog rata koja oštro osuđuje manipulacije dijela hrvatskih branitelja i građana, čije se nezadovoljstvo zlorabi radi vlastitih, a ne hrvatskih interesa. Takvi su izručivali Hrvate u Haag i donijeli Ustavni zakon koji je dio suvereniteta prenio na tijelo međunarodne zajednice.

Ocjenama o postojanju manipulacije usprotivio se **Đuro Dečak** tvrdeći da je njegova Udruga hrvatskih veterana iz Domovinskog rata apolitična i da se njome ne može manipulirati.

Poraditi na novim političkim kombinacijama

Ante Beljo (HDZ) uvodno je ustvrdio kako je Norac digao na noge Hrvatsku kao jedan od simbola Domovinskog rata i odnosa sadašnje vlasti prema tom ratu i novijoj hrvatskoj povijesti. To i njeno poimanje pravne države, sve veća nezaposlenost i ubrzana rasprodaja Hrvatske vode hrvatsko društvo u bezizlaznu i kaotičnu situaciju – izjavio je, dometnuvši kako se neki stalno pozivaju na ispitivanje javnog mnijenja, naručeno od raznih agencija, čiji – kako reče – rezultati daleko više govore o naručiteljima ispitivanja nego o realnom stanju.

Zastupnik Beljo je zatim napomenuo kako jest osnovni postulat pravne države da su svi njeni građani jednaki pred zakonom te da je sudstvo neovisno o dnevnoj politici, ali da velik broj hrvatskih građana ne misli da je tome baš tako. Već duže se, s raznih

• Hrvatska država u svojoj burnoj povijesti i u svom pravosudnom sustavu ima stotine i tisuće ratnih zločina koji se vuku po ladicama hrvatskih pravosudnih prostora te je očito da o tome koja će se kaznena prijava staviti na stol odlučuje politika. To je prepoznao hrvatski narod u podizanju optužnice i izdavanju naloga za uhićenje generala Norca.

strana svijeta, nastojalo izjednačiti žrtvu i agresora, a sada se agresora amnestira, a žrtvu proglašava zločincem, rekao je, naglasivši kako potpuna zamjena uzroka i posljedica može za Hrvatsku biti katastrofalna. U toj su prljavoj raboti, po riječima zastupnika, sudjelovali mnogi s najvišeg mjesta u državi i nisu stali u obranu Hrvatske, što je – naglasio je – narod nazvao izdajom i marionetskim ponašanjem.

Nakon tvrdnje kako velik broj ljudi želi prijevremene izbore jer ne vjeruju da se ova vlast može popraviti, zastupnik HDZ-a izjavio je kako bi trebalo poraditi na novim političkim kombinacijama, da je zadaća političkih stranaka da osjete bilo naroda. Zašto, upitao je, optuživati HDZ i druge opozicijske stranke koje reagiraju na zahtjeve birača, oni rade samo ono što od njih traži njihovo biračko tijelo.

Izlaganje je Ante Beljo završio napomenom kako je Italija od 2. svjetskog rata promijenila malo manje vlada no što je prošlo godina, ali zbog toga nije ništa manje demokratska ni pravna država te apelom vlasti da se ne boji novih izbora.

Aboliciju nije donijela ova Vlada

Mr. **Andro Vlahušić (HSL)** uvodno je nepomenuo kako je njegov prethodnik jasno iskazao da HDZ, ili barem njegov dio, želi promjenu vlasti, što je potpuno legitimno pravo. Nije, međutim, točno – rekao je zastupnik – kako je »prije« bilo u redu, idilično, da je vladala pravna država – da država nije ništa rasprodavala strancima, da nije bilo siromaštva i nezaposlenosti. Aboliciju nije donijela ova Vlada, nego je »neka druga« rekla da nisu svi isti pred zakonom – da se nekima može oprostiti, a drugima ne može.

Mnogi su od nas također branitelji, znamo kako reagira teren, treba pomoći svim braniteljima – rekao je zastupnik, naglasivši kako se Zakon o braniteljima ne poštuje od prije, a ne od ove vlasti.

Replicirajući Belji, **Dragica Zgrebec** je paušalnom ocjenom i manipulacijom nazvala proglašavanje legitimnih zahtjeva s jednog »skupa građana« – zahtjevima »naroda«, napomenuvši kako ima i mišljenje »jednog drugog dijela naroda«. Upoznala je zatim zastupnike s priopćenjem osam udruga proizašlih iz Domovinskog rata u kojem stoji da poštuju i da će poštovati svaku, na demokratskim

• Mnogo je veći dio – »tiha većina« branitelja, koja dijeli mišljenje Vlade RH da se mora raditi na izgradnji pravne države i da je Domovinski rat afirmiran samim ostvarenjem njegova cilja – stvaranjem i očuvanjem cjelovite i neovisne Hrvatske te da se uspomene na njega čuvaju istinom, da je on sazdan na istini, da mu ne može naškoditi ona već samo zloupotrebe i prikrivanja.

izborima voljom hrvatskog naroda izabranu vlast.

»Nećemo ustrojivati stožer za obranu digniteta Domovinskog rata jer smatramo da ga u Hrvatskom saboru usvojena Deklaracija o zaštiti digniteta na zadovoljavajući način štiti. Nećemo organizirati niti organizirano sudjelovati, kao ni podržavati, najavljeni i organizirane prosvjede jer smatramo da se na taj način ne rješavaju nastali problemi.«

Ustvrdivši da raspravu u cijelosti ocjenjuje kao političku borbu za bolju prošlost (»pogodite čiju«), **Josip Leko (SDP)** rekao je da je ona za branitelje neproduktivna i nekorisna te da građani definitivno odlučuju da se na dnevni red barem jedan dan stavi zapošljavanje 400 tisuća nezaposlenih. Ma tko bio kriv – pozicija je dužna riješiti probleme tih građana, među kojima zasigurno ima velik broj branitelja.

Ispravljajući navod zastupnika Vlahušića, **Ante Beljo** je rekao da će branitelji uvijek stati za očuvanje onoga za što su se toliko žrtvovali te da se ne smije dozvoliti da itko zamjenjuje uzroke i posljedice, pretvarajući žrtvu u agresora. Dragici Zgrebec, zastupnik je uzvratilo kako je logično da u demokratskom društvu postoji više raznih zahtjeva, ali da se prepoznaju oni koji su u ovom trenutku najglasniji, jer su najviše pogođena njihova prava.

Dr. **Ljerka Mintas-Hodak** je, ispravljajući zastupnika Leku, rekla kako nije točno da se odgađa rasprava o gospodarskim problemima i o zapošljavanju. Ova je tema nametnuta razvojem događaja. Klub zastupnika HDZ-a je, inače, upravo radi rješava-

nja gospodarskih problema, još za prošlu sjednicu, predložio izmjene i dopune Zakona o zapošljavanju (što je gurnuto, dometnula je, među zadnje točke dnevnog reda).

O ovoj se temi počelo raspravljati upravo povodom prijedloga zaključaka šestorke, koji su bili krajnje neprihvatljivi.

Ante Beljo javio se za ispravak navoda (»kolegi Leki, da je tema Domovinskog rata nametnuta«.) Prije deset godina ne bi mogao vjerovati da će se uopće o toj temi raspravljati, napomenuo je, ustvrdivši zatim kako se ne može zaobići, jer se ne može dozvoliti, »da se naše generale goni kao najgore kriminalce s lisicama«. **Josip Leko** je zatražio odgovor na repliku, ali je nije dobio, uz objašnjenje mr. **Mate Arlovića** da replika može uslijediti na izlaganje, dok je kolegica (Mintas-Hodak) dala ispravak netočnog navoda.

Za civilizirano, europsko hrvatstvo, ne za agresivno, politički profilersko

Prof. dr. **Vesna Pusić** izjavila je da će se uvijek zalagati za očuvanje institucija i formalne procedure te protiv poziva na rušenje »marionetske vlasti« na mitinzima, ako je vlast izabrana u legalnoj proceduri. Zalagat će se, naglasila je, za »civilizirano, pristojno, europsko hrvatstvo, ne za agresivno, politički profilersko, koje zarađuje poene na svom hrvatstvu«, rekavši kako je njezino hrvatstvo europsko, civilizirano i dio njezina osobnog, neotuđivog identiteta te kako je to ono za što se, smatra, zalaže Parlament i većina u njemu.

• Aktualna vlast organizirano je, nakon 3. siječnja, krenula u registraciju nekakvih svojih udruga, s politički podobnim ljudima, kako bi se stvorio dojam da organizacije branitelja stoje uz aktualnog ministra Pančića.

Ne treba, ustvrdila je, pristati na agresivnost, na prostakluk, koji se pokušavaju prikazati kao drugačije mišljenje i izvikuju kao parole. »Hrvatska ima pravo da bude moderna europska, civilizirana pravna država. Ta Hrvatska neće i ne smije ustuknuti pred prijetnjama.«

Napomenuvši kako je vlast prije svega odgovornost, koju građani daju nekim političkim projektima ili projektu, zastupnica HNS-a rekla je da su predloženi zaključci šestorke upravo konzumiranje te odgovornosti.

Da se slaže s kolegicom kako Hrvatska ne može ustuknuti pred nikakvim prijetnjama – bio je komentar Ante Belje.

Pustiti organe gonjenja da rade svoj posao

Izrazivši žaljenje što je došlo do »ozbiljne političke podjele u hrvatskom korpusu«, u političkom, psihološkom i ekonomskom pogledu, **Nikica Valentić (HDZ)** je rekao da Hrvatskoj prijeti ozbiljna podjela na sjever i jug, čega treba da budu svjesni svi, posebno koji odlučuju. Raspravu je ocijenio »inflacijom riječi i gubitkom vjerodostojnosti riječi u Hrvatskom saboru«.

• Narod boli nepravda – ne samo kriminalizacija Domovinskog rata već i njegovo guranje na marginu zbivanja, što nije samo posljedica ponašanja nove vlasti nego rezultat jedne klime koja je dugo vladala.

Hrvatska, naglasio je, ne može postati suvremena država ako ne prihvati sve europske standarde – tržišno slobodno gospodarstvo, socijalnu pravdu i vladavinu prava. Treća pretpostavka je bitna za ovu raspravu, napomenuo je, ustvrdivši kako svaka pametna vlast ne smije zatvoriti vrata u traženju časnog izlaza iz bilo koje konfliktne situacije.

Osvrnuvši se na stanje u Gospiću 1991., zastupnik Valentić je rekao da dobro poznaje svakog Gospićanina te da je tamo organiziran spontani otpor. U istoj situaciji kao general Norac našao se manje spominjani brigadir Čanić, kako reče, ugledan čovjek iz ugledne trgovačke obitelji koji je u obranu Gospića krenuo isključivo iz domoljubnih razloga i koji je 1991. obranu Gospića organizirao lovačkim puškama te s nekoliko onih poslanih iz Zagreba.

Nisu postojali razlozi za pritvor

Polu problema se, naglasio je, moglo riješiti da istražni sudac nije do-

nio rješenje o pritvoru brigadira Čanića. Nijedan od četiri razloga za pritvor nisu, po ocjeni zastupnika, postojali. Da nije određen pritvor, da je provedeno rješenje o otvaranju istrage, brigadir Čanić bi jasno ispunio svoju obvezu, a isto tako bi se sudu odazvao general Norac – rekao je Nikica Valentić, dometnuvši kako je vrlo nespretna bila i izjava zamjenika Državnog odvjetnika da će u slučaju traženja od Haaga general Norac biti izručen.

Zastupnik HDZ-a je zatim naglasio kako se 90. i 91. činilo sve da se smiri situacija, da nema revanšizma ni osvete, jer su HDZ, predsjednik Tuđman i on osobno duboko vjerovali da je to zalag hrvatskog pomirenja.

Nova vlast je došla na vlast velikim dijelom zbog pogrešaka HDZ-a, a ne toliko zbog programa i obećanja opozicije, ocijenio je, dometnuvši kako je sada jasno da njezina obećanja nisu bila realna.

Ne uništavati poduzetničku klimu

Ustvrdivši, međutim, da vjeruje da je sudstvo nezavisno, te da treba pustiti organe gonjenja da rade svoj posao, Valentić je apelirao da se ne uništava poduzetnička klima jer »ova događanja« mogu utjecati na status burze, na status nekretnina i vrijednosti pojedinog poduzeća, rekao je, uz upit – tko će normalan ulagati danas u Hrvatsku.

• Nemojte potcjenjivati opasnost koja se valja hrvatskim ulicama. I današnji skup i onaj u Splitu i Osijeku i Brodu prošao je bez najmanjeg incidenta. To je prva faza, ali se može dogoditi sutra – ako ne bude sluha da se ti problemi riješe na zadovoljavajući način – da stvari krenu onim kolima i onim smjerom koji više nećemo moći kontrolirati niti samokontrolirati, niti će više na njih moći utjecati politika.

»Pokušajmo biti zajedno oko osnovnih nacionalnih interesa, dogovorimo se oko zajedničke politike prema Haagu, jer to nije jednostavno pitanje. Bilo tko da je na vlasti ne bi lako

riješio taj problem. Osobno sam uvjeren da nijedna vlast neće moći na sebe preuzeti svu odgovornost za odnose s Haagom bez referenduma« – rekao je Nikica Valentić. Naglasio je, nadalje, kako nijedna vlast, ni sada ni ubuduće, neće uspjeti riješiti ogromne probleme ako bilo koja oporba frontalno ide na nju, bez obzira tko bude na vlasti, tko bude u oporbi.

Blokada prometnica – spontani izraz gnjeva sinjskog naroda

Mate Jukić (HDZ), gradonačelnik Sinja i predsjednik Viteškoga alkarskog društva, rekao je da se »dogodio jedan spontani izraz gnjeva sinjskog naroda u onoj blokadi prometnica«. Mirko Norac je, naglasio je, alkarski vojvoda, osoba od ugleda, sa zaslugama u stvaranju hrvatske države (s 23 godine ekonomski neovisan otišao je zbog domoljublja u rat), dvaput je akamacijom izabran za alkarskog vojvodu (»a Skupština Viteškog alkarskog društva je skupština građana Sinja, a ne skupština HDZ-a; u njoj ima najmanje HDZ-ovaca«).

Zastupnik je priznao da blokada možda šteti u pogledu gospodarskog stanja, turizma i sl., ali da je gnjev i bunt naroda progovorio jer je Sinjska alka za ljude dolje svetinja. U nju, napomenuo je, tijekom 286 godina nitko nije dirao i ljudi smatraju da nitko nema pravo dirati. Ljudi poštuju svog alkarskog vojvodu i generala, napomenuo je, jer je 8 tisuća Sinjana i Cetinjana prošlo kroz razne postrojbe Hrvatske vojske u obrani Domovinskog rata i obrani hrvatske države.

Mate Jukić naglasio je da je Alka bez obzira što je (»kako će mnogi reći, jer su je financirali i Franjo i Josip«) trčala mnogima sačuvala nacionalni identitet, hrvatski duh. Demokracija potvrđuje, napomenuo je, i to što se statutom od 1971. nadalje dopustilo da dva predstavnika srpske narodnosti mogu trčati Sinjsku alku.

Već samo premještanje suđenja iz gospićkog županijskog suda u riječki a i »zadarski slučaj« govore o umiješanosti politike.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo napomenu kako su Sinjani zamjerili predsjedniku Mesiću što se primio pokroviteljstva nad Alkom pa nije

došao, a i nije se javio došavši prije petnaestak dana u privatni posjet u Sinj; ocjenu da je aktualna vlast trebala iskazati još više senzibiliteta kad su u pitanju Alka, alkarski vojvoda i hrvatski general s obzirom na to da je u Sinju koalicija osvojila veliku većinu; ocjenu kako sigurno, kroz zaključke koji su predloženi, postoji ustavno i zakonsko rješenje određenih stvari da se smire napetosti, kako bi se smireno razgovaralo o gospodarskim, socijalnim i drugim problemima.

Nijednom čovjeku se ne bi smjelo suditi prije no što mu presudi sud

Dr. **Zdravko Tomac (SDP)** započeo je izlaganje kritikom medija. Niti jednom čovjeku se ne bi smjelo suditi prije no što mu presudi sud, a za neke medije mnogi su ljudi (i zastupnici) potencijalni Haaški osuđenici, rekao je.

Ustvrdio je zatim da prijedlog splitskih zaključaka neće pomoći generalu Norcu. Vlada se bori i uspjela je, u dogovorima i razgovorima s Haaškim sudom, da otklonimo sve one njihove zahtjeve koji bi išli za zapovjednom odgovornosti, za istraživanjem »Bljeska« i »Oluje«, koji su ustvari značili kriminalizaciju Domovinskog rata – rekao je zastupnik SDP-a, dodatno pojašnjivši da se Vlada bori da Haag prihvati da ono loše što se događalo u Domovinskom ratu jesu pojedinačne stvari. Upozorio je na loše posljedice opće amnestije, jer kako reče, otvorila bi se jedina situacija u kojoj bi vjerojatno posljedica svega toga bilo to da bi se i nekog učesnika Domovinskog rata unaprijed amnestiranog »hvatalo kao što su hvatali u Republici Srpskoj neke tamo«.

Da je potpuno netočno kako je Vlada otklonila daljnje inzistiranje na objektivnoj zapovjednoj odgovornosti – izjavio je **Drago Krpina**. Takvo što nitko iz Haškog suda nije izjavio, rekao je, ustvrdivši kako je, štoviše, bilo groteskno slušati i gledati Carlu del Ponte s kakvim je cinizmom na tiskovnoj konferenciji s premijerom Račanom u Zagrebu ironično rekla: »Nismo donijeli nikakve optužnice jer naše optužnice su tajne«. U tom kontekstu ne može ni biti točna tvrdnja Vlade kako ne postoji optužnica protiv generala Norca, rekao je zastupnik.

Da se Tomcu omakla usporedba kako bi Haaški sud mogao loviti hrvatske generale, koji su vodili obrambeni rat, »kao što lovi stvarne zločince, Martića, Karadžića i ekipu po Republici Srpskoj, rekao je **Ivan Šuker**, rekavši kako između njih nije moguća nikakva usporedba, čak ni u tom kontekstu.

Haaški sud svaki zločin tretira jednako

Ispravljajući Šukera, dr. **Zdravko Tomac** ukazao je najprije na to da među 13 predloženih zaključaka postoje čak dva o tome kako će Vlada razmotriti mogućnost predlaganja promjene Ustavnog zakona kako bi se obranili nacionalni interesi te prijedlog da se pokrene rasprava u Vijeću sigurnosti kako bi se mijenjale neke stvari u vezi s Haaškim sudom. Pojasnio je zatim kako mu se spomenuta usporedba nije omakla. Haaški sud svaki zločin, bez obzira je li se dogodio na strani agresora ili obrane, tretira jednako.

Ante Đapić je također imao ispravak Šukerovog izlaganja. Nije točno da Haaški istražitelji ne bi uhićivali moguće osuđenike iz Hrvatske zato što je Hrvatska vodila obrambeni rat već zato što je ona suverena država, i to ne mogu činiti bez pristanka hrvatske vlasti (BIH je druga situacija jer je tamo protektorat, napomenuo je).

Ustvrdivši da je na trgovima u Hrvatskoj ovih dana bilo pola milijuna ljudi, a i više, **Milan Kovač** upozorio je da se hrvatskom narodu u Bosni i Hercegovini dokida suverenost za koju je ginuo stoljećima, i to odlukom Međunarodne zajednice, ukidanjem Ustava i Federacije BiH te Daytonskog sporazuma.

Istu mjeru zaštite osigurati svim hrvatskim braniteljima

Dr. **Boris Kandare (HSP)** je najprije rekao kako je u borbi za život u Domovinskom ratu trebalo pobijediti neprijatelja »bez obzira na oblik u kojem se neprijatelj pojavljivao«, spomenuvši jedan, kako je rekao, antologijski ratni događaj. U Crikvenici je, napomenuo je, bio pokopan hrvatski vojnik kojega je pucnjem u leđa ubila srpska starica nakon što joj je on iz samilosti dao čašu vode. Ta starica je, naglasio je, tim okrutnim činom nedvojbeno pokazala da nikako ne pripada neutralnoj skupini koja se kolokvijalno tako često naziva »nedužni civili«.

Podsjetivši kako su branitelji, vrativši se iz pobjedonosnog rata, na svojim radnim mjestima našli one koji nisu sudjelovali u Domovinskom ratu te da su – da bi skrenuli pozornost na svoju tešku društvenu situaciju – bili prisiljeni osnovati brojne stožere za očuvanje digniteta Domovinskog rata, Boris Kandare rekao je da su se nove udruge pokušale izboriti za izjednačavanje pravne sudbine svih ratnih žrtava. Masovni ubojice iz Bleiburga, s Križnog puta, Dakse i drugih masovnih gubilišta, kao i mnogi neprijatelji hrvatske suverene države ostali su, međutim nekažnjeni pa slobodno šetaju pred našim očima – izjavio je.

Napomenuvši zatim kako je aktualna vlast maksimalno zaštitila generala Stipetića, zastupnik je ustvrdio da bi istu mjeru zaštite trebalo osigurati svim hrvatskim braniteljima, posebno visokim časnicima.

Zastupnik Kandare je zastupnike upozorio na to da se bivši izraelski premijer Barak opravdavajući pred Vrhovnim sudom Izraela politiku prema Palestincima pozvano na pravilo međunarodnog prava, prema kojem se tijekom ratne akcije dopušta napad na osobu za koju se može pretpostaviti da se sprema napasti (izraelske) ciljeve. To je određeno pravo na samoobranu i nema razloga – naglasio je – da se takva međunarodna pravila ne primijene i na Hrvatsku.

Na kraju je zastupnik predložio da se posebnim zakonom zajamči trajna kazneno-pravna zaštita svim hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata (pripadnicima oružanih snaga i dragovoljačkih postrojbi) koja bi bila usmjerena prema prestanku poduzimanja kaznenog progona za sva bojovna postupanja tijekom Domovinskog rata – u razdoblju od 17. kolovoza 1990. do 23. kolovoza 1996. Time bi se, napomenuo je, jamčila provedba javno formuliranih zahtjeva, na masovnim skupovima, raznih udruga hrvatskih branitelja. Ako je kazneni progon već nastupio sud bi ga po službenoj dužnosti trebao obustaviti, a ukoliko je osoba bila lišena slobode morala bi se bez odlaganja pustiti na slobodu.

Uvesti vojne sudove

Napomenuvši da je hrvatski branitelj, **Vlado Jukić (HSP)** rekao je da je stabilnost hrvatske države pos-

ljednjim događajima ozbiljno uzdrmana te da postoji velika odgovornost na zastupnicima da stanje procijene onakvim kakvo jest, bez obzira na političke interese te da se donesu rješenja koja će pridonijeti stabilnosti. U raspravi je, međutim, napomenuo je, čuo da se stanje podcijenjuje – citiranjem raznih anketa ili izjava marginalnih udruga, procjenama koliko je skupinama prisustvovalo građana te prozivanjem pojedinih stranaka i udruga.

Skupovi potpore generalu Norcu prije svega su izraz volje hrvatskog naroda i hrvatskih građana, bez obzira na prisustvo pojedinih političara i političkih stranaka – rekao je zastupnik, dometnuvši kako će svaki objektivni analitičar zaključiti da tako veliki broj građana ne može privući nijedna stranka. Napomenuvši da nije prvi put da su nezadovoljni branitelji (Koranski most i slučaj branitelja Mihaela Hrstova«, koji se još vuče po zatvorima i sudovima i još neki procesi«), podsjetio je da nijedan nije izazvao ovakvu reakciju hrvatskog naroda. Nalog za uhićenje Norca kap je koja je prelila čašu na temu kriminalizacije Domovinskog rata – rekao je Vlado Jukić, dometnuvši kako je politički naivno potcijenjivati stanje u hrvatskoj državi.

Vlado Jukić rekao je kako zasigurno nije potrebno iskustvo iz 1991., kada su tisuće najodgovornijih ljudi stajali iza teze da neće biti rata, da JNA neće napasti Hrvatsku. Napomenuvši, zatim, kako hrvatska vlast opravdanje za postupak prema Mirku Norcu vidi u pozivanju na pravnu državu, zastupnik je izjavio da je to pozivanje »izvan konteksta prostora i vremena (prostor Gospić 1991., gdje je sudbina Hrvatske visila o niti)«, da je to neozbiljno te uzrok ovakvoj reakciji hrvatskog naroda.

Ljudima koji su obranili Gospić hrvatski se narod, po riječima zastupnika, nije odužio, kao što se nije odužio ni većini hrvatskih branitelja, a najmanje što zaslužuju jesu događanja tipa Norac. U tom kontekstu treba sagledati i reakciju hrvatskog naroda i sve izvan toga je nepotrebno politiziranje, jer iza pravne države uvijek stoji politika – rekao je zastupnik HSP-a, ustvrdivši zatim kako hrvatska država u svojoj burnoj povijesti i u svom pravosudnom sustavu ima stotine i tisuće ratnih zločina koji se vuku po ladicama hr-

vatskih pravosudnih prostora te da je očito da o tome koja će se kazna prijava staviti na stol odlučuje politika. To je, naglasio je, prepoznao hrvatski narod u podizanju optužnice i izdavanju naloga za uhićenje generala Norca.

Bilo bi logično da se kod podnošenja kaznenih prijava ide redom kojim su počinjeni zločini, tada bi se veliku većinu hrvatskih branitelja uvjerilo da ova vlast ima dobru namjeru da ovdje funkcionira pravna država i da je zločin – zločin.

Napomenuvši kako ne stoji tvrdnja iz rasprave kako Sabor nešto ne može – da on može sve (promijeniti i Ustav i zakone, uvesti vojne sudove, za što se HSP zalaže), Jukić je rekao kako je očito da od strane vladajuće šestorke još ne postoji politička volja te da se procjenjuje kako dosadašnje stanje nije dovoljan pritisak da bi se nešto poduzelo u prevladavanju velikih, pogubnih podjela u hrvatskom narodu. Postoji mogućnost povrata vojnih sudova (imaju ih i Francuska i Amerika), i time bi se zasigurno izbjegao politički kontekst.

Domovinski rat i sve njegove vrijednosti najbolje se štite istinom

Replicirajući Jukiću, **Dubravka Horvat** rekla je da skupove u Splitu i drugim gradovima shvaća kao izraz nezadovoljstva dijela braniteljske populacije. Mnogo je veći onaj drugi dio, »tiha većina« koja dijeli mišljenje da se mora raditi na izgradnji pravne države i koja dijeli stav Vlade da je Domovinski rat afirmiran samim ostvarenjem njegova povijesnog cilja, stvaranjem i očuvanjem cjelovite i neovisne Hrvatske, da se uspomene na njega čuvaju istinom, da je on sazdan na istini, da mu ne može naškoditi ona već samo zloupotrebe i prikriivanja, da se suverenu Hrvatsku izniklu iz Domovinskog rata može sačuvati i ojačati samo izgradnjom demokratske i pravne države, gospodarskim razvojem i osiguranjem uvjeta za miran, dobar i sretan život svih građana.

Ako je netko heroj to ne znači da je svetac

Gordana Sobol (SDP) ustvrdila je da se spomenuta »tiha većina« nije spremna odazvati i nije odazvala pozivu da »zaogrnutu hrvatskim zastavama i fotokopijama slika« sudjeluje na prosvjedima, kao što je onaj u

Splitu. Dijeli – naglasila je – njihovo mišljenje da se Domovinski rat i sve njegove vrijednosti najbolje štite istinom. »A ako je netko general, i ako je netko heroj Domovinskog rata, to ne znači da je svetac« – izjavila je zastupnica, napomenuvši zatim kako je hrvatski sud jedino pravo mjesto gdje se može, uzimajući u obzir kontekst i vremena i prostora kada su se odvijali neki događaji, utvrditi što je istina a što ne.

Replicirajući zastupnici Horvat, **Vlado Jukić** je rekao ako je u izlaganju pokušao naglasiti problem podjele u hrvatskom narodu, predmet koje su temeljne vrijednosti društva. Radi se – naglasio je – o podjeli koja krije veliku opasnost u sebi, bez obzira na odnose »tihe većine« i »bučne manjine«, koja može narušiti stabilnost društva.

Kako se može govoriti o tihoj većini kad je na ulici pola milijuna ljudi – riječi su kojima je na izlaganje zastupnice Sobol reagirao **Ivica Tafra (HDZ)**. Dometnuvši da problem treba rješavati i kad bi ih bilo samo 100 tisuća.

Nitko nije kazao da je Mirko Norac svetac – rekao je **Krunoslav Gašparić (HDZ)**, reagirajući na ocjenu Gordane Sabol kako heroj nije svetac. Na riječi Zlatka Kramarića kako ne želi živjeti u državi u kojoj postoje legende, idoli, heroji, uzvratio je riječima da heroji i legende postoje, »pa makar oni bili, kako se u nekim prijašnjim raspravama kazivalo, Tuđmanovi generali, tj. oni proizašli iz Domovinskog rata. Onaj tko ide sa 22 godine u rat je heroj, a nemojmo mu imputirati nekakvu svetost, jer nitko to ovdje nije kazao«.

Da bi ispravio navod zastupnice Sabol o »tihoj većini«, dr. **Juraj Njavro** je, napomenuvši da su koordinacije udruga pozvale i bile nazočne u Splitu, pobrojao udruge: Udruga veterana (čelnik Dečak), Udruga hrvatskih dragovoljaca Domovinskog rata (čelnik Merčep), Udruga Hrvatskih branitelja (čelnik Branko Borković – mladi Jastrež), udruge obitelji zatočenih i nestalih, udovica. Zajednica udruga itd. »Ako je to tiha većina onda bi se mogao složiti, ali nažalost nije« – rekao je dr. Njavro.

Podjela na braniteljskoj sceni, a ne podjela hrvatskog naroda

Ispravljajući Jukićev navod, **Dubravka Horvat** je rekla da je riječ o

podjeli na braniteljskoj sceni, a ne o podjeli hrvatskog naroda. Svoju je tvrdnju potkrijepila ukazivanjem na dio Deklaracije branitelja Hrvatske od 30. listopada 1999., u kojoj stoji da će Hrvatski sabor zbog sređivanja braniteljske scene žurnim postupkom zamijeniti neodrživi Zakon i Pravilnik o udrugama novim zakonom i pravilnikom, koji će po jedin-stvenim osnovama i kriterijima regulirati osiguranje udruga s radnim prostorima i financijskim sredstvima iz Državnog proračuna. Iz Deklaracije proizlazi da je intencija samih branitelja da se na braniteljskoj sceni napravi određenog reda – rekla je zastupnica.

Da je zastupnica Horvat u Slavon-skom Brodu, gdje živi i radi, mogla vidjeti ako je na skupovima, rekao je dr. **Juraj Njavro**. Kad je riječ o Savezu branitelja, ta je udruga jedna od najmalobrojnijih u Hrvatskoj.

Istoj zastupnici **Vlado Jukić** je pojasnio da je samo upozoravao da sadašnje stanje vodi podjelama te da članove udruge koju ona spominje poziva na večeru, dometnuvši kako mu to neće biti problem (platiti) i s ovako smanjenom plaćom.

Dubravka Horvat je uzvratila da je spomenuta udruga među najbrojnijima, ali da nije riječ samo o njoj već da ima pismo podrške Vladi od šest udruga, među kojima su i ZNG 91., Branitelji Hrvatske, Rijeka.

Krunoslav Gašparić je rekao kako se broj sudionika skupova želi umanjiti, ali da se – kad to nalaže potreba »rukovodi i maše papirima različitih udruga«. Apelirajući na prekid ovakve rasprave, on je zatim ustvrdio kako se u Domovinski rat krenulo na poziv srca, na poziv tadašnjeg predsjednika Tuđmana, da je rat dobiven na politici pomirbe te da ne bi trebalo »papirićima, papirima i dopisima« dijeliti branitelje, dijeliti udruge i umanjivati broj nazočnih na skupovima.

Nije riječ ni o kakvim »papirićima« već o pismima legalno registriranih udruga – uzvratila je **Gordana Sobol**.

Da je itekako važno koliko koja udruga broji članova, ali da je još važnije što je ovdje riječ o »treće-siječanjskoj udruzi« – rekao je **Đuro Dečak (HDZ)**, dometnuvši da je jedino tu udruhu primio predsjednik države, da za tu udruhu (koju vodi general Božo Budimir) branitelji kažu da kod polaganja vijenaca »uzimaju tečeg iz publike, jer ih ima samo dvoje«.

Udruge aktualnog režima

O kakvim je udrugama riječ odlučio je pojasniti **Branimir Glavaš**. Radi se o »udrugama aktualnog režima«, registriranim nakon 3. siječnja, kada je – povodom izraženog velikog nezadovoljstva hrvatskih branitelja potezima i postupcima ministra Pančića – »aktualna vlast organizirano krenula u registraciju nekakvih svojih udruga, s politički podobnim ljudima, kako bi se stvorio dojam da organizacije branitelja stoje uz aktualnog ministra Pančića, ministra koji je zauzeo jedno časno mjesto, a proveo je u Domovinskom ratu ukupno svega 15 dana«.

Zbog netočnog naziva i vrijeđanja (»ovo nije režim«) – za riječ se javila **Dubravka Horvat**. Kako je jedna udruga osnovana poslije 3. siječnja mogla izdati proglas, recimo 30. listopada 1999., upitala je, ustvrdivši kako udruge koje ne misle kao udruge koje su pod vodstvom HDZ-a onda nazivaju »udrugama koje su osnovane poslije 3. siječnja«.

Napomenuvši kako jednako cijeni dopise svih udruga, da sve ljude koji se udružuju u udruge jednako cijeni (iako, doduše, razlikuje njihovu kvalitetu), **Krunoslav Gašparić** je zastupnici Sabol pojasnio da je mislio na različite papire i papiriće s kojih se »čitalo koješta i obezvrijedivalo sve i svašta«, te da je samo želio da se rasprava privede kraju. Zastupnica **Gordana Sobol** izrazila je nadu da raspravu slušaju i branitelji Primorsko-goranske županije, članovi ZNG-a, koji su bili locirani na ličkom ratištu.

Tvrdnju da se u Odluci o sastavu stalnih članica Koordinacije udruga branitelja u 2000. godini ne spominju udruge koje »dotične dame ističu« dr. **Juraj Njavro**, potkrijepio je čitanjem popisa udruga. Na kojem su zajednice udruga, ili savezi odnosno zajednice: udovica hrvatskih branitelja te roditelja poginulih branitelja; udruga zatočenih i nestalih, ratnih vojnih invalida; društvo logoraša; te udruge – veterana; branitelja dragovoljaca; prvih hrvatskih redarstvenika; dragovoljaca Hrvatske ratne mornarice, branitelja Hrvatske; Zajednica udruga hrvatskih dragovoljaca te Proširena koordinacija udruga u kojoj su udruge – nezavisnih dragovoljaca, liječnika dragovoljaca, pripadnika antiterorističke jedinice Lučko; dragovoljaca Vukovara, hrvatskih dragovo-

ljaca, branitelja liječenih od PTSP-a te Zajednica udruga HOS-a i Savez udruga HOS-a.

U novom javljanju **Đuro Dečak** je naglasio da Udruzi veterana nije mentor HDZ, odnosno da nije pod političkom paskom HDZ-a, te da su mu suradnici u svim političkim strankama, od IDS-a u Istri nadalje. Podjela udruga po principu »podijeli pa vladaj« koja je, po njegovim riječima, bila na djelu do ovih dana neće više biti praksa.

Branimir Glavaš iznova se javio za riječ da bi ustvrdio kako je u Primorsko-goranskoj županiji, uoči 3. siječnja, na inicijativu SDP-a osnovana udruga s namjerom da se stvori dojam kako su hrvatski branitelji protiv tadašnje aktualne vlasti.

Narod boli nepravda kriminalizacije Domovinskog rata

U okviru pojedinačne rasprave, **Ante Đapić** ponovio je dobar dio ocjena koje je iznio u ime Kluba zastupnika HSP-a, pa ih ovdje ne ponavljamo.

Uvodno je rekao kako rasprava nije urodila plodom te da je očito kako će situacija »dalje krenuti jednim trendom koji nije dobar za Hrvatsku«.

Maknu li se uvrede, skandiranja te ocjene o udaru itd. ostaje činjenica da je dio hrvatskog naroda (spontano) reagirao. Što, podsjetio je nije učinjeno povodom Zagrebačkog summita, kada se okupilo 500–1000 ljudi, što je – naglasio je – bio znak da je hrvatski narod dao puni legitimitet novoizabranoj vlasti. Summit u tom trenutku nije bio velika opasnost za hrvatski suverenitet, držalo se da uvijek ima vremena reagirati i krenu li stvari nizbrdo. Kad se, međutim dirnulo u jedan od posljednjih snažnih stupova hrvatskog društva, u Domovinski rat, hrvatska je javnost reagirala.

Zastupnik Đapić je ustvrdio da su ova zbivanja i lekcija HDZ-u, koji nije slušao HSP-ova upozorenja kako izabran način suradnje s Haaškim sudom »neće biti za nas dobar, da nisu jasno definirane stvari, poglavito vezane za zapovijednu odgovornost«. Svaka vlast, naglasio je, koja bude pristala na zapovijednu odgovornost imat će na ulicama ne više stotine tisuća ljudi nego cjelokupni hrvatski narod – rekao je Anto Đapić.

U nastavku izlaganja rekao je kako narod boli nepravda, ne samo kriminalizacija Domovinskog rata već i njegovo guranje na marginu zbivanja, što – nepomeno je – nije samo posljedica ponašanja nove vlasti nego rezultat jedne klime koja je dugo vladala. Nekoliko je godina, po riječima zastupnika, Domovinski rat bio u potpunosti marginaliziran – primjerice, izvješća u TV dnevniku s devet velikih pokopa branitelja Vukovaru, gdje se prosječno pokapalo 60 do 70 hrvatskih branitelja, »plus Lovak, plus Berak« trajala su manje od minute.

Napomenuvši kako na prosvjedima nisu samo branitelji, zastupnik HSP-a upozorio je na probleme koji će iskrnuti u svezi s općim de-ložacijama Hrvata na Banovini, Kordunu, u Lici, koji se nalaze u srpskoj imovini, kojima se kad silom zakona budu odlazili mora osigurati smještaj, život dostojan čovjeka.

»Nemojte potcjenjivati opasnost koja se valja hrvatskim ulicama, i današnji skup i onaj u Splitu i u Osijeku i Brodu prošao je bez najmanjeg incidenta. To je prva faza, ali se može dogoditi sutra, ako ne bude sluha da se ti problemi riješe na zadovoljavajući način, da stvari krenu onim kolima i onim smjerom koji više nećemo moći kontrolirati niti samokontrolirati, niti će više na njih moći utjecati politika« – rekao je zastupnik Đapić. Upozorio je zatim kako i 50 svjetskih TV kamera na zagrebačkom skupu jasno govore da se ovi događaji vani pozorno promatraju.

Uz upozorenje da o slučaju Gospić, koji je bio vojna operacija, »borba na život i smrt, zona sumraka« neće moći objektivno prosuđivati riječki sud te ocjenu da zaključci što ih je predložila šestorka neće smiriti stanje, zastupnik se založio za uvođenje vojnih sudova. To, rekao je, nije manjak demokracije, imaju ih i Amerika i Francuska. U tim bi se sudovima, po njegovim riječima, iza zatvorenih vrata moglo bez reflektora, bez pompe, bez lisica na rukama i skandala koji u posljednjih godinu dana prate hrvatsko društvo stvari moglo rješavati sa stanovišta vojne struke i vojnog prava.

Replicirajući na Đapićeve riječi kako je podjela nastala jer se dirnulo u Domovinski rat, **Mirjana Didović (SDP)** je rekla da je identificiranje Domovinskog rata s bilo kojim pojedincem »vrlo opasno« – zbog toga što stotine tisuća stradalnika

koji su sudjelovali u Domovinskom ratu nisu dobili »nikakvu čast, nikakvu korist«.

Branislav Tušek (SDP) je, komentirajući Đapićeve riječi kako zaključci neće pomoći, rekao da može pomoći ono što ne piše u zaključcima, a to je odgovornost i zrelost svih koji su dobili povjerenje građana (HSP snosi odgovornost sa svojih 5–6 posto glasova, a HDZ sa 20–25 posto). Lagano je, dometnuo je, prebaciti odgovornost, ali na svim skupovima treba prije svega paziti na oštrinu riječi.

Anto Đapić je, replicirajući zastupnici Didović, pojasnio da je primjer Splita i generala Norca uzeo kao simboliku, da je riječ o cijelom nizu događaja koji se vuku nekoliko posljednjih godina. Na Tušekovo je, pak upozorenje, uzvratilo da su pravaši itekako svjesni, a i on osobno, odgovornosti kad je govorio na skupu u Splitu, a i u Hrvatskom saboru, vodeći upravo računa o tome da se gleda na to kako će kao »oštra stranka opozicije« reagirati na posljednje događaje. Kad je riječ o 5–6 posto glasova to je, naglasio je zastupnik, često bio rezultat toga što je HSP uvijek vrlo jasno i transparentno upozoravao na probleme.

Dr. **Ljubica Lalić (HSS)** rekla je kako je u nedoumici jer se u raspravi iskazuje sumnja u nezavisnost, stručnost i objektivnost sudova, a do jučer se tvrdilo, od strane HDZ-a kako su suci stručni i moralni te da nisu sudili po nalogu. Zastupnica je podsjetila kako su na svojedobne prigovore HDZ-ovoj vlasti da su sudovi zavisni predstavnici HDZ odgovarali (i njoj osobno) kako su na Državnom sudbenom vijeću izabrani stručni, časni, poštteni i moralni suci.

Riječki sud nije kompetentan

Nisam rekao da sudstvo nije nezavisno nego da nije kompetentno – odgovorio je **Ante Đapić**, pojašnjavajući zatim kako je rekao da riječki sud ne može kompetentno ni realno procjenjivati ono što se dogodilo prije deset godina. Za takvu procjenu, za takav rezultata vojnih djelovanja morali bi postojati vojni sudovi. Događaj oko Norca i Čanića ne može se riješiti političkih konotacija, dometno je, ustvrdivši kako već samo premještanje suđenja iz gospićkog županijskog suda u Rijeku govori o umiješanosti poli-

tike. Spomenuvši zatim »zadarski slučaj«, zastupnik je rekao da su Vlainić i Slišković prebačeni u Zagreb, da se ne zna što će se s njima, preporuča se da idu u Haag. Zamislite, hrvatska politika predlaže da se ljudima koje je uhitila sudi u Haagu, dometnuo je, zaključivši kako to govori o miješanju politike u sudstvo.

Protiv negiranja pravne države

Protivimo se svim nacionalnim i rasnim netrpeljivostima, šovinizmu i svim oblicima mržnje koje se plasiraju, negiranju pravne države i poticanju legalizacije zločina, rekao je **Milan Đukić (SNS)** govoreći u ime građana, svojih birača srpske nacionalnosti, koji su, kako je rekao, dali puno povjerenje na izborima sadašnjoj vlasti. Cilj ovih skupova bez razlike tko ih organizirao i tko iza njih stoji, nije obraniti i zaštititi jednog generala jer i zaštita jednog generala može se riješiti samo kroz i u poštivanju pravnog poretka institucija.

Iz mnogih govora daju se iščitati poruke kako bi predmet sudova trebali biti krvna zrnca, a ne zločini i zločinci. Imajući u vidu činjenice koje se odnose, a one su realne, nepobitne, da je stvorena država Hrvatska, da je samostalna i suverena i da institut hrvatske nacije u Republici Hrvatskoj nije ugrožen, nije isključena ni konstatacija da upravo vodilja zagovarača ovakvih skupova može biti i patološki sindrom za vlašću, može biti i strah kao javni oblik vlastite savjesti, rekao je.

Pripadnici građana srpske narodnosti daju danas punu podršku politici Predsjednika države, premijeru, Vladi i ovom časnom Domu, sudbenoj vlasti koji u vrlo teškim okolnostima i ružnom naslijeđu ustrajavaju na uspostavi pravnog poretka, pravednoga društva i procesa civilizacijske demokracije.

Uz nadu da će sudovi biti nezavisni (samo ako se poštuje trodioba vlasti), da će ubuduće biti savjesti i kada se govori o izvršiocima teških kaznenih djela (neka se sudi srpskoj starici ali onda u pravednoj državi treba barem 13 puta suditi jednom gospodinu Hrastinskom koji je ubio 13 građana) zastupnik je naglasio da vjeruje da će Vlada i njezini instituti sistema odlučnije reagirati protiv onih koji inkriminiraju pravni pore-dak.

Sušтина održanih prosvjeda za nas su klasični ideološki rat koji savim sigurno neće i ne može prerasti u nikakav građanski rat, ali se plašimo da može potaći terorističke akcije, pogotovo u vremenu u kojem socijalne i ekonomske tenzije dosežu do usijanjanja, a rješenja nisu na vidiku, rekao je ocjenjujući da se sudbenoj vlasti danas pokušava podmetnuti gospićki slučaj kao još jedna potvrda koja upućuje da Republika Hrvatska i njezino sudstvo nije u stanju i ne može se razračunati sa zločinom i zločincima kada su u pitanju kaznena djela učinjena u Republici Hrvatskoj. To znači da nije problem što gospoda koja organiziraju i održavaju mitinge protiv Haaga već što ga svojim odnosom prema pravnoj državi, nezavisnosti sudstva i odnosu prema zločincima upravo prizivaju u Republiku Hrvatsku, kazao je.

Replike

Đuro Dečak (HDZ) odgovorio je predgovorniku da su prosvjedi imali cilj zaštitu generala ali preko toga i štititi nešto dublje što bi moglo otvoriti proces »pa svi oni koji se danas mogu vratiti na prostor Republike Hrvatske dobrom voljom i ovog Sabora i ovog naroda, mogu uz znak osvete početi s nepreglednim brojem optužaba na taj način jednostavno razoriti duh ovoga društva«.

Vladimir Šeks ocijenio je simptomatičnim da je zastupnik Đukić tvrdio da je jedan od ciljeva onih skupova bio patološki sindrom za vlašću. Zastupnik Đukić opetovano tvrdi da su »Bljesak« i »Oluja« sramota za hrvatski narod, naveo je te citirao njegov intervju u »Globusu« u kojem kaže: »Cilj organizatora demonstracija jeste ono što je bio i cilj kninske pobune 90. i 91. godine, uništiti predstojeću turističku sezonu, spriječiti protok roba, sredstava i osoba i time uništiti hrvatsku privredu, te srušiti image Hrvatske u svijetu...«.

Milan Đukić je odgovorio da predgovornik nije dao nikakav ispravak a da njegove političke ocjene ne treba povezivati s ovom točkom dnevnog reda.

Ivica Tafra (HDZ) rekao je da je bio na skupu u Splitu i da mu daje potporu ali da nije imao namjeru rušiti ovu vlast kao što kaže zastupnik Đukić. **Dragica Zgrebec (SDP)** ispravila je zastupnika Šeksa (jer je rekao »slučajno predsjednik Repu-

blike«) te rekla da je predsjednik Stjepan Mesić izabran na demokratskim izborima. **Vladimir Šeks** je zaključio da je sada zastupnik Đukić potvrdio ono što mu je on predbacio za »Bljesak« i »Oluju« i pita na kojem će to mjestu oni o tome razgovarati. **Milan Đukić** je odgovorio »mladom gospodinu omladincu« da nikoga nije prozvao, da su Srbi građani RH i da ih se ne može omalovažavati i ocjenjivati kome bi oni trebali dati potporu. Zastupniku Šeksu je odgovorio da ovo nije sudnica da mu postavlja pitanja i da on odgovara. **Ivica Tafra** je rekao da je omladinac morao biti.

Potpora vukovarskim braniteljima

Dr. Juraj Njavro (HDZ) nastojao je skratiti svoju raspravu no da zbog obveze prema hrvatskim braniteljima Vukovara i onome što znači Vukovar mora govoriti i o Vukovaru pa i Gospiću. U obrani Vukovara uz hrvatski narod sudjelovali su i građani drugih nacionalnosti, između inih čak je bilo i Srba, ali nažalost vrlo malo jer se gro srpskog naroda priključio pobuni i pridružio dijelu koji je napadao i razarao Vukovar. Sigurno je da je stradalo puno ljudi i zbog toga jer se najviše razarao Vukovar s poznate Petrove gore. Da nije bilo Petrove gore ili da je možda Petrova gora bila u domeni ili pod ingerencijom obrambenih hrvatskih snaga možda bi razaranja Vukovara bilo znatno manje, rekao je podsjetivši na najgora moguća razaranja i stradanja Vukovara iako je Vukovar svojim herojskim otporom dao neprocjenjiv doprinos slobodnoj i nezavisnoj hrvatskoj državi.

S druge strane je grad Gospić koji je imao tu sreću da se ipak uspio obraniti od te srbočetničke agresije i zahvaljujući između inih branitelja, i jednom posebnom vitezu i heroju generalu Norcu. I zbog toga branitelji grada Vukovara, hrvatski branitelji grada heroja daju svoju potporu gospodinu generalu Norcu i traže da se donese novi ili izmijeni Ustavni Zakon o suradnji s Haaškim sudom, rekao je zastupnik izražavajući i svoju potporu generalu Norcu.

Željko Krapljan (HDZ) pozvao se na dopis Koordinacija udruga proisteklih iz Domovinskog rata iz njegove Sisačko-moslavačke županije u kojem se najoštrije osuđuje optuživanje hrvatskog generala Norca (nakon što mu predsjednik i pred-

jedatelj Zlatko Tomčić nije dopustio da ga pročita) i osobno osudio optuživanja generala Norca. Jedini zločin generala Norca je što je osobnim doprinosom hrvatskoga ratnika spriječio »Arkana da peče čevape ispred katedrale u Zagrebu« i da Šešelj putuje velikosrpskom granicom od Virovitice preko Karlovca do Karlobaga.

Rekao je kako ne može shvatiti da smo tako brzo zaboravili 15.000 poginulih za Lijepu našu (a koliko ih je u zatvoru zbog toga) te pitao jesu li nas europci branili i kada će netko odgovarati za Bleiburg, jazovke, poubijane Hrvate za vrijeme komunizma. Naveo je i da je u njegovom selu Kastrić poubijano 28 staraca i dvoje djece što je snimljeno na videokaseti a naše Ministarstvo nije ništa poduzelo.

Zanima ga što se dobiva za put u Europu preko Haaga te dodaje da nalogom za pritvor generala Norca vlast demonstrira političku silu i degradira i omalovažava hrvatske branitelje kao i cijeli obrambeni oslobodilački Domovinski rat.

Za predložene zaključke vladajuće šestorke je rekao da su pisani čudnom retorikom gdje se piše o državnom udaru. Pa nećemo valjda mi branitelji rušiti ono što smo stvorili i našom krvlju natopili ovu državu, rekao je te dodao da je vlast uzljuljala crtu tolerancije (zašto se ne pita haašku tužiteljicu što je s kažnjavanjem Amerikanaca za zločine u Vijetnamu). Predložio je prihvaćanje zaključaka Stožera za obranu digniteta Domovinskog rata i dogovor svih stranaka da se ne vodi ova naša država u propast.

Zlatko Tomčić, predsjednik Sabora i predsjedatelj je objasnio zastupniku da ga nije sprječavao da spomene nazive udruge ali da će sprječavati čitanje proglašenja ili članka »koji nisu producirani u Saboru«. Napomenuo je ponovno da nije dobro u sabornici spominjati strane države, državnike niti tuđe greške (ne opravdava vlastitu).

Ideologizacija

Ivo Lončar (nezavisni; izabran s liste HSS-a) na početku svoje duže rasprave rekao je da je vrlo nesretan slušajući ovu raspravu. Sanjao je Hrvatsku u kojoj će svi ljudi biti ponosni što su hrvatski državljani i da će se prevladati nesreće koje su pratile naš narod kroz povijest. Stvorena je hrvatska međunarodno priznata

država no »to dijete ne može nikako odrasti«. U proteklih godinu dana dogodila se nevjerojatna ideologizacija svega i svačega, napose među hrvatskim braniteljima, rekao je dodajući da nalazi ideologizaciju i u intervjuu dr. Tomca nakon 8. konvencije SDP-a (»Tomac – nisam prošao jer nisam za metode revolucije... i dr.).

U tom kontekstu podjetio je i na »sramotu u Veljuni kada je gospođa pomokрила spomenik«, slavljenje politici 27. srpnja kao dana ustanka a iz povijesti se zna da je to bio četnički ustanak, te među ostalim naveo i čupanje 12 borova zasađenih za spomen 12 hrvatskih junaka u Borovu Selu. Godinu dana non-stop se kriminalizirao Domovinski rat – naglasio je upozorivši da je Hrvatska mala zemlja i da se ne smije dijeliti i da mu nije drago što se danas ljudi moraju okupljati po hrvatskim gradovima. Njegovo je stajalište, rekao je, da svi koji su napravili zlo moraju za njega odgovarati, pa tako i oni za zlo na Križnom putu i za Jazovku a ti zapovjednici i oni koji su to radili i danas šeću Zagrebom, kazao je, među ostalim, dodajući da se ne može revolucionarnim metodama rješavati »ono što je počelo sada«. Dok se podiže optužnica protiv generala Norca istodobno se abolira 82 čovjeka kojima je dokazano da su uzeli oružje u ruke i pljačkali, palili i ubijali. Osudio je ubojstvo Levara i rušenje spomenika na Mirogoju ali i napomenuo da ga smeta (o svemu može govoriti bez kompleksa jer je njegov otac imao tri godine kad je stvoren ustaški pokret, rekao je) što se pri tome govori da je to djelo ustaša. Treba shvatiti da smo nakon toliko stoljeća dobili svoju zemlju i da je treba graditi na ponos nama i budućnosti.

Ponovno replike

Dubravka Horvat (SDP) replicirala je predgovorniku jer da su članovi SDP-a i zastupnici u Saboru i u Vladi te da su pokazali da nisu ni za kakve revolucionarne metode. Jasno smo se opredijelili da je za nas Domovinski rat obrambeni rat protiv velikosrpske agresije, da je načasniji dio naše suvremene povijesti i da smo ponosni na herojski napor hrvatskih branitelja i hrvatskih građana kojim je uspješno stvorena i obranjena naša domovina i da jasno stojimo i uz naše branitelje, rekla je.

Ivo Lončar je odgovorio da je o revolucionarnim metodama govorio bivši predsjednik SDP-a i sada vrlo visoki dužnosnik a da mu je to bio povod da govori o ideologizaciji. **Miroslav Korenika** je rekao da svatko ima pravo na svoj stav pa i dr. Tomac ali da se na temelju jednog citata ne može optuživati cijeli SDP. Zamolio je zastupnika da se na taj način ne pokušava obračunavati s SDP-om što je **Ivo Lončar** opovrgnuo i dodao da smatra da svaki ekstremizam donosi zlo, a nakon njihovog kraćeg objašnjavanja **dr. Zdravko Tomac (SDP)** je rekao da se sjeća tog intervjua i da je govorio o dva pritiska na novu vlast. Jedan koji kaže da smo šeptrlje, da ništa ne radimo, da nikog nismo smijenili i prema tome, pritisak revolucionarnih metoda koje ne dolaze samo iz stranke, nego su jake u medijima i u hrvatskom društvu. Drugi je pritisak upravo da smo se služili i da se služimo revolucionarnim metodama i to je bila bit moga intervjua, a on ne spada u ovu raspravu, kazao je.

Darko Šantić (HNS) rekao je kako želi da ova teška dvodnevna rasprava što prije završi pa je svoju raspravu sveo na konstataciju da put u građansku, stabilnu pravnu državu ide nažalost neumitno i preko ovakvih rasprava, koje su na momente mučne, teške, katkada i na rubu konflikta.

Dodao je da nikada nije imao iluzija da se pravna država, građansko društvo može stvoriti lagano, ali da ima apsolutno povjerenje u naše građane, u hrvatski korpus i ne boji se da će on biti razjedinjen.

Vlast ipak pridonosila podjeli

Dubravka Šuica (HDZ) smatra da nema potrebe isticati koliko je osjetljivo pitanje procesuiranja zločina u Domovinskom ratu, a rat se vodi i u Dubrovniku i u Gospiću.

U ratnim prilikama pojedinci su gurnuti u nenormalne situacije i postupali su na način na koji možda u normalnim životnim okolnostima nikada ne bi postupali. Činili su to jer su ih vodili možda osjećaji, a ne razum, no ništa od toga ne opravdava zločin, rekla je. Od javnosti se ne može očekivati da reagira poput pravnika jer su građani Republike Hrvatske rat doživljavali na različite načine, neki su u njemu sudjelovali s oružjem u ruci, drugi su stradali, izgubili obitelj ili imovinu, a sretnici

su rat gledali na televiziji ili su bili samo politički angažirani, a neki su na njemu dobro i zarađivali.

Ponovila je da nitko zdravog razuma nije protiv istrage nad eventualnim zločinima i pri tome se založila za pravedno procesuiranje svih osumnjičenih. Smatra da nije prihvatljiva politička klima koja je dovela do ovakvog redosljeda istraga u kojima se pokreće proces protiv heroja obrane prije nego tisuću procesa koje treba započeti nad zločinima i u redovima agresora.

Nadopustivim smatra suditi Milanu Čaniću, Mirku Norcu i budućim Norcima izvan cjelokupnog zbivanja u onome vremenu sukoba između dobro znanog naoružanog srpskog agresora i hrvatske žrtve, okolnosti, embarga za nabavu oružja, slabo organizirane obrane itd. Kad jedan narod tako masovno i spontano stane iza svoga generala kao što je to hrvatski puk u Dalmaciji i Slavoniji stao iza generala Mirka Norca, onda bi svatko u ovoj zemlji, ako ima minimum domoljubnoga duha i karaktera morao bar zamisliti da to nešto govori i ovom narodu i vlasti.

Također je rekla da je ipak aktualna vlast svojim trinaestomjesečnim djelovanjem pridonosila podjeli Hrvatske zatirući neka temeljna obilježja nacionalnog ponosa. Od samog početka nove vlasti na meti su bili simboli hrvatske državnosti, od izbacivanja naziva »državni« iz naziva Hrvatski državni sabor do ukidanja Oltara domovine, do oduzimanja imena Trgu hrvatskih velikana, do smjenjivanja sudionika iz Domovinskog rata, do smjene u diplomatskoj službi itd.

Ovom narodu koji je imao strpljenja nije prihvatljiv negativan odnos prema svemu onome što je prethodilo u posljednjih 10 godina, jer su za to razdoblje, ipak moramo priznati, vezane uspomene i emocije. Sada traži samo respekt i da se poslušna njegov glas a Mirku Norcu treba omogućiti mirnu atmosferu u kojoj će pobijediti istina, stvoriti klimu u kojoj će današnja Hrvatska moći jasno reći da su zločini ponajviše činjeni na drugoj strani, da se Hrvatska borila za svoj opstanak, a ako su počinjeni i u našim redovima da omogućimo pravedne uvjete bez miješanja u sudstvo.

Na kraju, rekla je među ostalim, važno je današnje zaključke usmjeri-

ti na rješavanje uzroka krize, a ne na prijetnje i traženje političkih organizatora onog velebnog skupa u Splitu i ostalih skupova.

Potreban nacionalni konsenzus

Krunoslav Gašparić (HDZ) rekao je kako zaključuje na temelju poziva i poruka da je javnost sita verbalnog bijega od teme a ne razgovora i sučeljavanja argumenata. Pitao je što vrijedi načelni stav ili teoretska lamentiranja bez konsenzusa, bez jasno stava te što priječi medije da svoje tobožnje spoznaje i saznanja informacije iz izvora bliskih ili dobro obaviještenih izvora plasiraju na naslovnim stranicama kada se u Saboru čuje (pri raspravi o suradnji s Haaškim sudom) »što je to četiri generala, to je 0,00001 posto Hrvatske vojske«.

Naveo je da je njegova generacija pakao rata itekako osjetila, odrasla preko noći brže i u teškim uvjetima i okolnostima od svojih vršnjaka iz Europe. Tada mnogi ne da nisu mogli izvršiti buking za turističku sezonu već nisu mogli posjetiti djeda i baku negdje u Dalmaciji. Stoga ne treba komparirati balvan-revoluciju s privremenim blokiranjem nekih prometnica ovih dana, rekao je navodeći i druge primjere o problemima mnogih mladih i njihovom sudjelovanju u ratu zbog domovine.

Založio se za postizanje nacionalnog konsenzusa o bitnim pitanjima za nacionalnu sigurnost. Uvjeren je da odnos Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom u Haagu i odnos prema Domovinskom ratu mogu biti izvorištem učvršćenja poljuljanog nacionalnog jedinstva. Hrvatska vlast ne može se držati iznenađeno reakcijom javnosti za podizanje optužnice protiv generala proisteklog u ovome Domovinskom ratu, a čije su zasluge za stvaranje države i obranu iznimne. Posebice se situacija izoštrila otkako je premijer izbjegao odgovoriti na davno upućeno pitanje — što će se dogoditi ako razbacivanje s dokumentacijom koja ima karakter državne tajne ne pomogne oslobađanju generala Blaškića kao što je on najavljivao

već oteža njegov položaj i dovede do čitavog niza novih optužnica.

Odgovor na to pitanje dalo je vrijeme. Nije se dogodilo ništa osim što je sa smiješkom i uz odobravanje popraćena izjava Carle del Ponte o tome da će se najprije hapsiti a onda informirati javnost što je u dio hrvatske javnosti unijelo atmosferu možebitnog straha i pravne nesigurnosti. Tužiteljstvo Haaškog tribunala postalo je najviša instanca hrvatske suradnje, a da se nije ni pomislilo iskoristiti mogućnost rješavanja otvorenih pitanja sa samim sudom ili pak Vijećem sigurnosti.

Optužnica protiv generala Norca dovodi do jačanja suprotstavljenih stajališta pri čemu samo slijepac ne nazire jačanje podjele hrvatskog nacionalnog korpusa. Slučaj generala Norca zato je samo najsvježiji podsjetnik na dosad propuštene prigode da se postigne potreban nacionalni konsenzus i još jedan poziv da se to čim prije i postigne, rekao je, među ostalim.

Potreban razum

Mr. **Željko Glavan (HSLs)** smatra da postoji podjela u hrvatskome narodu u odnosu na slučaj Norac a i ankete govore o 35 posto protiv, 50 posto za 40 posto za, 50 posto protiv. Zabrinjava ga što ta podijeljenost nije jednaka na cijelom području Hrvatske jer da je teritorijalno gledana ona sasvim drugačija. Stvara se klima koja nije dobra. Može se pročitati opet su se pjevale te i te pjesme no ako će se tako govoriti o skupovima ljudi će sve više pjevati te pjesme. I rasprave o tome je li bilo 10, 20, 50, 150, 200.000 ljudi na skupu u Splitu na granici su ukusa a i tu nije prvi put izrečen poziv na prijevremene izbore, smatra. Misli da je za sve građane i zastupnike koji se zalažu za pravnu državu Mirko Norac u ovom trenutku hrvatski general koji je ratovao na ličkom ratištu i ništa drugo dok mu se eventualno u sudskom postupku ne dokaže.

— Ponekad zaboravljamo početke ovoga što danas imamo i da su mnogi građani i hrvatske i srpske nacionalnosti za to platili, rekao je, među ostalim apelirajući na razum i na or-

ganizatore drugog najavljenog mitinga da odustanu od njega kao znak dobre volje.

Ivica Tafra rekao je, odustajući od svoje desetominutne rasprave da mu kao sudioniku Domovinskog rata nije namjera uspoređivati se s generalom Norcem (bio je zarobljen u četničkom logoru), ali da bi mogao puno reći o svemu ovome. Posebno ga smetaju riječi zastupnice Pusić o agresiji RH na BiH. Pitao je vladajuću koaliciju zar stvarno misli da će ovim zaključcima nešto promijeniti na bolje i da se Domovinski rat brani podizanjem optužnica i progona osoba koje su vodile i dobi- le taj sveti rat. Osobno smatra da se time stvaraju još veće podjele u narodu.

Prijavljenih za repliku i ispravke netočnih navoda više nije bilo pa je **Zlatko Tomčić** prije nego što je zaključio sjednicu dao nekoliko svojih riječi budući da nije sudjelovao osobno u raspravi. Rekao je da je za vrijeme rasprave cijelo vrijeme imao na umu dvije narodne mudrosti — da ništa u životu nije tako loše da ne bi moglo biti još i lošije i da ništa nije tako dobro da ne bi moglo biti još i bolje. — Pokušajmo i na ovu našu raspravu primijeniti te dvije mudrosti. Hoće li društvo krenuti prema onoj lošijoj ili prema onoj dobroj varijanti dijelom ovisi o nama ovdje u ovoj dvorani, jer mi smo političari prije svega narodni zastupnici i za to smo najodgovorniji, naglasio je predsjednik Sabora. Apelirao je na zastupnike da promisle kako će glasovati o predloženim zaključcima.

Prihvaćeni zaključci klubova zastupnika šesterice, regionalnih stranaka i nacionalnih manjina

U nastavku sjednice sljedećeg dana (petak, 16. 2.) Zastupnički je dom glasovao o predloženim zaključcima i većinom glasova (59 »za«, 30 »protiv«, 1 suzdržan) prihvatio (nove) zaključke klubova zastupnika HSS-a, SDP-a, HSLs-a, HNS-a i LS-a, IDS-a, PGS-a i SBHS-a i Kluba zastupnika nacionalnih manjina koje ovdje donosimo u cijelosti:

Na temelju članka 80. Ustava Republike Hrvatske i članka 128. Poslovnika Zastupničkog doma, Zastupnički dom Hrvatskoga sabora, na 10. sjednici, 16. veljače 2001. godine, donio je sljedeće

ZAKLJUČKE

1. Zastupnički dom Hrvatskog sabora, pozivajući se na usvojenu Deklaraciju o Domovinskom ratu od 13. listopada 2000. godine, donijetu konsenzusom gotovo svih zastupnika, odlučno zahtijeva da se poštuju sve odredbe ove deklaracije, uključujući i točku 6. Deklaracije da »radi dostojanstva Domovinskog rata hrvatsko pravosuđe je dužno procesuirati sve moguće slučajeve pojedinačnih ratnih zločina, teških povreda humanitarnog prava i svih drugih zločina počinjenih u agresiji na Republiku Hrvatsku i u oružanoj pobuni te tijekom Domovinskog rata, strogo primjenjujući načela individualne odgovornosti i krivnje.«

Deklaracijom o Domovinskom ratu potvrđuje se da »temeljna vrijednost Domovinskog rata jest uspostava i obrana državnog suvereniteta i teritorijalnog integriteta Republike Hrvatske, čime su stvorene pretpostavke za djelovanje pravne države i vladavinu prava te zakonito funkcioniranje državnih tijela kao najbolji način za daljnju afirmaciju Domovinskog rata.«

2. Obvezuje se Vlada Republike Hrvatske i sva nadležna državna tijela da, u skladu s Ustavom i zakonom, spriječe sve one aktivnosti koje bi mogle dovesti do ugrožavanja temeljnih vrijednosti ustavno-pravnog poretka zemlje i funkcioniranja zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti.

3. Dajući podršku Predsjedniku Republike Hrvatske, Vladi Republike Hrvatske, pravosudnim institucijama i svim državnim tijelima u vršenju njihovih ovlasti, Zastupnički dom ocjenjuje da je prijeko potrebno osigurati mir i sigurnost za sve građane Republike Hrvatske kao i puni demokratski i civilizacijski razvitak zemlje radi njenog gospodarskog i socijalnog napretka ne osporavajući ustavno pravo građana na javno okupljanje i mirni prosvjed.

4. Polazeći od ovih stavova ističemo da nije ugrožen dignitet Domovinskog rata niti dignitet hrvatskih branitelja u sudskim postupcima koji se sada vode i da svaki politički pritisak na pravosuđe bez obzira od koga dolazi ugrožava jedan od bitnih temelja Hrvatske kao pravne države.

5. Zastupnički dom Hrvatskog sabora poziva Središnji nacionalni stožer za obranu digniteta Domovinskog rata, Koordinaciju udruga Domovinskog rata, kao i sve građane, društvene institucije, sindikate i medije, da s istančanom osjetljivošću čuvaju temeljne vrednote našeg ustavno-pravnog poretka, da bi se stvorile »sve pretpostavke za skladan razvitak Republike Hrvatske kao zemlje koja prihvaća demokratske standarde suvremenog zapadnog svijeta i otvara brojne mogućnosti približavanja tom svijetu u političkom, sigurnosnom, gospodarskom i kulturnom smislu«, kako se kaže u točki 3. Deklaracije o Domovinskom ratu.

Nisu prihvaćeni predloženi zaključci Kluba zastupnika HDZ-a (30 »za«, 60 »protiv«) kao ni zaključci Kluba zastupnika DC-a (1 za, 78 protiv, 2 suzdržana) i Kluba zastupnika HSP i HKDU-a (2 za, 69 protiv, 22 suzdržana). Nije prihvaćen (31 »za«, 62 »protiv«) ni zaključak što ga je predložio Ivić Pašalić (pokretanje postupka pomilovanja radi oslobođenja gonjenja generala Mirka Norca).

Klub zastupnika HDZ-a predložio je i zaključak: »Optužba zastupnice Pusić prema kojoj je Republika

Hrvatska vodila agresivni rat u cijelosti je u suprotnosti s Deklaracijom o Domovinskom ratu i povijesnom istinom, uvredljiva je za Zastupnički dom, hrvatski narod i Republiku Hrvatsku kao državu, te je kao takvu Zastupnički dom s indignacijom odbacuje«, no nije prihvaćen (33 »za«, 59 »protiv«, 2 »suzdržana«).

Kažimo još da je nakon toga mr. **Mato Arlović** htio u ime koordinacije klubova zastupnika vladajuće šestorke obrazložiti zašto su glasali protiv ovog zaključka no nije dobio

riječ zbog prigovora **Vladimira Šeksa** da bi to bila povreda Poslovnika. **Dino Debeljuh** je prigovorio da manjina, HDZ, ne može odlučiti hoće li mr. Arlović dobiti riječ ili ne već da zastupnici trebaju glasati. **Zlatko Tomčić** kao predsjedatelj rekao je da se radi o njegovoj grešci jer da nije vidio ruku zastupnika te predložio glasovanje no mr. Mato Arlović odustao je od svog zahtjeva.

Time je ova točka dnevnog reda završena.

I. K.; D. K.; M. P.; M. S.;
J. Š.; J. R.; V. Ž.

PRIJEDLOG ZAKONA O SPRJEČAVANJU ZLOPORABE OPOJNIH DROGA

Cjelovita zakonska regulativa za prevenciju i liječenje od ovisnosti

O Prijedlogu zakona o sprječavanju opojnih droga o kojem je već raspravljao Županijski dom Hrvatskoga sabora, pisali smo u »Izvjescima Hrvatskog sabora«, broj 283. od 29. prosinca 2000., na stranici 21. pod naslovom: »Sveobuhvatne mjere za preveniranje i odvikavanje od ovisnosti«. Tom smo prilikom pisali i o sadržaju zakonskog prijedloga, a ovaj put ćemo se u tu svrhu poslužiti uvodnim izlaganjem predstavnika predlagatelja.

Raspravu o zakonskom prijedlogu provela su brojna radna tijela Zastupničkog doma, a nakon plodne rasprave u Domu, zastupnici su jednoglasno podržali Prijedlog zakona o sprječavanju uporabe opojnih droga.

UVODNO IZLAGANJE

Dr. Ante Barbir, predsjednik Komisije za sprječavanje zloporabe droga, uvodno obrazlažući zakonski prijedlog pred zastupnicima Zastupničkog doma kazao je kako je Hrvatski sabor još 1996. godine, nakon usvajanja Nacionalne strategije za sprječavanje zloporabe droga, donio zaključak kojim se obvezuje Vlada Republike Hrvatske da izradi prijedlog novog Zakona o sprječavanju zloporabe droga.

Ministarstvo zdravstva, kao nositelj aktivnosti, je u suradnji s nizom stručnjaka izradio Nacrt prijedloga zakona, a konstruktivne prijedloge uputila su i druga ministarstva, Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži, Državno odvjetništvo, Hrvatski liječnički zbor i druge institucije koje se na neki način bave ovom problematikom, koji su prihvaćeni i uvršteni u Nacrt zakona, zakonski je prijedlog usklađen s Konvencijom Ujedinjenih naroda koje je Republika Hrvatska potpisnica.

Vijeće Europske unije je 1999. godine na listi temeljnih principa i ciljeva strategije sprječavanja i zloporabe droga 2000.-2004. godina istaknulo kako na prvom mjestu treba osigurati da problem ovisnosti bude glavni

prioritet za unutarnju i vanjsku politiku Europske unije. Stoga je i ovaj zakon i temeljna podloga međunarodne policijske suradnje, trgovačkog poslovanja kao i obveza reguliranja socijalne i zdravstvene skrbi ovisnika.

Zakonom je predloženo regulirati sljedeće: nadzor nad uzgojem biljaka iz kojih se može dobiti opojna droga, nadzor nad izradom, posjedovanjem i prometom opojnih droga i stvari koje se mogu upotrijebiti za izradu opojnih droga, sustav postupaka za odvikavanje od ovisnosti, skrb i pomoć ovisnicima i povremenim uzimateljima opojnih droga, te mjere za sprječavanje neovlaštene uporabe opojnih droga. Predviđa se osnovati Hrvatski zavod za prevenciju i skrb ovisnika čime se postavlja osnova za mjere prevencije, liječenje i pomoć ovisnicima koji za početak svog rada, čeka samo zakonsku podlogu. U borbi protiv zloporabe droga te je krovna ustanova koja koordinira, prati i stručno nadzire rad županijskih centara, prikuplja podatke iz područja ovisnosti, zloporabe droga kako na državnoj tako i na međunarodnoj razini te analizira i epidemiološko stanje, provodi zdravstveni odgoj, oblikuje doktrinu liječenja ovisnosti i o svemu izvještava Komisiju Vlade Republike Hrvatske.

Drugim riječima, Hrvatski zavod za prevenciju i skrb ovisnika provodi niz mjera koje je zacrtala Nacionalna strategija za suzbijanje zloporabe droga. Zakonom je također reguliran rad Komisije Vlade Republike Hrvatske za sprječavanje zloporabe droga koja provodi superviziju rada zavoda za prevenciju i skrb ovisnika županijskih centara i drugih te predlaže i donosi zaključke za poboljšanje rada, praćenje i provođenje Nacionalne strategije za sprječavanje zloporabe droga.

Analize su pokazale da se više postiže investicijom u prevenciju i tretman nego u represiju i kažnjavanje ovisnika a i ekonomski gledano za društvo je najskuplji i najopasniji ovisnik koji bez ikakvog nadzora, pod navode, živi svoj život od danas do

sutra na ulici, ustvrdio je na kraju svog izlaganja dr. Barbir.

RADNA TIJELA

Radna tijela Zastupničkog doma Hrvatskog sabora; **Odbor za zakonodavstvo; za pravosuđe; za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost; za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, za obitelj, mladež i šport, te za ljudska prava i prava nacionalnih manjina**, uputila su pozitivna mišljenja o Prijedlogu zakona o sprječavanju zloporabe opojnih droga, ali i brojne primjedbe i prijedloge.

Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za pravosuđe predložio je da se u članku 12. Prijedloga jasnije formuliра obveza osiguranja nasada maka, te neke nomotehničke ispravke, da se u članku 18. stavak 2., precizira kazneno-postupovno pravo, budući da se uhićenici često brane navodeći kako je pronađenu drogu podmetnula policija, te da se oni nalaze u ulozi agenta provokatora. Člankom 19., stavak 1. nužno je obuhvatiti i maloljetne bolesnike, a u člancima 36., stavak 4., zatim u članku 38., stavak 1. i članku 55., stavak 3., treba učiniti neke nomotehničke ispravke.

Odbor Zastupničkog doma za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost naglašava potrebu uspostavljanja odgovarajuće suradnje s drugim državama i međunarodnim organizacijama koje se bave sprječavanjem zloporabe droga, kao i potreba za što skorijim donošenjem programa zbrinjavanja i liječenja ovisnika, te stvaranje uvjeta za zapošljavanje onih koji su već izliječeni. Nužno je, također, izraditi programe pomoći njihovim obiteljima, te hitno osigurati značajnija sredstva za tu namjenu.

Članovi Odbora predložili su da do drugog čitanja zakonskog prijedloga Vlada razmotri mogućnost preimenovanja zakonskog akta, koji bi preciznije označio njegov sadržaj.

U sadržajnoj raspravi **Odbora**

Zastupničkog doma za obitelj, mladež i šport podržana je potreba donošenja ovog Zakona kojim se, prije svega, stvara osnova za djelovanje tijela državne vlasti, ustanova, udruga, vjerskih zajednica, pravnih osoba i pojedinaca na provođenju Nacionalne strategije borbe protiv ovisnosti te usklađuje zakonodavna regulativa na ovom području s odredbama međunarodnih konvencija kojih je potpisnik i Republika Hrvatska.

Uz više načelnih primjedbi, među kojima je osobito naglašeno kako bi ovaj Zakon trebao biti transparentniji i naznačiti što bi na području borbe protiv ovisnosti trebale učiniti institucije države, a što pojedine udruge, naznačeno je da bi možda trebalo dati veći naglasak na institucije civilnog društva, odnosno udruge koje bi u većoj mjeri trebale biti nositelji aktivnosti u prevenciji i sprječavanju zloporabe opojnih droga.

Također je upozoreno da u Proračunu za 2001. godinu nisu predviđena sredstva u iznosu od 19 milijuna kuna te da će ta sredstva trebati osigurati Rebalansom državnog proračuna. U odnosu na tekst Prijedloga zakona u raspravi u Odboru iznijete su slijedeće primjedbe i konstatacije:

– u članku 2. točku 2. trebalo bi dopuniti tako da glasi: »Sustav specifičnih postupaka za prevenciju ovisnosti i skrb ovisnika obuhvaća specifične mjere i postupke usmjerene na sprječavanje uporabe opojnih droga, smanjenje štetnih posljedica i oslobađanje od ovisnosti o opojnoj drogi te osiguranju stalne stručne pomoći i nadzora ovisnika«;

– članak 4. točka 1. zabrana posjedovanja opojnih droga već je spomenuta u članku 3. točka 1;

– u članku 6. navodi se da Hrvatski državni sabor na prijedlog Vlade RH donosi Nacionalnu strategiju nadzora nad opojnim drogama. S tim u vezi, uz opasku da je nedavnom promjenom Ustava Republike Hrvatske utvrđen i naziv Hrvatski sabor, postavljeno je pitanje znači li to da važeća Nacionalna strategija borbe protiv ovisnosti više nije aktualna, te ukoliko je to tako, kada će Vlada Republike Hrvatske predložiti Strategiju iz članka 6. Hrvatskom saboru;

– u članku 7. u stavku 1. umjesto riječi »na prijedlog ministra zdravlja« trebalo bi navesti: »na prijedlog ministarstva koja su uključena u provedbu Nacionalnog programa«;

– u članku 10. postavlja se pitanje

ima li smisla ostaviti zakonsku mogućnost proizvodnje maka za izradu opojne droge, s obzirom na činjenicu da UNDCP – Komisija za droge UN – ne želi proširivati krug država koje mogu proizvoditi mak za izradu opojne droge. Tu dozvolu, naime, ima samo 14 država u svijetu;

– u članku 18. st. 2. navodi se pod kojim uvjetima redarstvena vlast može posjedovati i koristiti opojnu drogu. S tim u svezi primijećeno je da ova odredba, koja je tu unesena temeljem odredbi Zakona o kaznenom postupku, otvara niz pitanja glede mogućnosti njene zloporabe te da bi zakonom trebale detaljnije odrediti modalitete njene primjene;

– u članku 36. točka 2. zadnju alineju trebalo bi izmijeniti tako da glasi: »suraduje s redarstvenim i drugim ustanovama na području suzbijanja i liječenja ovisnika te rehabilitacije i socijalne reintegracije ovisnika« i nakon nje dodati novu alineju koja glasi: »planira i predlaže mjere i aktivnosti za smanjenje rizika i štetnih posljedica uporabe opojnih droga«;

– u članku 60. nelogično je da je kazna u točki 4. ista kao i za djela iz točaka 1., 2., i 3., jer je preblaga.

Odbor Zastupničkog doma za rad, socijalnu politiku i zdravstvo naglašava da je, pored zaključaka o hitnoj provedbi mjera iz Nacionalne strategije suzbijanja zloporabe droga, bila usuglašena što hitnija potreba ustrojavanja Državnog, gradskih i županijskih centara za sprječavanje i izvanbolničko liječenje ovisnosti, a prije svega donošenje Zakona koji bi cjelovito regulirao problematiku ovisnosti. Članovi Odbora zastupaju mišljenje kako bi između prvog i drugog čitanja zakonskog prijedloga trebalo organizirati niz okruglih stolova i širu raspravu o tom teškom problemu.

Također, niz odredbi zahtijeva donošenje niza podzakonskih akata, što neki članovi Odbora ocjenjuju lošim rješenjem, te predlažu materiju što cjelovitije urediti zakonskim propisom. Odredbe o donošenju »Nacionalne strategije nadzora nad opojnim drogama« izazivaju dileme, budući da već postoji usvojena Nacionalna strategija borbe protiv ovisnosti, pa je nejasno radi li se o istom dokumentu ili će postojeća Strategija biti zamijenjena novom. Predloženo je, nadalje, pooštavanje kazni za proizvodnju, trgovinu i posjedovanje droge, te povećavanje učinkovitosti carinske kontrole. Podržan je zaključak Vlade Republike Hrvatske da bi kao nadležno tijelo za pitanje ovisnosti i

nositelj aktivnosti na osnivanju međuresornog Vladinog povjerenstva trebalo biti Ministarstvo zdravlja. S tim u vezi trebalo bi dodatno raditi na educiranju liječnika u primarnoj zdravstvenoj zaštiti i poboljšati suradnju s međunarodnim liječničkim tijelima za borbu protiv droge i liječenje ovisnika.

Odbor Zastupničkog doma za ljudska prava i prava nacionalnih manjina pozdravio je namjeru da se donese zakon kojim bi se sustavno i cjelovito uredili odnosi u područjima uzgoja biljaka iz kojih se mogu dobiti opojne droge, nadzora nad izradom, posjedovanjem i prometom opojnih droga i tvari koje se mogu uporabiti za izradu opojnih droga, sustav postupaka za odvikavanje od ovisnosti, skrbi i pomoći ovisnicima i povremenim uzimateljima opojnih droga kao i mjere za sprječavanje neovlaštene uporabe opojnih droga.

Odbor, međutim, ocjenjuje da se radi o kompleksnoj materiji koja ne može biti predmetom samo jednog zakona. I dok je temelj i polazište za uređenje ove materije Konvencija Ujedinjenih naroda protiv nezakonitog prometa opojnih droga i Jedinствена konvencija o opojnim drogama te Konvencija o psihotropnim tvarima, kako to navodi predlagatelj, Odbor ističe potrebu da se istovremeno izvrše odgovarajuće intervencije u kaznenom zakonodavstvu, prekršajnim propisima, zakonima kojima se uređuje ustrojstvo državnih upravnih organizacija, u propisima o socijalnoj skrbi te u propisima kojima se uređuje zdravstvo u cjelini. Nacionalna strategija, rečeno je, nije dala odgovor na niz pitanja, koja bi trebala biti riješena kako temeljem zahtjeva koje nalažu međunarodni akti tako ni pitanja koja nalaže činjenično stanje. Odbor konstatira da je Republika Hrvatska, nažalost, ozbiljno suočena s problemom ovisnosti o opojnim drogama te da kultura uživanja droge sve više pogađa njezino stanovništvo, bez obzira na psihičku predispoziciju uslijed frustriranosti ili nekog drugog razloga kao i bez obzira na socijalni status osoba koje posežu za opojnom drogom. Odbor osobito ukazuje na poseban problem, problem kako zaštititi mladež i djecu, kojoj se opojna droga nudi bilo u školskoj ustanovi bilo na ulici, a krajnji motiv je ostvarivanje profita.

Članovi Odbora postavili su pitanje kako urediti odnose s obzirom na to da je Kazneni zakon pred trećim čitanjem dok se ova materija, koja je od esencijalne važnosti, javlja tek u pr-

vom čitanju. U odnosu na pojedine odredbe Prijedloga zakona iznesene su slijedeće primjedbe i prijedlozi:

– Odredbu članka 7. stavka 3., kojom se uređuje sastav Povjerenstva, trebalo bi precizirati i dopuniti na način da u Povjerenstvo budu imenovane osobe iz Ministarstva unutarnjih poslova, iz redova odvjetnika te sudaca, budući da bi takav sastav jamčio kvalitetan, stručan i odgovoran odnos prema pitanjima koja će biti pred Povjerenstvo postavljena;

– Odredbe kojima se uređuje sustav za prevenciju ovisnosti i pomoć ovisniku i povremenom uzimatelju opojne droge (članci 35. do 37.) nisu dovoljno transparentne osobito u dijelu kojima se uređuje odnos Hrvatskog zavoda za prevenciju i županijskih centara te ostalih, budući da se postavlja pitanje vertikalne i horizontalne povezanosti. Izražena je bojazan da se, zbog nejednake razine financijske moći pojedinih subjekata, koji bi se trebali baviti prevencijom, neće moći osigurati odgovarajuća jednaka razina prevencije. Također, uočeno je, da zakonskim projektom nije ugrađeno školstvo, što ovaj Odbor osobito smatra važnim, kao što nije riješeno ni sveukupno umrežavanje svih relevantnih subjekata koji se bave ili bi se trebali baviti predmetnim pitanjima. Postavlja se pitanje postoje li mogućnosti da se ovi problemi uopće rješavaju u primarnoj zaštiti. Prema stajalištu nekih zastupnika trebalo bi jednim zakonom cjelovito urediti sva pitanja vezana uz opojne droge. U donošenju tog zakona trebala bi koordinirano sudjelovati odgovarajuća ministarstva, a pitanje financiranja trebalo bi biti jedinstveno riješeno;

– Odredbe članka 37. trebale bi nalagati obvezu da se županijski centri za prevenciju moraju formirati i to odmah, a ne da to bude predmet prijelazne odredbe, kako je to uređeno u članku 67. Prijedloga. Također predmet regulacije u obligatornom smislu moraju biti i veći gradovi poput Osijeka, Pule, Splita, Zadra i drugih, a ne samo grad Zagreb;

– Odredbu članka 37. stavka 3. treba urediti, s obzirom na cilj koji se ovim zakonom želi postići, na način da razina zadana ustrojstvom vlasti ne utječe na razinu ostvarivanja cilja. Odbor smatra bitnim osiguranje jednake razine rješavanja problema. Stoga pitanje financiranja mora biti riješeno na način da taj cilj bude u potpunosti ostvaren i da njegova realizacija ne ovisi o proračunu županije, grada ili neke druge ustrojbene

jedinice. Temeljni razlog za to je u činjenici što su i zadaci koji se postavljaju pred sve koji se bave prevencijom ovisnosti i skrb ovisnika isti. Sukladno tome valjalo bi odgovarajuće razraditi i odredbu stavka 4. kako bi se osigurala potrebna sredstva.

Također je upozoreno da kontrola proizvodnje nije do kraja razrađena te da nije jasno hoće li se opterećivati mali proizvođač, koji proizvodi za vlastite potrebe.

Odbor Zastupničkog doma za zakonodavstvo uputio je o Prijedlogu zakona o sprječavanju uporabe opojnih droga sljedeća mišljenja i prijedloge:

– na naziv Zakona – imajući u vidu sadržaj ovoga Zakona predlaže se izmijeniti njegov naziv, jer obuhvaća proizvodnju i promet opojnim drogama, nadzor nad proizvodnjom i mjere za sprječavanje zlorabe opojnih droga. U prilog tome ukazuje se da se u brojnim odredbama ovoga Zakona jednakopravno rabe termini zloraba, neovlaštena uporaba i uporaba protivno odredbama ovoga Zakona;

– na članak 1. – sukladno sadržaju dopuniti odredbe jer se pored nadzora propisuju svi odnosi glede uzgoja, izrade, posjedovanja i prometa opojnih droga, biljaka i tvari iz kojih se mogu dobiti opojne droge,

– na članak 2. – nužno je urediti izričaj u pravnom i nomotehničkom smislu;

– na članak 3. – preispitati odredu stavka 2. u odnosu na propise iz drugih pravnih područja.

U čitavom tekstu zakonskog prijedloga trebalo bi izmijeniti naziv Hrvatski državni sabor u Hrvatski sabor, te termin pojedinac pojmom fizička osoba;

– na članak 8. – uskladiti izričaj sa člankom 2. kao i preispitati odredu točke 2. glede ustrojavanja izobrazbe u tijelima koja se bave sprječavanjem neovlaštenog posjedovanja, uporabe i prometa opojnih droga;

– na članke 10. i 11. – preispitati odredu stavka 3. glede načina davanja odobrenja te iznosa troškova davanja odobrenja jer se odobrenje daje donošenjem rješenja o odobrenju sukladno Zakonu o općem upravnom postupku, a samo se uvjeti koje mora ispunjavati proizvođač mogu propisati podzakonskim aktom;

– na članak 18. – preispitati odredbe i to stavak 1. glede mogućnosti dozvole posjedovanja uzoraka opojne droge. Posebno je nužno doraditi odredu stavka 2. glede posjedovanja i korištenja opojne droge pripadnika redarstvenih vlasti za radnje koje bi

poduzimale kao tzv. agenti provokatori pri čemu valja utvrditi na koji se posebni zakon misli;

– na članke 35. i 36. – nužno je doraditi odredbe jer ako se ovim Zakonom osniva Hrvatski zavod za prevenciju i skrb ovisnika o opojnim drogama tada je njegov osnivač Republika Hrvatska, a osnivačka se prava mogu prenijeti na Vladu Republike Hrvatske;

– na članak 52. – u stavku 2. doraditi odredu jer nije razvidno tko utvrđuje visinu naknade, a sredstva ostvarena plaćanjem te naknade prihod su Državnog proračuna;

– na članke 55. do 65. – preispitati odredbe u odnosu na Kazneni zakon, ali i u odnosu na Prijedlog zakona o prijestupima i prekršajima te

– na članak 67. – doraditi odredbe vodeći računa o radnjama koje valja poduzeti nakon upisa Zavoda u sudski registar odnosno za početak rada Zavoda.

RASPRAVA

Pred zastupnicima Zastupničkog doma o Prijedlogu zakona uvodno je govorio **dr. Ante Barbir**, predsjednik Komisije za sprječavanje zlorabe droga, a potom su stajališta odbora iznosili njihovi predsjednici; **Ingrid Antičević-Marinović** (Odbor za zakonodavstvo), **Snežana Biga-Friganović** (Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo), **Dubravka Šuica** (Odbor za obitelj, mladež i sport), **Đurđa Adlešić** (Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost) i **Jadranka Reihl-Kir** (Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina).

Definirati status terapijskih zajednica

Dr. Anto Kovačević govorio je u ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a. Zastupnik drži kako zakonskim prijedlogom nije postignut temeljni cilj, a to je cjelovito rješavanje svih otvorenih pitanja radi sprječavanja zlorabe opojnih droga. Poslije Domovinskog rata, problem ovisnosti je najdestruktivniji utjecaj na hrvatski narod.

Zastupnik je akcentirao prevenciju kao centralni dio u borbi protiv ovisnosti, a do sada ni jedan od donesenih zakona koji regulira ovu proble-

matiku nije definirao pojam i status terapijske zajednice. Također drži kako su krivo postavljene temeljne teze – ne radi se o pitanju slobodne droge, već slobodnog čovjeka. Država naravno mora uspostaviti vertikalnu tijela koja će se baviti prikupljanjem podataka s tog područja, te organizirati i provoditi mjere sukladne općem programu mjera za sprječavanje zloporabe opojnih droga i ovisnosti, međutim, to neće moći biti adekvatno učinjeno bez zakonom definiranim pojma i statusa terapijske zajednice. Reguliranje okvira djelovanja raznih zajednica tog tipa do sada je bilo prepušteno diskrecijskim ocjenama članova Povjerenstva za sprječavanje neovlaštene uporabe opojnih droga.

• Godinama se mislilo kako je problem ovisnosti posljedica nedovoljne informiranosti o štetnosti konzumiranja droga, međutim, te akcije nisu polučile željene rezultate, budući da je ovisnost simptom egzistencijalnih i socijalnih problema.

Također, nije riješen zdravstveni status bolesnika-ovisnika, a ni pitanje njihovog zdravstvenog osiguranja, pa se događa da zaposleni ovisnici dobivaju otkaz dok su na liječenju. Važno je ukazati i na razliku između liječenja od ovisnosti i pružanja pomoći, koju bi pružale socijalne ustanove i organizacije s područja socijalne skrbi.

Mnoge političke stranke koriste program suzbijanja ovisnosti od droge za prikupljanje političkih bodova, što je razumljivo, ali to ne smiju ostati prazna obećanja. U javnosti se stekao dojam kako je osnovna intencija ovog zakonskog prijedloga zapravo legalizacija pojedinih vrsta droga, te je dr. Kovačević upitao raspravlja li Zastupnički dom o pozitivnostima koje od ovakvog zakonskog prijedloga može imati mladi čovjek, država ili diler?

Nije dovoljno prekinuti lance trgovine drogom, budući da je konzumiranje droge simptom egzistencijalnih i socijalnih problema. Čak i da se droga u velikoj mjeri uspije »maknuti« s ulice, bez pozitivnog utjecaja na ljudsku psihu u krizi, problem se neće moći riješiti. Govornik je potom ponovio svoje prijedloge da se defini-

ra pojam terapijske zajednice, da se regulira status zdravstvene ustanove i ustanove socijalne skrbi, a i njihov angažman u rješavanju problema ovisnosti, te rješavanje zdravstvenog statusa ovisnika, što će uputiti u zakonodavnu proceduru u obliku amandmana.

Godinama se mislilo kako je problem ovisnosti posljedica nedovoljne informiranosti o štetnosti konzumiranja droga, međutim, te akcije nisu polučile željene rezultate, budući da je ovisnost simptom egzistencijalnih i socijalnih problema. Smanjiti potražnju za opojnim sredstvima važnije je i hitnije nego utjecati na samu ponudu, a legalizacija dijela opojnih sredstava svakako neće pomoći. Prevencija bi trebala biti centralni dio borbe protiv ovisnosti. Taj zadatak ne bi trebalo povjeriti isključivo specijalistima, jer se taj cilj ostvaruje i odgojem u kojemu najvažnije uloge imaju roditelji i nastavnici. Trebalo bi, dakle, djelovati u smjeru vraćanja povjerenja u društvenu i zakonsku pravdu, promovirati aktivnosti koje će pridonijeti smanjivanju siromaštva, usamljenosti, gubitka smisla pripadnosti društvu ili obitelji.

U današnje su vrijeme, kao osnovne društvene vrijednosti, predstavljeni hedonizam i konzumiranje, dok su klasične i prave vrijednosti stavljene u drugi plan. Na kraju je dr. Kovačević podržao prijedloge da se člankom 37. jasnije definira rad i financiranje u županijskim terapijskim zajednicama.

Dr. Zrinjka Glovacki-Bernardi govorila je u ime Kluba zastupnika HSLŠ-a, te je na samom početku svog izlaganja konstatirala kako je problem ovisnosti u Hrvatskoj izuzetno složen i kako je za njegovo rješavanje nužan sustavni pristup.

Zastupnici HSLŠ-a podržavaju donošenje zakona koji bi regulirao osnovne probleme ovisnosti, te pozdravljaju Vladinu spremnost da što prije u saborsku proceduru uputi i konačni prijedlog. Vlada je samo mjesec dana nakon donošenja zaključaka kojim se obvezuje da što prije uputi Prijedlog zakona o sprječavanju zloporabe opojnih droga, to i učinila.

Problem ovisnosti ima izravan i neizravan utjecaj na sve elemente društva, te je u uzročno-posljedičnoj vezi s nezaposlenošću i socijalnim problemima.

U Hrvatskoj je do danas registrirano 13 tisuća ovisnika, međutim, u realnosti je taj broj tri do pet puta veći. Kad se jednom konačno utvrdi taj broj, kazala je zastupnica,

valja upregnuti sve snage s ciljem njegovog smanjivanja, u čemu će predmetni zakon zasigurno puno pomoći.

• Budući da Proračunom za 2001. godinu nisu predviđena sredstva za implementaciju predmetnih zakonskih odredbi, čekanje na rebalans proračuna zastupnici HDZ-a ocjenjuju gubitkom dragocjenog vremena.

Vladi Republike Hrvatske je predložila da u tekstu Konačnog prijedloga zakona ugradi odredbe kojima bi se jasnije definirale nadležnosti i svi dijelovi sustava za borbu protiv ovisnosti, i osigurala dobra suradnja među svim institucijama koje se bave tom problematikom. Složila se s ranije iznesenim prijedlogom da se definira pojam i status terapijske zajednice, čiji bi se programi na neki način morali vrednovati. HSLŠ-ovi zastupnici drže da bi u taj sustav trebalo uključiti i vjerske zajednice, a Prijedlogom nije predviđen ni doprinos koji bi mogao dati školski sustav. Događa se da nastavnici pokušavaju ukazati roditeljima ono što se događa s njihovim djetetom, ali nailaze na nevjericu i nerazumijevanje. Zastupnica je istaknula i potrebu smislene i svrhovite resocijalizacije, kao i mehanizama za praćenje tog procesa, bez čega neće biti moguće riješiti problem droge, te s tim u vezi podržavaju prijedlog da se poveća iznos kazni.

Nužno je što brojnije i kvalitetnije uključivanje raznih nevladinih i humanitarnih udruga u rješavanje jednog od najtežih problema civilnog društva. Pravovremeno prepoznavanje korištenja opojnih sredstava jedan je od najbitnijih preduvjeta za uspješno realiziranje programa za sprječavanje zloporabe droge. S tim u vezi je Klub zastupnika HSLŠ-a predložio Zastupničkom domu donošenje zaključka kojim bi se obvezala Vlada da do 15. travnja 2001. godine završi izradu letka s osnovnim informacijama kako prepoznati slučajeve korištenja droge, te da do 1. lipnja 2001. godine letke distribuiraju svim relevantnim institucijama, koje će ih staviti na raspolaganje svim zainteresiranim pojedincima.

U iščekivanju zakona – eksplozija ovisnosti

U ime Kluba zastupnika SDP-a **Željko Malević** je pozdravio uvrštavanje predmetnog zakonskog prijedloga na dnevni red Zastupničkog doma, jer je obveza donošenja Zakona o sprječavanju zloporabe opojnih droga propisana još pri donošenju Nacionalne strategije suzbijanja opojnih droga, prije 5 godina.

Osnovna je intencija zakona trebala biti utvrđivanje aspekata djelovanja državnih tijela, ustanova, udruga, zaklada, vjerskih zajednica i pravnih osoba koji su se i do sada uključivali u rješavanje ove problematike, ali vrlo rijetko na sveobuhvatan i sustavan način.

Čekajući na predmetni zakon, u Hrvatskoj je zabilježena prava eksplozija ovisnosti, kazao je zastupnik Malević, čime je Hrvatska ušla u krug zemalja koje imaju vrlo visok postotak ovisnika u odnosu na broj stanovnika. Drugi uzrok tome nalazi se u činjenici da zbog sustavne insuficijencije i neučinkovitosti nije otkriven niti jedan veliki narkobos. Propisi kojima se reguliralo to područje su zastarjeli i samo djelomično uređuju problematiku, nisu usklađeni s međunarodnim obvezama koje je Hrvatska preuzela, te ne osiguravaju postizanje ciljeva koje je glede legislativnog djelovanja na ovom području postavila Nacionalna strategija. Na snazi je još uvijek Zakon o proizvodnji opojnih droga iz 1991. godine, koji je vrlo manjkav jer se samo djelomično sankcionirala proizvodnja opojnih droga, proizvodnja konoplje nije se ni predviđala, a nisu predviđeni ni slučajevi kad je držanje opojnih droga iznimno dopušteno. Ne spominju se stvari koje se mogu upotrijebiti za izradu droge, što je prouzročilo mnoge međunarodne pravne probleme jer nije bilo moguće ispuniti obveze preuzete potpisivanjem Konvencije Ujedinjenih naroda protiv nezakonitog prometa opojnih droga iz 1988. godine. Također, nisu unesene ni odredbe o liječenju i pružanju pomoći ovisnicima. Sve su to razlozi zbog kojih zastupnici SDP-a pozdravljaju donošenje Zakona o sprječavanju zloporabe opojnih droga, bez kojeg neće biti moguće suprotstaviti se pošasti širenja ovisnosti o teškim drogama, iznio je zastupnik Malević.

Novim je zakonskim aktom određena centralna zakonska materija na temelju koje će biti moguće donijeti niz drugih propisa iz

područja socijalne skrbi, kaznenog prava međunarodne suradnje na suzbijanju prometa narkoticima, a obuhvaćeni su svi pojmovi vezani uz opojne droge.

Nadzor nad izradom i korištenjem stvari koje mogu poslužiti za proizvodnju opojnih droga, liječenje i tretman ovisnika i sprječavanje zloporabe droga temelji su ove zakonske inicijative.

Prvi put se predviđa donošenje resornih programa sprječavanja neovlaštene uporabe opojnih droga, te osnivanje povjerenstva, odnosno međuresornog stručnog vladinog tijela, koje bi djelovalo s tim ciljem, a koje bi trebalo zamijeniti postojeću Vladinu Komisiju. Predviđeno je nadalje osnivanje Hrvatskog zavoda za prevenciju i skrbi o ovisnicima, opojnim drogama, te niže ustrojbene jedinice zavoda i županijske centre za borbu protiv ovisnosti.

Željko Malević je potom iznio i nekoliko primjedbi na Prijedlog zakona; naziv zakona nije adekvatan, budući da je problematika koju uređuje puno šira, ne respektira se podjela ni lake i teške droge, što će izazvati mnoge probleme u primjeni zakona, nisu regulirana neka pitanja koja se odnose na rad terapijskih zajednica, što nije moguće ostaviti izvan sfere regulative i kontrole države, nije uzeto u obzir ni postojanje agensa animalnog porijekla koji imaju psihotropno djelovanje, te još neke primjedbe nomotehničke naravi. Unatoč iznesenim primjedbama zastupnici SDP-a daju bezrezervnu podršku donošenju Zakona o sprječavanju zloporabe opojnih droga, uz obvezu da se iz Konačnog prijedloga zakona uklone uočeni nedostaci.

Predsjednik **Tomčić** potom je prekinuo raspravu o ovoj temi, kako bi zastupnici mogli glasovati o ranije raspravljenim zakonskim prijedlozima.

U nastavku rasprave govorio je **Krunoslav Gašparić**, u ime Kluba zastupnika HDZ-a, koji je istaknuo kako je droga najveće zlo današnjice, te da posljedice njene zloporabe nemaju završetka. Postavlja se pitanje nadležnosti jer statistički podaci pokazuju kako je u 1999. godini evidentirano 4 tisuće 699 novih ovisnika, od kojih je oko 700 maloljetnih, te da je u Republici Hrvatskoj u istoj godini od droge umrlo 40 osoba.

Broj potrošača i ovisnika o opojnim drogama u Republici Hrvatskoj kreće se između 25 i 30 tisuća. Ponuda svih vrsta droga dobro je organizirana i

vrlo agresivna, a u porastu je sekundarni kriminalitet vezan uz zloporabu droga.

Zastupnici HDZ-a, ne želeći prikupljati političke bodove, apsolutno podržavaju ovu zakonsku inicijativu i žele dati svoj doprinos u pokušaju iznalaženja adekvatnih legislativnih okvira za sprječavanje zloporaba opojnih droga.

Materija je izuzetno kompleksna i nije predmetom samo jednog zakona ili jedne komisije, kazao je Gašparić i složio se kako je postojeća zakonska regulativa zastarjela i necjelovita, potpuno neprikladna za postizanje ciljeva koje postavlja Nacionalna strategija borbe protiv ovisnosti.

Klub zastupnika HDZ-a je u nekoliko navrata, prilikom rasprava o temama koje donekle dotiču predmetnu temu, tražio donošenje ovakvog zakonskog akta. Naslov zakonskog prijedloga, međutim, nije adekvatan, budući da on više ocrtava nade i želje, nego sadržaj koji se nalazi nakon tog naslova, a iziskivat će i donošenje čitavog niza podzakonskih akata, pa zastupnici HDZ-a drže kako bi bilo bolje što više pitanja detaljno urediti zakonskim propisima, a tek iznimno podzakonskim aktima. Zastupnik je istaknuo i potrebu definiranja uloge Nacionalne strategije u odnosu na novine koje uključuje zakonski prijedlog.

Financiranje zakonskih inicijativa uvijek predstavlja problem, međutim, ono u ovom slučaju uopće ne smije biti upitno. Budući da Proračunom za 2001. godinu nisu predviđena sredstva za implementaciju predmetnih zakonskih odredbi, čekanja na rebalans proračuna zastupnici HDZ-a ocjenjuju gubitkom dragocjenog vremena. Zakon bi trebao biti transparentniji i jasniji u odnosu na zadaće svakog nadležnog tijela i subjekata u borbi protiv ovisnosti, a time bi se riješila i dilema oko utvrđivanja odgovornosti. Često se spominje termin »oslušivanje glasa javnosti«. Ima li bolje prigode za to od ove, upitao je Gašparić.

• I dalje se inzistira prvenstveno na uklanjanju posljedica, čime neće biti moguće izraditi cjelovit okvir za rješavanje problema sprječavanja zloporabe droga.

Zakonski prijedlog razočaravajući

»Problem droge je hrvatski nacionalni problem broj jedan« kazala je **Vesna Škare-Ožbolt** u ime Kluba zastupnika DC-a, na početku svog izlaganja, dodajući kako ga nije moguće suzbiti, iskorijeniti, ali ga se mora držati u granicama kontrole. Zastupnici DC-a ocjenjuju Prijedlog zakona o sprječavanju zloporabe droge razočaravajućim, jer ga promatraju u kontekstu ekspanzije broja ovisnika i sve veće ponude droge na tržištu. Zastupnica je potom iznijela podatke o funkcioniranju narko-tržišta i broju ovisnika u Republici Hrvatskoj na koje su se pozivali i prethodni govornici.

Velike količine farmaceutskih droga kreću prema narko-tržištima, pa je važno kontrolirati i nadzirati vezu između proizvodnje i distribucije sirovina i gotovih proizvoda.

Suzbijanje krijumčarenja drogom nesumnjivo je složen posao, za koji je nužno osigurati uključivanje i suradnju svih sigurnosno-zaštitnih sustava države, te učinkovitu zakonsku regulativu.

Republika Hrvatska od 1996. godine ima Nacionalni program za suzbijanje zloporabe droge, međutim, usprkos tome zabilježen je porast broja registriranih ovisnika.

Ovisnost je samo na razini posljedica javnozdravstveni problem, ali je u svojoj suštini više psihološki, duhovni i sociološki problem, pa je upravo to polazište za donošenje odluke predlagatelja zakonskog prijedloga da ponudi sustav liječenja i organizaciju županijskih centara kao pandan Državnom zavodu za javno zdravstvo, te osnivanje Hrvatskog zavoda za prevenciju i skrb ovisnika o opojnim drogama s pripadajućim županijskim centrima za prevenciju i skrb o ovisnicima. Nije jasno, međutim, na koji se način to misli provesti, jer ako se skrb o ovisnicima bude svodila na supstitucijsku terapiju metadonom, koji su propisivali županijski i gradski centri, a provodili liječnici u primarnoj zaštiti, zapravo se ništa ne mijenja.

Također je potrebno komune za liječenje ovisnika uključiti u sustav verificiranih programa i odrediti njegovu cijenu, kako bi se spriječile situacije da su liječnici nemotivirani, a roditelji prepušteni sami sebi.

Zastupnica je iznijela i primjedbe na sastav povjerenstva koje je predloženo osnovati zakonskim prijedlogom, te je predložila da Vlada na

prijedlog ministra zdravstva imenuje samo predsjednika povjerenstva, koji bi sam odabrao suradnike i predložio ih Vladi. Pod svaku cijenu treba izbjeći da nemotivirani predstavnici ministarstava i državnih zavoda birokratski pristupaju tom problemu. Također, zakonski prijedlog ne predviđa oblike suradnje institucija koje se bave prevencijom i liječenjem ovisnosti, niti precizira koje tijelo daje verifikaciju i dopuštenje za provođenje programa prevencije i liječenja. Vjerske zajednice i druge udruge odnosno pravne i fizičke osobe koje se bave nekim oblikom liječenja ili prevencije trebale bi podstrijeti svoje programe državnim tijelima, kako bi se onemogućila eventualna manipulacija i zloporaba.

Zakonski prijedlog nije cjelovit i trebalo bi ga ozbiljno doraditi, drži **Vesna Škare-Ožbolt**, ali predstavlja prvi korak za ozbiljnije bavljenje ovim problemom.

Zastarjelost dosadašnje zakonodavne regulative

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je **dr. Ante Simončić**, ustvrdivši kako je cijela civilizacija, a ne samo Republika Hrvatska suočena s problemom ovisnosti. Taj se problem odnosi na čitavi sustav edukacije, sporta, religijskog obrazovanja, ali je i politički problem.

Obveza je stručnjaka predložiti državi konkretne, učinkovite, hitne, specifične i provedive mjere koje treba objediniti u nacionalnom programu, kojim bi bila omogućena društvena intervencija.

Mnogi od postojećih zakonskih rješenja i programa nisu cjeloviti, zastarjeli su i nisu sukladni s preuzetim međunarodnim obvezama, i upravo se u tom nalazi osnovni razlog za donošenje Zakona o sprječavanju zloporabe opojnih droga.

Jasno je kako je potrebno učiniti sve da sustav za prevenciju i liječenje od ovisnosti bude što jeftiniji, ali neophodna se sredstva moraju osigurati. Klub zastupnika HSS-a drži neophodnim donošenje zakona koji će cjelovito regulirati problematiku sprječavanja zloporabe droga, poglavito radi uvođenja nadzora nad raspolaganjem tvarima koje se mogu koristiti za izradu opojnih droga. Najvažnijim ocjenjuju osnivanje povjerenstva koje bi kao, međuresorno državno tijelo, koordiniralo rad predstavnika ministarstava zdravstva, rada i socijalne skrbi, te unutarnjih poslova i surađivalo s tijelima držav-

ne vlasti, jedinicama lokalne samouprave, ustanovama socijalne skrbi, odgojnim, prosvjetnim, kulturnim i vjerskim zajednicama. To bi tijelo moralo imati naredbodavnu snagu i moć organizacijskih, financijskih i represivnih akcija, te moć provođenja odluka na razini države, kako bi se spriječilo da ta odredba ima samo deklarativni karakter.

Predložio je potom da u rad povjerenstva budu uključeni i predstavnici Ministarstva prosvjete i sporta, obrane, znanosti i tehnologije, poljoprivrede i šumarstva, te vanjskih poslova i prometa jer problem trgovine drogom i ovisnosti zadire u svaki od navedenih resora.

Jedan od najvažnijih dijelova borbe protiv ovisnosti je resocijalizacija o kojoj u zakonskom prijedlogu gotovo da i nema riječi. Represija bez kvalitetnog programa resocijalizacije neće moći riješiti problem, a ne spominje se ni postupanje kod skladištenja i čuvanja droga. S tim u vezi bi u člancima 17., 30., 48. i 51. koji govore o kontroli prometa i posjedovanja drogama, svakako trebalo uključiti nadležnost Ministarstva pomorstva, prometa i veza. Također, u glavi IX. zakonskog prijedloga trebalo bi više pažnje posvetiti prevenciji, te naglasiti potrebu preventivnog djelovanja školskog sustava i vjerskih zajednica, koje bi, umjesto policiji, kako je predloženo, o uočenom trebale javiti roditeljima ili Zavodu za prevenciju.

Mr. Nikola Ivaniš je, u ime Kluba zastupnika PGS-a i SBHS-a, kazao kako pruža jasnu i nedvosmisleno potporu Prijedlogu zakona o sprječavanju zloporabe opojnih droga. O tom se problemu u proteklih 5 godina često razgovaralo prilikom rasprava o raznim zakonskim prijedlozima. Prije svega neophodno je odgovoriti na pitanje zbog čega se u proteklih 10 godina hrvatska država tako slabašno odupirala problemu širenja ovisnosti o drogama, pa čak i nakon donošenja Nacionalne strategije o suzbijanju droge prije 5 godina. U hrvatskoj je javnosti prisutno uvjerenje kako je širenju droge pridonijela sprega narkomafije s pojedincima iz strukture vlasti, te ih zanima zašto se često dokazuje njihova nedodirljivost što to generira njihovu snagu.

Zastupnik je upitao zašto se najčešće problem ovisnosti smješta u domenu zdravstva prvenstveno. Iako ono ima izrazito značajnu ulogu, ono se bavi prvenstveno posljedicama. Mnogi društveni faktori moraju »učiti u borbu« da bi ona bila efikasnija.

Osnovna zastupnikova primjedba odnosni se na činjenicu da na predmetnoj raspravi nisu prisutni ministri prosvjete, znanosti, kulture, obrane i unutarnjih poslova. Sve to ukazuje na tendenciju da se i dalje inzistira prvenstveno na uklanjanju posljedica, čime neće biti moguće izraditi cjeloviti okvir za rješavanje problema sprječavanja zlorabe droga. Podatak da 30 posto mladih do svoje 18 godine dolazi u kontakt s drogom ukazuje na potrebu angažiranja svih društvenih snaga. Također je ocijenio kako je rasprava o zakonskom prijedlogu zapravo potaknula reviziju Nacionalne strategije o suzbijanju zlorabe droga, te je pozdravio intenciju da se osnuje nacionalni centar, pod čijom će koordinacijom raditi i županijski centri za suzbijanje zlorabe droga. U nastavku svog izlaganja mr. Ivaniš je govorio o važnosti preventivnog djelovanja školskog sustava od najranije dobi, kao i o katastrofalno lošem stanju glede amaterskog bavljenja športom i kulturom, koji predstavljaju važne sadržaje u nastojanjima da se mladi ljudi sačuvaju od štetnih utjecaja opojnih droga.

Iako se u okviru Ministarstva unutarnjih poslova stalno formiraju neki odjeli i specijalni resori za borbu protiv droge, hrvatski građani nikako ne mogu biti zadovoljni s efikasnošću onog što Ministarstvo poduzima. Tu je i ciljana medijska agresija na djecu čija je dob sve niža i niža, a činjenica da civilizirano i organizirano društvo ne može uspostaviti nadzor i osigurati zone oko škola je poražavajuća.

Zastupnik je potom govorio o potrebi da ovisnici služe civilni vojni rok koji bi, među ostalim, imao za cilj i njihovo izlječenje, ali Hrvatska vojska mora i sama učiniti sve kako bi drogu eliminirala iz vojarni, budući da je poznato kako je čak i tamo prisutna droga. Vladino bi povjerenstvo moralo predložiti program konkretnih mjera potpore, kao i programe nevladinim udrugama i ostalim udrugama, kako bi se koordiniranim akcijama postigao maksimum pri rješavanju problema sprječavanja zlorabe opojnih droga.

Najveće negativnosti problema ovisnosti u Republici Hrvatskoj još se nisu ni pokazale

Dr. Petar Turčinović govorio je u ime Kluba zastupnika IDS-a. Nitko ne spori da se Hrvatska nalazi na uzlaz-

noj putanji što se tiče broja registriranih ovisnika, a ono što posebno zabrinjava je to da se još uvijek nisu dogodile one najnegativnije posljedice povećanog broja ovisnika, jer su ti konzumenti još relativno mladi, a poznata je stvar kako se ovisnici u zadnjim fazama svoje ovisnosti često bave nasilnim radnjama i kriminalom.

• Treba li doista osnivati organe za registraciju, prevenciju i epidemiološke poslove kad već postoji mreža koja obavlja te poslove, a koju bi trebalo eventualno osnažiti.

U Hrvatskoj se dnevno zapali oko 35 tisuća cigareta marihuane, a 10 tisuća ljudi povremeno uzme heroin. Država je osigurala 30 bolničkih kreveta za ovisnike, od kojih je 13 u Virogradskoj bolnici, a preostali su ovisnici smješteni na psihijatrijske odjele. Dobra je vijest da se planira riječku vojarnu na Pulcu prenamijeniti u centar za suzbijanje ovisnosti.

Pretprošle je godine izdvojeno 846 tisuća kuna za borbu protiv ovisnosti, a iste se godine prema procjenama preprodalo droge u vrijednosti od 8 milijuna njemačkih maraka.

Osnova je bolje prevencije osigurati precizniju registraciju ovisnika, te osigurati početak procesa liječenja, te pokušati zaštititi društvo od eventualnih krivičnih djela i prekršaja, istovremeno dajući šansu mladim ljudima da uspiju u svom liječenju. Glede rane evidencije ovisnika postoje mnogi apsurdni, jer policija provjerava konzumiranje alkohola, ali ne i konzumiranje droge, to se ne utvrđuje ni kod novačenja u vojsku, sistematskih pregleda u školama, iako je dobna granica konzumenata sve niža i niža, a isti je slučaj i s ulaskom u penalni sustav. Procjenjuje se kako na svakog registriranog ovisnika dolazi još 7 neregistriranih. Sljedeće krucijalno važno pitanje je pitanje resocijalizacije ovisnika, pri čemu bi se maksimalno trebale uključiti sve humanitarne organizacije. Rana evidencija vršila bi stalni pritisak na cijelo društvo i mjerila efikasnost poduzetih mjera, te je stoga važno takve odredbe unijeti u zakonski prijedlog u drugom čitanju.

Predviđa se da će korisniku imple-

mentacija ovog zakona koštati 1300 kuna, međutim, zastupnik se boji kako će najveći dio tog iznosa biti utrošen na savjetodavne i institucionalne funkcije, a najmanje na same korisnike. Zakonski prijedlog o kojemu se raspravlja predstavlja pozitivan pomak u kvalitetnijem reguliranju problematike, ali ne i cjelovito zakonsko rješenje, budući da je dio koji regulira otkrivanje, sprječavanje i liječenje ovisnosti ipak ostao nedorečen. Dr. Turčinović je istaknuo i potrebu dodatnog educiranja kriminalista u američkim centrima, budući da ta zemlja bilježi najveći broj ovisnika, ali i najbolje rezultate u smanjivanju tog broja i liječenju ovisnika. U SAD-u je 1979. godine bilo registrirano 25 milijuna teških ovisnika, a 1998. godine ih je zabilježeno svega 14 milijuna. Rezultati njihovog programa su vidljivi, ali su se kretali u malim pomacima, što ne bi bilo moguće bez preciznog evidentiranja i ustanovljenih vrlo konkretnih ciljeva. Valjalo bi konačno početi koristiti tehniku kapilarne elektroforeze za identifikaciju supstanci, a zastupnici IDS-a drže potrebnim i da se sva zaplijenjena imovina narkodilera proda, te da se novac prikupljen na taj način preusmjeri u fondove i programe za suzbijanje zlorabe droge, umjesto da troškovi budu isključivo na državnom budžetu. Uz to, IDS predlaže i povećanu aktivnost na lokalnoj razini, pomoć neformalnim organizacijama, a ne samo onima koje već imaju mjesto u zdravstvenom sustavu, te promicanje sustava vrijednosti u kojemu su rad i humanost osnovne vrednote.

Doraditi zakonski prijedlog

U ime Kluba zastupnika nacionalnih manjina govorio je dr. Tibor Santo, koji se složio s govornicima koji su isticali kako se zakonskim prijedlogom problem ovisnosti uglavnom tretira kao zdravstveni problem. Eksplozija ovisnosti u Hrvatskoj teško se može objasniti kao prirodni proces - uzroci su rasprostranjenost unosnog posla trgovine drogom, kao i neučinkovitost državnih organa.

Ocjena stanja i uvodni tekst Prijedloga zakona o sprječavanju zlorabe droga vrlo je kvalitetno napravljen, međutim, dio zakonskog akta koji govori o prevenciji i pomoći ovisniku trebalo bi kvalitetnije doraditi. Prvenstveno bi trebalo u nadležnost Komisije za lijekove ostaviti procjenu o godišnjim potrebama za opojnim drogama koje se može staviti u promet, a ne ostavljati to u domeni

ministra zdravstva. Nadalje, trebalo bi doraditi odredbe koje govore o koordiniranosti akcija i nadležnosti među sektorima koji će se baviti ovom problematikom. Dr. Santo je pozdravio pomake koji su učinjeni na području zlorabe stvari koje se mogu iskoristiti za proizvodnju droge, jer ta tehnologija iz dana u dan sve više napreduje, međutim, drži da je organizacija sustava prevencije u zdravstvenoj zaštiti i skrb o ovisnicima i povremenim konzumentima ostala prilično nedorečena. Osnivanje posebne institucije za prevenciju je pozitivno, međutim, njen rad mora biti kvalitetno uklopljen u sustav primarne zdravstvene, postojeće preventivne i bolničke zaštite. Zastupnik je upozorio na dvojbu treba li doista osnivati posebne organe za registraciju, prevenciju i epidemiološke poslove, kad već postoji mreža koja obavlja te poslove, a koju bi trebalo eventualno osnažiti. Postoje mnoge druge bolesti koje također teško pogađaju populaciju, a nije organizirana posebna mreža organa koja bi se bavila isključivo njima. Predviđenih 19 milijuna kuna je smiješno malo za funkcioniranje jednog takvog sustava. Zastupnik je potom upozorio i na dvojbenost članka 44. koji propisuje da centri za suzbijanje droge moraju redarstvu javiti o svakom pridošlom ovisniku, budući da će te mjere povući i krivičnu i kaznenu odgovornost za raspolaganje i konzumiranje droge, te će na taj način potencijalni štićenici takvih centara biti uvelike manje motivirani za traženje pomoći. Ponovno je istaknuo potrebu da se problemom mora baviti više sektora, a ne prvenstveno onaj zdravstveni, kako je to zakonskim prijedlogom predviđeno, te nužnost da stručnjaci educiraju preventivne institucije u sklopu javnog zdravstva. Bez zdušnog angažmana nastavnika i školskih liječnika bitka protiv droge neće moći biti dobivena. Prijedlozi da se štampaju edukativni letci su dobrodošli, ali oni sami imaju ograničeni efekt. Zastupnik je na kraju svog izlaganja dao punu podršku zakonskom prijedlogu, nadajući se kako će hrvatski građani jednog dana ipak imati jedan još cjelovitiji zakon. U pojedinačnoj je raspravi prvi sudjelovao **Ante Beljo**, koji je istaknuo potrebu bolje kontrole kanala kojima droga ulazi u našu zemlju, kao i prolaska ilegalnih emigranata na putu u treće zemlje, jer drži da labave granice pogoduju i širenju trgovine drogom, kao i potrebu za većom ponudom izvanškolskih

sadržaja u okviru kojih bi se mladi ljudi okupljali i korisno i sadržajno provodili vrijeme.

Dorica Nikolić (HSL) je u svom kratkom izlaganju htjela upozoriti na ponovnu centralizaciju, budući da se i ovim zakonskim prijedlogom predviđa središnje tijelo za prevenciju zlorabe droga osnovati u Zagrebu, kao i sve ostale organe, što nije u skladu s predizbornim obećanjima koalicije.

Željko Malević (SDP) pozdravlja Prijedlog zakona o sprječavanju zlorabe droga, ističući kako se u javnosti stvara dojam o tome kako se ništa ne radi na rješavanju problema ovisnosti koji je definitivno velik, ali nije istina da se ništa ne poduzima. Prvi propust na koji je zastupnik upozorio odnosi se na činjenicu da u zakonskom prijedlogu nije učinjena klasifikacija na lake i teške droge. 13 tisuća registriranih ovisnika zapravo je samo vrh ledenog brijega, jer je stvarni broj 20 do 30 posto veći i jer se radi o heroinskim ovisnicima, čiji je put ozdravljenja neizvjestan. »Problem je strašan i valja ga postaviti na pravi način«, kazao je zastupnik Malević. Politiziranja i prikupljanje političkih bodova na ovakvim temama, primjerice oko članka 173. Kaznenog zakona (posjedovanje droge – prekršaj ili kazneno djelo) potpuno je neprihvatljivo.

Država bi se organiziranije trebala postaviti prema problemu ovisnosti, ali i prema problemima vezanim uz nj – a to su nezaposlenost i drugi teški socijalni problemi. Složio se sa svima koji su zastupali tezu da je sredstva bolje utrošiti u prevenciju negoli u represiju, međutim, drži kako je Hrvatska zapravo već ušla u fazu u kojoj je potrebno razmisliti i o ustrojavanju specijalnih redarstvenih postrojbi, koje bi činili policajci sa zaštićenim imunitetom, kako bi uspješno mogli doći do vrhova narkomafije, koja je još uvijek, radi rupa u zakonima prilično dobro zaštićena. Nepružanje podrške ovakvim inicijativama zastupnik je ocijenio čistom demagogijom. Daljnji element uspješnog odupiranja i borbe protiv ovisnosti jest strategija liječenja ovisnika – hospitalizacije ili upućivanje u komune, zajednice za odvikavanje. U tom bi slučaju valjalo verificirati programe komuna i staviti ih pod državnu kontrolu. Zastupnik ne sumnja u njihove dobre namjere, ali drži upitnima neke od metoda koje se primjenjuju. Nadalje, trebalo bi raditi na ublažavanju posljedica koje se ne može otkloniti, kao što je npr. poli-

tika organiziranih metadonskih terapija, politika davanja igala radi sprječavanja zaraze hepatitisom i Aidsom, zatim bi trebalo ozbiljno poraditi na resocijalizaciji bolesnika, te im time omogućiti ponovno stjecanje ljudskog dostojanstva. Željko Malević je na kraju svog izlaganja pozvao zastupnike da zaborave stranačke nesuglasice i učine sve što je u njihovoj moći kako bi pomogli u rješavanju ovog ozbiljnog problema.

O Prijedlogu je trebalo raspravljati paralelno s izmjenama i dopunama Kaznenog zakona

Jadranka Kosor (HDZ) izrazila je svoje zadovoljstvo inicijativom predlagatelja, iako drži da je o predmetnom zakonskom prijedlogu trebalo raspravljati prije ili paralelno s izmjenama i dopunama Kaznenog zakona, te se nada kako će Zakon o sprječavanju zlorabe opojnih droga u konačnici biti dovoljno kvalitetan i u stanju odgovoriti svim zahtjevima današnje situacije.

• Dominantna represija dovela je do hipertrofije pravosudnog i policijskog sustava, zatvori su pretrpani žrtvama, a narkomafija i dalje ostvaruje golem profit.

Zloraba droga jedan je od krucijalnih zdravstvenih problema i njeno sprječavanje spada u osnovne nacionalne interese, pa ju je s tim u vezi nužno tretirati kao bolest.

Zastupnica se nije složila s inicijativama da se u zakonskom prijedlogu razgraniče lake od teških droga, jer je svaka droga vrlo opasna, a da bi argumentirala svoju tvrdnju navela je rezultate istraživanja prema kojemu su ljudi koji uživaju marihuanu izloženi 6 puta većem riziku od obolijevanja od šizofrenije. Marihuanu danas puši oko 45 milijuna stanovnika Europske unije, što je za 5 milijuna više od prošle godine, a u Hrvatskoj oko 7 tisuća mladih uzima drogu, čime se Hrvatska približila vrhu na ljestvici zemalja s najvećim problemima ovisnosti.

Do kraja svog školovanja se 30 posto srednjoškolaca susreće s drogom, a statistički podaci govore kako je u Hrvatskoj registrirano otprilike 13 do 15 tisuća ovisnika.

Pitanje je što se konkretno može napraviti kako bi se problem ovisnosti smanjio. Predviđa se osnivanje Hrvatskog zavoda za prevenciju i skrb o ovisnicima, što je iznimno dobro, iako sredstva u proračunu za to nisu osigurana. Zastupnica je potom upitala i zašto se sredstva namijenjena za borbu protiv droge u proračunu za 2000. godinu nisu utrošila za izvršenje ciljeva nacionalne strategije.

Predviđenih 8 milijuna kuna za tu namjenu u ovogodišnjem proračunu sasvim sigurno neće biti dovoljno.

Iako je zakonskim prijedlogom u članku 4. predviđena zabrana promidžbe izrade, posjedovanja i uporabe opojnih proizvoda, drži kako bi tome trebalo posvetiti čitav članak i to na način da se to striktno zabrani glede svih oblika medijske promidžbe. Na kraju se svog izlaganja Jadranka Kosor osvrnula i na nepoštivanje jedne od odredbi iz Nacionalne strategije borbe protiv zlorabe droge, kojom se predviđa zatvaranje i oduzimanje dozvole za rad ugostiteljskim objektima koji su na neki način povezani s trgovinom ili konzumiranjem droge.

Zastupniku Maleviću je replicirala glede njegove tvrdnje da su oni koji su se zalagali protiv dekriminalizacije posjedovanja lakih droga time zapravo štitali narkobosove. Istina je upravo suprotna – zalagali su se za najveću moguću kaznu zatvora u trajanju od 40 godina.

Za ispravak netočnog navoda potom se javio **Romano Meštrović (SDP)**. Šizofrenija je nasljedna bolest, a isprovocirati je može svašta, marihuana, alkohol, pušenje ili stres.

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) istaknula je kako je zanimanje za ovaj problem vrlo velik, kako su pristupi njegovom rješavanju do sada bili konzervativni, te kako nisu polučili zadovoljavajuće rezultate. Upravo je zbog toga problem samo eskalirao. Među ostalim, problem ovisnosti je problem društva, budući da ono ne tolerira ljude koji imaju osobnih dilema i strahova, od njega se traži da uvijek bude zadovoljan i da je raspoložen, i slično.

• Zloraba droga bolestan je i neprihvatljiv način zadovoljavanja ljudske potrebe za zadovoljstvom.

Nakon konzumiranja droge čovjek je, naravno, još nemoćniji. Narkoma-

nija je odavno prestala biti osobni ili javnozdravstveni problem, postala je veliki socijalni problem.

Osvrnula se i na spregu članova političke nomenklature s trgovinom drogom. Ogromna većina zemalja pristupila je raznim međunarodnim konvencijama i udrugama, te aktivno surađuju s drugim državama kako bi spriječile zlorabu droge i eskalaciju ovisnosti. Prijedlog zakona o sprječavanju zlorabe droge pokušava sveobuhvatno pristupiti rješavanju problema ovisnosti, a zajedno s izmjenama i dopunama Kaznenog zakona ulažu se veliki naponi da se riješe uzroci, a ne posljedice. Nije dobro tretirati žrtve i kriminalce u isti aparat kazneno-pravne represije. Mjere represije do sada nisu urodile rezultatima, školski programi nisu bili organizirani i nisu bile obuhvaćene sve škole. Osnovna strategija mora biti usmjerena na smanjivanje ponude na tržištu opojnim sredstvima, jer će se tako moći smanjiti i potražnja. Dominantna represija dovela je do hipertrofije pravosudnog i policijskog sustava, zatvori su prenatrpani žrtvama, a narkomafija i dalje ostvaruje ogromni profit. Te mjere uglavnom pogadaju najugroženije slojeve. Većina zemalja najveću je pozornost posvetila terapijskim programima i programima prevencije, s ciljem smanjivanja zanimanja mladih za konzumiranje droga. Represivne bi mjere trebalo koncentrirati na nositelje trgovine drogom, koji su sami rijetko konzumenti, a od udara kaznenopravnog aparata osloboditi žrtve. Mladima treba poručiti da nisu sami i da mogu računati na pomoć društva, a ne na zatvor, kao što je to do sada bio slučaj. Na kraju je zastupnica zaključila da bi trebalo donijeti i druge zakone, kao što su zakoni o prekršajima i prijestupima, te izmjene Kaznenog zakona, kako je najavljeno.

Netočni navod je ispravila **Jadranka Kosor (HDZ)**. Odnosio se na izjavu zastupnice Antičević-Marinović koja je izlaganje gđe Kosor nazvala konzervativnim. Gđa Kosor drži da je njeno izlaganje bilo vrlo moderno i za 21. stoljeće. Nije se složila niti s konstatacijom da je droga bila tabu tema prošlih deset godina.

Pojasniti neke odredbe zakona

Naziv ovog zakona ne odgovara njegovu sadržaju, budući da on ne govori o sprječavanju zlorabe opojnih droga, rekao je **mr. Marin Ju-**

rjević (SDP). Konstatirao je da kada Zakon govori o tome da je zloraba droga bolestan i neprihvatljiv način zadovoljavanja ljudske potrebe za zadovoljstvom, da je to preširoko tumačenje. Šteta je, kaže, što se u Zakonu ne govori i o drugim sredstvima ovisnosti kao što je alkohol koji je mnogo opasniji u našem društvu. Smatra da bi se donošenjem ovakvog zakona mogli naći u situaciji da kriminaliziramo žrtve, a da narkobosovi ponovno ostanu izvan domašaja pravde. Osvrnulo se tada na neke odredbe predloženog zakona. Kaže kako bi trebalo pojasniti što je to opojna droga te pojednostaviti što znači stavljanje droge u promet, zatim navesti i druga sredstva koja stvaraju ovisnost te precizirati da je nacionalna strategija borbe protiv droga osnova za djelovanje. Zatražio je potom da se pojasni, zašto je 80 posto od poznatih 220 narko-dilera još na slobodi. Zaključio je da je zaista došlo vrijeme da se obrati pažnja na elemente društvenog sustava koji su uvučeni u ovo zlo.

Za repliku se tada javio **dr. Anto Kovačević (HKDU)**. Osvrnulo se na izjave gospodina Jurjevića o narkodilerima i gđe Antičević-Marinović o tome da su neki trovali vlastitu naciju. Upitao je tada zastupnike HDZ-a, je li itko u ovoj državi odgovarao za spregu narko-mafije i postoji li uopće ona?

Svoje viđenje predloženog zakona dao je i **dr. Juraj Njavro (HDZ)**. Smatra da je naziv zakona nepotpun iz razloga što se u zakonu više govori o načinu stvaranja droge, nego o sprječavanju njene zlorabe. Unatoč tome, kaže, da je ovo prvi zakon kojim se želi regulirati i zaustaviti najveće zlo suvremenog svijeta. Napomenuo je kako bi svi trebali imati na umu da se droge ne mogu dijeliti na teške i lake, jer su sve smrtonosne i vode u nepovrat.

Romano Meštrović (SDP) drži da je predloženi zakon sveobuhvatan i da će u drugom čitanju biti još sadržajni. Smatra da će samim zakonom vrlo malo problema biti riješeno, ukoliko se cjelokupno društvo ne uhvati u koštac s ovom pošasti i narko-mafijom koja je zahvatila sve segmente našeg društva. Konstatirao je da je bivša vlast toj mafiji pogodovala, a sadašnja ne radi dovoljno da je spriječi. Osvrnulo se tada na odredbu zakona koja govori o osnivanju centara za liječenje ovisnika. Zaključio je da rezultati koji se postižu ipak nisu najbolji te je predložio da bi trebalo obvezati općine i gradove da sudjeluju u financiranju tih centara.

Ukazao je i na podatak da 80 posto registriranih narkomana boluje od hepatitisa B i C. To se može spriječiti samo adekvatnim cijepljenjem koje je i propisala Međunarodna zdravstvena organizacija te to čine mnogo siromašnije zemlje od nas, zaključio je zastupnik.

• Koliko god zakon bio dobar, svakodnevni događaji ga demantiraju.

Nije točno da je bivša vlast pogodovala mafiji i nemojte jeftinim trikovima kupovati političke poene, rekao je **Ivan Penić (HDZ)**, dodavši kako za takve izjave treba navesti i imena. Problem droga je eskalirao u ovoj godini, o tome su pričale nevladine udruge i novine, konstatirao je gospodin Penić.

U Rijeci je otkrivena velika količina droge, a odgovorni su za tri dana poštteni, toliko o imenima, rekao je **Romano Meštrović (SDP)**.

Da bi dobili kompletnu sliku, uz hepatitis B i C, treba dodati i rizik narkomana od dobivanja AIDS-a, navodjeva se **dr. Tibor Santo (zastupnik pripadnika mađarske nacionalne manjine)**.

Radi ispravka netočnog navoda javio se ponovno **Ivan Penić** i rekao kako osobe koje su optužene radi velikih količina droge u Rijeci nisu puštene, već im je suđenje pri kraju.

Treba stvoriti pozitivnu društvenu klimu

Drago mi je da se ne bavimo pričama o tome kako što više kazniti one koji se drogiraju, nego kako kazniti one koji dilaju drogu te kako s druge strane izvršiti što veću prevenciju i edukaciju mladih ljudi, smatra **Milanka Opačić (SDP)**. Što se edukacije glede droga tiče, ona je na niskom nivou u Hrvatskoj, a to se odnosi i na roditelje, zaključuje zastupnica. Drži kako nije dovoljno samo napisati zakone, već treba stvoriti pozitivnu društvenu klimu po pitanju droga. Dodala je kako bi narkomane trebalo tretirati kao ljude s određenim problemom koji može biti riješen ukoliko postoji minimum njihove želje za to i dodala da narkomani nisu opasni kriminalci i ubojice. Bitnim smatra da se ljudima koji se izliječe nađe nekakav posao što je možda jedini garant da će ti ljudi naći smisao života. Na kraju izlaganja je rekla da je zakon dobar i da ga uz

neke sitnije izmjene treba podržati.

Na uvod predloženog zakona osvrnula se **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)**. Upitala je jesu li zaista ovisnici postali oni koji su moralno izopačeni, nezadovoljni, frustrirani ili skloni hedonizmu, te dodaje kako bi se bilo dobro baviti i uzrocima, a ne samo posljedicama. Smatra da se ovim zakonom može spriječiti to najveće zlo u našoj zemlji te konstatira da ne postoje lake i teške droge jer od svih ljudi umiru ili žive na način koji više nije život. Drži da taj trend moderne civilizacije nije zaobišao niti jedno mjesto u Hrvatskoj te da sve županije imaju problema s ovisnicima. Osvrnula se tada na članak 36. koji definira Hrvatski zavod za prevenciju i skrb ovisnika o opojnim drogama. Upitala je zašto na čelu Zavoda mora biti liječnik, a ne neka osoba iz nevladine udruge ili komune koja ima iskustva s takvim problemima. Smatra dalje da je svaka županija preopterećena navedenim problemima pa bi im trebalo osigurati dodatna sredstva. Ukazala je i na ilegalnu trgovinu drogom koja dolazi s istoka te upitala zašto se u Ministarstvu unutarnjih poslova otpušta 4 tisuće i 500 djelatnika kada se zna da je ta trgovina intenzivirana u 2000. godini. Drži da bi jače čuvane granice bile garant suzbijanja narko epidemije. Na kraju je rekla kako bivša vlast nije trovala svoj narod u vrijeme Domovinskog rata, trovao ga je komunizam punih pedeset godina rezultat čega su smrt gospodina Gotovca i gospođe Ganza-Aras, zaključila je zastupnica.

Stvarnost se razlikuje od zakona

Dr. Ivan Čehok (HSL) je mišljenja da se stvarnost ipak razlikuje od iznesenog zakonskog prijedloga. Smatra da ma koliko bio taj zakon dobar, svakodnevni događaji ga demantiraju. Uz podržavanje predloženih zakonskih rješenja, kaže, da se ona ipak prelamu bave suzbijanjem zloporabe opojnih droga koja se tiče svih nas i u što bi se trebala uključiti cijela društvena zajednica. Zamjera i to što zakonu nedostaje jasno isticanje, određivanje i standardizacija tzv. terapijskih zajednica, a nedovoljno su specificirane i potrebne mjere koje bi trebalo poduzeti Ministarstvo prosvjete, odnosno Ministarstvo znanosti. Na kraju je zaključio da zakon može biti prihvaćen, ali uz ugrađene iznesene primjedbe do slijedećeg čitanja, zaključio je zastupnik.

Branislav Tušek (SDP) se zadržao na konkretnim prijedlozima. Smatra da bi trebalo u Povjerenstvo za primjenu ovog zakona uvrstiti i predstavnika Hrvatskog olimpijskog odbora. U članku 8., koji govori o poslovima Povjerenstva ugradio bi mogućnost da se surađuje sa znanstveno-istraživačkim centrima, kako bi se okupljalo mlade znanstvenike, te mogućnost suradnje sa sportskim organizacijama. Zadatak je dati odgovore, bez kojih će se moći samo konstatirati stanje, rekao je zastupnik. U članku 20. gdje se govori o dužnosti roditelja, skrbnika i nastavnika glede sprječavanja uporabe droga, predložio je uvrštavanje riječi »odgovornost«, kako bi navedene društvene skupine osim dužnosti imale i odgovornost. Članke 42. i 43. koji govore o programima protiv droga u školama trebalo bi nadopuniti pojmom edukacije, kaže gosp. Tušek, dodavši kako je to značajno pitanje. Edukaciju bi trebalo usmjeriti prvenstveno i na roditelje, posvojitelje i skrbnike. Založio se potom za jednostavnost članka 44., koji propisuje obvezu prijave uporabe droga redarstvenim vlastima. Smatra da je to dosta komplicirano sročeno. Osvrnuo se i na članak 50., koji govori o poslovima pojedinih ministarstava oko sprječavanja zloporabe droga. Smatra da bi tu trebalo uključiti Ministarstvo prosvjete i športa. Navedeno ministarstvo postalo bi sastavni dio i članka 51. glede nadzora nad provedbom ovog zakona, a predložio je da bi se u nastavu uvrstio predmet koji bi govorio o štetnosti droga.

Pokušavam liječiti posljedice, a uzroci su u otuđenosti društva, rekao je **Miroslav Korenika (SDP)**. Danas nije važno socijalno porijeklo, niti financijski status, jer se do droge lako dolazi, tvrdi zastupnik. Prigovorio je da nositelj ovog zakona ne bi trebalo biti samo Ministarstvo zdravstva, već i Ministarstvo obrane, Ministarstvo unutarnjih poslova i Ministarstvo prosvjete i športa. Dao je potporu edukaciji od najranije dobi te davanja većih ovlasti policiji kako bi lanci preprodaje droga bili prekinuti. Smatra kako nije dovoljno samo govoriti o terapijskim zajednicama, već bi im država trebala dati neku vrstu financijske potpore. Zamolio je potom da se do drugog čitanja jasno evidentira koja je odgovornost roditelja, skrbnika i svih koji vode brigu o mladim osobama te da se posebno educiraju nastavnici i profesori kako bi mogli adekvatno ukazati na štetnost droga.

U to bi se moralo uključiti Ministarstvo prosvjete i športa, smatra zastupnik. Na kraju izlaganja je dao potporu predloženom zakonu te je ukazao na neefikasnost pravosuđa čime svi skupa, kaže, ispadamo nemoćni.

Nužnost financijske potpore

Dobro je imati ovaj zakon kao temeljni akt o sprječavanju zlorabe opojnih droga, rekla je **Dubravka Šuica (HDZ)** te dodala da podržava sve primjedbe koje su do sada izrečene. Njen je osobni dojam, kaže, da se previše članaka predloženog zakona bavi proizvodnjom opojnih sredstava, a premalo prevencijom i pomoći ovisnicima. Naglasila je da je u posljednjih godinu dana umrlo 40 mladih ovisnika, radi toga jer se nemaju gdje liječiti. Konstatirala je da 20 posto ovisnika odlazi iz komune, a da tek pet posto uspijeva nastaviti normalno živjeti. Prevenciju je istaknula kao najvažniji oblik borbe, ali kaže, ona nije dovoljna jer u problem droga moraju biti uključeni svi slojevi društva. Drži kako se bez pomoći države ovom problemu ne može stati na kraj, te da udrugama treba pomoći financijski. Osvrnula se tada na način kako se Sjedinjene Američke Države bore protiv istog problema, naglasivši da je u posljednjih pet godina potrošeno oko dvije milijarde dolara na razne medijske kampanje. Takvoj kampanji trebala bi težiti i Hrvatska, zaključila je zastupnica.

• Dok u svakodnevnom životu prema mladima nema iskrenosti i jasnog stava što se želi postići razvojem društva, dotle će mladi čovjek tražiti svoj vlastiti izlaz u nekakvim epikurejskim zanosima.

Konkretne prijedloge i primjedbe iznio je i **dr. Zvonimir Sabati (HSS)**. Počeo je s člankom 2. u kojem se objašnjavaju pojedini izrazi. Smatra da člankom nisu obuhvaćeni izrazi oprema, materijal i sredstva, a navedene izraze trebalo bi pobliže definirati. Istu dopunu i pojašnjenje zatražio je i u članku 4, koji govori o posjedovanju biljaka za dobivanje opojnih droga. Što se tiče članka 12. gdje se spominje mak, predložio je da se doda kako i stabljika od 5 do 15 centimetara sadrži opijum. Članak 19. kaže da ministar zdravstva propisuje

pod kojim uvjetima osobe mogu posjedovati drogu, a zastupnik je predložio dopunu kako bi za osobe koje se liječe od ovisnosti bio određen način izdavanja droga te njihovo terapijsko uzimanje. Što se tiče odgovornosti u članku 20., gosp. Sabati je predložio da budu navedene i određene sankcije za neodgovornost. Za članak 21. – promet opojnim drogama – je rekao da je dosta općenit te da bi trebalo napraviti Pravilnik o prometu lijekova koji sve precizno definira. U članku 25. koji regulira pitanje posjedovanje lijeka koji sadrži opojnu drogu, zastupnik drži da je prijava carini takvih lijekova prilikom prijelaza državnih granica na temelju medicinske dokumentacije preširok i općenit pojam te bi trebalo precizirati odredbu navedenog članka. Nužnim smatra i dopunu odredbe kada su u pitanju programi za sprječavanje neovlaštene uporabe opojnih droga. Rekao je da mjere liječenja od ovisnosti moraju obuhvatiti sve osobe prema kojima je bilo koje pravosužno tijelo donijelo odgovarajuću odluku. Spomenuo je i članak 44. koji određuje prijavu neovlaštene uporabe droga te navodi tko je to dužan raditi. Pitao je mogu li tijela državne vlasti te jedinice lokalne uprave i samouprave zaista sudjelovati u takvim poslovima. Zadnji članak na koji se gosp. Sabati osvrnuo bio je 51. gdje se spominje upravni nadzor nad primjenom zakona. Drži da bi te poslove trebalo obavljati i Ministarstvo pravosuđa.

Edukacija je osnova svega

Droga nije pošast ili bolest suvremene civilizacije, a niti je djeljiva na bogate i siromašne, od nje nisu bile imune grčke falange, a niti rimske legije, rekao je **Zlatko Canjuga (HND)**. Zaključio je kako ne bi trebalo stvarati raspoloženje kao da je u Hrvatskoj nekakva apokaliptična situacija. Lošim drži metodologiju izrade ovog zakona u kojem tvrdi da mora biti uključeno Ministarstvo prosvjete i športa, jer mladi ljudi su oni na kojima počiva suvremenost civilizacije. Dodao je kako podupire predloženi zakon te naglašava još jednom važnost edukacije mladih na jedan potpuno liberalan način kojeg će pratiti zakonske regulative. Loš je tvrdi i konzervativan pristup te izolacija ovisnika, a nužan je pedagoški pristup uz poštivanje osobnosti svakog čovjeka, smatra zastupnik. Drži da tako dugo dok u svakodnevnom životu prema mladima nema iskrenosti i jasnog stava što se želi postići

razvojem društva, dotle će mladi čovjek tražiti svoj vlastiti izlaz u nekakvim epikurejskim zanosima.

Mirjana Ferić-Vac (SDP) smatra da je u predloženom zakonu prenaplašena proizvodnja droge na tlu Republike Hrvatske. Težište bi trebalo staviti na ilegalnu trgovinu droge, kaže zastupnica. Pozdravila je donošenje ovog zakona za kojeg drži da bi trebao mnogo više govoriti o procesu prevencije upotrebe droga putem edukacije. U tu svrhu predložila je veći angažman Ministarstva prosvjete i športa. Dodala je da se edukacija ne bi smjela ograničiti samo na mlađe osobe, nego i na roditelje i prosvjetne djelatnike. Smatra da bi zavodi za zapošljavanje morali imati posebne odjele koji bi se bavili zapošljavanjem onih koji su bili ovisnici a sada se žele vratiti u normalan život. Zakon bi trebao ukazati i na mogućnost da lijek postane supstitut drogi, kaže zastupnica, te se založila za preciziranje članka 25., koji regulira posjedovanje takvih lijekova i prelaze granice s tim lijekom. Uvid u medicinsku dokumentaciju neće carnicima značiti ništa bitno, a takvi dokumenti mogu biti i krivotvoreni, zaključuje gđa Ferić-Vac. Rekla je da se Republika Hrvatska mora aktivno uključiti u borbu protiv organiziranog kriminala, razraditi mrežu detekcija i procesuiranja te će efikasnije otkrivati lance trgovine drogom. Zaključila je na kraju da je zakon ipak na tragu dugoročnog i kratkoročnog definiranja odnosa prema rješenju problema uporabe droga.

Ovaj zakon će imati smisla tek kada postane učinkovit, a to će biti ako nakon njegova donošenja bude manje potražnje za drogom, rekao je **dr. Anto Kovačević (HKDU)**. Spomenuo je potom, kako je rekao, financijskog mešetara gospodina Sorosa i njegovu humanitarnu organizaciju te konstatirao da terapijski centar u Splitu već pet godina moli njegovu pomoć. Ako se radi o financiranju balkanskih carinskih unija, onda novaca ima, kaže zastupnik. Smatra dalje da velika odgovornost glede mladih ljudi leži na profesorima i nastavnicima te tvrdi kako oni, nažalost, svoj posao ne obavljaju na adekvatan način. U prilog tome je rekao da profesori više nemaju autoriteta nad učenicima te da je sve više loših ocjena. Predložio je tada da u sklopu civilnog odsluženja vojnog roka oni koji su diplomirali na Fakultetu za fizičku kulturu volontiraju u osnovnim školama i preuzmu na sebe organizaciju izvannastavnih športskih ak-

tivnosti. Konstatirao je da postoje mnogi športski centri koji su prazni tijekom zime. Takvim programom, tvrdi zastupnik, smanjilo bi se povećanje broja novih ovisnika te uštedjelo na njihovom liječenju. Bodrenje i motiviranje bi u našoj djeci poticalo natjecateljski duh a njihovi športski uspjesi prenositi će se i na buduću život, smatra gosp. Kovačević. Time se droga neće iskorišteniti, ali će se sigurno smanjiti broj njenih konzumenata, zaključuje zastupnik. Na kraju je rekao kako većina mladih ne želi uzimati drogu, a na nama je da im u tome pomognemo.

Romano Meštrović (SDP) se javio radi ispravka netočnog navoda. Netočno je, kaže, da se u školama ne radi, radi se maksimalno, a za loše ocjene krivi su uvjeti u kojima profesori rade.

Netočno sam shvaćen, odgovorio je **Anto Kovačević (HKDU)**, rekavši da nije imao namjeru napadati profesore, budući da je svjestan u kojim uvjetima rade.

Netočni navod je ispravio i **Ivo Fabijanić (SDP)**. Ukazao je na to da postoje sredstva predviđena za financiranje programa sportskih i kulturnih društava u jedinicama lokalne samouprave. Ukoliko takvi programi ne postoje u školama rezultat su inercije odgovornih ljudi – zaključio je zastupnik.

Za repliku se tada javio **Zlatko**

Šešelj (SDP). Osvrnulo se na izlaganje gospodina Kovačevića, te je rekao kako ne stoji tvrdnja da škole ništa ne rade na suzbijanju zloporaba droga. Smatra da ako netko na tome maksimalno radi onda su to škole.

Gospodine Fabijaniću, čestitam Vam na toj učinkovitosti, budući da je Vaša županija odnosno Zadar preuzeo prvo mjesto od Splita po konzumentima droga u Hrvatskoj, odgovorio je **Anto Kovačević (HKDU)**.

Nije ispravljen moj krivi navod, te bi zamolio da se raspravlja argumentirano a ne da se podmeću neke lirske epske teme kojima ovdje nije mjesto, odgovorio je **Ivo Fabijanić (SDP)**.

Vesna Podlipec (SDP) je tada zamolila da se Split ne spominje u tako negativnom kontekstu. U Splitu nema najviše narkomana, nego je taj grad prvi progovorio o tom problemu, dodala je zastupnica.

Za povredu Poslovnika glede izjave gospodina Kovačevića javila se **Mirjana Ferić-Vac (SDP)**. Gospodin Kovačević je u neargumentiranom pristupu pojmu mešetarenja naveo predstavnika jedne strane zemlje i institucije, rekla je zastupnica. Zamolila je da navedeni zastupnik, budući da je član izaslanstva u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe, poštuje Poslovnik.

Samo sam iznosio svoje mišljenje da oni koji idu u Amsterdam, London

ili Beograd šire drogu u Hrvatskoj i truju ovaj narod, odgovorio je dr. **Anto Kovačević (HKDU)**.

Netočni navod uočila je i **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)**. Smatra da je vrijeđanje stranih zemalja u Saboru nedopustivo te je zamolila da gospodin Kovačević bude upozoren.

Zloporaba droga – najozbiljniji zdravstveni problem u Hrvatskoj

Nakon rasprave, za riječ se javio pomoćnik ministra zdravstva i predsjednik Komisije za sprječavanje zloporabe droga dr. **Ante Bribir**. Drži da je zloporaba opojnih droga najozbiljniji zdravstveni problem u Hrvatskoj i njegovo rješavanje mora biti prvo na listi nacionalnih prioriteta. Rekao je da će svi zastupnici na sljedećem čitanju zakona dobiti odgovore na postavljena pitanja, te je istaknuo da će nastojati da tom prigodom budu naznačeni svi članovi Vladine Komisije za borbu protiv zloporabe droga.

Zastupnički dom je tada jednoglasno prihvatio Prijedlog zakona o sprječavanju zloporabe droga. Ujedno je većinom glasova (72 »za«) prihvatio i zaključak Kluba zastupnika HSLs-a kojim se obvezuje Vlada Republike Hrvatske da do 15. travnja 2001. godine završi izradu letka o osnovnim informacijama kako prepoznati korištenje droga.

I. K; M. S.

Izbori – imenovanja – razrješenja

Zastupnički je dom izabrao, među ostalim, predsjednike, potpredsjednike i dio članova svojih novih odbora jer za izbor članova iz opozicijskih stranaka čeka se tumačenje Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav koje je zatražio Klub zastupnika HDZ-a, s obzirom na prelazak njihovih članova u druge stranke.

Prijedlog ovih odluka u ime Odbora podnio je predsjednik Odbora dr. **Vilim Herman (HSLs)**.

U **Odbor za europske integracije** izabrani su: dr. **Mate Granić (DC)** za predsjednika; mr. **Marin Jurjević (SDP)** za potpredsjednika te za člano-

ve: **Josip Leko (SDP)**, **Vesna Podlipec (SDP)**, **Jadranka Reihl-Kir (SDP)**, **Mario Kovač (HSLs)**, **Darinka Oreš (HSLs)**, **Valter Drandić (IDS)**, **Stjepan Radić (HSS)** i dr. **Zrinjka Glovacki Bernardi (HSLs)**.

Prijedlog odluke o izboru predsjednika, potpredsjednika i članova ovog Odbora zastupnici su prihvatili većinom glasova (75 za, 6 suzdržanih). Kažimo da prema Poslovniku Odbor ima 11 članova.

U **Odbor za informiranje, informatizaciju i medije** izabrani su: dr. **Zvonimir Sabati (HSS)** za predsjednika, **Joško Kontić (HSLs)** za potpredsjednika te za članove: **Mirjana Didović (SDP)**, dr. **Zdenko Franić (SDP)**, **Pavle Kalinić (SDP)**, **Marija Lugačić (SDP)**, dr. **Petar Turčinović (IDS)**, dr. **Đuro Njavro (DC)**, dr. **Vesna Pusić (HNS)** i dr. **Vilim Herman (HSLs)**.

Glasovanju je prethodila kraća rasprava. Naime, **Tonči Tadić (HSP)** sa žaljenjem je konstatirao da u ovom Odboru nema predstavnika Kluba zastupnika HSP-a koji je i bio inicijator osnivanja Odbora te je zatražio korekciju. **Mr. Mato Arlović**, potpredsjednik Zastupničkog doma i predsjedatelj zahvalio je na upozorenju i rekao da je zastupnik u pravu no da još tri mjesta u Odboru nisu popunjena i ona se ne popunjavaju međustranačkim dogovorom već se čeka stajalište Kluba zastupnika HDZ-a nakon tumačenja Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav o njihovom podnesku u vezi s prelaskom članova stranke i moguće preraspodjele u odborima. – Mi čekamo da se vi u HDZ-u dogovorite, rekao je mr. Arlović.

Anto Đapić (HSP) je rekao da se postavlja pri tome teško pitanje »što ako nema dogovora između klubova zastupnika opozicije«. Problem između zastupnika HDZ-a i DC-a ne bi smio izravno zadirati u Klub zastupnika HSP-a koji je pokazao interes samo za ovaj Odbor i samo za jedno mjesto od četrdesetak u svim odborima. **Mr. Mato Arlović** podsjetio je zastupnika da su prema međustranačkom sporazumu iz prosinca 2000. godine utvrđene propozicije između većinskih stranaka i opozicijskih stranaka te ga uputio na dogovor s HDZ-om. **Vladimir Šeks (HDZ)** opovrgnuo je predgovornika rekavši da to nije bio međustranački dogovor već jednostranačka odluka prema zastupnicima iz oporbe. Podsjetio je da su zastupnici HDZ-a zatražili od predsjednika Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove da se prethodno razriješi otvoreno pitanje iz ožujka 2000. godine da se mjesta u odborima za vanjsku politiku koja prema međustranačkom dogovoru pripadaju HDZ-u nakon odlaska zastupnice Vesne Škare Ožbolt i zastupnika dr. Mate Granića u DC vrata HDZ-u odnosno da se za nove članove imenuju zastupnici HDZ-a. O tome još nije dat odgovor, rekao je zastupnik te podsjetio da je isto i s naknadnim prijedlogom Odboru za Ustav, Poslovnik i politički sustav iz studenoga 2000. godine da se načelno razriješi pitanje kvote kod prelaska zastupnika u drugu stranku.

Mr. Mato Arlović odgovorio je,

inače je predsjednik Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, da je u vezi s tim poslana požurnica klubovima zastupnika na očitovanje no da će Odbor neovisno o tome hoće li dobiti ta očitovanja dati tumačenje i dostaviti ga klubovima zastupnika i Odboru za izbor, imenovanja i upravne poslove. Upravo zbog toga i poštujući volju vašeg Kluba zastupnika ostavljamo ova mjesta nepopunjena do tumačenja vašeg definitivnog stava, rekao je mr. Arlović.

Anto Đapić u ponovnom javljanju dodao je da je ova rasprava malo mučna i da je zastupnicima HSP-a neugodno u tome sudjelovati i biti taocem jedne takve situacije.

Mr. Mato Arlović ponovio je već iznesene stavove i nakon prigovora **Ivana Milasa (HDZ)** o dvoličnosti jer da je primjerice kod »skidanja« Ivića Pašalića (mjesto potpredsjednika Sabora, o.a.) takav stav zauzet i on mora vrijediti jednako. HDZ je dobio mjesto onog trenutka kad su zastupnici ušli u Sabor i zahtijeva da mu se vrata mjesta u odborima i to po prijedlogu HDZ-a a ne HNS-a, rekao je. **Mr. Mato Arlović** odgovorio je da ipak postoji razlika jer da je Ivić Pašalić i dalje zastupnik HDZ-a i da se ova situacija ne može s tim uspoređivati.

Većinom glasova (71 za, 21 suzdržan) prihvaćen je Prijedlog odluke o izboru predsjednika, potpredsjednika i članova Odbora za informiranje, informatizaciju i medije, koji prema Poslovniku ima 11 članova iz redova zastupnika.

U Odbor za ravnopravnost spolova izabrani su većinom glasova (72 za, 22 suzdržana): **Gordana Sobol (SDP)** za predsjednicu; a za članove: **Dijana Cizmadija (SDP)**, **Katica Sedmak (SDP)**, **Ivo Fabijanić (SDP)**, **dr. Tibor Santo** (zastupnik pripadnika mađarske nac. manjine), **Zlatko Canjuga (HND)**, **Ljubica Lalić (HSS)**, **Jadranka Katarinčić – Škrlić (HSL)** i **Đurđa Adlešić (HSL)**.

Zlatko Canjuga (HND) zahvalio je na izboru te rekao, kad se već dijele lekcije o parlamentarizmu, kako je on vjerojatno jedini zastupnik koji više od godinu dana nije bio član ni jednog odbora.

Odbor prema Poslovniku ima 11 članova.

Za članove Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu iz područja znanosti, obrazovanja i kulture, imenovani su jednoglasno: **akademik Josip Bratulić**, redovni član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, **Slavko Čavar**, ravnatelj Osnovne škole Odra, **prof. dr. sc. Gvozden Flego**, predsjednik Hrvatske udruge za društvene i humanističke znanosti, **akademik Ivo Padovan**, predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, **dr. sc. Krunoslav Pisk**, znanstveni savjetnik na Institutu »Ruđer Bošković«, i **dr. sc. Igor Zidić**, ravnatelj Moderne galerije.

Marina Matulović Dropulić (HDZ) izabrana je za člana Odbora za prostorno uređenje i zaštitu okoliša umjesto razriješenog **Luke Bebića (HDZ)** (jednoglasno).

D. K.

izvješća
HRVATSKOGA
SABORA

• GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

* OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg Sv. Marka 6

* REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Ina Kralj, Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirena Pehnec, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija i Vjekoslav Žugaj

* GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

* TAJNICA REDAKCIJE: Anita Vuksanović

* ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg Sv. Marka 6, tel: 01/4569-722; fax: 6303-018

* POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

* PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR. 30102-637-2650, Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg Sv. Marka 6

* www.SABOR.HR

* TISAK: Tiskara ureda za opće poslove Vlade RH i Hrvatskog sabora